

JINEOLOJÎ

3 Aylık Bilim Kuram Dergisi, Sayı:23

JINEOLOJÎ

Üç Aylık Bilim ve Kuram Dergisi

Yerel Süreli Yayın / Sayı: 23
Ekim-Kasım-Aralık 2021

JİNGEH Basın Yay. Mat. Dağ. Tas. Ve
Reklam Org. Film Eğt. Tic. San. LTD
ŞTİ. Adına sahibi: Zeynep Demir

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Ayşe Berktaş

Sayı Editörleri

Rojda Yıldız, Suzan Akıpa

Yayın Kurulu:

Aycan Diril, Derya Aydın, Elif Berk,
Elif Kaya, Haskar Kırmızıgül, Meral
Çiçek, Nagihan Akarsel, Neslihan
Şedal, Laleş Çeliker, Rojda Yıldız,
Ruşen Seydaoğlu, Suzan Akıpa

Danışma Kurulu:

Candan Yıldız, Dilar Dirik, Evin Soysal,
Feryal Saygılıgil, Gönül Kaya, Havin
Güneşer, Hülya Osmanağaoğlu,
Kayuş Çalıkman Gavrilof,
Malalai Joya, Nazan Üstündağ,
Nükhet Sirman, Rabab El-Mahdi,
Rabab İbrahim Abdulhadi,
Remziye Arslan, Ronahi Önen,
Ruken Şengül, Saira Zuberi,
Seda Altuğ, Shiler Amini,
Silvia Federici,
Silvia Marcos, Şemsa Özar,
Şenel Karakaş,
Valantine M.Moghodam,
Yakın Ertürk, Yüksel Genç,
Zeynep Kivılcım

Abonelik Koşulları:

Yıllık abonelik bedeli: 60 TL
Yurtdışı abonelik bedeli: 70 Euro
Türkiye Ziraat bankası Diclekent Şubesi
Hesap No: 74457524-5002
IBAN:
TR 66 0001 0020 0074 4575 2450 02
Euro Hesabi
Ziraat Bankası Galatasaray/İstanbul
Şb.
Hesap No: 74457524 5003
IBAN:
TR260001000701744575245003

Yazışma Adresi:

JİNGEH Basın Yayın
Huzurevleri Mahallesi Sıtkı Göral
Caddesi 13. Sokak Kurdi-Der Apt.
Kat:4 No:4
Kayapınar / Diyarbakır
Tel: 0412 229 63 89
e-posta: editorjineoloji@gmail.com
internet adresi:
<http://www.jineolojidergisi.com>
facebook: @jineolojidergisi
twitter: @jineolojidergi

** Yayınlanan tüm yazıların sorumluluğu yazarına aittir. Dergide yer alan yazılar kaynak gösterilmek kaydıyla kullanılabilir. Dergiye gönderilen yazıların yayınlanması yayın kurulunun kararına bağlıdır.*

Kapak Resmi

Petra Ventana

Kapak Tasarım

Başak Sıla Kaymak

İç Tasarım

Nazemin Çap

Basımevi

Ceylan Matbaa

Maltepe Mah. Davutpaşa Cad. Güven

İş Merkezi B Blok No:318

Topkapı-İstanbul

BU SAYIDA...

- 5** | Editörden
- 10** | **Günümüz Gençliğinin Sosyolojik Analizi ve Kapitalist Modernitenin Etkisi** / Ronahî Arar
- 20** | **Genç Kadınların Var Olma ve Varlığını Koruma Mücadelesi** / Vejin Güneş
- 37** | **Karanlıkta Bırakılmak İstenen Gençlik Gerçeği** / Havîn Ümit
- 48** | **Ailecilik ve Devletçilik Kıskaçında Özgürlük Arayışı** / Songül Aşıla
- 66** | **Genç Başlayıp Genç Başaracağına İnanan Kuşak** / Sevim Akdağ
- 77** | **Çevrimiçi İlişkilerin Sanallığında Gerçeği Aramak** / Serhildan Narin
- 92** | **Manipülatif Kumanda: Televizyonda Altıncı Katman Tanrıçalarının Yeniden İnşası** / Dilan Karaman
- 107** | **Bilinçli Teknoloji Kullanımı Mümkün mü?** / Süleymaniye Jineolojî Kampı
- 113** | **Tarihin Doğru Tarafında Yer Alanların Hareketi:1968** / Nagihan Akarsel
- 127** | **Politikada Kadınların ve Gençlerin Rolü** / Dersim Dağ
- 135** | **Kültür ve Gençlik** / Kibar Suvari
- 140** | **Hakiki Aşk ve Sevgi, Özgür Duygularda Yaşanır** / Lêgerin Artem
- 148** | **Genç Kadınlara Yönelik Sistemik Şiddet ve Çözüm Arayışları** / Amed Jineolojî Atölyesi
- 162** | **“Toprakananın Özgürleştirilmesi”: Kolombiya Cauca Bölgesinde “Yerli Halk Muhafızlarının” Mücadeleleri Üzerine Bir Söyleşi** / Dilan Bozgan

“Gençlik, bir olgunun doğuş ve doğuşuna yakın zamanı ifade eder.”

Gençlik ruhunun
kendisi, inşa ve
var etme gücü,
iktidar olan
erkek
egemenliğinin
yaş hiyerarşileri
içerisinde değer-
sizleştirilmiş,
tıpkı kadınların
deneyimlerinin
çalınma tarihi
gibi bir yok
edilme sürecine
tabii tutulmak
istenmiştir.

Toplumu oluşturan birçok kesim, toplumsal direnişin tarihsel serüveni içerisinde yer almıştır. Almaya devam etmektedir. Fakat direnişin dinamosu olan ve akacağı yere yön veren toplumsal enerjinin biriktiği ve bu enerjiyi dışa vuran öncü kesimler olmuştur her zaman. Dünyanın neresine yüzümüzü dönersek dönelim değişimin ve dönüşümün olmazsa olmazı bir toplumsal kesim karşımıza çıkacaktır; gençlik. Jineolojî dergisi olarak bu sayıda yüzümüzün hep dönük olduğu, anlam arayışımızın mihenk taşlarından olan gençliği, tarihsel serüvenini, mevcut konumunu ve alternatif arayışlarını tartışmak, sizlerle buluşturmak ve beraber düşünmek, beraber düşlemek istedik...

Gençlik her ne kadar bir yaş kategorisi olarak ele alınsa da insan yaşamının ve doğal olarak toplumsallığın bir enerji formu, bir dinamizm halini ifade etmektedir. Enerjinin bir formu olarak gençlik bin yıllardır iktidarlar tarafından yön verilmesi gereken bir kesim diye ele alınıp var olan eylem gücü iktidara hizmet eder hale getirilmeye çalışılsa da bugün değişim ve dönüşüm gücünü korumaya devam etmektedir.

Tarihin akışı içerisinde esasında “genç ölenlerin” inşa ettiği toplumsallaşma ve bu toplumsallaşmanın getirdiği birikim, zaman içerisinde kategorik bir kırıma tabii tutulmuştur. Gençlik ruhunun kendisi, inşa ve var etme gücü, iktidar olan erkek egemenliğinin yaş hiyerarşileri içerisinde değersizleştirilmiş, tıpkı kadınların deneyimlerinin çalınma tarihi gibi bir yok edilme sürecine tabii tutulmak istenmiştir. Genç emek, genç fikir, genç duygular ve düşünceler; yaş almış emeğe, fikre, duygu ve düşünceye nazaran

değersiz görülmüştür. Esasında bu değersiz görölme süreci, bu enerjinin ve yaratımın iktidara hizmet etmesi için uygulanan politikaların bir parçası olarak hayata geçirilmiştir. Bütün toplumsal değerlerin tarihsel sürecinde olduğu gibi, gençlik bir yandan iktidarın kirli politikalarına kurban edilmek istenirken diğer yandan bu kirli politikalarla karşı direnen bir tarih inşa etmiştir kendisine. Genç kadınlar ise bu inşa içerisinde hem kadın hem genç olmaktan kaynaklı ikili bir sömürüye maruz bırakılmak istenmiş, bu sömürüye karşı ortaya koydukları mücadele ve dinamik ile tarihte her zaman ayrı bir rol ve misyon yüklenmiştir. Erkek egemenliğinin topluma dayattığı zihniyet dünyası genç kadınlar üzerinden şekillendirilmeye çalışılmış, kendisini en çok burada var etmeye çalışmıştır.

İktidarın temel ideolojisi olan cinsiyetçilik bu bağlamda en çok gençler üzerinde etkisini göstermekte, özellikle genç kadınlar hedef alınmaktadır. Okuması, araştırması, toplumsal yaşamda var olması en büyük tehlike olarak görülen genç kadınlar erken yaşta evlilik, emek hayatından dışlanma, iradesini, sözünü yok sayma gibi politikalarla maruz kalmaktadır. Genç kadınlar taciz, tecavüz ve her türlü şiddete maruz kaldıkları erkek egemen ideolojinin yürüttüğü kadın kırımının temel hedefi olmaktadır. Kuşkusuz bu yaklaşım genç kadın enerjisinin ve varlığının toplumsal dönüşümdeki etkisini kırmak için uygulanan temel politikalarından biri olarak görülmekte, genç kadınlar toplumsal devinim içerisinde etkisiz hale getirilmek istenmektedir.

Bugün iktidarlar geleceksizlik, umutsuzluk gibi kaygılara itilmek istenen, toplumdan, toplumsal değerlerden uzaklaştırılmak istenen, apolitik bir gençlik yaratma derdinde. Esasında enerjik bir form olan gençlerin emeklerini, var oluşlarını ucuz iş gücü ve kapitalist modernitenin ideolojik taşıyıcıları haline getirmek istemekte, politikalarını bu çerçevede tasarlamaktadır. Tarihsel direniş damarlarının bir “patlama noktası” oluşturduğu 68 kuşağının devrimci dinamiklerini, neo-liberal politikalarla sisteme hizmet eder hale getirmeye çalışan bu zihniyet, bugün çok daha derinlikli olarak işlemekte. Varlık zeminini “geleceğimiz” diye adlandırdığı gençliğin ruhunun ehlileştirilmesine ve hakikatinden koparılmış olmasına dayandırmaktadır. Sadece coğrafyamızda değil dünyanın her yerinde mevcut sistem, gençlere özgü uyguladığı politikalarla kendi geleceğini var etmeye çalışmaktadır. Bu süreç içerisinde iktidarlara boyun eğmeyen ve demokratik modernite güçlerinin tarihsel mirasını mücadelesinde yaşatmak ve yaşamsallaştırmak isteyen gençlik, saldırıların da hedefi olmuş, gözetli, tutuklama, katletme girişimlerine maruz kalmıştır. Fakat bununla birlikte bu saldırılar karşısında durmuş, enerjilerini sürekli değişime harcamış, direnişin akan damarları olmuşlardır. Bugün dünyanın birçok yerinde alternatif yaşam modellerinin öncü, kurucu güçleri olmuş, olmaya devam etmektedirler. Bizler de bu sayımızda bu serüvene tanıklık etmek ve bu hakikati daha fazla tartışmak, gözler önüne sermek istedik. Bu dosyamızı hazırlarken yöntem olarak

doğrudan gençlerin kendilerini anlatmasına, yazmasına öncelik vermemiz bizim için de önemli bir deneyim oldu. Böylesi bir dosya hazırlamanın mutluluğunu şimdi siz sevgili okuyucularımızla paylaşıyoruz.

Bu sayımıza Ronahî Arar ile başlıyoruz. Ronahî **“Günümüz Gençliğinin Sosyolojik Analizi ve Kapitalist Modernitenin Etkisi”** isimli yazısı ile gençlik olarak ifade edilen toplumsal kesimin derinlikli bir analizini yaparak kapitalist modernitenin bu kesim üzerinde uyguladığı politikaları ifşa ediyor. Yaşamın birçok alanında gençliğe dönük uygulanan politikaların hangi amaçla ve nasıl işletildiğini gözler önüne seriyor. Vejin Güneş ise **“Genç Kadınların Var Olma ve Varlığını Koruma Mücadelesi”** konulu yazısı ile aynı sistemin özelde genç kadınlar üzerinden kendisini nasıl var etmeye çalıştığını, özel politikaları, cinsiyetçiliğin genç kadınlar üzerindeki etkilerini ve buna karşı verilen direnişi anlatıyor. Bu politikaların günümüzde neyi amaçladığını, gençliğin neden özel olarak hedef alındığını ise Havîn Ümit **“Karanlıkta Bırakılmak İstenen Gençlik Gerçeği”** yazısında bizlere aktarıyor ve gençliğin bir “olmamışlık hali” değil, “oluşma, erişme durumu” olduğunu yeniden bizlere hatırlatıyor. Bu “oluşma, erişme” durumunda gençlerin yaşadıkları birçok sorundan biri olan ailecilik ideolojisi ve bu ideolojinin gençler üzerindeki etkisi ile bu etkinin tarihsel inşasını Songül Aşıl **“Ailecilik ve Devletçilik Kısıcında Özgürlük Arayışı”** isimli yazısında bizlere aktarıyor. Songül, aileciliğin mitoloji, din, bilim, felsefe gibi temel bilgi yöntemleri ile nasıl inşa edildiğini, ailelerin bugün nasıl gençlik enerjisini “sönümlendirmek” için kullanılan bir ideolojik aygıtı dönüştürüldüğünü anlatıyor. Kuşak tartışmasına sıkıştırılmak istenen, bu kuşak tartışması içerisinde kategorik olarak esasında yok sayılmak istenen gençliğe dair Sevim Akdağ, direnenlerin kuşağına bir kez daha kulak kabartmamızı sağlıyor ve **“Genç Başlayıp Genç Başaracağına İnanan Kuşak”** başlıklı yazısı ile “kuşak” kavramına yeni bir soluk kazandırıyor.

Bu soluğu soldurmak isteyen iktidarların bugün temel argümanı haline dönüşmüş olan “sosyal medya” kavramını Serhildan Narin’in yorumu ile okumaya devam ediyoruz. Serhildan, **“Çevrimiçi İlişkilerin Sanallığında Gerçeği Aramak”** isimli yazısı ile “sosyal” kavramına yeniden mercek tutmamızı ve bu ilişki ağları ile yaratılmak istenen toplumsal gerçekliği gözler önüne seriyor. Serhildan’ın yazısıyla “Sosyal medya” denilen mecralar, gerçekten bir sosyalleşme aracı mı? sorusuna cevaplar aramaya koyuluyoruz. Bu arayış, Dilan Karaman’ın **“Manipülatif Kumanda: Televizyonda Altıncı Katman Tanrıçalarının Yeniden İnşası”** yazısı ile devam ediyor. Medyada kadınlara biçilen roller, kadınları gerçekten eşit bir dünyaya doğru mu götürüyor, yoksa cinsiyetçiliği yeniden yeniden üretmenin bir aracı olarak mı görülüyor? Dilan’ın akıcı yorumu ile televizyonlara kadın bakış açısı ile yeniden göz atma fırsatı yakalıyoruz. Peki **“Bilinçli Teknoloji Kullanımı Mümkün mü?”** gençler bu konuda ne düşünüyor, nasıl yaklaşıyor? Güney Kürdistan’dan bir grup

genç kadın gerçekleştirdikleri atölyede bu sorunun cevabını aramaya, birlikte düşünmeye başlıyor ve bizleri de bu hoş sohbetin içerisine davet ediyorlar.

İktidarların uyguladığı baskı ve sömürü politikalarına gençlerin her zaman bir cevap olma arayışı olduğunu dile getirmiştik. Bu arayışın en somut adımlarından 68 kuşağını ve bu kuşağın direniş dinamiklerini Nagihan Akarsel **“Tarihin Doğru Tarafında Yer Alanların Hareketi: 1968”** isimli yazısı ile bizlerle buluşturuyor. Nagihan, bu yazısında 68 kuşağının nerede ve nasıl başladığını, yola nasıl devam ettiğini, toplumsal olarak dünyada yarattığı etkileri o günden bugüne devam eden ruh kardeşliğini takip ederek anlatıyor. Gençlerin bu arayışlarının politik mecrada nasıl yol aldığı, gençlerin politik düzlemde nasıl ele alındığını ve gençlerin politikayı nasıl ele aldığını ise Dersim Dağ **“Politikada Kadınların ve Gençlerin Rolü”** başlıklı yazısında aktarıyor.

Bir yandan kültürün geleceği bir yandan şimdiki zamanının ruhu olan gençlere dayatılan köksüzleştirme politikalarını ise Kibar Suvari, **“Kültür ve Gençlik”** isimli yazısında ele alıyor. Kibar, bu yazısında kültürel kırımın boyutlarını, gençler üzerindeki etkisini ve neler yapılabileceğini deneyimler ışığında bir süzgeçten geçiriyor ve okuyucu ile buluşturuyor. Kültürel anlamda yaşanan bu kırımın bugün kadın kırımından bağımsız olmadığı gerçekliğinden yola çıkan Lêgerin Artem, **“Hakiki Aşk ve Sevgi, Özgür Duygulara Yaşanır”** isimli yazısı ile genç kadınlara dayatılan özel politikalarla sevginin, aşkın nasıl bir kadın kırımı aracına dönüştürüldüğünü, bu aracın nelere, nasıl hizmet ettiğini gözler önüne seriyor. Kadınlar olarak son yıllarda giderek etkisi artan bir özel savaşla karşı karşıyayız. Bu savaşı, duygularımızı kullanarak yürütüyorlar. Bu çerçevede Amed’de Jineolojî Dergisi ve kadın mücadelesi içindeki kadınların ortak yürüttükleri **“Genç Kadınlara Yönelik Sistemik Şiddet ve Çözüm Arayışları”** isimli atölye tartışmasını sizlerle paylaşıyoruz. Bu atölyemizde aşkın, sevginin, mutluluğun ne demek olduğunu, genç kadınların bunu nasıl ele aldığını, nasıl ele alınması gerektiğini genç kadınlarla birlikte tartıştık, beraber çözüm önerileri üzerine düşündük.

Son olarak Kolombiya direnişini, direnişte gençlerin ve kadınların rolünü, zaman içerisindeki değişimlerini yansıtan bir söyleşiyi paylaşıyoruz sizlerle. Mücadelelerimizin ortaklığını, ezenlere karşı dünyanın her yerinde yükselen eşitlik ve özgürlük talebinin evrenselliğini ve Kolombiya direnişinin bugünkü durumunu nefis bir aktarımla bizlerle buluşturuyor Dilan Bozgan. Dilan’ın Kolombiya direnişinde yer alan bir direnişçi ile gerçekleştirdiği ve bizim için çevirisini yaptığı bu söyleşiyi **“Toprakanın Özgürleştirilmesi”: Kolombiya Cauca Bölgesinde “Yerli Halk Muhafızlarının” Mücadeleleri Üzerine Bir Söyleşi** ismiyle yayınlıyoruz.

Şu an okuduğunuz sayımızın kapağını süsleyen, bu anlamlı söyleşi için bizlere gönderilen ve Kolombiya direnişini anlatan resim ise ressam Petra Ventana tarafından çizildi. Petra, dans ve resim diliyle, bedeni bir toprak parçasıymışçasına, mikro ve makro politikalar arasında bir örgü gibiilmeklenmiş bedenleri inceliyor. Bu ilmeklerin Ortadoğu'dan Latin Amerika'ya uzanan koca bir direniş tarihi olduğunu biliyor, söyleşide de geçen hırka metaforundaki gibi öz savunmamızın temel bir parçası olduğunu en derinden hissediyor ve kendisine çokça teşekkür ediyoruz.

Gördüğünüz gibi, bu sayımızda da yine tarıfsız emekler, tarıfsız güzelliklerle karşınızdayız. Bugün aramızda olan ve olmayan binlerce kadının kolektif emeğinin sonucu olarak elinize ulaşan bu sayfaların sizlerin de hakikat arayışına katkı sunmasını diler, emeği geçen herkese sonsuz teşekkür ederiz.

İyi okumalar...

Günümüz Gençliğinin Sosyolojik Analizi ve Kapitalist Modernitenin Etkisi

Ronahî Arar

Giriş

Günümüz gençliğinin beklentilerini anlatabilmek için öncelikle gençliğin tanımlanması gerekir. Gençlik, biyolojik bir olgu olduğu kadar aynı zamanda toplumsal bir olgudur. Gençliği yalnızca fiziksel bir yaş aralığında değerlendirmek büyük bir yanılgıya yol açmaktadır. Gençliği sosyal, toplumsal, siyasal, ekonomik, kültürel sorunları çerçevesinde değerlendirmek gerekir. Toplumsal bir olgu olarak birçok farklılığı kendi içinde barındırmaktadır. Özellikle arayışçılığı, dinamizmi ve çıkarsızlığı toplumsal mücadelede gençliği farklı kılmaktadır. Yine sisteme karşı muhalefet olma, çıkarsız, karşılıksız, hesapsız, fedakâr yaklaşımları gençlik özellikleri arasında yer almaktadır. Gençliğin iktidar olma gibi bir kaygısı yoktur. Aynı zamanda maddiyatçılık, çıkarıcılık, rant gibi özellikler gençlik karakteriyle tamamen çelişir. Şüphesiz gençliğin belli bir yaş dönemini ifade eden biyolojik bir yönü de vardır. Gençlik topluma mal olmuş tarihsel bir olgudur; bir dönemin temel özelliklerini ifade eden toplumsal davranış, duygu ve düşünceler toplamıdır. Bu anlamda gençlik bir zihniyet ve ruh halidir. Gençlik realitesi tarihsel sosyal diyalektik içerisinde misyonuna uygun bir değerlendirmeyi gerekli kılmaktadır.

Gençliğin Tarihselliği ve İktidarların Karşı Politikaları

Günümüz gençliğinin toplumsal beklentilerini anlatabilmek için gençliğe biçilen rolü ve gençlik tarihini doğru değerlendirmek gerekir. Toplumun öncü gücü olan gençliği tarihsiz değerlendirmek günümüzde yaşanan en büyük yanılgılardan bir

tanesisidir. Günümüzde gençlik sorunlarının değerlendirilmesi ancak gençliğin köklü bir tarihi geleneğe sahip olduğunu bilmekle mümkündür. Egemen, baskıcı sistem, toplumu tarihi bilincinden koparmak için büyük bir savaş yürütmektedir. Bununla yapılmak istenen anlamsız ve kimliksiz bir toplum yaratımıdır. Kapitalist sistemle beraber zirveyi yaşayan sömürgeci sistem, tarihe karşı sürekli karamsar bir bakış oluşturmaya çalışmaktadır. Özgür yaşamın temel şartı olarak gençliğin kendi kimliğini tanıması hayati önemdedir.

Günümüze kadar gençliğe dönük yapılan tanımlamaların tamamı egemen sistemlerin gençliğe biçtiği rollerle yakından bağlantılıdır. Gençlik toplumun geleceğini belirlediğinden günümüz politikaları gençlikle ilgilidir. Toplumun tüm gelişim değişim-dönüşüm süreçlerinden gençlik sorumludur. Arayışçı ve sorgulayıcı yönü toplumsal hafızayı canlı tutmayı sağladığından egemen sistemlerce gençliğin inkârı hep varolagelmıştır. Sömürgeci sistem bunu en fazla Kürdistan gençliği üzerinden yapmaktadır. Halkları költürsüzleştirme, hafızasız bırakma uygulamaların başında gelmektedir. Bu vahşi uygulamalarla beraber toplumsal ve psikolojik kısımlar da yaşanmaktadır. Bu konuda özellikle devlet okulları, üniversiteleri, kurum ve kuruluşları önemli bir rol oynamaktadır. Birer inkâr mekânına dönüştürülen bu alanlarda gençlerin özünden uzaklaşmaları açısından her türlü özel savaş aygıtı kullanılmaktadır. Genç yaşlarda tanışılan eğitim mekânları, tarihsel kökenlerin yıkılması ve unutulması için Kürdistan gençliği açısından asimilasyon merkezleri olarak kullanılmaktadır.

Günümüzde gençliğin sosyolojik durumunu irdelediğimizde özel ve psikolojik birçok politikayla karşılaşırız. Bunların başında gençliğin kimliksizleştirilmesi en fazla uygulanan politikadır. Gençlik ve kadın toplumun yeniden yapılandırılmasında temel rol oynayan pozisyonudur. Bundan dolayı uygulanan demografik, kalkınma bağımlı nüfus gerçekliği karşısında dünyanın her yerinde uzun ve kısa vadeli politik uygulamalar planlanır. Eğitim, siyaset, sağlık, sosyal, savunma, költür, sanat, spor gibi birçok alanda gençlik beklentilerine istediği yanıt bulamamaktadır. Günümüz gençliğine reva görülen düşünmemek, sorgulamamak ve itiraz etmemektir. Gençliğin apolitikleştirilmesi için türlü yol yöntem incellemeyle uygulanmaktadır.

Bilişim ve teknik çağında olunmasına rağmen düşünemeyen yani yaratamayan bir toplum gençlik üzerinden oluşturulmaya çalışılmaktadır. Bu politikaları denetim altında tutmak için egemen sistemler sürekli baskı ve zoru dayatmaktadır. Özellikle medya, reklam ve dijital medya bu konuda sıkça kullanılan argümanlar arasında yer almaktadır. Güncel sorunlar içinde tıkanma, daralma, ufuksuzluk, karamsarlık günümüz gençliğinin yaşadığı temel problemler arasında yer almaktadır. Mevcut durumda amaç ve hayallerden kopuk bir gençlik yaratılmaya çalışılmaktadır. Aynı zamanda düşünsel darlık toplumda en fazla gençliğe dayatılmaktadır.

Kapitalist moderniteyle beraber düşünememe ve tüketim hastalığı oldukça yaygınlaştırılmıştır. Düşünemeyen, sorgulamayan, yaratamayan gençlikle toplum algıları yönlendirilmeye çalışılmaktadır. Düşünme yetisinden koparılan gençlik, gelişen teknoloji araç ve gereçleri, kimliksizleştirilme çabaları ile birçok konuda derin bir yalnızlığa tabii tutulur. Kapitalist modernist sistemle düşünsel yaratımdan mahrum bırakılan gençlik, üretimden de yoksunlaştırılmaktadır.

Bilişim ve Teknik Çağında Gençlik Politikaları

Toplumun yaratıcı ve öncü gücü gençlik ve kadındır. Oysa kapitalist moderniteyle kadınlar ve gençler en çok sömürülen kesim olmaktadır. Tarihsel olarak birçok dönemde böylesi yaklaşımlar ve tutumlar ortaya çıkmış, gençler büyük zorluklarla yüzyüze kalmıştır. Ana tanrıça kültürünün kadın kutsallıkları, moderniteyle beraber kadınlar ve gençler şahsında birer cinsel araç olarak ele alınarak kâr nesnesine dönüştürülmektedir. Kadın ve gençlik şahsında toplum düşürülmeye ve yönlendirilmeye çalışılmaktadır. Özellikle gençler üzerinden yaşamın her alanında güdülere dayalı yaşam tek alternatifmiş gibi çekici kılınmaya çalışılmaktadır. Yani kapitalist modernist sistem duyguların içini boşaltmakla kalmamakta gençleri birer ruhsuzlaşmış, mekanikleşmiş insanlar topluluğu haline getirmek istemektedir. Düşünme özelliğinden uzak tutulan gençliğin güdülere esir bırakılarak sosyolojik ve psikolojik olarak yaratıcılığı kaybettirilmeye çalışılmaktadır. Yaşanan bu olgularla iktidarcı-sömürücü sistemde gençliğin eko-sosyal, siyasal, kültürel sorunları yoğunlaşmıştır. Bu sorunlar sürekli canlı tutularak toplum manipüle edilmekte, yönlendirilmekte ve işlevsiz bırakılmaya çalışılmaktadır.

“Nasıl yaşarsan yaşa; bencil yaşa, en iyi yaşam imkânlarına ailenle kavuşursun, anı yaşa” gibi gençliği özünden yoksun tutan birçok modernite hastalığı günümüzde oldukça yaygındır. Felsefe ve bilgi sevgisi yerine en iyi tüketici olma yarışı sürekli servis edilmektedir. Toplumun her kesimini denetim altına almaya çalışan kapitalist modernist sistem kendi yaratıcılarını bile köle ordusu haline getirmiştir. Topluma psikolojik sorunları ve maneviyatsızlığı dayatan bu sistemi artık klasik birkaç kıssadan hisseyle tanımlamak yetersiz kalır. Tehlike çanları uzun zamandır çalıyor. Derinleştirilen maneviyatsızlık ve anlamsızlık, bireyci yaşam yaşamın normal gibi hatta gelişmişliğin ölçütü olarak sunulmaktadır. Bağımlı bir gençlik yapısını denetimde tutmak her zaman ve her çağda tercih edilen olmaktadır.

Kapitalist moderniteyle beraber düşünememe, sorgulamama adeta gençliğe, kadına yani toplumun bir bütününe “çok düşünmeye gerek yok biz sizin için her şeyi düşünür ve üretiriz” yaklaşımını dayatmaktadır. 21. yy. bilişim ve teknik çağı olarak değerlendirilse de özde toplumun tamamı düşünemez hale getirilmeye çalışılmaktadır. Günümüz gençliğinin hayallerine kadar müdahale etmek istenmektedir.

Özellikle son yıllarda dünyanın ve Kürdistan'ın birçok yerinde yaşayan gençler farklı konularda manipüle edilmekteler. Geliştirilmeye çalışılan K-pop¹, üçüncü göz² vb. özel politikalarla toplumun köklerine adeta dinamit yerleştirilmektedir. Bunlarla gençliğe sunulan alternatifler özde bir alt kültür olarak değerlendirilmektedir. Müzik, giyim ve tarzlarıyla dijital medyada tam bir kültür ve müzik katliamı yaşanmaktadır. Her dönemin kendine has politikaları olsa da toplumun tamamına bu politikalar uygulansa da bilhassa yaşadığımız yüzyılda insan düşüncesi ve enerjisi oldukça gereksiz kılınmaya çalışılmaktadır. Genç kadınlar da en fazla bu sistemler içerisinde eritmeye çalışılmaktadır. Özellikle teknik gelişim, dijital medyanın yoğun kullanımı gençlik için yalnızca simülasyon ve sanal bir yaşam aralığı bırakmaktadır. Hazır düşünce, hazır olan her şeye ulaşma algısı derinleştirilmiştir. Sanal ve rahat yaşam gençleri adeta düşünce felcine mahkûm etmiştir. Gençliğin temel dinamik ve dönüştürücü özellikleri karşısında geliştirilen bu yaklaşımlarla toplum işlevsiz bırakılmaya çalışılmaktadır. Sosyolojik, psikolojik birçok açıdan gençliği adeta işlevsiz yürüyen robotlar topluluğuna dönüştürmeye çalışan kapitalist modernite ve erkek egemenlikçi, baskıcı sistem özel programlarıyla her zaman için bir beğeni algısını oluşturmaya çalışmaktadır. Özellikle tüketimin topluma dayatılması toplumu adeta özünden çıkarmaya dönüktür. Eril ve egemen sistem açısından kendi öz değerlerinden uzaklaştırılan gençlik ve kadın üzerinde toplumdan uzaklaştırılmaları için türlü yol ve yöntemler denenmektedir. Kapitalist sistem kulanacağı argümanları bilinçli seçer. Özellikle kapitalizmin bireyselleştirmeyi bu kadar dayatması bireyleri tanrılaştıran bir olguya sürüklemesi gözler önündedir. Birey tek başına toplumu oluşturmadığı halde bu süreklilik arz eder. Bencil, hazırcı, emeksiz bir gençlik yaratımıyla adeta toplumsal bir kırım yaşanmaktadır. Kapitalist sistemle hastalıklı ve makinalara bağlı - aslında bağımlı - gençlik olgusunu canlı tutmak için yoğun çaba harcanmaktadır. Gençliğin doğasına, temel özelliklerine ters olan bu yaklaşımlarla gençlerin ruhu ve düşüncesi sömürülmektedir. Ruhsuzlaşma eğilimi adeta toplumun normlarına uygun bir pozisyondaymış gibi devam ettirilmeye çalışılmaktadır.

İktidar ve devlet endeksli bilimsel teorik yaklaşımların sosyolojik anlamda gençlik başta olmak üzere toplumu doğru analiz etmek bir yana, iktidarı tahkim edecek özel konseptlere başvurduğunu biliyoruz. Sosyolojik ve tarihsel olarak tüm dönemlerin gençlik analiz ve yaklaşımları doğru çözümlenmelidir.

¹ Korean Pop kavramının kısaltılmış halidir. Birçok müzik türünün birleşimini ifade eden bu kavram esasında Kore Pop müziğini anlatan bir terimdir. Bütün dünyada özellikle gençler arasında yaygın dinlenen bir müziktir.

² Fiziki olarak iki kaşın arasında var olduğuna inanılan, “diğer boyutları” görmeyi sağladığı düşünülen duyunun sembolik ismidir.

Tarihsel toplumsal anlamda rahip-şaman birliğinin gençliği etkisi altına alıp kullanması bilinen bir gerçekliktir. Tüm tarihsel toplumsal süreçlere baktığımızda özde gençliğin fiziksel güç ve enerjisinden tasarruf edebilmek için çeşitli uygulamalar hayata geçirilir. Sistematik ve ideolojik olarak toplumu buna hazırlama buna göre bir karakter yaratma eğilimi güçlüdür. Sistematik olarak şaman-rahip birliğinden günümüze kadar bilimsel, siyasal ve tarihsel anlamda oluşturulmaya çalışılan model her döneme özgü politikalarla pragmatist ve jerontokrat³ yaklaşımların gölgesinde yönlendirilmeye çalışılmaktadır. Tüm bu uygulamalar kapitalist ataerki sistemiyle beraber kılıf değiştirerek sömürü gerçeği sürekli canlı tutularak dayatılmaktadır.

Denetim Altında Tutulmak, Sömürülmek ya da Özgür İradeyi Açığa Çıkarmak

Üçüncü dünya savaşı gerçeğinde geçmiş, teorileri aşan ve geride bırakılan bir toplumsal müdahale alanı siyasal, ekonomi gibi olgularla dezanformasyonlar yayılarak genç beyinler törpülenmeye çalışılmaktadır. Hastalıklı toplum gerçeğinin

yaygınlaştırılması ve bilimin buna alet edilmesi incelenmesi gereken konuların başında gelmektedir.

Günümüze kadar çeşitli propaganda ve teorilerin retorikleriyle adlandırılmaya çalışılan gençlik realitesi bu süreçlerin tamamını etkilemektedir.

Özellikle savunma ve kalkınma planlarının başat ögesi olarak adlandırılan gençlik baskıcı, sömürücü, ataerki sistemler tarafından yönlendirmeye kesin tabii tutulur. Oluşturulmaya çalışılan sosyal realite içerisinde yabancılaşma olgusunun derinleştirilmeye çalışılan mevcut sistemler bastırma tutumlarını sürekli tutarlar. Oluşturulmaya çalışılan bu olgular günümüzde de gençliği kuşaklara büründürerek adlandırma yaklaşım ve tutumlarından vazgeçmemişlerdir.

Y, Z ve X kuşağı olarak ele alınan sınıflandırmalarla her dönem için farklı yorum ve tutumlarla dönemin etkin siyasal, sosyal, ekonomik etkilerin gençlik üzerindeki yansımaları irdelenir. Burada dikkat edilmesi gereken husus dönemlerin politik ve sosyo-ekonomik yapıların etkileşimlerinin irdelenmesidir. Nesillerin karakteristik özellikleriyle bu adlandırmalar terminolojideki yerini almaktadır.

Y, Z ve X kuşağı olarak ele alınan sınıflandırmalarla her dönem için farklı yorum ve tutumlarla dönemin etkin siyasal, sosyal, ekonomik etkilerin

³ Toplumdaki yaşlıların, en yaşlıların siyasal, sosyal, ekonomik olarak belirleyici ve egemen oldukları düşüncesini savunan kimseler.

gençlik üzerindeki yansımaları irdelenir. Burada dikkat edilmesi gereken husus dönemlerin politik ve sosyo-ekonomik yapıların etkileşimlerinin irdelenmesidir. Nisillerin karakteristik özellikleriyle bu adlandırmalar terminolojideki yerini almaktadır. Özde bir tanımlama, geliştirme ve yorumlama olarak karşımıza çıkan bu yaklaşımlar var olan gençlik duygu, düşünce ve ruh olayının ne kadar çarpıtıldığı gerçeğini göstermektedir. Var olan çeşitli teoriler bilimsel ve sosyolojik bağlamda toplum normlarına uygun felsefelerle sunulur. Bunların tamamı bize şunu gösteriyor ki; toplum gerçekliği içerisinde her dönem için gençliğin değişmez bir etki ve gücü bulunmaktadır. Bilimsel anlamda her ne kadar bunlar tam irdelenmese de ya da devlet-iktidar endeksli yorumlanmaya çalışılsada bu gerçeklikler var olan potansiyelin önemini gözler önüne sermektedir. Dünya ve Kürdistan gerçeğinde var olan bilimsel ve teorik tüm tutumlara rağmen gençliğin dinamizmi ve yaratıcılığı birçok devrime ve mücadeleye soluk olma özelliğini daima diri tutmuştur. Uygarlığın gelişimi toplumsallığın yitimi birçok açıdan gençliği etkilemiştir. Gençlik ruhu tüm bu baskı ve uygulamalara rağmen belli bir tutumla her döneme özgü bir direnişin sahibi de olmuştur. Her dönemde özgürlük tutumu ve eğilimi, devrimlere evrilten tutumların sahibi olabilmıştır. Özgürlük eğilim ve tutumuna en yakın kesim gençlik ve kadın olduğundan dolayı bu kesimler sosyalist olmaya daha fazla meyillidir. Bundan dolayı birçok beklentiyi yaratır. Her ne kadar 68 kuşağı güçlü bir gençlik kültür devrimi yaratmış olsa da bu temel dinamizmden uzaklaştırılma yaklaşımı her süreçte özel olarak uygulanmaya çalışılmaktadır.

Emek Sömürüsü ve Gençlik İlişkisi

Ücretli emekle çalışan gençlerin durumu bu temelde büyük zorluklarla doludur. Mülkiyetin gelişimiyle beraber ortaya çıkan işçilik kavramı günümüzde tam bir kaosa yol açmaktadır. Çünkü günümüzde toplumun en alt kademesi olarak tanımlanan işçiler, toplumun en kalabalık kesimidir aynı zamanda. Günümüz dünyasında adeta kutsal kitaplarda sözü edilen mahşer günleri yaşanmaktadır. Açlık, hastalık ve savaş, modernite şahsında şaha kalkmıştır. Özellikle hastalıklı bir toplum açlık, işsizlik olağan bir akış gibi sürekli topluma sunulmaktadır. Mevcut politikalardan kaynaklı gençlik emeği değersiz ve anlamsız kılınmaya çalışılmaktadır. Ucuz işçi gücü olma gibi birçok olguyla gençlik enerjisi ve potansiyeli farklı potalarda eritmeye çalışılmaktadır. Kapitalist sistemde amaç para kazanmak olduktan sonra köklü tedbirlere zaten gerek yoktur. Emek ve değer olgusu basitleştirilmeye ve sosyolojik olguların tamamı bağımlı kılınmaya çalışılmaktadır.

Sömürü yalnızca gençlerin ve kadınların bedeni üzerinden yapılmamakta, ucuz işçilikle psikolojik anlamda da büyük tahribatlara yol açılmaktadır. Yaşadığımız yüzyılda diğer tüm yüzyılların aksine gönüllü kölelikte ısrar ve yarış adeta

olağan kılınmıştır. Bundan kaynaklı birçok genç ekonomik-sosyal ihtiyaçlarını karşılayamadığı için çareyi yaşamını solandırmakta aramaktadır. Her ne kadar devletler kalkınma ve yapılandırma reformlarını toplumun dinamik gücü olan gençlik üzerinden tanımlamaya çalışmış olsa da bu gerçeklik sömürüyü aşan bir pozisyonu geçmemektedir. Bundan dolayı Kürdistan ve dünya gençliği bu kaotik süreçlerde enerji ve potansiyelini doğru kanallara edememektedir. Gençlik için yetenek veya deneyim oluşmuş olsa da tam gün çalışıp kısıtlı süre içerisinde de iş bulmak için büyük bir yarış vardır. Bundan kaynaklı eksik istihdama en fazla gençlik maruz bırakılmaktadır. Bu da devletlerin özel ve genel bir politikasıdır. Açlık ve sefalet içerisinde bırakılmaya çalışılan Kürt gençliği ve genç kadını birçok politikaya maruz kalmaktadır. Kapitalist devletçi uygarlık toplumu toplum olmaktan çıkarmıştır. Kapitalist modernite sistemi, işsizleşmeyi üreterek başta gençlik olmak üzere toplumu tüketici pozisyonuna getirmiştir. Ücretli emekle çalışan gençler ve kadınlar sömürüye en fazla maruz kalan kesimler olarak karşımıza çıkmaktalar.

Günümüzde de köleleşmeye, işçileşmeye karşı her ne kadar itirazlar sürse de sistem gücünü büyütmek için sürekli zor uygulamaktadır. Bir yandan zoru uygularken diğer yandan da gönüllü işçiliği yani köleliği dayatmaktadır. İktidar ve devlet güçleri kendilerine hizmet edecek işçiler üretmeyi hep ön planda tutarlar. Ucuz işçi, fiziki güç olarak kullanılması gençlik yapısını etkilemektedir. Özellikle yaşadığımız yüzyılda gençliğin emeğinin değersizleştirildiği gerçeği açık bir şekilde yaşanmaktadır. Sorgulamanın geçersizleştiği bir yaşam alanı yaşadığımız 21. yüzyılda kapitalist modernist sistemle beraber adeta toplumu emek olgusu üzerinden büyük rant kaynağına dönüştürdüğü gerçeği yadsınamaz. Ücretli kölelik kapitalist sistemle beraber egemen kılınmaya çalışılır. Kapitalist sistem bilimin ve teknolojinin tüm kazanımlarını sürekli kendi hizmetine sunar. Sınıfsız ve sömürsüz bir dünyanın oluşmaması için bilimi ve teknolojiyi burjuvazinin esareti altında tutar. Kapitalist modernist sistem gençlere çeşitli alternatiflerle iyi bir gelecek, avantajlı bir üniversite, kaygısız bir gelecek gibi birçok sahte vaatte bulunur. Kapitalizm insanları sürekli bireysel ihtiyaçlara yönelterek gençliği ve genç kadınları parlak geleceğin toplumsallıkla değil de bireysellikte sağlanabileceğine inandırır. Gençler bu yöntemlerle kendi gerçekliklerine yani kendi emeklerine de yabancılaştırılır. Kürdistan koşullarında açlık, işsizlik, yoksulluk, soykırım ve işgal toplumun tamamını etkilemektedir.

Genç Kadınlara Karşı Özel Savaş Politikaları

Kapitalist modernitenin üzerinde en fazla oyunlar geliştirdiği kesim olan genç kadınlar her gün çok yönlü saldırılarla yüz yüze kalmaktadır. Salt bilindik şiddet uygulamalarıyla kadınların sindirilemeyeceğini anlayan eril güçler bu yöntemlere dört elle sarılmaktadır. Özellikle özel savaş aygıtlarının devreye konulmasıyla beraber

bu saldırılar yoğunluk kazanmıştır. Bu yöntemlerin başında da aşırı teknik kullanımı ve sanal medya aygıtları gelmektedir. Bu yolla genç kadınlara sanal bir yaşam örülmektedir. Bu sanallık içerisinde eriyen genç kadınlar, adeta iradesiz bırakılır. Yine taciz ve tecavüz karakterli ilişkilerin dilediğince yaşanması dayatılmakta, bu durum da bir özgürlük olarak servis edilmektedir. Cinsellik hortlatılarak erkeğin kadın bedeni üzerinden her türlü tasarrufu olağanlaştırılmakta, örgütlendirilmektedir. Taciz, şiddet, kadın katliamları, ekonomik saldırılar, geleneksel kalıplarla sıkıştırma, “kutsal aile” olgusunun ön plana çıkarılması politikalarıyla adeta genç kadınlara ve gençlere savaş açılmıştır. Bu politikalarla hayalsiz, ufkü dar, sorgulamayan, mücadelesiz, egemen erkeğin klasik kadını yaratılmaktadır. Ekonomik alandan dışlama, taciz ve tecavüz, fuhuş, aile içi şiddet, özel savaş uygulamalarının muhatabı en çok genç kadınlar olmaktadır. Çünkü cinsellik daha fazla ön plana çıkarılmakta, niteliksiz işçi olarak daha fazla sömürülmekte, aile içerisinde daha çok erkeğin mülkü sayılmakta, devletin ise daha hızlı ve daha kesin sonuç alacağı kesim olmaktadır.

Üçüncü dünya savaş koşullarında kapitalist-modernist sistem gençliği marjinalleştirme çabalarını en üst düzeyde hayata geçirmektedir. Moda, kitle iletişim araçları, internet gibi gençliği bağımlı kılmının yöntemleri bir özel savaş argümanı olarak topluma servis edilir. Özellikle Kürdistan açısından büyük bir tarihe sahip olan gençliğe karşı her türlü özel ve psikolojik operasyonlar sürdürülmektedir. Özellikle 3S ile sadece güdülere dayalı bir yaşam gençlere reva görülmektedir. Bir yandan sistem argümanlarıyla dolu yaratılmaya çalışılan gençlik ve genç kadın gerçekliği. Diğer yandan ise muhalif, devrimci, sosyalist bir gençlik yapısı bulunmaktadır. Üçüncü dünya savaşı sürerken her türlü sömürüye karşı yine güçlü çıkış arayışı olan gençlik yapısıdır. Özellikle Kürdistan’da gençliğin anlamama sorunu yoktur. Bu gerçeklikler apaçık bilinmektedir. Geline aşamada rolünü yeterli ve etkili oynamasa da yetersizlikleri olsa da uzun yıllardır devam eden mücadele gerçekliği de bulunmaktadır. Kürdistan’daki gerçeklik gençliğin devrimci özelliklerine karşı geliştirilen yozlaşma ve özünden uzaklaştırmadır. Aynı zamanda asimilasyon politikaları ve ülkeyi terk etme arayışları gençliğe dayatılmaktadır. Burada asıl hedeflenen gençlik şahsında Kürt halkının gözündeki ferin söndürülmesidir. Çünkü özgün kimliği ve karakterinden dolayı güçlü çıkışlar yapabilecek potansiyel kırılmaya çalışılmaktadır.

Üçüncü dünya savaş koşullarında büyük kaosu yaşayan kapitalist-ataerkil sistem ve alternatif sistem çalışmalarının iç içe geçtiği bir dönemde gençlik şüphesiz etkilenmektedir. Bir yanıla hortlatılmış kapitalist modernist sistemin yaşamı diğer yandan alternatif olan ve nasıl yaşanacağını en açık pusulası ve felsefesi olan devrimci yaşam arayışıdır. Şüphesiz bunların bu kadar iç içe geçmesi yaratılan insan özünün

inkârı olan kapitalist sistem yaşamı her gün yeni kılıflarla kendini pazarlamaktadır. İyi bir alım-satım olmak için her türlü politika devrede tutulur.

Alternatif Bir Yaşam İçin Gençliğin Anlamı ve İnşa Gücü

Gençlik ve devrim arasındaki ilişki beden ve ruh ilişkisine benzer. Nasıl ki beden ruhsuz olmazsa devrim de gençlik ve kadın olmadan başarılı olamaz. Kürdistan gençliği şahsında bunu ele aldığımızda ise vahşeti aşan bir baskı ve zor sistemi karşımıza çıkmaktadır. Ataerkil kapitalist sistem içerisinde anarşistlere, feministlere, sosyalistlere ve diğer muhalif kesimlere karşı en önemli güç kaynağı gençlik olmaktadır. Büyük bir kriz ve kaosu yaşayan ataerkil kapitalist sistem içerisinde yaratılmaya çalışılan gençlik tamamen sanal ve ruhsuz kılınmaya çalışılmaktadır. Toplumun en etkili yapı birimini oluşturan gençlik türlü politikalarla uyuşturularak özünden uzaklaştırılır. Özellikle Kürdistan'daki devrimci ruh ve bilinçle örgütlenmiş gençlik demokratik modernitenin en önemli öncüsü olmaktadır. Kapitalist sistem devrimsel çıkışları her zaman kendisi açısından tehlikeli görmektedir. Liberal ideoloji sürekli topluma enjekte edilerek birçok muhalif gençlik yapıları etkisizleştirilmeye çalışılır. İleri teknoloji ve her türlü maddi imkânlarla sürekli bir baskı ve zor aygıtı kullanılmaktadır. Gençlik sorgulayamaz, düşünemez denilerek gençliğe reva görülen ilke tam pasifizm olmaktadır. Adeta sanal aleme boğulan, kendini ifade edemeyen bir gençlik yapısı, doğal muhalif özelliklerini de yitirir. Devrimci gençlik ruhu derin tarihsel birikimi ile toplumun tüm yapısına çözümünü dayatmaktadır. Kürdistan'da yürütülen mücadelenin dinamik öncü gücü gençlik ve genç kadın ideolojik anlamda toplumun başat değişim-dönüşüm yaratıcısı olmaktadır. Bilinç düzeyi, farkındalık, kendini tanıma, tarihsel derinlik ile devrimci başarının koşulu tarihsel ve toplumsal anlamda gerçekleşir.

Kapitalist modernitenin yaratmış olduğu bu kaos sürecinde gençliğin tüm kesimleri kendi içerisinde barındırarak iradeli bir duruş yaratmak mümkündür. Tarihsel olarak zaten yaratılmıştır. Özellikle 68 kuşağı ve mirası gençliğin kültür devrimindeki öncülüğü önemli sonuçlar ve derslerle doludur. Yine 21. yüzyılda Kürdistan ve dünya gençliğinin sorunlarına yanıt olacak olan demokratik modernite toplumsal, siyasal birçok alanda çözüm perspektifini ve gücünü barındırmaktadır. Kapitalist modernist sisteme karşı geliştirilen demokratik moderniteyi inşa etmek ve yaşamsallaştırmak gençliğin en temel rolü arasında bulunmaktadır. Kürt özgürlük hareketinin oluşumu Kürt gençleri açısından büyük devinimi kendisiyle getirmiş, gençliğe, genç kadına onur kazandırmıştır. Soykırım kısılcığında bulunan Kürt halkı, gençliği ve kadının demokrasi ve özgürlük eğilimini güçlendirmiştir. Gençliğin bir isyan hareketi olduğunu tarihsel gelişim aşamalarında gözlemlemekteyiz. Kürdistan gerçekliğinde de büyük bir sömürgecilik uygulanmaktadır.

Kapitalist egemen sistemin çürütücü, yozlaştırıcı, düşürücü, bencil, tüketime dayalı yaşam anlayışlarına karşı büyük mücadele ve duruşun açığa çıkması demektir. Kürdistan gençliğini özgür irade olgunluğuna getiren Öcalan'ın ideolojisi, muazzam direnişi ve yarattığı inançtır. Dünyanın birçok yerinde olduğu gibi toplumsal direniş ve yeniden doğuş gençlik mücadelesiyle gerçekleşmiştir. Yıllardır Kürdistan gençliğine ve kadınına reva görülen siyasal, askeri, kültürel asimilasyon ve modernitenin yaratmış olduğu yaşam ve anlayışına karşı her zaman için güçlü refleksin vazgeçilmez adresi alternatif yaşam iddiası ile hayata geçmiştir. Devrimcilik iddiasını güçlendiren mücadele gerçekliğiyle her zaman için yeniden gençlik ve genç kadın toplumsal ve siyasal sorunlara cevap olma iddiasını en fazla taşıyan kesimi barındırmaktadır. Gençliği spordan siyasete toplumun tamamını etkileyen özgürlük eğiliminin yoğun olduğu her şeyi yapabilen olarak tanımlayan Öcalan'ın belirttiği gibi:

“Kadınlar kendilerine güvenebilirler. Özgürlüğe yoğunlaşmaları halinde başaramayacakları şey yoktur. Yine bu, gençler için de böyledir. Gençlerin demokratik siyaset alanında deneyim ve perspektif eksikliği var. Bu nedenle siz gençler mücadele ederken sabırsız davranıyorsunuz. Ben biliyorum, herkes kapitalizmin esiri olmuş durumda ve özellikle gençlerde daha yoğun. Bu nedenle gençlerin başarı için para, puldan ve kapitalizmin etkilerinden uzak durmaları gerekiyor. Yaşam böyle onlar için anlamlı hale gelir.”

Sonuç Olarak;

21. yüzyılda toplumun temel dinamik yapısı olan genç kadın ve gençlik eliyle, gençlik ruhu ve felsefesiyle demokratik modernitenin inşası halinde başarıya ulaştırılabilir. Ataerkil ve kapitalist sistemde yaratılan yaşamsal ve düşüncel dağınıklığı ortadan kaldıran gençlik ruhunu ve dinamizmini geliştiren ideolojik alternatiflerle mümkün olmaktadır. Günümüz bilimi bile gençliği doğru temellerde tanımlamak yerine iktidar ve devlet odaklarına uygun tartışmaların ve bunlara hizmetin dışına çıkmamaktadır.

Bu temelde gençlik ruhu ve dinamizmi tarihsel toplumsal anlamda özüne uygun bir mekanizma çerçevesinde değerlendirildiğinde başarıyı yakalama şansını elde edebilir. Aynı zamanda yaratılan gelecek kaygısıyla özünden uzaklaştırma eğilimlerine karşı da güçlü politik ideolojik alternatiflerle bu kaygılara karşı daha radikal ve etkili bir mücadele yürütülerek bu politikaların etkisi zayıflatılabilir. Kapitalist ve ataerkil sistem aracılığıyla ideolojik ve sosyolojik olarak dayatılan uygulama ve özel savaş argümanlarına karşı ideolojik ve örgütlü tutumla çıkış sağlanabilir.

Genç Kadınların Var Olma ve Varlığını Koruma Mücadelesi

Vejin Güneş

“Gençlerini kaybeden toplum veya tersine toplumunu kaybeden gençlik yenilmiş olmaktan öteye kendi varlık hakkını kaybetmiş, ona ihanet etmiş demektir. Gerisi çürüme, dağılma ve yok olmadır.”¹

Jineolojî dergisinin bu sayısının “gençlik” konusuna ayrılmış olması içerisinden geçtiğimiz dönemde özelde genç kadınları ve yaşadıkları sorunları anlamak açısından oldukça anlamlıdır. Genç kadın kimlik olarak pek tanınan, tanımlanan, tartışma konusu yapılan bir kimlik değildir. Hatta genç kadın bir kimlik midir değil midir tartışması dahi yürütülebilmekte, neden böyle bir tanımlama yapıldığı, hangi ihtiyaçtan kaynaklı genç kadının kendini tanımlama, görünür kılma, özgün örgütlenme, var olma mücadelesinde etkin olma istemi anlaşılmamaktadır. Ya da pek anlaşılmak istenmemektedir. Dünyada kadın ve gençlik mücadeleleri direne direne belli kazanımlar elde etmiştir. Kadın ve gençlik mücadelesini sindiremeyen, kabullenmeyen, irade olmasından korkan, zaman zaman görmezden gelen bazen de liberalleştirerek mücadeleden düşürmek isteyen egemen, tahakkümcü, eril kapitalist sistem sonuç alan bu iki mücadeleyi kendisi için sorun olmaktan çıkaramamışken genç kadın örgütlenmesi de nerden çıktı diye düşünüyor olmalıdır. Kaldı ki genç kadınların örgütlü mücadele yürütmesi karşısında açıktan bu görüşlerini dillendiren de az olmadı. Genç kadın kesiminin kadın ve gençlik içerisinde zaten yer aldığını belirterek genç

¹ Abdullah Öcalan

kadının örgütlenme ihtiyacı olmadığını düşünen, genç kadın diye bir olgunun toplumsal gerçekliğimizi karşılamadığını ileri süren görüşler de yok değil.

Konumuz genç kadın örgütlülüğünün gerekliliği değil, genç kadının öz savunmadaki rolüdür. Bu yüzden örgütlülüğünün gerekliliğini öz savunmadaki rollerinin önemini açıklamaya çalışarak anlatmaya çalışacağız. Ya da öz savunmadaki rolü görülünce neden örgütlenmesi gerektiği de daha iyi anlaşılmaktadır. Ancak genç kadın kimliğinin tarihsel rolü ve mücadele sebepleri anlaşılmadan neden varlık sorunu yaşadığı ve varlığını korumak için öz savunmada aktif rol oynaması gerektiğinin de anlaşılamayacağını düşünüyoruz. Bu sebeple yazı içerisinde “gençlik” ve “kadın” kimliklerine vurgu yapıp tarihsel önemini ortaya koyarak öz savunmadaki rolünü tanımlamaya çalışacağız. Çünkü öz savunma en çok kadın ve gençliği ilgilendirmektedir. Konum ve yapısal özellikleri nedeniyle genç kadınlar toplumsal sorunların çözümünde ve toplumsal öz savunmanın geliştirilmesinde en önde, en aktif ve en sonuç alıcı rolü oynayabilir.

Kadın ve Gençlik Olgularına Özet Bir Bakış

Kapitalist uygarlık ve onun geliştirdiği sistem küresel anlamda tarihin en derin kriz ve kaosu yaşamaktadır. İnsan olarak var oluş koşulumuzu sağlayan doğa ve toplum da bu krizden fazlaca etkilenmektedir. Yaratılan sistem doğayı ciddi anlamda tehdit etmekte hatta yok olma tehlikesi ile karşı karşıya bırakmaktadır. Toplum ise bu kaos içerisinde tam bir cendereye alınmış, toplumsal varlığı ortadan kaldırılmaya çalışılmaktadır. Küresel kapitalist sistem toplumu parçalamak, dağıtmak, ortadan kaldırmak için türlü planlamalar yapmakta, temel arayışlarını bu çerçevede geliştirmektedir. Genel anlamda yaşamın her alanında yaşanan kriz ve kaos durumu içerisinde Ortadoğu ve Kürdistan, tarihin en kirli savaşına ve aynı zamanda tarihin en çetin mücadelesine sahne olmaktadır.

Söz konusu bu mücadele toplumun ‘Varlığını Koruma ve Özgürlüğünü Sağlama’ mücadelesidir. Toplum ve gençlik birbirinden ayrılamayacak, biri olmadan diğeri yaşayamayacak kadar iç içedir. Toplumsallık var oluşun şartıdır. Aynı biçimde gençlik de toplumun geleceğinin teminatıdır. Birinin çürümesi diğerrinin de yok olması anlamına gelecektir. Tüm sistemler açısından gençlik için yapılan tanımlamalar, geliştirilen tüm politikalar gençlik-toplum ilişkisinin bir gelecek ilişkisi olduğunu kanıtlamaktadır. Hem kadın hem de gençlik tarihte toplumsallığın gelişim ve korunmasında en çok emek sahibi olmuş kesimler olarak insanın insanlaşma, toplumsallaşma, özgür yaşam değerlerini yaratma, toplumsallığını koruma ve savunma konusunda öncülük yapmışlardır. Bu gerçek bilindiği için kapitalist uygarlık güçleri en çok bu iki kesimi hedefleyerek tarihi tersyüz etmeye, kendi sistemlerini hayata geçirmeye çalışmışlardır. Bunu yaparken de kadın ve gençliğin en başta tarihsel

gerçeklikleri, emekleri, varlıkları ve temsil ettiği değerler gözden düşürülmüş, sömürülmüş ve yok sayılmıştır.

Doğal toplumun insanlık tarihinin çok büyük bir yüzdeliğini oluşturduğunu biliyoruz. Doğal toplum yaşamımızın hem kaynağı hem de hakikate en yakın yaşantısıdır. İnsanlığın, toplumsallığın yaşını göz önünde bulundurduğumuzda da doğal toplumun insanlığın gençlik süreci olduğu görülebilir. Yaşlı ve tecrübeli erkeğin tarih sahnesinde görülmesiyle tarih nehrinin akışı değişmektedir. Devletçi uygarlığın gelişimi ile birlikte ana-kadın etrafında yaratılan komünal ve kolektif emeğe bir zümre tarafından el konulması, artı ürünün mülkleştirilmesi sonucu toplumsal sorunlar baş göstermiştir. Gençliğin de sorunlarının başlangıcı burasıdır denilebilir. Kadın ve toplumunu dağıtmak ve hakimiyetine almak için jerontokratlar gençliği kullanarak kadın öncülüğündeki sistemi hedeflemiştir. Böylece gençliğin toplumsal işlevi çarpıtılmış, kendi toplumsallığına karşıt duruma getirilmiştir. Jerontokratlar gençliği düşürmeden, kadın sistemine karşı örgütlemekten ana kadının komünal sistemini hedefleyemezlerdi, hedefleseler de başarılı olamazlardı. Çünkü toplumun en temel dinamiği, sistemin koruyucu ve savunucusu gençliktir. Jerontokratların, yaşlı-tecrübeli erkeğin tecrübe ve birikimini kadın ve gençliğe karşı çok bilinçli kullandığı anlaşılmaktadır. Doğal toplum da dahil hiçbir sistemin gençliğini kaybettikten sonra ayakta kalması mümkün olmamıştır. Günümüzde de bu böyledir. Gençliğini yitirmiş toplum varlığını ve öz savunmasını da yitirmiştir. Dolayısıyla toplumun yeniden varlığına kavuşması, öz savunma temelinde varlığını koruması gençliğini kazanarak gerçekleşecektir. Bu gerçeklik içinde genç kadınların durumu ise günümüze kadar gittikçe daha da derinleşen bir kölelik durumunu almıştır.

Genç erkek ve genç kadınların düşürülüşü tarihte çok temel bir merhaledir. Uygarlık gelişimiyle sistemleşen ziggurat ve musakkamdimler her iki kesim açısından temel değerlerinin öğütüldüğü alanlar olmuştur. Zigguratların alt katlarında gençlerin emekleri sömürülerek savaşların en öncü gücü haline getirilirken genç kadınlar ise musakkaddimlerde tanrıçalık rolünden fahişelik derekesine getirilmiştir. Kölelik sisteminin başat fiziki gücü, yine devletlerin, imparatorlukların kurulmasındaki öncü savaş gücü hep gençler olmuştur. Genç kadının ise fiziği de dahil tüm varlığı kendisine ait olmaktan çıkarılmış ve toplumların da düşürülmesi açısından temel bir değer haline getirilmiştir. Musakkaddimdeki fahişe genç kadın artık hem değerli bir armağan hem ticari ve diplomatik ilişkileri sağlayan bir anlaşma aracı hem de özel ve genel evlerde gönülleri eğlendiren bir zevk ürünü haline getirilmiştir. Musakkaddimlerde geliştirilen bu sistem günümüzde hala geçerlidir, genç kadın hala aynı uygulamalara maruz kalmaktadır. Sadece uygulama alanı daha da genişlemiş ve modern zamana uyarlanmıştır. Bu biçimde düşürülen genç kadın ve erkek, sistemin her türlü tasarrufuna açık hale gelmektedir. Kapitalist sistem de dahil tüm uygarlık güçleri varlıklarını gençlerin, kadınların bu biçimde kullanılmasına,

tüketilmesine borçludur. Tarihte bunun çokça örnekleri vardır. Kürt mitolojisindeki genç beyinleri kendine kurban ederek yaşayan Zalim Dehak ve Devrimci Kawa hikayesi bilinir. Bu hikâyeye gençlerin zalimlerin varlığına nasıl kurban edildiğinin en güzel örneklerinden biridir.

Ahlaki ve politik topluma dayanan demokratik uygarlıkta ve ahlaki-politik toplum karşıtlığı üzerinden kendisini var eden kapitalist uygarlıkta gençlik ve kadın ne anlam ifade ediyor, nasıl bir rol oynamıştır ve oynayacaktır bilmeden doğru tespitlere gitmek pek mümkün değildir. Gençlik ve kadın toplumsallığı ifade etseler de uygarlığın gelişimiyle birlikte bu toplumsal birlik parçalanmıştır. Başlangıçta özgür yaşam değerlerinin korunması ve savunulmasında temel bir rol oynarken uygarlık etkisiyle etkisizleştirilmiş, gerçekliğinden koparılmış gençlik, tarihin seyri içerisinde tersinden bir rol de oynamıştır. Nasıl ki kadın toplumsallığından kopartılarak tahakküm altına alınmışsa aynı durum gençlik için de geçerlidir. Egemenler kadını da gençliği de sadece maddi, biyolojik bir olgu olarak ele almışlardır. Nasıl ki kadının sadece biyolojik, cinsel varlığını tanımlayarak tarihsel-toplumsal gerçekliğini tersyüz etmişlerse gençliği de fiziksel bir olgu olarak ele almış, gençlik durumunu sadece çocukluk ile yaşlılık arasındaki bir evre olarak ifade etmiş ve bu süreç için türlü tanımlamalar yapmıştır. Gençlik zihniyet gücünden ve tarihsel hafızadan yoksun, tutarsız, toy, acemi, tecrübesiz, cahil, yönlendirmeye açık, asi-avare, sürekli kontrolde tutulması gereken vb. biçiminde nitelendirilmektedir. Gençlik potansiyeli devre dışı bırakılarak sistem için tehlike olmaktan çıkarılmak istenmektedir. Demokratik modernitede ise kadın ve gençliğin toplumsal öncülükleri tanımlanmış, demokratik, eşit ve özgür bir yaşamdaki rolleri anlaşılmış, temsil ettikleri hakikat neticesinde hak ettikleri özen gösterilmiştir.

Öcalan savunmalarda “Gençlik de tıpkı kadınlık gibi fiziksel değil sosyolojik bir olgudur.” demektedir. Ve yine “Gençliğin her zaman özgürlük istemesi fiziki yaş sınırından değil, bu özgül toplumsal baskı durumundan ileri gelmektedir. Ayyaş, toy, delikanlı kavramları gençliği küçük düşürmek için uydurulan temel propaganda sözcükleridir. Yine hemen cinsel güdüye bağlamak, serkeşliğe çekmek, ezbere katı dogmalara bağlamak, gençlik enerjisinin sisteme yönelmesini engellemek ve düzeni sağlamakla bağlantılıdır.” demektedir. Bu gerçek ışığında gençliği ele almak ve toplumsallıktaki öncü gücünden faydalanmak gerekir. Gençliğe yaklaşım daha çok fiziksel gücünden yararlanma, eylem gücü olarak görme, askeri savunma alanında kullanma biçiminde gelişmektedir. Gençlik de çoğu zaman kendini bu çerçevede ele almakta, fiziki güç temelinde yaşama katılmayı, savunma anlamında rol üstlenmeyi yeterli görmektedir. Halbuki gençlik ideolojik, teorik, felsefik anlamda da öncü konumda olmalıdır. Toplumu ilgilendiren her konu düşünsel, eylemsel, yaşamsal, varlıksal vb. gençliği ilgilendirmektedir.

Çünkü toplum bir bütündür. Toplumun yaşadığı tüm sorunlar gençliğin de sorunları demektir. Toplumu, toplumsal sorunları bütünlük içinde tanımlamadan doğru bir mücadele yöntemi ve çözüm de geliştirilemez. Çünkü toplumun geleceği gençliktir. Gençlik ve kadın kimlikleri bu kadar ortak özelliğe ve tarihsel geçmişe sahipken toplumsal cinsiyetçiliğin yarattığı algılar ile bugün genç deyince akıllara “erkek” gelmektedir. Gençlik kavramı bile cinsiyetçi bir ifade haline gelmiş, önemli bir dönemi ifade eden bir evre olan gençlik sadece bir cinsiyeti tanımlar duruma gelmiştir. Kadınlar için ise “genç kız” kavramı uygun görülmektedir, ancak genç kızın günümüzde ifade ettiği anlam hiç de sözünü ettiğimiz tanımlamaları karşılamamakta, toplumsal ve tarihsel gerçekliğe göre ele alınmamaktadır.

Kadın ve Gençlik Kimliklerinin Bileşkesi Olan Genç Kadının Var Olma, Tanımlanma Sorunu

Genç kadını özgün olarak ele almak gerekir. Yukarıda tarihsel olarak da toplumsallığın gelişiminde ve daha sonra parçalanmasındaki rolüne ve önemine değinmeye çalıştık. Genç kadın bir kimliktir. Hem kadın hem de genç olmanın özgün yanlarının bir aradalığını, bütünleşmesini ifade eder. Kadının yaratıcı, kapsayıcı, öncü, toplumsallaştırıcı yönleri ile gençliğin enerjik, dinamik, arayışçı, muhalif, değişim ve yeniliğe açık olan potansiyelinin bileşkesi olması etkili bir kimlik olmayı ifade eder.

Kadın enerjisinin en akışkan, en yaratıcı, en dinamik, en yeniliğe açık sürecini ifade eder genç kadınlık.

Toplumu ilgilendiren her konu düşünsel, eylemsel, yaşamsal, varlıksal vb. gençliği ilgilendirmektedir. Çünkü toplum bir bütündür. Toplumun yaşadığı tüm sorunlar gençliğin de sorunları demektir. Toplumu, toplumsal sorunları bütünlük içinde tanımlamadan doğru bir mücadele yöntemi ve çözüm de geliştirilemez. Çünkü toplumun geleceği gençliktir.

Aynı zamanda kimi toplumsal kalıpların, ön yargıların, dogmaların da henüz tam olgunlaşmadığı bir süreçtir. Hem cinsinden hem de yaşından kaynaklı kapitalist sistemin bütün yönelimlerinin direkt muhatabı olmaktadır. Kapitalist sistemin en kirli politikalarıyla, en acımasız yönelimleriyle karşı karşıya kalmaktadır. Ataerkillik ile jerontokrasinin ortak baskı ve tahakküm sistemi genç kadın üzerinden yürütülmektedir. Uygarlığın günümüzdeki en saldırgan durumu olan kapitalist sistem hem kadının hem de gençliğin mevcut potansiyelinden yararlanarak kendi gücünü süreklileştirmek istemektedir. Bu yüzden genç kadın potansiyeli hem toplum açısından hem de kapitalist sistem açısından önemli ve belirleyici bir role sahiptir. Kapitalist sistem için genç

kadın tükenmez bir sermayedir, varlığı bir servettir. Bedeninin her zerresini ayrı ayrı, parça parça kullanmakta, pazarlamakta ve sürekli bir kazanç aracı haline getirmektedir. Bu yüzden genç kadınlar üzerinden oynanan oyunlar çok fazladır. Kapitalist sistemin önemli bir mevduatı genç kadındır. Geliştirdiği politikalarla, yürüttüğü özel savaşla kendi gerçeğinden, toplumsal rolünden, kimliğinden, hatta varlık hakkından edilen bir genç kadın gerçeği vardır. Sistemin hem fiziki hem de özel savaşına birebir muhatap olmasından kaynaklı en büyük tehlike kapsamındadır ve kendisini korumalı ve savunmalıdır. Kendisini, varlığını, bedenini koruma hakkı da en çok genç kadının hakkıdır. Bu anlamda kendini koruması ve varlığını savunması için öz savunmasını geliştirmesi varlık-yokluk kabilindedir.

Varlık Koşulu Olarak Öz Savunma

Kavram olarak savunma, herhangi bir canlı varlığın yaşamına, varlığına karşı gelişen her türlü saldırı karşısında kendini korumaya geçmesi durumudur. Yani varlığın öz'ünü koruma durumudur. Özü korumanın temel yolu öncelikle özü savunmaktan geçer. Öz savunmanın gelişmesi için illa fiziki bir saldırı olması gerekmez. Öz savunmaya bakış açımız çoğu zaman dıştan saldırılara karşı kendimizi koruma biçiminde algılanmaktadır. Bu da ancak fiziki, askeri vb. anlamda saldırılarla yüz yüze kalınca gündemimize girmektedir. Halbuki canlılığın kendisi bile bir varlık-yokluk savaşı içindedir. Varlık var olabilmek için yokluğa direnmekte, yokluk da varlığın var olmaması, yok olması üzerinden yokluk olabilmektedir. Var olmak ve yok olmak bile kendi içinde bir direniş ve savunma duruşu içindedir. Varlık yokluğa karşı savaşını kazanması halinde var olabilmektedir. Canlılık da ancak böyle anlamlı olmaktadır. Birinci ve ikinci doğa olarak isimlendirdiğimiz her iki oluşum da canlı organizmalardır. Birinci doğa olarak evrenin kendini koruma, savunma anlayışı oldukça gelişkindir. Doğa içerisinde barınan bütün canlılar varlıklarını devam ettirebilmek için üç temel güdüye ihtiyaç duyarlar. Bu güdüler beslenme, üreme ve korunmadır. Her üç güdü de yaşamakla, yaşamda kalmakla alakalıdır. Yani var olmakla, var kalmakla alakalıdır. O halde yaşam diyalektiğine göre savunma diğer iki güdüyü de kapsayacak bir role sahiptir. Beslenme ve üreme de kendini devam ettirmenin yani kendini koruma ve savunmanın basit anlamdaki güdüsel ifadeleridir. Beslenme koşullarını sağlamanın, yine üreyerek kendini devam ettirmenin ön koşulu öncelikle varlığı koruyabilmekten geçmektedir. Yani özünü koruyabilmekten... Öz savunma adeta yaşamın garantisidir.

Birinci doğada öz savunma, hayvanda ve bir üst evresi olarak insanda somut olarak gözlemlenebilmektedir. Her hayvanın kendini korumak için farklı doğal refleksi vardır. Kimi ses ve kokuya duyarlılıklarıyla savunmasını geliştirmekte, kimi hızlı kaçma yeteneğine sahip, kimi biçim değiştirerek saldırıyı bertaraf edebilmekte kimi

de savunma için fiziki güçlere sahiptir. Aynı durum bitkiler alemi için de geçerlidir. Her bitkinin kendine has savunma refleksleri vardır. Ancak insan kendini savunmak için örgütlülüğe ihtiyaç duyar. İnsan belki de canlılar alemi içerisinde kendine yeterlilik bakımından en bakıma muhtaç, en zayıf varlık konumundadır. Tek birey olarak doğada yaşama şansı nerdeyse hiç yoktur. Bu anlamda öz savunmasını diğer canlılardan farklı örgütlemektedir. Öz savunma insanda biyolojik ve toplumsal olarak gelişir. Biyolojik savunma diğer canlılarda olduğu gibi güdüseldir, toplumsal öz savunma ise insanların örgütlenerek geliştirdikleri bir olgudur. İnsanın en temel öz savunma mekanizması toplumsallığıdır. İkinci doğa dediğimiz kültür yani toplum, toplumsallık da bir savunma sistemine sahiptir. Çünkü toplum da canlı bir olgudur ve günümüzde tarihin en büyük saldırılarıyla karşı karşıya kalmaktadır. Toplumsal öz savunma bireyi, kadını, gençliği, toplumu kapitalist sistemin saldırılarından, iktidarcı ve sömürgeci güçlerin kullanım alanından çıkarmayı hedefler. İnsanın varlığını koruması ve yaşamını sürdürmesi toplumsallığı içinde mümkündür. İnsan açısından varlığını, kültürünü devam ettirebilme toplumsallığını koruması oranında mümkündür.

Gül örneği öz savunma anlayışı açısından muazzam bir örnektir. Gül öz savunmasını dikenleri ile sağlamaktadır. Öz savunma anlayışını gül teorisi olarak değerlendiren Öcalan, “gül estetik ise diken de onun etiğidir” der. Yani öz savunmanın ahlakla bağımlı değerlendirir. Bugün en çok hedeflenen ve ortadan kaldırılmaya çalışılan da toplumun ahlaki ve politik değerleridir. Dolayısıyla en çok savunulması gereken de ahlaki ve politik toplum olmalıdır. Ahlaki ve politik toplumun günümüzdeki en temel sorunu en başta var olma sorunudur. Toplumun varlığı tehlikededir. O halde öncelikli görev toplumun varlığını savunmaktır. Toplumun temel bileşenleri kadın ve gençlerdir. Toplumsallığı savunmak, aynı zamanda toplumsal ahlaki ve kültürü, kadını ve gençleri de savunmak ve korumaktır. Bu anlamda öz savunma aynı zamanda ahlaki görevlerden biridir.

Özün Savunulmasında Genç Kadınlar

Öz savunma ahlaki görevlerden biri ise topluma karşı görevlerini doğru ve yeterli bir biçimde yerine getirmesi gereken temel kesim genç kadınlardır. Genç kadın temsil ettiği kimliklerden kaynaklı toplumun en dinamik potansiyeline sahiptir. Dolayısıyla bu dinamizmini toplumun öz savunmasında da kullanmalıdır. Günümüzdeki en temel sorun toplumsal olarak varlık sorunu olduğuna göre bu en başta genç kadınlar için temel bir tehlikedir. Çünkü toplumun öncü gücü genç kadındır. Bu savunma anlamında da böyledir. Sistemler bin yıllarca savunma alanında ya da savaşlarda gençliği en önde kullanmışlardır. Tüm savaşlarda ordu gücü gençlerden oluşmaktadır. Devletçi sistem gerçeğinde de tüm devletlerin orduları gençlerden

oluşmaktadır. Fiziki koşulları, biyolojik yaş gerçeği bu görevleri yapmasına uygundur. Demokratik uygarlıkta da toplumun savunma ihtiyacı vardır ve elbette ki aynı toplumsal gerçeklikten kaynaklı gençlik toplumu korumak ve savunmakla görevlidir. Fakat gençlik potansiyelinin değerlendirilişi paradigmatik anlamda farklılıklar içermektedir. Demokratik modernitede gençlik kadınla birlikte öncü güçtür. Toplumsal sistemin örgütlenişinde, kurumlaşmasında da öncüdür. Genç kadınlar bu durumda doğal sorumluluk sahibidirler. Gençliğin her zaman öncü kabul edilmesi sadece fiziki yaş sınırından değil sözünü ettiğimiz toplumsal hakikatten ileri gelmektedir.

Kapitalist sistem topluma yönelik geliştirdiği tüm saldırılarını gençlik üzerinden fakat en temelde de genç kadın üzerinden geliştirmektedir. Genç kadının en öncelikli görevi, insanlığın en temel öz savunması olan toplumsallığını anlaması olmaktadır. Çünkü toplumsallık parçalanmakta, bireycilik geliştirilmektedir. Kapitalizm bireyi toplumundan koparmadan başarı sağlayamayacağını iyi bilmektedir. Birey önce çıkarılarak tüm dünyada kendisinden daha değerli bir varlık yokmuş hissiyatı geliştirilmekte, bireyin rolü abartılmakta, bireysel özgürlük adı altında toplumsal özgürlük ortadan kaldırılmaktadır. Kürdistanlı genç kadınların en başta halk olarak, topluluk olarak, kimlik ve kültür olarak var olma sorunu vardır. Bu sebeple bireysel varlığın, bireysel özgürlüğün, bireysel yaşamın pek bir kıymeti yoktur. Her genç kadın öncelikle toplumsal varlığının tehlikede olduğunun bilincinde olmalıdır. Varlığını koruma ihtiyacı her canlıda vardır. Bu istem evrensel oluşumun temel ilkesidir. Varlığını koruma kendini savunmayı gerektirir. Bu temelde varlığı tehdit eden, yaşaması önünde engel teşkil eden her türlü yönelime karşı öz savunmasını geliştirmesi her canlı varlığın en doğal hakkıdır. Toplumumuzu korumak ve var etmek en vazgeçilmez ve devredilemez haktır aynı zamanda. Yapılması gereken en başta toplumsal bilincin geliştirilmesidir. Genç kadın bilinçlendiği oranda toplumsallığını geliştirebilir ve doğru bir öncülük yapabilir.

Bir kadın açısından varlık, toprak, kültür, beden çok fazla iç içe geçen olgulardır. Dolayısıyla varlığını, kendisini, bedenini, toprağını, kültürünü, kimliğini savunmak aynı içeriğe sahiptir. Hem fiziki hem toplumsal olarak varlığın devamı için kadın en temel rolü oynamaktadır. Tüm toplumlarda kültürün, dilin, toplumsal kimliğin devamı, korunması kadın eliyle, kadın sayesinde gelişmektedir. Neolitik toplum gerçeği insanlık devriminin, kültür devriminin, tarım devriminin kadın öncülüğünde geliştiğinin kanıtı niteliğindedir. Kürdistan coğrafyası, Kürt dili iyi incelendiğinde kadın, toprak, kültür ve toplumun aynı veya benzer anlamlara geldiği, aynı gerçekliği temsil ettiği görülmektedir. Birçok dilde bu durum böyledir. Yani kadının temsil ettiği değerler toplumun değerleridir. Her kadın kültürün, kimliğin, toplumsal varlığın sürekliliğinin potansiyelini

kendi içinde taşır. Her ne kadar kadın gerçeğiyle günümüzde fazlaca oynansa da bu potansiyel değişmemektedir. Kadını korumak kültürü, dili, toprağı ve toplumu da korumaktır.

Kapitalist modenite ideolojik, kültürel, fiziksel, politik, ekonomik, fiziksel saldırıları her zamankinden daha fazla geliştirmektedir. Sömürü çarkını devam ettirmek, hegemonyasını yaymak ve kalıcılaştırmak için tüm saldırılarını devreye koymuştur. Artık birçok kesimin de 3. Dünya Savaşı olarak nitelendirdiği bölgemizde devam etmekte olan savaşa bakıldığında saldırıların boyutu daha iyi görülmektedir. Ortadoğu'da özelde de Kürdistan'da gün be gün yürütülen savaş göz önüne alındığında savaş içerisinde de saldırıların her boyutunda en çok zarar görenlerin kadınlar, gençler ve çocuklar oldukları görülmektedir. Günümüzde yürütülen savaş iki uygarlığın savaşıdır ve demokratik uygarlığı geliştirmeye çalışan güçlerin kadın özgürlük çizgisinde başta ideolojik olmak üzere kültürel, fiziksel, ekonomik, politik her anlamda öz savunma ihtiyacı vardır.

Öz Savunma Kapsamında Kendini, Varlığını Korumada Genç Kadının Rolü

Toplumu bir bütün olarak düşündüğümüzde toplumun tüm sorunları toplumun öncüsü olan gençlerin, genç kadınların da sorunlarıdır. Genç kadın toplumun öncü gücü ise o halde öz savunma anlamında da öncülük rolünü oynamalıdır. Genç kadın

toplumun yaşadığı her türlü saldırı karşısında toplumu savunmak için her görevi aktif bir biçimde yürütmelidir. Öncü olmak önde olmayı gerektirir. Her türlü saldırıda ilk refleksi gösteren, toplumsal bütünlük temelinde yapılması gereken tüm görevleri ilk önce yapan genç kadınlar olmalıdır. Bu sadece fiziksel müdahale olduğunda değil ideolojik, kültürel, politik, ekonomik vb. yönden saldırılar açısından da geçerlidir. Günümüzde müdahalenin kapsamı daha çok ideolojik ve kültürel boyutlarda yoğunlaşmaktadır. Saldırıları anlam vermek, ne kadarına maruz kaldığını kavramak ve mücadele etmeye karar vermek için belli bir bilince sahip olmak gerekir. Bu anlamda yapılması gereken ilk şey bilinçlenmektir. Bin yıllardır yapılmaya çalışılan bu bilinci ortadan kaldırmaktır. Çünkü bilinçsiz, belleksiz, hafızasız bırakılan bir gençlik bırakalım toplumsal sorunlara cevap olmayı kendisini bile koruyamaz hatta saldırı altında olduğunu dahi fark edemez.

Saldırıları anlam vermek, ne kadarına maruz kaldığını kavramak ve mücadele etmeye karar vermek için belli bir bilince sahip olmak gerekir. Bu anlamda yapılması gereken ilk şey bilinçlenmektir. Bin yıllardır yapılmaya çalışılan bu bilinci ortadan kaldırmaktır. Çünkü bilinçsiz, belleksiz, hafızasız bırakılan bir gençlik bırakalım toplumsal sorunlara

cevap olmayı kendisini bile koruyamaz hatta saldırı altında olduğunu dahi fark edemez. Bu sebeple gençliğin, genç kadının bilinç düzeyini arttırmak, sorumluluklarının farkına vardırarak önemlidir. Özcesi genç kadın önce kendini bilmeli, kendini tanımalıdır. Kendini bildiği oranda toplumsal gerçekliğini de bilir karşısındaki sistemi de daha iyi analiz eder.

Eğitim kurumları, medya, aile, çevre hepsi genç kadınlar açısından gün yirmi dört saat ideolojik aygıtlar olarak işlev görmektedir. Kız çocuğu olarak dünyaya gelen birey toplumsal cinsiyetçiliğin ilk kodlarını aile içerisinde almaya başlar. Aile kız çocuğunu bebekliğinden itibaren iyi bir eş ve iyi bir anne adayı olarak hazırlar. Öyle ki bu durum çok olağan ve meşru karşılanmakta, bunu yapmayanlar anormal görülmekte, hatta ayıplanmaktadır. Aile özellikle genç kadınlar açısından sistemin en temel gücüdür. Ailecilik abartılarak başka bir yaşam koşulu yokmuş gibi bir algı yaratılır. Genç kadınların aile kapanından kurtulmaması için her türlü yol ve yöntem mubah görülür. Toplumsal cinsiyetçilik aile olgusunu öyle bir hale getirir ki anne, baba ve tüm bireyler genç kadını gelecekte bir erkek için hazırlamak ve evden çıkacak bir nesne gibi bakmak dışında bir anlam atfetmez. Genç kadının muhalif, itiraz eden, arayışçı özelliklerinin önüne geçmek açısından pek çok söz de üretilmiş ve kabul ettirilmiştir. “Kızını dövmeleyen dizini döver”, “Kızını serbest bırakırsan ya davulcuya ya zurnacıya varır”, “Kız dediğin hanım hanımcık olmalı”, “Kadının yeri babasının veya kocasının dizinin dibidir” gibi pek çok söz herkes tarafından bilinmektedir. Genç kadının yaşam sınırları böylece belirlenmiş olur. Ataerkil sistemde genç kadın aileden başlamak üzere toplumda ne yöne dönse cinsiyetçi kodlarla karşılaşır.

Eğitim sistemi ise bu yazgıyı bilimsel olarak desteklemekte, yoğun bir bilinç karartması yürütmektedir. Öyle ki genç kadınlar farkında bile olmadan her anlamda yönlendirilmekte, yapacağı meslekler dahi belirlenmekte, gelecekleri kontrol altına alınmaktadır. Toplumsal cinsiyetçilik en çok eğitim kurumlarında genel kabuller olarak zihinlere yerleştirilmektedir. Bu süreç aileden başlayarak, ilkokuldan üniversiteye hatta akademik hayatın sonuna kadar devam eder. Ailede, okulda, iş yerinde, sokakta yani yaşamın her alanında kadını terbiye etme, yönlendirme, biçim verme mekanizmaları devrededir. Medya da bunda önemli boyutta rolünü oynamakta ve oluşturulan mekanizmayı tamamlamaktadır. Bütün bu ideolojik bombardımana karşı yapılması gereken ilk şey ataerkil ve jerontokrat olan kapitalist sistemin verili tüm bilgilerine şüpheyle yaklaşmak ve yeni bir bilinç oluşturmaktır. Zihni bu mekanizmalardan kurtararak tarihsel-toplumsal gerçeklik temelinde kendini tanımak başlangıç adımı olabilir. Hem çocuklar hem de genç kadınlar için alternatif eğitim kurumları oluşturmak, mevcut cinsiyetçi kodları teşhir etmek önemlidir. Yeni neslin garantisi doğru bir bilinç edinmesinden, toplumsal hafızaya sahip olmasından geçmektedir. Bu sebeple genç kadınlar kendilerini eğitmeli, bilinçlenmeli, toplumu

da bilinçlendirmelidir. Tüm bilmelerin başlangıcı kendini bilmektir, genç kadın da öncelikle kendini bilmelidir. Kendini bildiği ölçüde toplumunu da karşısında mücadeleye ettiği sistemi de bilir. Genç kadınlar kendilerini daha iyi eğitebilmek için Genç Kadın Akademileri, Genç Kadın Enstitüleri, Genç Kadın Kültür ve Sanat Merkezleri, Genç Kadın Atölye ve Fikir Kulüpleri vb. gibi alternatif mekanlar oluşturabilir. Yine Genç Kadın Basın-Yayıncılığını geliştirerek doğru bir propaganda ve toplumsal bilinçlenme geliştirebilir. Öz savunmanın birinci koşulu kesinlikle doğru ve yeterli bir eğitimden, bilinçlenmeden geçmektedir. İdeolojik saldırılara karşı ideolojik çizgide doğru bir eğitim sistemi örgütlemek ve doğru bilinç kazanmaktır. Bu anlamda genç kadınların en başta yapması gereken ideolojik olarak kendini eğitmektir. Kadın özgürlük hareketinin bu anlamda ideolojik derinliği, muazzam kaynak ve imkanları mevcuttur. Sistemin kölelik kodlarını kendi kişiliklerinde çözümlmek, bu anlamda kendini tanımak, sorunlarını tespit etmek, bilinçlenmek, kendini eğitmek ve sisteme karşı kendini güçlü kılmak kendini savunmanın en temel boyutudur. Kadınlar cins bilinci ve özgürlük bilincini harmanlayarak, kendini örgütlü bir güç haline getirerek bu saldırı sisteminde varlıklarını koruyabilir ve özgürlüklerini sağlayabilirler.

Kendi olabilmek ve varlığını sürdürmek için, örgütlenmek de eğitim kadar önemlidir. Demokratik ulusun inşasında örgütlü genç kadının katkıları belirleyicidir. Genç kadınlar ataerkil zihniyetin tüm kurumlarından kurtularak ancak irade haline gelebilirler. Eril zihniyetten kopuş gerçekleşmeden özgürlükten, öz iradeden, öz güçten söz etmek zordur. Genç kadınlar bireysel olarak ne kadar bilinçlenir ve mücadele ederlerse etsinler örgütlü olmadığı sürece toplumda etkili olamaz ve değişimde rol oynayamazlar. Örgütlü mücadele etmek öz savunma anlamında da başarının garantisidir. Günümüzde genç kadınların kadın özgürlük mücadelesinde ve gençlik hareketi içerisinde örgütlü bir güç olarak varlık göstermesi oldukça önemlidir. Dünyada özgürlük ve eşitlik mücadelesi yürüten kadın hareketleri açısından son yıllara kadar belirgin kadın profili orta yaş ve üstü, daha çok orta sınıf temsiliyeti olan kadın profiliydi. Genç kadınlar öncülük misyonu yüklenmemekteydi. Kadın hareketlerinin yaklaşımı da bu çerçevede değildi. Ancak son yıllarda bu profilde değişim yaşanmakta, tüm dünyada eylemlerin, örgütlü kadın çalışmalarının esas gücünü genç kadınlar oluşturmaktadır. Bu belli anlamda bir örgütlülüğün de olduğunu göstermektedir. Genç kadınlar açısından ise Kürdistan Genç Kadınlar Topluluğu, Kürt kadın hareketinin tüm alanlardaki örgütlemesi içerisinde özgün örgütlenen genç kadının sistemini geliştirmesi genç kadın iradesi açısından önemlidir. Bu anlamda tüm zeminlerde örgütlü mücadele yürüterek demokratik ulusun inşasında görev üstlenmek aynı zamanda ahlaki politik toplumun savunmasıdır. Genç kadınlar örgütlü güçleri ile siyasette, toplumsal politika belirlemede aktif oldukça toplumsal sorunların çözümünde etkili olabilmektedir. Örgütlü güçle demokratik öz yönetimlerde

söz sahibi olmak kadın mücadelesi açısından da önemlidir. Kürdistan’da genç kadın örgütlenmesi bu anlamda belli bir rol ve misyona sahiptir ancak henüz yeterli örgütlü güce sahip değildir. Rojava ve Şengal örneklerinde genç kadınların emeği, çabası, katılımı demokratik özerk sistemin inşasında belirleyicidir. Genç kadın tüm alanlarda örgütlenerek varlığını geliştirebilir.

Kapitalist Sistemde Genç Kadın Olmak ve Var Kalmaya Çalışmak

Kapitalist sistem kültürel soykırım politikaları ile genç kadınları adeta nefes dahi alamaz duruma getirmektedir. Kapitalist iktidar güçlerinin, özelde Kürt gençlerini ve kadınlarını özgürlük mücadelesinden uzak tutmak için geliştirdiği birçok politika vardır. Bu politikaların her biri özenle ve sistemli bir biçimde geliştirilmektedir. Asimilasyon, fuhuş, uyuşturucu, yoz yaşam alışkanlıkları, tüketim kültür(süzlüğü), popüler kültür, köksüzleştirmeyi, kimliksizleştirmeyi hedefleyen uygulamaların her biri öz savunmanın geliştirilmesi için acil sebeplerdir. Asimilasyon temel bir politika olarak belirlenmiştir. Kürt genç kadınlar coğrafyasının değerlerinden, dilinden, kültüründen, kimliğinden, maneviyatından uzaklaştırılarak başkalaştırılmak, topluma yabancı hale getirilmek istenmektedir. İnkâr ve imha politikası ile dili, kültürü, gelenekleri, yaşam biçimi yani Kürtlüğe ait olan tüm değerleri küçük düşürülmekte, geri, kaçılması gereken değerler olarak gösterilmektedir. Toplumdan, öz değerlerden kaçma, asimile olma, başkalaşma büyük bir meziyetmiş gibi gösterilerek özendirilmektedir. Genç kadınlar ne kadar bireyci, popüler kültür içinde kendine yabancı, sanal yaşam içerisinde gerçeklerden bihaber yaşarsa o kadar özgürmüş gibi bir algı, hissiyat yaratılmaktadır. Çünkü kültürü en çok yaşayan, en az bozulmaya uğramış kesim genç kadınlardır. Kürt Hareketinin mücadelesi ile birlikte bu baş aşağı gidişte ciddi gelişmeler yaşansa da asimilasyon, kültürel soykırım politikaları özel savaş yöntemleriyle devam ettirilmektedir. Genç kadınlar bu politikalara karşı kültürünü, kimliğini, dilini savunarak kendini ve varlığını savunmuş ve korumuş olur. Kürtçeyi yaygınlaştırmak, Kürt kültürünü geliştirmek, sanatını icra etmek ve değerlerini iyi tanımak, korumak ve savunmak en önemli görev olmaktadır.

Fuhuş, uyuşturucu, taciz-tecavüz ve toplumuna yabancılaştırılma özel savaş politikaları olarak en çok genç kadınları hedeflemektedir. Kürdistan’da ise bu politikalar kültürel soykırım kapsamında iktidar sistemi eliyle bilinçlice geliştirilmektedir. Son yıllarda özellikle de mücadelenin gelişkin olduğu merkezlerde militarist güçler eliyle bu saldırılar yoğunlaştırılmaktadır. Uyuşturucu sistem aracılığıyla temin edilmekte, dağıtılmakta, satılmakta, bağımlılık geliştirilmektedir. Madde bağımlısı haline getirilen gençler uyuşuk, düşünemez, gelecek hesabı yapamaz ve mücadele edemez hale getirilmektedir. Genç kadınlar açısından madde bağımlılığı ile birlikte fuhuş geliştirilmektedir. Bedeni ipotek altına alınan genç kadınların iradesi kırılarak

hayalleri, geleceği, toplumsal kimliği, mücadele azmi vb. tüm varlığı ele geçirilmiş olur. Bu tuzaklara düşmüş genç kadının bırakalım mücadele yürütmesi yaşaması dahi tesadüf ve mucizelere kalmaktadır. Uyuşturucu, fuhuş, tehdit ve şantaj geliştirilerek genç kadınlar tümünden teslim alınmakta, kendisine, toplumuna, tüm değerlerine ihanet eder duruma getirilmektedir. Bu uygulamalar Kürdistan’da ya da Kürtlerin yaşadığı diğer coğrafyalarda tesadüfi olarak gelişmemektedir. Kürt genç kadınlar bu bataklıklara farklı coğrafyalardaki gençler gibi kapitalist sistemin genel gençlik politikaları sonucu düşmemektedir. Bu politikalar Kürt gençlerine bizzat sistemin eliyle planlı, sistemli, bilinçli, özel savaş politikaları kapsamında geliştirilmektedir. Fuhuşla iradesi kırılan, beyni ve hafızası uyuşturulan genç kadınların kendi toplumsal gerçeğinde varlık göstermesi mümkün değildir. Bütün bunlar sonucu genç kadınlara iki yol bırakılmaktadır. Ya teslim olacak ya da intiharı tercih ederek yaşam hakkından vazgeçecektir. Bu yoz yaşam tuzaklarına karşı güçlü bir örgütlülük geliştirilmesi gerekmektedir.

Taciz ve tecavüz Kürt genç kadınları, çocukları üzerinden toplumu kırmak açısından geliştirilen temel yöntemlerdendir. Yıllardır bu uygulamalar artırılarak devam etmektedir. Kürt toplumunun hassasiyetleri kullanılarak toplum düşürülmeye çalışılmaktadır. Kürdistan coğrafyasına işgal, talan, gasp, kırım ve katliam çerçevesinde yaklaşan sömürgeciler Kürt kadınına da aynı mantıkla saldırmaktadır. Kürtler için toprak ve kadın aynı gerçekliğe sahiptir. Kadın demek yaşam demektir. Jin ve Jiyan aynı kökenden gelmektedir. Nasıl ki Kürdistan coğrafyası her gün sömürülüyorsa Kürt kadınına da taciz ve tecavüzle sahip olunmaya, iradesi kırılmaya ve kadın bedeni şahsında toplum sömürülmeye çalışılmaktadır. Fiziki soykırımda başarıya ulaşamadığı için özel savaşla kültürel soykırım sonucunda başarı kazanmak istenmektedir. Aşk, sınırsız cinsellik bombardımanı, farklı cinsel tercihlerin geliştirilmesi gibi durumlarla sanal, sahte özgürlük algısı yaratılarak genç kadınların gündemleri dağıtılmakta, özgürlük algısı çarpıtılmaktadır. Özellikle son yıllarda bu uygulamalarda belirgin bir artış görülmektedir. Bu kirli saldırılar Kürt Kadın Hareketinin gelişim düzeyiyle paralel artış göstermektedir. Kürt genç kadınlar kullanılarak toplum çürütülmeye, teslim olmaya zorlanmaktadır. Genç kadınlarla “aşk” adı altında ilişki geliştirilerek genç kadınlar dejenere edilmek, öze yabancılaştırılmak istenmektedir. Bunu kabul etmemesi halinde ise katledilmekte ya da kaybedilmektedir.

Geçtiğimiz yıllarda Cizre, Batman, Dersim, Siirt vb. birçok yerde “aşk-sevgi” adı altında kadınların kandırıldığı vakalar açığa çıkmıştı. Uzun yıllardır uygulanan bu saldırı politikası bir kırım haline dönüşmüştür. Cizre ve Siirt’te küçük kız çocuklarına yapılan taciz ve tecavüzler, okul ve zindanlarda Kürt çocuklarına uygulananlar, İpek Er ve Gülistan Doku olayları yaşanan son dönem örnekleridir. Kürdistan’da genç kadınların neden hedeflendiğini bilmek, kavramak açısından önemlidir.

Bu soykırım politikalarına karşı sonuç alıcı örgütlülük mekanizması geliştirilmediği sürece bu uygulamalar katlanarak devam edecektir.

Kadına yönelik geliştirilen her türlü şiddet de öz savunma kapsamında ele alınmalı ve çözüm geliştirilmelidir. Genç kadınlar aile içinde, iş yerinde, okulda, sokakta, yani her yerde uygulanan şiddette de muhatap olan temel kesimdir. Aile içerisinde baba, abi, koca, kuzen, her türden akraba şiddetine maruz kalmaktadır. Genç kadın kendisi dışında herkese ait görüldüğü için herkesin kendisi hakkında söz hakkı mevcuttur. Hatta öyle ki mahallenin erkekleri dahi söz hakkı iddia etmektedir. Genç kadınlar erkeklere ait olandır, “o mahallenin kızı”dır. Genç kadın yaşamın her alanında kötülüğün, günahın, yanlışın temsiliymiş gibi gösterilmektedir. Dolayısıyla sözünü ettiğimiz tüm kesimlerin şiddetine maruz kalmaktadır. Genç kadınlar, kendisini her türlü şiddete karşı koyabilecek şekilde örgütlemelidir. Aksi halde her gün katledilen kadınların sayısında hiçbir zaman azalma gerçekleşmeyecek, bu savunmasızlıktan güç alan erkeğin saldırıları daha da artacaktır. Erkek aynı zamanda devlet tarafından korunurken kadın ise erkeğin kucağına atılmakta, bir de iktidar şiddetine maruz kalmaktadır. En son İstanbul Sözleşmesinin kaldırılması, kadınların katledilmesi için erkeklere verilen izin belgesi niteliği taşımaktadır. Bu sebeple özellikle genç kadınların şiddeti engellemek için öz savunmada daha fazla çaba sahibi olması gerekir.

Fuhuş, uyuşturucu, taciz ve tecavüz, kadına karşı her türlü şiddet uygulamalarına karşı genç kadınların öz güçleriyle kendisini, bedenini, varlığını koruması ve savunması gerekir. Bu anlamda öz savunma en temel ve en kıymetli haktır. Öz varlığını koruma hakkını hiçbir genç kadın başkasına devredemez. Bu sebeple varlık hakkı yaşamsaldır, varoluşun teminatıdır. Bu konuda beklentili olunamaz, kimseden medet umulamaz. Güvenilecek tek gerçek kadının kendi bilinçli, eğitilmiş, örgütlü varlığı ve sistemli öz gücüdür.

Genç kadının sömürülmesi sadece ideolojik ve kültürel boyutlarda gelişmemektedir. Zihniyet kuşkusuz en önemli boyuttur. Düşünsel, zihinsel alanda başarı sağlayan sistem kazanmaya en yakın sistemdir. Genç kadınlar ekonomik anlamda da en çok sömürülen kesimdir. Emeği en çok çalınan, en ucuza satılan yine genç kadındır. Kadın genel anlamda sınırlı alanlarda iş gücüne sahipken genç kadın daha da sınırlı bir imkana sahiptir. Enerjisi, fiziki gücü, yaratıcılığı ve dinamizmi üretimde

Fuhuş,
uyuşturucu, taciz
ve tecavüz, kadına karşı
her türlü şiddet uygulamalarına karşı genç kadınların
öz güçleriyle kendisini, bedenini,
varlığını koruması ve savunması
gerekir. Bu anlamda öz savunma
en temel ve en kıymetli haktır.
Öz varlığını koruma hakkını
hiçbir genç kadın
başkasına devredemez.

avantaj olarak kullanılırken emeğinin karşılığını en az alandır genç kadın. Bir yere işçi alınırken en son alınan, ilk işten çıkarılandır. Emeği sömürülür ancak kalifiye görülmez. Çünkü çalışma yılı azdır, tecrübesizdir. Emeği değerli kabul edilmez. Emeğinin değeri ucuzdur. Genç kadın hem sistemin en ucuz işçisi hem de sürekli ucuz işçi doğurma potansiyeli olan bir fabrika rolünde görülür. Bununla birlikte kapitalist sistemin fiziğinden, estetiğinden, cinselliğinden en çok yararlandığı kesim genç kadındır. Fizığının her zerresi parça parça pazarlanmaktadır. Estetik ölçüler genç kadın fiziği ve güzelliğine göre belirlenir. Ancak bu konuda beğeni ölçülerini belirleyen erkektir. Kadın erkeğin beğenisine göre biçim almak, kılıktan kılığa girmek, erkeğin istediği ölçü ve görünümde olmak durumundadır. Genç kadın reklam malzemesi olarak vazgeçilmezdir. Dizi ve filmlerin, duvar afişlerinin en dikkat çekici unsurudur. Kullanım değeri açısından durum böyle iken tüketim anlamında da genç kadın önemli bir role sahiptir. Tüketim alanının genişlemesi genç kadın açısından büyük bir zevk ve sefa sebebidir. Tüketim konusunda oluşturulan “kültür-süzlük” çılgınlık düzeyindedir. Bu noktada kozmetik en önemli alanı oluşturmaktadır. Çarpıtılan estetik anlayışı sayesinde kadın hem kullanılan hem de hitap edilen kesim olmaktadır. Genç kadın kullanılarak tüm kadınlar etki altına alınmaktadır. Genç kadın “en çok para eden” ve “en çok para harcayan” kesim olma gibi bir paradoks içindedir. Çarpıtılan tüm bu özellik ve güzelliklerin doğru kullanılması, toplumsal sistemde faydalı hale getirilmesi oldukça önemlidir. Genç kadınlar kendilerini kullanım değeri olmaktan kurtarmalı, komünal ekonomi içinde örgütlü güçleri ile sömürü zeminlerini kurutmalıdır. Kadınların emeklerinin sömürülmeden toplumsal üretimin geliştirileceği ekonomik zeminler oluşturulmalıdır. Genç kadınlar kadın komünlerini, kooperatiflerini oluşturma, alternatif ekonomik alanlar yaratma konusunda öncülük yapabilirler. Ayrıca kendi örgütlü güçleri ile kimi ekonomik faaliyetler de yürütebilirler. Özünde kadına ait olan ekonominin erkek denetiminden çıkarılması, evin yasasını belirleyen olarak kadına teslim edilmesi gerekir. Ekonomik sömürünün ortadan kaldırılmasına, üretimde kadın gücünün geliştirilmesine en çok ihtiyacı olanlar genç kadınlardır. Emeğin korunması, ekonomik özgürlüğün sağlanması da öz savunma kapsamındadır. Çünkü emek, üretim insan yaşamının kopmaz bir parçasıdır. Ekonomik bağımsızlık kazanılmadan, komünal ekonomi geliştirilmeden kapitalist sistemin çarkından kurtulmak mümkün değildir.

Öz savunma anlamında toplumsal sistemin örgütlenmesi ne kadar gerekli ise dıştan gelen fiziki, askeri saldırılara karşı varlığını koruma ve savunma temelinde örgütlü bir güç haline getirmek de o kadar gerekli ve önemlidir. Eğitimden tatalım ekonomiye, ahlaktan politikaya, kültürden sanata ve estetiğe kadar sistem saldırılarına maruz kalan toplumsal yaşam alanları korunmaya alınmak durumundadır. Kapitalist saldırılar karşısında belki de ilk kez kadınlar, gençler, halklar, kültürler, doğa ve toplumsallık bu denli yoğun bir saldırı altındadır. Sözü ettiğimiz bu olgular açısından kendini yaşatma, sürdürme tehlikesindedir. Yok olma, yok edilme söz

konusudur. Sözüünü ettiğimiz sistem saldırıları kadınlar, gençler, halklar ve toplumsallık açısından iç içe gelişmektedir. Dejenere etme, çürütme, imha etme, katletme, soykırımdan geçirme, özgür yaşamdan koparma uygulamalarının sistemli ve bilinçli olarak yoğunca yürütüldüğü bir dönemde toplumsal bir öz savunma örgütlülüğü olmaksızın bu uygulamaları boşa çıkarmak mümkün görünmemektedir. Bu saldırılara karşı sessiz kalmak mevcut durumu kabul etmektir ve örgütlenmemek yok olmakla eş değerdir.

Saldırıları Engelleyebilmek Caydırıcı Olmakla Mümkündür

Kendini koruma ve savunma, temel yaşam refleksidir ve varlığı korumanın şartıdır. Dıştan gelen kapitalist modernite saldırılarına, sömürgeci politikalara, ataerkil zihniyetin kadına karşı geliştirdiği her türlü saldırılara karşı direniş temelinde bir öz savunma gücü oluşturmak en doğal haktır ve kaçınılmazdır. Savunma ve güvenlik durumları toplum dışı olgular değildir. Tam tersine toplumla, toplumsal var oluşun sürekliliğin savunulması ile ilgilidir. Öz savunmaya devletçi, iktidarcı, ataerkil sistemin geliştirdiği kurumlaşmalar temelinde yaklaşmak yanılğı oluşturacaktır. En başta bu zihniyetin “savunma” ve “güvenlik” politikasının gerçeğini bilmek, alternatifini oluşturmak gerekir.

Ordu, polis vb. gibi savunma işlevi yürüttüğü iddia edilen yapılanmalar halkı değil devleti korumak için vardır. Yapısal olarak militaristtir. Ve bu yapılar gençlik emeği üzerinden ayakta tutulur. Öz savunmadaki amaç ise toplumu, kadını, yaşamı savunmak ve korumaktır. Öz savunmanın temelinde şiddete, yok etmeye karşıtlık temelinde direniş vardır. Öz savunmanın yöntemleri, savunma araçları, eylemleri, örgütlülük zemini çok çeşitlidir. Öz savunma anlayışıyla toplumun kendi güvenliğini kendisinin sağlaması egemen güçler açısından tehlikeli kabul edilmekte, illegalize edilmeye çalışılmakta, hukuki ve meşru zemini ortadan kaldırılmaya çalışılmaktadır. Onlara göre toplum hele ki kadınlar asla kendi savunmasını kendisi sağlamamalıdır. Bu anlamıyla öz savunma olgusunu olabildiğince çarpıtmakta ve korkutucu göstermektedir.

Her gün bir yerlerde farklı bahanelerle kadınlar katledilirken, genç kadınlar fuhuş, uyuşturucu bataklığında tüketilirken, taciz ve tecavüz kadına yaşam şansı bırakmazken, gençler kültürel kırım politikaları ile kıyımdan geçirilirken, Kürdistan coğrafyası her açıdan talan edilirken örgütlenmemek ve mücadele etmemek mümkün değildir. Elbette ki öz savunmanın temel anlayışı demokratik, ekolojik, kadın özgürlükçü yaşamı inşa etme temelinde toplumun önüne çıkan sorunları çözme, bu saldırıların gelişmesini engellemedir. Toplumun savunmasını ataerkil sistemin yarattığı kurumlara bırakmadan kendi kendine geliştirmesini sağlamaktır. Öz savunma her ne kadar ahlaki ve politik toplumun örgütlenmesinde yaşamın her alanında

geliştirilen politikalar olsa da dıştan saldırılar geliştiği sürece kendini fiziki olarak da korumak için tedbirler almak durumundadır. En son örnek olarak DAIŞ tarafından Kürt, Êzidi kadınlara dönük geliştirilen saldırıların düzeyi bu anlamda tedbir alınmasının ne kadar şart olduğunu gözler önüne sermiştir. DAIŞ'in ciddi bir tehdit olmaya devam etmesi, kaçırılan binlerce Êzidi genç kadının hala dünya pazarlarında satılması, tecavüze uğraması, köleleştirilmesi ve katledilmesi öz savunma gücünün sadece bir ihtiyaç değil zorunluluk olduğunu ortaya koymaktadır. DAIŞ tehdidi ortadan kalkmamışken, binlerce kadının akıbeti netleşmemişken başka türlü savunma ile varlığın korunabileceğine inanmak pek gerçekçi ve akıllıca değildir. En son Afganistan örneğinde Taliban'ın kadına karşı çıkardığı yasalar ve uygulamalarla da kadınlar açısından kafalar netleşmiştir. Özellikle Kürt kadınların bu somut durumu iyi görmesi ve buna göre örgütlenmesi elzemdir. Bu noktada genç kadınların rolü çok önemlidir. Zaten her açıdan bu saldırılara direkt muhatap olanlar genç kadınlardır. Hem fiziki hem de toplumsal konumunun uygun olmasından kaynaklı genç kadınlar örgütlülükte yerlerini alabilirler. Kürdistan somutunda geliştirilen kadın öz savunması toplumsal dönüşümde, erkeğin değişiminde, kadının kendini savunma iradesini açığa çıkarmada önemli bir aşama kat etmiştir. Bu, Kürt kadını açısından sömürgecilikle, işgalcilikle, egemen erkeklikle mücadele anlamında ileri bir seviyeyi ifade etmektedir. Yine özellikle Rojava Devrimi'nin gelişmesinde kadınların savunmada oynadığı rol tüm dünyada kadınların öz savunmasının önemini ve gerekliliğini yeniden tartışmasını sağlamış, önemli bir ufuk açmış ve güven yaratmıştır.

Toplumsal anlamda öz savunmanın geliştirilmesi önemlidir. Bu, demokrasinin uygulanma alanıdır, dile gelme biçimidir. Doğru bir bilinç oluşturmak ve doğru bir düşünce üzerinden bir hat oluşturmak ve toplumsal anlamda örgütlenmek aynı zamanda toplumsal bir ihtiyaçtır.

Örgütlülük, bilinçli hareket etme, doğru politikalar geliştirme, mücadelede kararlı olma toplumu, varlığı, kimliği, kadını, genci, genç kadını, kültürü ve ülkeyi korumanın temel yoludur. Genç kadınlar bu bilinçle örgütlenir, görevlerini yerine getirirlerse demokratik modernitenin inşasında rol ve misyonlarını oynayabilirler. Bu anlamda genç kadınlar yeni bir zihniyet inşası için ideolojik olarak kendini eğitmelidir. Sistemin kölelik kodlarını kendi kişiliklerinde çözümlemek, bu anlamda kendini tanımak, sorunlarını tespit etmek, bilinçlenmek, kendini eğitmek ve sisteme karşı kendini güçlü kılmaktır. Genç kadınlar cins bilinci ve özgürlük bilincini harmanlayarak, kendini örgütlü bir güç haline getirerek sisteme karşı koyabilirler. Bunun için ideolojik birikimi, mücadele mirası ve hatırısayılır bir öz savunma gücü vardır. Bu fırsatların değerlendirilmesi halinde genç kadınlar hem kendi varlığını hem de toplumsal varlığı koruyabilir ve özgürlüğü kazanabilirler.

Karanlıkta Bırakılmak İstenen Gençlik Gerçeği

Havîn Ümit

Hem tarihte hem de güncelde var olan tüm toplumsal sistemlerin üzerinde özenle çalışma yürüttüğü toplumsal kesimlerin başında gençlik geliyor. Bu durum sadece iktidar ve devlet merkezli siyasal sistemler açısından değil demokratik uygarlığın etkisindeki merkezi olmayan sistemler açısından da geçerlidir. Bunun en bilinen nedeni gençliğin toplum içindeki konumudur. Gençlik geçmiş ile gelecek arasında kurulu bir köprü olmaktadır. Bu köprü ne kadar sağlam inşa edilirse yürürlükte olan sistem de kendisini o kadar sağlama almış ve güvenliğini sağlamış görünmektedir. Bu nedenle gençlik kategorisi için her dönem kendi özgünlüğüne göre politika üretmekte, ürettiği politikaları ısrarlı bir şekilde kurumlaştırmakta ve savunmaktadır.

Konumuz totaliter, anti demokratik, faşist sistemlerin gençlik tanımlaması ve uyguladıkları politika olduğu için demokratik uygarlıkta yani demokratik, komünal yaşam değerlerinin inşa edildiği sistemlerde, grup ve toplumlarda gençliğin ele alınma biçimini farklı bir değerlendirmeye bırakıyoruz. Her iki sistem yani demokratik uygarlık ile iktidar ve devlet odaklı uygarlık içerisinde gençliğin konumunu, ele alınma biçimlerini ve geliştirilen politikaları karşılaştırmanın oldukça öğretici olacağına ve hakikatleri açığa çıkaracağı göz önünde tutulduğunda bu yazının amacı olan konuyla bağlantılı değerlendirmelerden sakınmayacağız. Jineoloji, toplumsal hakikatleri kadın gerçekliği üzerinden aydınlatma çabası ile gençlik kategorisini de aydınlatarak kadın devriminin gelişmesi için çok stratejik bir gelişmeye yol açabilir. Bunun için günümüzde yaşanan gençlik sorunlarını yöntem olarak bütünsel, diyalektik bir yaklaşım içerisinde ele almak gerekmektedir.

Ataerkilliğin gelişiminin erkek egemenliğine dayanan iktidar ve devlet olgusunun mantığını oluşturduğunu artık daha iyi görüyoruz. Ana kadın kültürünün gelişkin olduğu toplumsal örgütlenmelerin doğası gereği iktidar ve devletçi zihniyet ve

kurumlara kapalı olduğu, devlet ve iktidarın gelişmesi önünde en temel engel görülerek erkek egemenliğinin çok yönlü saldırıları ile geriletildiği ve bunun sonucu olarak ataerkilliğin gelişme göstererek yaygınlaştığı konusunda genel bir kanı oluşmuş durumdadır. Elbette bu kanı erkek egemenliği etrafında oluşan kurum ve şahsiyetler açısından tartışılan ve boşa çıkarılması için çeşitli teoriler ile kuşatılan bir değerlendirmedir. Önemli olan tarihsel toplum araştırmalarının tek yönlülükten kurtarılması, özgürlük ölçülerine dayanan yorum gücünün açığa çıkarılarak ataerkil bakışın dışında görülebilmesi, duyumsayabilme ve yorumlayabilme gücünün açığa çıkması olmaktadır.

Toplumsal gerçekliği irdeleyerek toplumsal gelişmenin nasıl bir değişim sürecini yaşadığını irdeleyen, bunun için toplumsal olguları belirli bir paradigma çerçevesinde ele alan sosyolojinin içinde bulunduğu kriz en çok toplumsal farklılıklar üzerinden görülmektedir. Bu farklılıkların başında gelenin kadın olgusu olduğunu tartışıyoruz. Kadın varlığının karşı karşıya kaldığı ucu ve sonu belirsiz operasyonlar tüm toplumsal sorunların merkezinde, adeta tüm sosyal yaşamı soğuran karadelik misali duruyor. Bu süreç ısrarla belirttiğimiz gibi sadece kadının değil diğer tüm toplumsal kategorilerin konumunu, varlığını, özelliklerini de oluşturarak her adımda karmaşılaşan, ağırlaşan bir krizler yumağına dönüşmüş bulunuyor. Kadın gerçekliği üzerinde inşa edilmiş olan kölelik sistemi, tüm toplumsal yapılar üzerinde belirleyici bir rol oynuyor. Bu durum belki de dün olduğundan daha fazla günümüz için geçerli bir durumdur. Bunun nedeni yeni bilimsel-teknik gelişmelerle birlikte iktidar politikalarının daha yaygın hale getirecek teknolojinin, bilim adına açığa çıkarılan veri ve keşiflerin totaliter rejim inşalarında sermayenin tekelinde değerlendirilmesidir. Totaliter rejimlerin örneği olarak gösterilen Firavun ve Nemrut yönetimleri bile günümüzdeki bir şirket yöneticisi veya sermaye sahibi kadar toplum üzerinde etkili değildi. Hem iktidar alanları sınırlıydı hem de toplumun buna karşı kendini savunma olanakları vardı. İktidar merkezi olarak tanımlanabilecek devletçi uygarlığa ait yapılar, geniş doğal toplum unsurları tarafından adeta kuşatılmış haldeydiler. Bunun için bulundukları mekanları büyük surlarla çevirmek, ordu örgütlemek, kendi meşruluklarını sağlamak için egemen ideolojiler, hikayeler geliştirmek zorundaydılar. El değmemiş doğal yaşam alanları olarak dağların yücelikleri, ormanların derinlikleri, iktidar ve devlet politikalarından uzak olabilmeyin davetçisi olarak görülmüş, halk destanlarına, şiirine, şarkısına konu olmuş, metafizik inşalarında kutsal imgeler olarak yerlerini almıştır. Fakat kapitalizmin küresel bir sistem haline gelmesi ile birlikte artık tehlike altında olmayan hiçbir insanlık değeri kalmamıştır. Girilmeyen orman, zapt edilmeyen mekan neredeyse yok gibidir. Şimdi devletçi uygarlığa hem dayanarak hem de onu geliştirerek sızmadığı hiçbir alan bırakmayan iktidar gerçekliği, kanser tarzında toplumsal yaşamı öldürüyor. Toplumsal yaşam ortadan kalktığında geriye kalacak olanın ne olacağı sorusu ise ortada duruyor. Bu yakıcı ve oldukça yaşamsal olan gerçeklik ışığında gençlik

kategorisinin ne olduğuna, nasıl oluşturulduğuna, iktidar, devlet ve uygarlık oluşurken hangi amaçlarla ele alındığına yoğunlaşmak önemli sonuçlar açığa çıkaracaktır.

Gençlik Bir Olmamışlık Hali Değil, Bir Erişme, Oluşma Durumudur

Her şeyden önce modernitenin sosyal bilim anlayışında ve çalışmaları içerisinde kadın gibi gençliğin de bulunmadığını biliyoruz. Toplumsal ilişkileri incelediğini ve yaşanan sorunlara çözüm aradığını iddia eden sosyolojinin gençlik gibi tüm toplumlarda var olan bir kategoriye inceleme konusu yapmaması, derli toplu bir gençlik tanımlamasına ulaşmaması doğru anlaşılmak durumundadır. Sosyal bilim disiplinlerinde bir gençlik alanı yoktur. İktidar ve devletçi sistemler altında gençliğin nasıl ele alındığına ilişkin ilk yargımızı buradan oluşturmak bir başlangıç olabilir. Tarihin tanıklık ettiği tüm ataerkil, iktidar ve devlet odaklı siyasal sistemlerde, sistematik olarak gençlik kesimlerini kontrol altında tutma istemi ve ‘geleceği fethetme’ savaşının yürütüldüğü bilinmektedir. Bilim çağında yaşadığımız ve bilimsel yöntem ile her olguyu tanımlayabileceğimiz söylenmektedir. Buna rağmen kadın gibi gençliğin de bir varlık tanımına ulaştırılmamasını, varlığının belirsizlikte, karanlıkta bırakılmasını doğru anlamak gerekir. Gençlik olgusunun varlığına uygun hakiki bir tanımlamaya kavuşturulmaması, iktidar ve devletçi sistemlerin üzerinde uyguladığı ve uygulamak istediği politikalarla bağlantılıdır. Bu anlamda en az kadın varlığının karşı karşıya kaldığı operasyonlar kadar müdahale yaşamış bir gençlik gerçekliği vardır. Unutulmamalıdır ki muğlaklıkta, belirsizlikte olan, çeşitli perdelemelerle karşı karşıya kalan toplumsal olgular kendiliklerini yaşayamazlar. Kendiliklerini yaşayamadıkları için de başka varlıkların nesnesi konumuna düşerek başkalaşıma uğrarlar. Eğer günümüzde ciddi toplumsal krizlerden özellikle de gençliğin yaşadığı bunalımlardan, umutsuzluktan, geleceksizlikten bahsediliyorsa, iktidar ve devlet merkezli müdahalelerin yarattığı bir kimliksiz olma durumunu görmemiz gerekmektedir.

İkinci adımımız bu çerçevede gençliğin sosyal bilim çerçevesinde tanımlaması yönünde olabilir. Gençlik bir sınıf mıdır? Ya da gençlik bir ulus mudur? Kadın gerçekliğinde olduğu gibi bir cins olmadığını biliyoruz. Gençlik toplum yaşamı açısından yadsınmaz bir kategori olmasına rağmen gerçekliğinin sadece biyolojik bir dönem olarak ele alınması en hakim yaklaşım olarak karşımıza çıkıyor. Gençlik biyolojik bir kategori midir yoksa sosyal bir olgu mudur? Bu konudaki yaklaşımlar gençliğe yönelik politikaların belirlenmesinde temel stratejiyi oluşturduğu için hem güncel hem de tarihsel olarak ataerkil, totaliter, otoriter biçimleri başta olmak üzere, egemen erkekliğin zaman ve mekanda yayılması ve kurumlaşması olarak tarif edeceğimiz iktidar ve devlet gerçekliğinin gençliğe yaklaşımının sosyal bir tanımlama

yerine biyolojik temelde olduğudur. Günümüze gelindiğinde gençlik ‘toy’ olma, ‘tecrübesiz’ kalma, ‘er’memekle neredeyse özdeş haline getirilmiş haldedir. ‘Ca-hillik’ tanımlaması da gençlerin karşı karşıya kaldığı bir tanımlama olmaktadır. Bu ele alış biçiminin gençlik üzerinde oluşturulmak istenen hegemonya ile ilişkisi açıktır. Gençlik aşaması bir nevi olmamışlık hali olarak görülerek bir sosyal olgu olarak toplumun temel işlerinden, özellikle de politik alanından dışlanmış olmaktadır. Fakat tüm sistemlerin gençliğin enerjisine duyduğu ihtiyaç bu gerçekliğin perdelenmesi için tanımlama yapmayı, kavram üretmeyi gerektiriyor. Çok yaygın bir şekilde gençlik kesimlerine yönelik geliştirilen bu tanımlamaların bu bağlamda ideolojik bir zemine dayandığını söylenebilir. Buradan yola çıkarak egemenlik ilişkilerinin hakim olduğu sistemlerde gençliğin bir bütün olarak ideolojik yönelimlerle ele alındığını söyleyebiliriz. Bu tanımlamanın bizi götüreceği nokta ise, gençlik olgusunun da kadın ve erkek olgusunun inşasında olduğu gibi inşa edilen bir sosyal-toplumsal olgu olduğudur. Gençlik biyolojik bir yaş gruplanmasından ziyade sosyal olarak inşa edilen bir kategoridir.

Konunun daha iyi anlaşılması için doğal toplum yada komünal demokratik yaşam ölçülerinin hakim olduğu toplum örgütlenmeleri ile karşılaştırma yapmak faydalı olacaktır. Sınırlı da olsa bu konuda yapılan araştırmalar komünal, demokratik değerlerin hakim olduğu anacıl toplumlarda, toplum içerisindeki statü farklarının üstünlük ve erk kazanma ölçüsü olmadığını ortaya koymaktadır. Tamamlayıcılık ilkesi ya da M. Boochin’in ifadesi ile ‘eşitsizlerin eşitliği’ denile-

Çok yaygın bir şekilde gençlik kesimlerine yönelik geliştirilen bu tanımlamaların bu bağlamda ideolojik bir zemine dayandığını söylenebilir. Buradan yola çıkarak egemenlik ilişkilerinin hakim olduğu sistemlerde gençliğin bir bütün olarak ideolojik yönelimlerle ele alındığını söyleyebiliriz.

bilecek bir yaklaşımla başta cins farklılığı olmak üzere yaş grupları, biyolojik farklılıklar gibi konularda bütünsellik korunmaktadır. Yani herhangi bir farktan kaynaklı olarak toplumsal yarıma ve parçalanma yaşanmamaktadır. Bu durum gençlik açısından daha fazla geçerlidir. Klan örgütlenmelerinde ölüm yaşının 30 civarında olduğunu düşündüğümüzde aslında klan toplumunun ve hatta kabile toplumunun günümüzdeki genç kategorisinde olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. Bu anlamda demokratik komünal yaşam gençlik kategorisinde yaşanan ve başarılı olan bir sistem olarak da tanımlanabilir. Böyle bir toplumsal örgütlenmede yeteneğin öne çıktığı da vurgulanması gereken bir yön oluyor. Çocukluktan erginliğe geçişi bu şekilde kutsayan ritüellerin olduğu da bilinmektedir. Bu anlamda gençlik bir olmamışlık

hali değil bir erişme, oluşma durumu olarak ele alınmıştır. Çocukluktan gençliğe geçiş aynı zamanda ad kazanma, kendisine uygun bir tanımlanmayı seçme olarak tercih iradesini de sunmaktadır. Kavramlaştırmanın çok önemli bir süreç olarak yaşadığını, bireye kendi anlamını kazanma fırsatının verilmesinin karar gücü olarak değerlendirilmesi gerektiğini belirtelim. Bu durum genç kadınlar açısından daha ayrı bir kutsanma süreci olarak yaşanmıştır. Genç kadınlığa adım atmanın en belirgin aşaması aylık kanamaların başlamasıdır. Doğal toplumlarda bu sürece ulaşmış bir genç kadının artık yeteneklerinin geliştiği, kutsandığı, anlam ve sezgi gücünün arttığı inancı vardır. Bu inanç genç kadınların toplum yaşamında söz sahibi olması ve irade kazanması olarak karşılık bulmaktadır. Bu yaş grubunun 12 ile 16 arasında olduğunu belirtelim. Buradan yola çıkarak demokratik komünal sistemlerde gençlik sürecinin bir özgürleşme aşaması olduğu tespiti yapılabilir. Gençlik o zamandan beri özgürlük isteyen, kendi farkına varma süreci ile birlikte kendi olmaya yönelik bir toplumsal kesim olmaktadır. Buradan gençliğe yönelik bir diğer önemli tanımlamaya ulaşmış oluyoruz. Gençlik özgürlük potansiyeli en yüksek kesimlerin başında geliyor. Devletçi ve iktidarcı sistemlerin hastalık düzeyinde geliştirdiği gençliği kontrol etme histerisi de bu noktada daha iyi anlaşılacaktır.

Ataerkil sistemlerin gelişmesi ile birlikte gençliğin de bu özelliklerinden uzaklaştığı söylenebilir. Negatif tanımlamalar bu süreçten sonra artacak, yaygınlaşacak ve hakim yargı haline dönüşecektir. Gençlik kimliğinin inşa edilmesinde belki de en kritik ve çözümlenmesi gereken süreç devlet ve uygarlığın ön aşaması olan hiyerarşik süreçte yaşadığı değişim olmaktadır. Kadın öncülüğünde gelişme gösterdiği bilim insanlarının ağırlıklı bir kesimi tarafından ortaklaşılan tarım ve köy devrimine karşı devletçi uygarlığın ilk hamlesini kadın önderlikli sistemi asimile edecek savaş ittifakının geliştirilmesi olduğunu belirtebiliriz. Bu yargımızı destekleyen en önemli konu kadın köleliğinin çok yoğun ve ağırlıklı olarak şiddet yöntemi ile kurumlaşmasıdır. Kadının ilk ezilen cins, ulus ve sınıf olma gerçekliğine bu yolla ulaşılmıştır. Erkek egemenliğinin şişirilerek kadın ve toplumun başında patlatılmasında gençliğin kontrol altına alınması ile adım atıldığı, ana kadın kültürü üzerinde hegomonik ilişkiler gelişip güçlendikçe genç erkek ve kadınların benzer bir şekilde köleleştirildikleri gözlemlenen diğer önemli bir husustur. Yani gençliğin henüz kontrol altına alınmamış enerjisi özgürlük değerlerine akmadan bunu kontrol edecek zihniyet, politik ve askeri yapıların geliştirilmesine büyük önem verilmiştir. Çoklu ve tekli tanrıların inşa edilme süreçlerinde bu gerçeklik çok açık ve çarpıcıdır. Ana kadın kültürüne yönelik en yoğun karalama süreci aynı zamanda gençliğin bu kültürden koparılarak asimile edilmesi için verilen yoğun mücadeleye işaret etmektedir. Amargi yani anaya dönüş olarak özgürlük arayışı, yaşanan köleleştirilme sürecine hem bir tepki hem de çözüm çıkışı olarak gündeme girmiştir.

Totaliter rejimlere kaynaklık yapan en eski gelenek teokrazi olmaktadır. Teokratik rejimler dini otorite olarak rahip önderlikli sistemlerdir. Bu anlamda gençlik kesimlerinin kontrol altına alınmasında, başlangıçta yararlı olan ancak sonrasında dönüşüm geçirerek iktidar ve devlete yol açan yaşlı rahip-şaman ve avcılık tecrübesinde uzmanlaşmış olan pro-komutan rol oynamış, bu durum günümüze kadar gelmiştir. Gençliğin günümüzde yaşadığı kimlik inşasında da her iki kesimin etkili olduğunu biliyoruz. Özellikle ataerkilliğe dayanan totaliter, anti demokratik ve faşist sistemlerin oluşturulmasında meşruluk ve güç merkezi konumunda olan, uygarlık tarihi boyunca kendilerini çok yönlü ve zengin kurumlaştırmalara ulaştıran bu iktidar güçleri gençliğin şekillendirilmesinde önemli bir misyon üstlenmişlerdir. Dikkat edilirse ataerkil ideolojinin en çok dayandığı kurum dinsel içerikli kurumlardır. Özgürlük ahlakının yerine özellikle din aracılığı ile ikame edilen boyun eğme ve itaati esas alan kölelik ahlakı ya da ahlak inkarcılığı ancak bu şekilde geliştirilebilmiş, yaygın bir konum kazanarak kültürleştirilmiştir. Günümüzde ‘ahlaklı’ bir gençten beklenen büyüklerinin yolundan gitmesi, onu tekrar etmesi ve bu temelde yaşatması olmaktadır. Ataerkil iktidar kültürü içerisinde yetişen bir gencin büyüklerinin bir adım ötesine bakması, bunu düşünmesi bile yasaklanmıştır. Büyüklerine itiraz ve karşı gelme günahıdır. Bu durum Ortadoğu dinsel yaşamında tanrıya karşı gelmek kadar ayıplanır ve cezalandırılır. Baba ya da ata olarak tanımlananın yanında konuşmak bile şartlara bağlıdır. Söz konusu genç kadın olduğunda ise sesi çıkmayacak kadar öz varlığından çıkartma esastır.

Modern Çağın Modern Köleleri Haline Getirilmek İstenen Gençlik

İçinde bulunduğumuz döneme damgasını vuran kapitalist sistem, erkek egemenliğine dayanan devletçi ve iktidarl uygarlığın son aşamasını teşkil ediyor. Ataerkilliğin modern hali de diyebileceğimiz günümüz sistemleri ne kadar farklı elbiselerle karşımıza çıksa da içindeki beden ve ruh, kadın ve gençliğin hegomonik ilişkiler altına alınarak kapitalist tarzdaki birikim ve sömürü sisteminin nesnesi haline dönüştürüldüğü sistemler oluyorlar. Bu anlamda Batı demokrasisi adı altında piyasada değeri yükseltilecek bir olgu haline gelen sistemler ile başta Ortadoğu olmak üzere, Asya tipi iktidar ve devlet modelleri arasındaki fark ancak biçimsel olgular üzerinden ortaya çıkıyor. Özellikle doğu toplumları da diyebileceğimiz geniş coğrafyada iktidar ve devletin, ataerkil sistemin şiddet odaklı yönetim biçimlerinden kurtuluşunu ‘Batı demokrasi’lerinde araması eşeğini kaybettirip sonra bulduran hocaların hikayesini çağırıştırıyor. Günümüzde gençler katile katile batıya ulaşmaya çalışıyorlar. 19. ve 20. yy’ın gençliği yine Batı demokrasisini, gelişme ölçülerini esas almıştı. Fakat bu kayış, kendinden kaçma ve çözümünü Avrupa merkezli uygarlığın gelişim düzeyine ulaşma arayışının azı fiziki, çoğu zihinsel olarak yaşanmıştı. Sonuçta Ortadoğu 21. yy’da yaşadığı toplumsal krizleri derinleştirerek girdi. Geline

aşamada ise gençler Ortadoğu yangınından sadece zihinsel olarak değil fiziki olarak da kaçma arayışına girmiş bulunuyor. Binlerce Arap, Kürt, Fars ve Afgan genci ülkelerini bırakarak, ülkelerinden umudu kalmamış bir şekilde bir cennet hayaline gidiyorlar. Gittikleri yerlerin sahibi olan sermaye kesimleri ve egemen ulus temsilcilerinin ise ülkelerindeki cehennemın patronları olduğunu bilmeden gidiyorlar. Vardıkları yerlerde gençler olarak ancak metalaşma özelliği kazanarak var olabileceklerinin farkında olmadan gidiyorlar. Bu değerlendirmeyi uzatabiliriz fakat nasıl ki ana kadın kültüründen kopar ve ona karşıtlık temelinde yeniden inşa edilirken yanıltılmışlarsa bir kez daha kendi ana kültürlerinden koparken de aynı durumu yaşadıkları inkar edilemez. Bu anlamda içinde yaşadığımız dönemi merkezi hegomonik uygarlığın bütünlüğü çerçevesinde değerlendirmek en gerçekçisi olmaktadır. Kısacası merkezi hegomonik sistemler içinde oluşan devlet ve iktidar biçimlerinin mayası, özü anti demokratiktir, totaliterdir. Bu, sistemin biriktirme tarzı ile ilgilidir. Belki bunlar içinde kötünün iyisi ya da kötünün de kötüsü diyebileceğimiz siyasal rejimler olabilir. Bununla birlikte böyle bir tercihi insanlık açısından özgürlük diye yutturmak yine bu sisteme mahsustur.

Kapitalist sömürü sisteminde gençliğin yerini arıyoruz. Gençlik bir toplumsal kesim olarak kapitalizmin neresindedir? Bu soruya gerçekçi yanıtlar üretebilirsek bu sistemin imalatı olan totaliter, anti demokratik, faşist sistemlerin gençlik tanımlamasına ulaşabiliriz. Çünkü sistemin sahipleri veya sözcüleri her fırsatta gençliğin ne kadar önemli olduğuna dikkat çekiyorlar. Kendi dünya görüşleri doğrultusunda gençliği eğitmeye ve hazırlamaya çalışıyorlar. Şimdiye kadar yaptıkları her şeyi yalnızca ve yalnızca yeni nesiller için hazırladıklarını, kendileri için hiçbir şey arzulamadıklarını, işledikleri korkunç suçları bile uluslarının gençliğinin geleceği için fedakarlıkla yaptıklarını propaganda ediyorlar. Ancak sistemin karar mekanizmalarının hiç birinde gençler yoktur. Uluslarüstü olduğu söylenen ve devletli ulusların temsilcilerinin bir araya geldiği BM’de kaç genç vardır? G20, G8 zirveleri adı altında bir araya gelen ve kapitalist sistemin patronlar toplantısı olarak geçen bileşimlerinde bir araya gelenlerin hiçbiri genç kategorisinde değildir. İlk çağ gerontokrasileriyle modern biçimleri arasındaki fark sadece biçimseldir derken bunu kast etmekteyiz. Dünyamızı gençler değil yaşlılar yönetmekte ve yön vermektedir. Kapitalist yönetim biçimlerinin tamamında demokrasi değil gerontokrasi hakimdir dersek abartmış sayılmayız. Yönetim biçimleri karar mekanizmalarını oluşturur. Kendisi hakkında karar alamayan, tercih yapamayan ve iradesini açığa çıkaramayan hiçbir varlık ise bırakalım özgür olmayı kendisi olamaz, toplumsallığını yaşayamaz, hayatta dahi kalamaz. Merkezi tarzda iktidar ve hegemonyayı oluşturan kapitalist sistemde bu yönetim biçimleri tepeden tabana doğru yayılarak hakim olur. Tüm eğitim kurumları, çalışma mekanları, aile ilişkileri ve eş yaşamlar aynı mantık doğrultusunda, benzer hiyerarşiye göre yapılandırılır. Örneğin bir genç kadın daha iyi kontrol edilmek ve emir sisteminin içine alınmak için mutlaka kendisinden yaşça büyük

bir erkekle evlendirilir. Tersî durum çeşitli ideolojik inşalarla mahkum edilir, yaşanmaz kılınır. Üniversiteler, Sümer rahiplerinin yeni çalışma mekanlarıdır. Asker ocağı gençliğin ataerkil terbiyeden geçirilerek adam haline getirildiği ortamlardır. Emir komuta zinciri altında sadece savaşa değil yaşam boyu itaat kültürünü nasıl uygulayacağını öğrenir, öğretilir. Kısaca gençlik henüz ne olduğunu anlayamadan bin bir bağla sisteme bağlanmış olur.

Özel olarak anti-demokratik, totaliter, faşist sistemlerin genç kuşaklar için öngördüğü ve özenle geliştirmek istediği iki boyut vardır. Kapitalist modernitede toplumların örgütlenme biçimi ulus devlet formu olarak belirlendiği için, sürekli kutsanan devletin ayakta tutulması için iki görevin yerine getirilmesi çok fazla önemsenir, bu sebeple özel planlamalar yapılır ve uygulanır. Bunlardan ilki sürekli savaş hali olan ulus-devlet için asker yetiştirmektir. Diğerî kapitalist sömürü sistemi için çocuk dünyaya getirmek ve ‘soy’ün devamını sağlamaktır. Özünde ise sistem için yeni sömürü nesnelerini oluşturmaları istenir. Vatanına bağlılığın ve ahlaklı yaşamın ölçüsü millet uğruna ölmek ve yine toplumun biyolojik devamlılığını sağlayacak evlilik ilişkilerini sürdürmektir. Dikkat edilirse çok yakından bildiğimiz bir durum oluyor bu. Türkiye’deki devlet yönetiminin her iki konuda ne kadar baskıcı, müdahaleci, sınır koyucu olduğunu biliyoruz. Tüm eğitim sisteminin ve yine ödül ve ceza sistemlerinin de buna göre oluşturulduğunu tartışıyoruz. Bunun geliştirilmesi için defalarca eğitim sisteminin değiştirildiğini, müfredatlarla oynandığını, en ince ayrıntıya kadar müdahale edildiğini biliyoruz. Fakat tüm bunlar hayata geçirilirken genç kuşakların istem ve arayışları değil, başta sermaye kesimleri olmak üzere egemen ulus temsilcilerinin çıkarları esas alınmaktadır. Bu şekilde gençlikten modern çağın modern köleleri çıkarılmaktadır.

Kapitalist sistem topluma karşı sürekli savaş halinde olan bir iktidar biçimi olmaktadır. Toplum güçlü ve örgütlü olursa bu sistemin ayakta kalma şansı yoktur. Bu nedenle kapitalist sistem her türlü toplumsal ilişkiyi parçalamaya yönelir. Herhangi bir toplumsal çelişki üzerinden hareket edilmemesi için var olan çelişkileri ortadan kaldıramayacağının farkında olarak toplumsal çelişkileri çarpıtır, örter ve yalanlar üreterek manipüle eder. Karşısında en fazla kaygı duyduğu kesim ise gençlik olmaktadır. Bunun için tarihsel süre içerisinde iktidar sahipleri gençliğe yönelik politikalarında uzmanlaşmış, gençliğin enerjisini kafesleyecek çok çeşitli mekanizmalar oluşturmuştur. Bunların tamamına gençliğe karşı yürütülen özel savaş yöntemleri ifadesini kullanabiliriz.

Küresel Düzeyde Yaşanan Gençlik Krizinde Sanal Medya ve Teknolojinin Rolü

Her biri kendi başına inceleme konusu olabilecek bu yöntemlerin başında özellikle iletişim ve bilişim teknolojisinde yaşanan gelişmelerle birlikte medya ve internet

sistemleri gelmektedir. Günümüz gençliğinin en fazla yöneldiği ve kendisini ifade ettiği alan olarak da tanımlanan sanal medya, totaliter, anti demokratik rejimlerin etkili aracı konumuna gelmiştir. Kendi başına nötr bir araç olan internet ve medya gerçekliği yoğun iktidar yüklenimleri ile başta gençlik olmak üzere topluma yöneltilmiş bir silah olarak işlev görmektedir. Neredeyse günün 24 saati iş başında olan ve ilgili olanlara gerçeklik hissi veren bu araç sayesinde yaşanan toplumsal kriz azalmamış aksine artmıştır. Her ne kadar bilgiye ulaşımında kolaylık sağladığı söylene ve bilginin özgürlükle bağı kurulsa da ulaşılan bilgilerin kaynağı ve hakikat payı sorgulanmadığı için yaşanan zihniyet krizi yoğunlaşmıştır. Gençlik yaratılan sanal özgürlük, yani gerçekten olmayan fakat hayali olarak tasarlanan özgürlük hissi ile birlikte çeşitli objeler üzerinden şekillendirilmektedir. Bu şekilde genç olmanın temel özelliği olan özgürlük arayışçılığı kontrol altına alındığı gibi çeşitli nesneler ile özgürlük algısı özdeşleştirilerek maddi yaşam kültürü, tüketicilik geliştirilmektedir. Son tahlilde kendisine gösterilen nesnelere ulaştığında özgür olacağını düşünen bir gençlik tipolojisi şekillendirilmekte, ulaştığı şeylerle toplumsallığını yani ruhunu doyuramayan genç kuşaklar hep daha fazlasını isteyen ve hiç doymak bilmeyen obez bir yapıya kavuşturulmaktadır.

Sanal medya ve iletişim biçimlerinin açığa çıkardığı asla ulaşamayacakları hayallerin gerçekleşebilirmiş gibi sunulması gençliğe yönelik saldırıların bir yönünü oluştururken diğer yönünü gençler için ortaya koyulan ölçüler oluşturmaktadır. Genç kadın ve erkekler sanal medyada, internet ortamında belir-

lenen beğeni ölçülerine göre kendilerini şekillendirmekte, toplumu yadsıyarak ve yabancılaşarak gerçek olmayan bir alanda var olmaya çalışmaktadır. Bu durum küresel düzeyde bir gençlik krizinin yaşandığını ortaya koymaktadır. Dikkat edilirse çeşitlilik ve zenginlik kaynağı olan toplumsal ilişkiler değil birbirine gidecek daha fazla benzeyen, taklitçi, aynı eğilimleri yaşamaya zorlanan ve özerkliklerini kaybederek tek tipleşen bir gençlik kuşağı oluşturulmak istenmektedir. Faşist sistemlerin, totaliter yönetim biçimlerinin hedefleri de bu değil midir? Bu anlamda günümüzde gençliğin karşı karşıya kaldığı en ciddi saldırı, özgürlük aracı olarak en fazla sarıldığı sanal medya araçlarından gelmektedir.

Konuyla bağlantılı olarak belirtilebilecek bir diğer önemli husus ise sanal medya ve internet alanında

Kadının köleliği ve genç kadınların karşı karşıya olduğu saldırılar kendi başına toplumsal infaal nedeni olacak kadar derindir, kapsamlıdır. Toplumlarda gelir dağılımı uçurum düzeyinde seyretmekte, sınıflaşma kadın köleliği ile at başı gitmektedir. Dünya her geçen gün daha az yaşanabilir bir hale gelmekte, göbekten bağlı olduğumuz eko sistem kriz yaşamakta ve tehlike çanlarını çalmaktadır.

özgürlük algısının cinsel özgürlük tartışmaları etrafında dönmesi ve yine seksist toplumun propaganda edilerek gençliğin tüm arayışlarının bu minvalde uyuşturulması olmaktadır. Kapitalizmin tüm parametrelerinde kriz yaşadığı, kendi siyasal-sosyal uzmanları tarafından dile getirilmektedir. Kadının köleliği ve genç kadınların karşı karşıya olduğu saldırılar kendi başına toplumsal infaal nedeni olacak kadar derindir, kapsamlıdır. Toplumlarda gelir dağılımı uçurum düzeyinde seyretmekte, sınıflaşma kadın köleliği ile at başı gitmektedir. Dünya her geçen gün daha az yaşanabilir bir hale gelmekte, göbekten bağlı olduğumuz eko-sistem kriz yaşamakta ve tehlike çanlarını çalmaktadır. Sanal medya ise günün 24 saati cinselliğin yaşanmasını tahrik eden bir araç olarak çalıştırılmaktadır. Gençlik cinsellik propagandaları ile kelimenin tam anlamı ile uyuşturulmakta, toplumsal sorunlar ve geleceğini oluşturma gündeminden koparılmaktadır. Kısacası sanal medya ve internet teknolojisi ile anti toplum özelliği kazanmış genç kuşaklar yaratmak, kapitalist sistemin en önemli çalışması olarak sürdürülmektedir. Son yıllarda giderek artan düzeyde gençlik kesimlerinde açığa çıkan uyuşturucuya yatkınlık hali de bu konuyla yakından ilişkilidir. Kendi başına özel incelenmesi gereken bir konu olsa da uyuşturucunun bu kadar yaygınlaşmasında sanal medyanın rolü vardır. Elbette devletler eliyle özellikle yaygınlaştırıldığı ve toplumsal krizlerin yoğunlaştığı dönemlerde kullanımına teşvik edilmesi, buna dair politikalar geliştirmesi deşifre olmuş bir uygulama olmaktadır. Ülkemizde yaşananlar bunun somut örneği olmaktadır.

Gençlik inşa edilen toplumsal bir gerçekliktir. Ataerkil ideolojiler tarafından her daim sorumsuz olmak ile ele alınmış ve bu temelde ‘büyüklerinin’ çizdiği çerçevede görev almaları istenmiştir. Kapitalist sistem geride kalan dört yüz yıllık süreç içerisinde geliştirdiği gençlik politikalarında başarılı olamamış, gençliğin özgürlük arayışının önüne geçememiştir. Bulduğu son yöntem ise çeşitli kapital merkezlerinde gençliği tüm toplumsal kimliklerden soyutlayarak, özünde kimliksiz kılarak en uçlarda enerjisini tüketmesini sağlamak olmaktadır. Elbette bunu yaparken yine gençliğin ‘sorumsuzluğunu’ referans almaktadır. Her ne kadar gençliğin haklarını güvence altına alır gibi görünse de toplumsal gelişmelerde, siyasette, karar mekanizmasında yer vermeyerek kendisine, değerlerine yabancılaşmış bir gençliğin açığa çıkmasına yol açmaktadır.

Gençlik Hali Kendi Farkına Varma Halidir

Farkına varmak kavramında özgürlüğü çağrıştıran bir tını var. Aynı anlamlı yaşamak ifadesinde olduğu gibi. Gençlik ataerkil ideolojilerin propaganda ettiği gibi bir bil-meme, olmama hali değildir. Genç olmak demek farkına varmak demektir. Bu süreç devam ettiği ve gerek birey gerekse toplumda farkına varma geliştikçe anlam gücü artar. Özcesi genç kalmak, genç olmak da böyle bir gerçekleşmedir.

Biyolojik bir oluştan ziyade anlam arayışcısı olmak ile ilişkisi çok daha belirgindir. Gençliğin kendisine anlam katan kavgalara bu kadar fedaice katılmasının altındaki sır burada gizlidir. Anti demokratik sistemlerin gençliğe bu kadar yönelmesinin nedeni de bu gerçekliğinin farkında olma durumlarıyla ilişkilidir. Gençliğe dönük bu kimliksizleştirme, yalnızlaştırma ve manipüle etme politikalarının hiç etkili olmadığını söylemeyeceğim. Elbette çeşitli şekillerde etkilemeleri vardır. Bir madde bağımlısı gibi düşünelim. Vücuduna zerk ettiği uyuşturucunun etkisi, duyumsaması gerçeklikleri, duyguları, algılaması gereken düşünceleri nasıl ki etkisiz hale getiriyorsa gençliğe yönelik yüklenimlerin de benzer bir biçimde yol açtığı duyarsızlıklar vardır. Fakat farkına varma ve ulaştıklarının peşine düşme de bir insan özelliği oluyor. Gençlik, her geçen gün kendisine vaad edilen bir dünyada olmadığını daha fazla farkına varıyor. Bu durum gençleri daha kaotik bir duruma sürüklerken aynı zamanda yeni arayışların, seçeneklerin de açığa çıkmasını hazırlıyor. Gençlik hangi cinsten olursa olsun, hangi sınıf ve ulusal kimlikle hareket ederse etsin ki bu kimliklerin temel çelişkilerine can veriyor, ruh katıyor, harekete geçiriyor.

Bu konuda gençlikte yaşanan en temel sorun toplum-birey dengesini kuramamaktan geçiyor. Toplumsal yaşam denilince, ilk algılama biçiminin totaliter yaşam ve ataerkil kurallar olması bu konuda oldukça olumsuz rol oynuyor. Oysa bu sistemlerin tamamı toplumsal yaşamın inkarı üzerine kurulmuştur. Kendisinin farkına vararak, farklılıkları temelinde kimlik kazanmak isteyen gençlik kesimleri çareyi toplumdan kaçmakta ve birey olarak kendiliğini inşa etmede arıyor. Bu durum güçsüz ve sonuçta hayal ettiklerine ulaşamayarak hakim sisteme entegrasyona dönüşen bir süreci açığa çıkarıyor. Gençler için sıklıkla belirtilen umutsuzluk, geleceğe dair belirsizlik hissi, kendini güvende hissedememenin kaynağında bu durumun yattığını belirtebiliriz. Gençliğin bu temelde demokratik ve özgürlük ihtiyacını karşılayacak toplumsal ideolojilerle buluşmasına, bu temelde hayaller kurmasına ve buna yürümeye ihtiyacı vardır. Gençlik, kendisini yeni bir toplumun kurucu gücü olarak gördükçe, farkındalığını da farklılığını da gerçekleştirecek ve ancak bu şekilde özgürleşecektir. Bu özgürleşmenin önünün açılabilmesi için öncelikle gençliğin kuşatıldığı ideolojik alanların tahlili, hakikati ortaya çıkarılmalı ve gençliğin toplumsal değerlerle yeniden buluşabilmesi için toplumsal alanın örgütlenmesi gerekmektedir. Burada rol sadece gençlere değil toplumun bütün kesimine düşmektedir. Toplumdaki mevcut kapitalist gençlik algısının yıkılması gerekmektedir. Gençliğin bir toplumsal form, değişimin dönüşümün gücü, bir birey-irade olarak tanınması, toplumsal yaşam içerisinde söz hakkının var olduğu gerçekliğinin bilinmesi, kavratılması gerekmektedir. Elbette ki bu dialektik bir süreç olarak işlemelidir. Gençlerin kendilerinin farkına varmasının ve toplumsal yaşamın örgütlenmesine bir özne olarak katılmasının önemi anlaşılmalıdır. Bunun da ancak örgütlü bir güce, öncülük misyonuna büründürdüğünde başarıya ulaşacağının farkına varmalıdır.

Ailecilik ve Devletçilik Kısılcasında Özgürlük Arayışı

Songül Aşla

“Bir gün bir baba, üç çocuğunu yanına çağırarak, onlardan kendisine dünyanın en güzel hikayesini getirmelerini istemiş, her biri bir yere gidip çeşitli hediyelerle geri dönmüşler...” türünden başlayan hikayelerle çokça karşılaşırız. Bu hikayelerin sonunda belli bir toplumsal-sosyal-kültürel mesaj bulunur. Yardımlaşmanın önemi, saygılı olma, hoşgörünün anlamı sevginin değeri gibi mesajlar içeren bu hikayelerin konuları değişse de karakterler temelde bir baba ve çocuklarını içerir. Birçok yerde karşılaşabileceğimiz bu tür hikayeler, ilk etapta verdiği mesaj itibarıyla olumlu olarak ele alınabilecek olsa da hayatla ilgili temel değerlerin babalar tarafından aktarılıyor olması oldukça çarpıcıdır. Burada yoğun olarak yansıtılan babalar, en yüce değerleri belirler ve bu babalar hiç yanılmazlar.

Tarihsel olarak her ne kadar çekirdek anlamda anne, baba ve çocukları içerse de “aile” kavramı, temelde babayı işaret etmektedir. “Ailemle konuşmalıyım”, “Aileme danışmalıyım”daki “aile” kavramına karşılık gelen, babadır. Tarih boyunca da aile kurumunun korunması ve güçlendirilmesi için gerçekten de baba çok belirgin bir rol oynar. Baba, ailenin direği, sahiplenicisi, süreklileştiricisidir. Babanın yanı sıra “büyükbaba” olarak adlandırabileceğimiz devlet de aynı şekilde aile kurumunu sahiplenme konusunda çok yoğun bir çaba sarf etmiştir. Devlet ile devletin hücresi diye adlandırabileceğimiz ailenin birbiriyle ilişkisi elbette rastlantısal değildir. Çıkış itibarı ile birbirlerini karşılıklı besleyen güçlü bir ilişkileri bulunmaktadır. İki kurum da varlıklarını kökleştirme ve süreklileştirmeyi, kadın ve gençlik üzerinde kurdukları yoğun sömürü ve baskı ile sağlamaktadır. Bu yazıda özelde aileciliğin gençlik üzerindeki etkilerini incelemek istiyorum. Bunun için de aile kurumunun ortaya çıkış sürecini ele almanın faydalı olacağını düşünüyorum. Zira aile kurumunun

oluşma sürecinde gençliğe biçilen rol ve misyonun gençlik kimliğine etkileri oldukça belirleyicidir. Bunu ele alırken devlet kurumunu ele almamak oldukça eksik olacaktır. Aileye küçük devlet, devlete ise devlet baba benzetmelerin tarihsel kökenlerini ve bu aşamalarda gençlik ile ilişkilerini incelemek bu açıdan faydalı olacaktır. Tarihsel süreç içerisinde devlet ve aile kurumunun, bir nevi motor güç olarak gördükleri gençliği, kendi varlıklarını oluşturma ve sürdürmede ne düzeyde araçsallaştırdıklarını inceleyerek başlayabiliriz. Bu nedenle de devlet ve babalık kurumlarının tarihsel olarak ortaya çıktıkları bölge olarak Ortadoğu'daki tarihsel-toplumsal düzeni ele almak uygun olacaktır.

Mezopotamya'daki ana kadın toplum düzeninde, bilindiği üzere günümüzdeki aile kavramı bulunmamaktaydı. Ana üzerinden ilerleyen soyda, baba kavramı bulunmamakla birlikte yalnızca çocukların büyütülmesinde ve korunmasında yardım eden erkekler tanınıyordu. Bu nedenle bir çocuğun beslenme, barınma, güvenlik gibi temel ihtiyaçlarını gideren birden çok erkek olduğu gibi birden çok annesi de olabiliyordu. Anne de sadece doğuran kadın olarak görünmüyor, çocuğun gelişim süreçlerine katkısı olan bütün kadınlar, anne olarak biliniyordu. Birçok anne ve koruyucu erkeğin olduğu bu toplum düzeninde gençler için birçok rol-model bulunmaktaydı.¹ Bir genç, annelerinden ya da gelişiminde etkili olan bu erkeklerden kendisine en yakın bulduğu kişi ya da kişileri kendisine örnek alabiliyordu. Kendini ifade etme alanı bulan genç, tüm yaratıcılığı ile üretim süreçlerine verimli katkılarda bulunabiliyordu. Ancak bu süreç kadının aleyhine bozulduğu oranda gençlerin de aleyhine bozulacaktı.

Murray Bookchin, *Özgürlüğün Ekolojisi* kitabında şöyle söyler: “Doğmak, genç olmak, olgunlaşmak ve en sonunda yaşlanmak ve ölmek; kadın olmak, erkek olmak veya kan bağına dayalı bir soya ait olmak kadar doğal olgulardır. Fakat yaşlandıkça “doğal” olmayan bazı farklı çıkarlar elde edilir.”² Yaşlıların kazandığı bu ayrıcalıklar, toplumsallık sebebiyle kazanılmıştır. Toplumsallık gelişkin olmadığı takdirde kimi toplumlarda da görüldüğü gibi yaşlılar ölüme terk edilebilmektedir. Biyolojik olarak zayıf ve başkalarına bağımlı olan yaşlılık yıllarında, toplumun da yaşlılara bağımlı oldukları durumların varlığı, yaşlıların statüsünde zamanla değişikliklere yol açmıştır. Yazının gelişkin olmadığı bu yıllarda bilgi, yaşlıların hafızası sayesinde gençlere aktarılıyordu. Bu bellekler, yaşama dair birçok bilgiyi taşıyor ve saklıyordu. Yaşlıların bilgisi, bu yönüyle toplumun da vazgeçilmez bir yönü haline geliyordu. Özellikle de insanlık tarihi açısından yeni yeni keşfedilen evren, dünya, doğa hareketleri; gençler için gizemini koruyordu. Belirsizlik ve bilinmezliğin hâkim olduğu bu süreçte bilgi, tüm sırları çözen anahtar değerindeydi. Anlam arayışlarının

¹ Eveleyn Reed, *Kadının Evrimi*, İstanbul: Payel Yayınevi, 2012, 174.

² Murray Bookchin, *Özgürlüğün Ekolojisi*, İstanbul: Sümer Yayıncılık, 2013, 160.

en yoğun olduğu süreci yaşayan gençler de bu noktada cevap olabilecek yaşlılara yakınlık gösteriyordu. Sadece anlam verme süreçlerinde değil, yaşamsal sorumluluklar anlamında da yaşlılar, gençlere yardım edebiliyorlardı. Örneğin; yaşlı kadınlar, üretme faaliyetlerinde genç kadınlara yardım edebiliyorken yaşlı erkekler de usta oldukları avcılık ve savaş faaliyetlerinde genç erkekleri eğitebiliyordu.

Yaşlılar, bilgi taşıyıcısı ve tecrübeli olmaları sebebiyle topluluk için oldukça değerliydi. Ancak yine de o dönemde yaşayan bir toplulukta çocuklar ve gençlerden daha değerli ve korunması gereken olarak görülmezlerdi. Olası tehlikelerde gözden çıkarılacak ilk grup, yaşlılardı.³ Bunun bilincinde olan yaşlı erkek, savaş ve av kültüründen gelen düşünme biçimi ile fırsat yakaladığında kendini güvenceye alacaktı. Ana kültürünü yıkarak baba kültürünü egemen kılmaya başlayacaktı.

Kuşkusuz yaşlı erkek, toplumun bütününe hâkim olan ana kültürünü sadece bilgi ve tecrübesi ile yıkamayacaktır, bu sebeple toplulukta ittifak kuracağı kimi kesimlere de ihtiyacı vardır. Dolayısıyla toplumsallık aleyhine kendine çıkar elde etmek için yaşlı erkeklerin, sürece öncülük ettiğinden bahsedebiliriz.

Yaşlı erkek ile ittifak içerisine girecek diğer kesim, yaşlı erkekler gibi güvence arayışında olan şamanlardır. Şamanlar bulundukları toplumun ruhsal işleri ile ilgilendirirdi. Şamanlar, toplumun belirsizlikten kaynaklı duyduğu güvensizlik duygularını, totem ve diğer ruhlar ile kurduğu iletişim ile giderirdi. Toplumda oldukça belirgin ve önemli bir konumda yer alsalar da şamanlar da vazgeçilmez değildi. Kimi zaman ruhsal alem ile kurdukları irtibatlarda yanlış sonuçlar almaları, can güvenliklerini tehlikeye atmaktaydı. Bu noktada herhangi bir güvenceleri de bulunmamaktaydı. Bu sebeple korku uzmanı şamanlar da kendi lehlerine kimi ayrıcalıklar elde etmek isteyeceklerdi. Yaşlı erkekle bu noktada ortak amaç taşıyan şaman, manevi egemenlik alanı yaratacaktı. Zihniyet yaratma ve inanç oluşturmada profesyonel olarak değerlendirebileceğimiz şaman, böylece tarihsel süreçte yaşlı erkeğin yanındaki yerini alacaktır.⁴

Son olarak toplumda güven sorunu olmasa da savaşçılığı sınırlandırılan zorba erkeğin de bu ittifaka katılması ile toplumsal hiyerarşiyi oluşturacak iktidar gücü açığa çıkacaktır. Zorba erkek savaşçıdır, yaşlandığı takdirde o da yaşlı bir erkeğin yaşadığı zorlamaları yaşayacaktır. Bu nedenle kendine şimdiden oluşturacağı maddi ve manevi ayrıcalıklar, geleceği için güvence olacaktır. Böylece yaşlı erkek, şaban (şaman) ve zorba savaş şeflerinin ittifakı ile iktidar ve devletin prototipi kurulmuştur.

³ Ali Koç ve Umut Beyaz, *Efendi Devletten Demokratik Topluma*, İstanbul:Aram Yayınları 2. Baskı, 2013, 32.

⁴ Ali Koç ve Umut Beyaz, *Efendi Devletten Demokratik Topluma*, İstanbul:Aram Yayınları 2. Baskı, 2013, 34.

Murray Bookchin, “Şamanlar, ilkel bir kozmolog, din benzeri usuller üreten biri olarak yeni yeni ortaya çıkmaya başlayan iktidarı, fiili iktidar olarak görünür kılan ideolojik mitler yaratır. Bunu yaşlıların gençler üzerindeki otoritelerini güçlendirmeleri için yaşlılarla veyahut daha genç olan fakat kendine ait askeri bir toplumu oluşturma eğiliminde olan ünlü savaşçılarla ortak bir biçimde yapabilir.” derken bu oluşumun esasta gençler üzerinde etki yaratma amacını taşıdığını belirtir. Ana kadın düzenini yıkabilmesi için toplumun dinamik gücü, kültür taşıyıcısı olan gençleri kendi yanına çekmelidir. Bu nedenle iktidarın, ilk oluşum sürecinden itibaren gençleri kendi lehine yönlendirme amacı taşıdığını söyleyebiliriz.

Tarihsel olarak ailenin ortaya çıkışı, devletin ortaya çıkışı ile paralel gelişmektedir. Kadın üzerinden geliştirilen ve ardından toplumun bütününe genişletilen hiyerarşi ve iktidar egemenliği, zamanla aile oluşumunu da yaratmıştır. Maddi ve manevi değerler üzerinden toplumsal alanda egemenlik kurmaya başlayan devlete paralel olarak erkek de kadına egemen olmaya başlar. Erkeğin zaman içerisinde çocuk oluşumundaki rolünü fark etmesi ile birlikte kadının doğumu üzerinde de denetimi yoğunlaştırma isteminin bir sonucu olarak “aile”, günümüzdeki anlamına hemen hemen bu süreçte kavuşmuştur diyebiliriz. Artık kadın, “aile” içerisinde erkeğin her türlü sömürsü altında erkeğin çocuklarını bedeninde taşıyan bir araç olacaktır. Yine kadın, anne olarak erkeğin çocuklarını, erkeğin ideolojisine göre yetiştirecektir. Artık nasıl ki toplum devletin malı ise kadın ve çocuklar da babanın malı olarak görülecektir.

Böylece “baba ailesi”, “devlet baba” ile paralel olarak ortaya çıkacaktır. İki kurum da yeni bir kültür düzeni yaratmayı esas alacaktır. Yeni ideolojilerinin sürekliliği buna gençlerin boyun eğmesi ile sağlanabilecektir. Bu sebeple de eğitim, olmazsa olmaz bir alan olarak ortaya çıkacaktır. Çocuklar, önce aile içerisinde sıkı bir boyun eğmeci eğitime tabi tutulacak sonra da devlet tarafından buna devam edilecektir. Bilgi, gençlere sadece iktidarın uygun gördüğü kadar gösterilecektir. Yine Sümer rahipleri ile beraber geliştirilen inanç, gençlerin babaya itaatini buyuracaktır. Artık gençlerin sorgulaması, düşünmesi, fikir belirtmesi, yaratması, meslek seçmesi yasaktı, baba ne derse o olacaktı.

Aile ve devletin oluşumu ile gençlik kendini kaybetti diyebiliriz. Sonsuz itaat beklenen gençler, en ufak bir itirazda dahi gözden çıkarılır hale getirildi. Gılgamesh Destanı gibi kimi mitlerden de bildiğimiz üzere gençlik, tarih boyunca hep imrenilen ve sonsuza kadar sahip olunmak istenen bir kimliktir. Sürekli korunabilen bir özellikte olmadığından “Genç kalamıyorsan gençlere hâkim ol” gibi bir mantık ile gençler üzerinde adeta bir zorbalık bombardımanı uygulanmaktadır.

Babaya İtaatin İdeolojik, Sosyolojik, Tarihsel Uzamları

Tarih boyunca iktidarcı, sömürücü erkek aklın uzantısı olarak geliştirilen din, tarih, felsefe, bilim, psikoloji ve benzeri gibi alanların da bireyleri aile kurmaya bu kadar teşvik etmesi elbette tesadüf değildir. Yine bu alanların gençleri tecrübesiz, sağlıklı düşünmeyen, kimi zaman da eksik akıllı olan, bu nedenlerle birilerinin desteğine muhtaç olarak değerlendirmeleri de aynı ideolojinin uzantısı olduklarını göstermektedir. Kısa da olsa bu alanların gençlik ve aileye ilişkin kimi yaklaşımlarını buraya taşımak istiyorum.

Zeus, tüm tanrı ve tanrıçalardan gücünü kabullenmelerini, ona kesin ve tam olarak boyun eğmelerini istiyordu. Bunlardan birisi de bilgelik tanrıçası Metis idi. Zeus, diğer tüm dişi titan ve tanrıçalara yaptığı gibi ona da tecavüz etmek ister, ancak Metis direnir. Birçok şekle girerek Zeus'tan kaçır ancak en sonunda Zeus onu yakalar ve tecavüz eder. Duyduğu kehanetten korkar ve Metisi yutar. Bir süre sonra kafasında ağrı olur ve kafasını yarıp açtığında Athena çıkar. Athena, Zeus'un kafatasından doğmuştur. Genç tanrıça Athena, babasına sorgusuz hizmet eder. İstenilen kadın-evlat babanın

Din,
tarih, felsefe, bilim,
psikoloji ve benzeri gibi
alanların da bireyleri aile kur-
maya bu kadar teşvik etmesi el-
bette tesadüf değildir. Yine bu
alanların gençleri tecrübesiz, sağlıklı
düşünmeyen, kimi zaman da eksik
akıllı olan, bu nedenlerle birilerinin
desteğine muhtaç olarak değer-
lendirmeleri de aynı ideoloji-
nin uzantısı olduklarını
göstermektedir.

yaratımı ile yaratılmıştır. Yine Yunan mitolojisi olan titanlarla tanrıların yaratılış mitinde de tanrı Uronos, gücünden korktuğu çocukları-
nın elini kolunu bağlayarak hapseder. Tanrı Kronos ise gücünden korktuğu çocuklarını yutar.⁵

Diğer mitolojilerde de benzer yaklaşımlara rastlanılır. Gençler, ya babaları gibi savaşçı, iktidarcı olacak ya da öleceklerdir. Çok belirgin olarak evlenecek genç kadınlara da fikirleri sorulmaz. Baba ya da tanrılar tarafından çok kolay olarak bir şeyler, kimi çıkarlar ya da eşyalar karşılığında bir erkeğe verilirler. Genç kadınlarla ilişkiye girmek isteyen erkek olursa genç kadın ne kadar da kaçsa tecavüze mutlaka uğrayacaktır. Hele ki bu erkek Tanrı Zeus ise ondan kaçmak mümkün değildir. Bazen sinek,

⁵ Donna Rosenberg, *Dünya Mitolojisi*, Ankara: İmge Kitapevi, 5. Baskı, Nisan 2017, 32.

yılan ve benzeri hayvanlar şeklinde bu kadınlarla cinsel ilişkiye girip onları hamile bırakır.

Toplumun ruhsal alanı olan mitolojilerden başlamışken tek tanrılı dinler ile devam edebiliriz. En önemli ideolojik alanlardan biri olan din ile aile kurumunun yeri sağlamlaştırılır. Aileye itaat etmeyen gençlere artık ahirette de rahat yüzü yoktur.

Tevrat (çıkış 21:15): “Babasını ve anasını döven kimse mutlaka öldürülecektir.”

“Babasına ve anasına söven kimse mutlaka öldürülecektir.”

Tevrat (Eyüp 5:24): “Kim oğullarını ve kızlarını doğru yola yöneltir ve onları ergenliklerine yakın evlendirirse onun için kitap şöyle der: Çadırının emin olduğunu göreceksin.”

Tevrat (Başlangıç 8:21): “İnsan üzerinden toprağı bir daha asla lanetlemeyeceğim, çünkü insanın yüreğinin eğilimi gençliğinden itibaren kötüdür.”

Tevrat'ta evlenme, tanrının emridir. Tanrı, Yahudi halkının babası, Yahudiler ise onun yaramaz evlatlarıydı. Tüm emirler, baba olan erkeğedir, çünkü ancak o, bu emirleri ailesine uygulatabilirdi.

Yahudiler, çocuklarına küçük yaştan itibaren dinlerini öğretir. Çocuklara mahsus “Mode Ani” duası, “... babanın öğütlerini dinle çocuğum, ananın sana öğrettiklerinden şaşma.”⁶ der. Ayrıca Yahudiler, ad olarak çocuklarına ölmüş nine ve dedelerinin adlarını verirlerdi. Daha sonra da dinsel bir anlam kazanan bu gelenek ile çocukları büyüdüklerinde kimin gibi olacakları belirlenmiş olur. Genç bedenlerinde yaşlı ruhların kişilik özelliklerinin korunması istenir: Gençler, kültür yaratıcısı değil taşıyıcısıdır.

Musa, gençlik yıllarında egemen ideolojinin yanlış bulduğu yaklaşımlarına karşı halkını ayaklandırmıştır. Kendisi boyun eğmez iken o da diğer ideolojiler gibi gençlere boyun eğmesini söylemiştir. İsa da genç yaşında sömürgeci Roma'ya ve işbirlikçi Yahudiliğe karşı baş kaldırmıştır, ancak yine de İncil'de gençlik, aklı başında bir dönem olarak görünmez.

İncil (2. Timoteos 2:22): “Öyleyse gençlik arzularından kaç, Rabbe temiz bir yürekle yakaranlarla birlikte doğruluğun, imanın, sevginin ve barışın peşinden koş.”

İncil (Efesoslular 6:1) “Çocuklar, Rabbin isteğine uygun olarak ana-babanızın sözünü dinleyin. Çünkü doğru olan budur.”

İncil'de de tanrı, baba ile özdeş kılınmıştır. Sık sık “göklerdeki babamızdan” bah-

⁶ Hayrullah Örs, *Musa ve Yahudilik*, Ankara: Remzi Kitap, 1993, 371.

sedilir. Yine baba-oğul-kutsal ruh üçlemesi ile tanrı ile insanların ilişkilerine adeta bir aile imajı verilmiştir. İsa sonrası devlet dini haline gelen Hristiyanlıkta da aile kurumu kutsaldır. Tanrı-baba evlatlarından evlenmelerini, çoğalmalarını ister.

İslamiyet'te de aile ve evlatlar arasındaki ilişki, diğerlerinde olduğu gibi açık bir şekilde düzenlenmiştir. Burada da evlat, ana ve babaya itaat ederken; ana, erkek eşe itaat ederken; erkek eşten de Allah'a itaat beklenir. Hangisi Allah yolundan saparsa o zaman ona itaat edilmeyebilir. Aşağıda Kur'an'dan kimi ayetlerle İslamiyet'in yaklaşımlarını ortaya koyalım.

Ankebut Suresi, 8. Ayet: “Biz, insana ana-babasına iyilik etmesini emrettik. Şayet onlar senin hakkında, hiçbir bilgin olmayan şeyi bana ortak koşman için zorlarlarsa, bu takdirde onlara itaat etme. Dönüşünüz ancak bana olacaktır.”

Taha Suresi, 132. Ayet: “Ailene namazı emret ve kendin de ona devam et.”

İsra Suresi, 23. Ayet: “Rabbin, kendisinden başkasına asla ibadet etmemenizi, ana-babaya iyi davranmanızı kesin olarak emretti. Eğer onlardan biri ya da her ikisi senin yanında ihtiyarlık çağına ulaşırsa, sakın onlara “öf” bile deme, onları azarlama, onlara tatlı ve güzel söz söyle.”

Enfal Suresi 28. Ayet: “Bilin ki mallarınız ve çoluk çocuğunuz birer deneme, sınama aracıdır.”

Se’be Suresi, 37. Ayet: “Ne mallarınız ne de çocuklarınız, sizi bizim katımıza daha çok yaklaştıran şeylerdir.”

Kur'an'ın birçok ayetinde ana-babaya iyilik yapılmasının doğruluğu vurgulanır. Yine çocuklar; geçici mallar, araçlar arasında sıklıkla geçer. Kur'an'da geçen cennet tasvirinde sonsuz gençlik vaat edilir. Orada herkes genç olacaktır. Cennete giren Müslümanlara genç huri, gilman ve vildanlar hizmet edecektir. Tur (23-24. Ayet), Vakıa (17-21. Ayet) ve İnsan (15-19. Ayet) surelerinde geçtiği üzere; cennette oldukça güzel, adeta inci gibi saçılmış gençler, sonsuza kadar genç olarak cennete gidenlere hizmette bulunacaklardır.

Kuşkusuz gençlik; geçmesi istenilmeyen, en verimli, en dinamik, en çekici süreçtir. Hiç kimsenin bugüne kadar vaat edemediği sonsuz gençliğin vaadi, cenneti çekici kılmaktadır. Kişi yaşlandığında dahi etrafında her zaman gençlerin var olması, kişiye büyük bir güven ve huzur verir. Kur'an'da vaat edilen sonsuz gençlik, insanlık tarihinde saklı, önemli bir arzuyu açığa çıkarmaktadır.

Hammurabi Kanunlarına göre kadın ve çocuklar, erkek eşin borcu karşılığında esir olarak verilebilir. Benzer şekilde, Yunan toplumunda da ilk başlarda aile reisinin çocuğu üzerindeki otoritesi sınırsızdı. Baba, bebeklik ve çocukluk süreçlerinde onları terk edebilir, öldürebilirdi. Yetişkinlik süreçlerinde çocuk, babanın dediğini yapmaz

ve isyankâr yaklaşırsa sürgüne gönderilebilirdi. Yine Sparta'da çocuklar, ailenin değil devletin malı olarak görülüyordu. Bu nedenle baba, çocuk üzerinde tasarruf yetkisine sahip değildi.

Roma'da “Familia” sözcüğü, başlangıçta günümüzdeki anlamını taşımıyordu. Sözcük kölelik ile bağlantılı olup “fomulus” ev kölesi anlamını taşıırken “Familia” bir adama ait kölelerin toplamı demektir. Günümüzde de sevecen ve masum bir aile kavramına denk görülse de sözcük, çıkış sürecindeki anlamının hakikatini hala taşımaktadır.⁷

Çin, Japonya gibi birçok uygarlıkta atalara tapınma ritüelleri de devam etmektedir. Hollanda'da çocuklara nene-dedelerinin adları verilmektedir. Amerika'da ise yaygın olarak çocuklara anne ve babalarının adları verilmektedir. Ortadoğu'da da isim koyma yaygın bir kültür olarak yaşar, Arap halklarında kişi adında uzun bir soy zinciri bulunmaktadır.

Hemen her toplumda genç kızlar, babalarının izni olmadan evlenemezken büyük bir kısmında genç erkeklerin de evlenmek için izin alması gerekir.

Gençliğin Kendini Gerçekleştirmesinin Önündeki Engeller

Yine düşünce tarihi de gençler üzerindeki tahakkümü derinleştirmeye katkı sunmuştur. Ezen-ezilen ilişkisini derinleştiren düşünsel akımlarda kuşkusuz gençler, ezilen kesimi oluşturmaktadır. Aynı zamanda her genç erkek, ezilen olduğu kadar geleceğin ezeni olmaya da adaydır. Zaten genç kadın ezilen olmayı sadece toplumsal yaş rolleri sebebiyle değil, toplumsal cinsiyet rolleri sebebiyle de her zaman sürdürecektir. Düşünce tarihinde açığa çıkan ruh-madde-akıl tartışmalarında ve özne-nesne ikileminde de gençler maddedir, nesnedir. Akıllı gelişmemiş ya da akıldan yoksun görülür, bu nedenle sürekli başka birilerinin akıllı tarafından yönlendirilmek zorundadır. Gençlikten, kendilerine bir kimlik ya da kişilik oluşturmaları beklenmez. Onlardan yalnızca öğretilen kimlik ve kişiliği benimseyip toplumsal alanda uygulamaları istenir. Öğretilenleri benimseyen genç, mevcut ideolojinin de sürdürücüsü olacağından, olumlu karşılanır, sahiplenilir; kendisinden yapılması istenileni yapmayan genç ötekileştirilir. O yöneten değil yönetilmeye mahkumdur.

Bu konuda düşünce tarihini önemli ölçüde etkilemiş Platon'un görüşleri de oldukça çarpıcıdır. Platon, “Devlet” adlı kitabında Sokrates, Glavkon ve Glavkon'un karde-

⁷ F. Engels, *Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni*, İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları, 2018, 44.

⁸ Platon, *Devlet*, Ankara: Elips Kitap, 2007, 80.

şini, devleti koruyacak bekçilerin nasıl yetiştirilmesi gerektiği üzerine tartışır. Başlangıçta iki tür söz olduğundan bahsederler; birisi doğru söz, diğeri yalan sözdür. “Yetiştirmede her ikisini de kullanmalıyız ama önce yalan olanı, değil mi?”⁸ diye sorar ve yalan söylenebileceği noktasında uzlaşırlar. Platon, bazı hallerde yalan söylenebileceğini savunur. Ardından çocukları eğitirken yalan hikayeler anlatılmasını savunur. “Peki her şeyin en önemli noktası başlangıcıdır. Bunu biliyorsun değil mi? Bu, en çok genç ve körpe kimseler için böyledir: Çünkü bunlar, tam o sıralarda bir şekil alır, hangi kalıbın damgasını taşımasını istersen, o kalıba girerler.”⁹ dedikten sonra hikayeleri, bu sebeple kendilerinin belirlemesi gerektiğini belirtirler. Hikayeleri anlatmak için dadı ve anneler kandırılacak, hikayelerde ana babaya hürmet, devlete faydalı olma gibi konular işlenecektir. Hikayelerin bu şekilde kendi müdahaleleri ile anlatılması halinde gençlerde nasıl bir kişilik oluşacağı uzun uzadıya tartışılır. Böylece kendi istedikleri devletin bekçisi gençlik, yaratılmış olacaktır. En sonunda yaratılan gençler arasında da Platon bir ayrım yapar; bu aldatılmalara inanan gençleri değil inanmayan gençlerin bekçi olması gerektiğinden bahseder.¹⁰ Yani yalanlara aldanan gençler yönetici olamayacaklardır. Toplumsal hiyerarşinin alt katmanlarında kalarak yaşam boyu aldanmaya devam edecek, devletin çıkarları için çalışacaklardır.

Tarihsel süreç ile beraber bu düşünsel akımlar, hayatın birçok alanını da bu sayede etkilemiştir. Akılsız ve dizginlenmesi gereken gençler, bütün disiplinlerde işlenerek şekillendirilmeye devam edilmiştir.

Ekonomik alan da gençleri ücretsiz iş gücü olarak kullanmanın dışında gençlere alan açmaz. Gençler, aile ve devlet içerisinde para getirici güç olarak önem taşır. Eli ekmek tutacak yaşa gelmesine rağmen eve ekmek getiremeyen gence, ailesi ya da toplumu için yaratıcı ekonomik çalışmalar yapmasına da izin verilmez. Beklentilere cevap alamayan birçok genç, bu nedenle oldukça yoğun psikolojik sorunlar yaşamaktadır. Bu durumda bulunan bir genç, artık kendini genç olarak bile tanımlayamamaktadır.

Yine gençlerin ne aile içinde ne de yaşadığı toplum düzeninde, karar alma süreçlerine katılmaları uygun görülmez. Her konuda onlar hakkında karar alınabilir, ancak onlar bu tartışmalara dahil olamazlar. Politika, gençlere oldukça uzak bir kavramdır.

Abdullah Öcalan’ın dediği gibi “Gençlik, bir olgunun doğuş ve doğuşuna yakın zamanı ifade eder.” İnsanlık açısından ele aldığımızda ise gençlik dönemine insan bedeninin ve zihninin olgunlaştığı dönem diyebiliriz. Gençlik, insanın

⁹ Platon, *Devlet*, Ankara: Elips Kitap, 2007, 81.

¹⁰ Platon, *Devlet*, Ankara: Elips Kitap, 2007, 141.

hem fiziki olarak hem de zihni olarak en parlak zamanıdır. İnsanın en verimli olduğu bu dönem, öğrenmeye ve yeniliklere de en açık olduğu, zorluklara karşı güçlü ve cesur olduğu bir ruh dünyasını da yaratır. Bu dönemde gençler, ailelerinin yıllarca onlara dayattıklarını daha derinden sorgular, itiraz eder, reddeder. Bu nedenle bu dönemde ailenin ve devletin yoğun yönelimlerine maruz kalırlar. Tıp, psikoloji gibi alanlar, bu dönemi adeta anormal ve geçici bir evre olarak tanımlar, “Bu dönemde gençlerin aldıkları kararlar hormonlarının coşması sebebiyle sağlıksızdır.” der. Dolayısıyla bu alanlara göre, gençleri bu coşkun süreçlerinde sakinleştirmek, yanlış kararlarından vazgeçirmek gereklidir. Örneğin; mühendis olmak istemediği için üniversite sınavlarına girmek istemeyen, bunun yerine güzel sanatlar alanında yetenek sınavlarına girmek isteyen bir genç, anne babasını oldukça kaygılandırır. Psikologların yolunu aşındıran anne-baba, çocuğun bu kararından pişman olacağından oldukça emindir. İşin garip tarafı, sözde bilimsel olan bu alanların da bundan emin olmasıdır.

Gençlik süresince alınan kararlardan gençleri vazgeçirebilmenin ya da itaatsizliklerinin önüne geçebilmenin yol ve yöntemleri aranır. Bu konuda en büyük rol elbette yine anne-babaya düşmektedir. Bu konularda birçok kitap yazılmıştır: “Eyvah Kızım Genç Kız Oldu, Ne Yapacağım”, “Gençleri Etkilemenin Yolları”, “Anne Babalara Genç Evlatları Yetiştirme Kılavuzu” gibi oldukça çarpıcı isimlerle yayınlanan bu eserlerde de ailelere, gelip-geçici görülen gençlik sürecinin kısmen kimi yöntemlerle aşılabileceğinden bahsedilir.

Gençlik başlangıcında ben de dahil birçok insan, aileleri tarafından engellenmiştir. Ancak sonrasında iddia edildiği şekilde pişman olmaktan ziyade engellemeler sebebiyle üzüntü duyma daha yaygındır. Gençlik sürecinde meslek seçimi çoğunlukla aileler tarafından yapılır. Bugün yapılan araştırmalar da göstermektedir ki insanların büyük çoğunluğu meslekleri sebebiyle mutsuzdur. Kendi bilincinin farkına varması ile hayata dört elle sarılan genç, aslında yeniyi yaratma arayışındadır. Bütün çırpınış ve öfkesi kendi yaşamına sahip çıkmak istemesinden gelir. Bu süreci adeta hormon dengesizliğinin yarattığı bir hastalık olarak ele almak, egemen ideolojilerin yaklaşımıdır.

Sayılabilecek bütün alanlarda gençlere sürekli ödevler yüklenmektedir. Yapılacak işler listesi yığın-

Kendi bilincinin farkına varması ile hayata dört elle sarılan genç, aslında yeniyi yaratma arayışındadır. Bütün çırpınış ve öfkesi kendi yaşamına sahip çıkmak istemesinden gelir. Bu süreci adeta hormon dengesizliğinin yarattığı bir hastalık olarak ele almak, egemen ideolojilerin yaklaşımıdır.

cadır, ancak gençlerin bu yaşam içindeki haklarından kimse bahsetmez. Keza Türkiye'deki hukuk sisteminde de haklardan daha çok ödevler, yükümlülükler sıralanmakta ardından da bunları yerine getirmediği takdirde özel cezaevleri vaat edilmektedir. Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumları, ilgili kanunlarda ayrıca düzenlenmiştir.

Başta da söylediğimiz gibi eğitim, gençlerin etki altına alınma ve şekillenmelerinde en önemli alanlardan biridir. Çocuk, küçük yaştan itibaren ailesinin hayata bakış açısı neyse o bakış açısı ile eğitilir. Ödül ve ceza yöntemi ile eğitilen çocuk, kendinden güçlü ve yetkin gördüğü ana-babasına itiraz etse de bir yerden sonra boyun eğer. Aile içindeki eğitimin yanı sıra dışarıda da devletin eğitim sistemine dahil olur, bu sistemde de gençlerden fikir üretmeleri, akıl yürütmeleri beklenmez. Yalnızca ona verilen ezberlemesi istenir. Örneğin; sınavda “Kültür nedir?” diye bir soru ile karşılaşan genç, buna kendi yorumunu getiremez, çünkü onun bu konudaki fikri sorulmamaktadır, düşünceleri değersizdir. O, ancak ona verilen ve ezberlenmesi istenen yanıtları yazmalıdır. Bu nedenle eğitim sistemi hem ailede hem de devlette gençleri sınırlar, yaratıcılıklarını köreltir. Mevcut sisteme boyun eğmiyorsa, en üst düzeyde yaratımlar yapsa dahi hiçbir anlamı yoktur. Tarihsel süreçte bilimsel olana ciddi katkılarda bulunmuş birçok fizikçi, matematikçi ve daha birçok kişinin, çocuk ya da gençlik yıllarında sınırlandırmalara tepki olarak okullarından ayrılmalara oldukça anlamlıdır.

Tüm bu saydıklarımız da göstermektedir ki toplumsal yaş rollerinin gençlik üzerinde uzun ve derin bir geçmişi bulunmaktadır. En temelde de aile üzerinden gelişen bu roller, gençlik kimliğinin oluşmasında ciddi bir engel oluşturur. Gençlik, kendi kimliğini yaratmaktan ziyade ailenin yarattığı kimliği taşımaya mahkûm bırakılmıştır. Ali Koç ve Umut beyaz, “Efendi Devletten Demokratik Topluma Doğru” kitabında devletin belli başlı kimi özelliklerine değinmiştir.¹¹ “Küçük Devlet” olarak kurumsallaşan aileye de aynı özellikleri uyarlırsak oldukça yerinde olacaktır. Yine bu özellikleri, özelde gençler üzerindeki etkileri ile ele alabiliriz:

- 1. Din, ailenin genidir; aile, varlığını ve devamlılığını Allah'ın kelamı ile güvenceye alır. Bunu yürütmek için gençlere ödevler yükler, yine ailede babaya tanrı rolü verilir. Gençler, kul olarak görevlerini yerine getirmelidir.**
- 2. Aile bir sömürü aracıdır; ailenin bireylerine ait maddi-manevi ne gibi değeri varsa bunlara aile yararına el konulur. Aile, gençlerini ailenin yararına olacak hiz-**

¹¹ Ali Koç ve Umut Beyaz, *Efendi Devletten Demokratik Topluma*, İstanbul: Aram Yayınları, 2013, 11.

metlerde çalıştırır ve evlendirir.

3. Aile cinsiyetçidir; toplumsal cinsiyetin ilk öğrenme yeri kuşkusuz ki ailedir. Gençlere yaklaşımda da bu cinsiyetçi yaklaşım oldukça belirleyicidir. Genç erkekten beklenen ile genç kadından beklenen ortak yön, itaat iken itaati beklenen davranışlar farklıdır.

4. Aile hiyerarşiktir; ailede kadınlar kocalarına; çocuklar ana babalarına; küçük kardeş büyük kardeşe; kız çocuklar erkek çocuklara itaat eder ya da etmesi beklenir.

5. Aile tahakküm aracıdır; gençler üzerinde sınırsız bir tahakkümü vardır. Gençler, yaşamının her alanını ailesinin baskısı altında yaşamaktadır. Fiziki olarak ailesinin yanında olmadığı zamanlarda dahi zihinsel olarak bu tahakküm etkisini sürdürür.

6. Aile şiddete dayanan ve şiddet kullanmayı meşru gören bir örgüttür; bu yönüyle gençlere yönelik de hem ruhsal hem fiziksel şiddeti yoğun olarak kullanır.

7. Aile, özgürlüğün ve eşitliğin inkarıdır; ailede demokrasi yoktur. Herhangi bir durum karşısında gençlerin görüşleri alınmaz, hiyerarşinin üst katında hangi aile bireyi varsa onun söylediği doğru olarak kabul edilir.

Böyle bir aile gerçekliği içerisinde yetişen bir gencin bağımsız karar alabilmesi ve özgürleşmesi de haliyle söz konusu olamamaktadır. Burada belki bir konuya daha açıklık getirmek gerekir. “Aile” kurumunda temel kastımız anne-baba olsa da burada annenin pozisyonunu da tarihsel ele almak gerekir. Burada buna ilişkin ayrı bir anlatım yapamazsak da üretimi, gücü, değerleri elinden alınan kadının, ev içerisinde babanın ideolojik yaklaşımlarının sürdürücüsü olmasındaki tarihsel etkileri de göz ardı etmemek gerekir. Anne her ne kadar babanın kurallarını çocuklarına öğretmeye mecbur bırakılsa da babaya karşı geliş özelliklerimizi de ben de dahil birçok genç, annesinden almıştır. Zaten tartıştığımız aile, babanın hâkim olduğu aile düzenidir.

Aileciliğin gençlik üzerindeki etkileri böyle yoğun iken son süreçte ailesinden kopuş yaşayan gençlerin fazlalığı bizlerde “Gençler özgürleşiyor.” algısı yaratabilir. Ancak liberal özgürlük anlayışının gelişkin olduğu günümüzde aileden kopuş ile özgürlükten ziyade yoğun bir serbestliğin olduğundan bahsedebiliriz. Yine en baştan beri vurguladığımız üzere aile ve devletin amaç ve ilkelerde ortak olması nedeniyle aile bağlarının zayıflaması, gençlerin konumunda ciddi bir değişiklik yaratmamıştır. Gençler, daha çok kapitalist sistemin vücudu olan ulus-devlette tüketim çılgınlığının hedef kitlesi haline gelmiştir.

Genç Kadınların Arayışları, Sınırları, Beklentileri

Aileciliğin gençler üzerindeki etkileri böyleyken yukarıda da değindiğimiz gibi genç kadın ve genç erkekler üzerindeki etki de ayrışır. Genç erkeğe gençlik sürecinde itaat etmesi öğretilir çünkü babaya sonsuz bağlılık esastır. Ancak genç erkeğe aynı zamanda geleceğin iktidarı, hakimi, babası olmak da öğretilir. Yani hem ezen hem ezilen olmayı genç erkek, bu dönemde öğrenir. Babası tarafından ezilirken o da evde kız kardeşlerini kimi zaman da annesini ezer. Genç erkek, pasif sürecini yetişkin olmasıyla aktifleştirebilirken genç kadında durum daha zordur. Zira çocukluk süreci ile başlayan yoğun baskı, hayatının her döneminde varlığını devam ettirecektir. Genç kadında bu baskıların fizyolojik, psikolojik ve sosyolojik etkilerini bu nedenle ayrı olarak ele almanın önemi açıktır. Bu nedenle bu kısımda hem bir genç kadın olarak kendi gözlemlerimi, yaşamışlıklarımı hem de hala bulunduğum cezaevinde birlikte kaldığım genç kadınlarla olan sohbet ve tartışmalarımızı aktarmanın, konunun yaşamdaki yansımalarını göstermede faydalı olacağına inanıyorum.

Genç kadınlar, hem toplumsal cinsiyet hem de toplumsal yaş rollerinin kısılacı altındadır. Çoğu zaman bu roller yoğun bir çatışma yaratır. Gençlik akışkan, sosyal, aktif, yaratıcı, etkindir. Gençlikten beklenen davranış biçimleri bunlardır. Geleneksel bir kadından beklenen ise pek konuşmayan, her işe karışmayan, sadece belirli kişilerle görüşen, karar almayı erkeğe bırakan bir yaklaşımdır. Haliyle genç kadında bu gençlik ve kadın rolleri çoğu zaman çatışır. Sokakta yürürken hareketli bir müzik

duyan her genç gibi genç kadın da müzikle birlikte koşmak,

zıplamak, halay çekmek ister. Ancak kadın olması se-

bebiyle bunu yapmasına izin verilmez. Örneğin, ce-

zaevinde yanımızda bulunan birçok genç kadın

var, birisinin alkış çalıp şarkı söylediğinde eli-

mizden tutup “Hadi halay çekelim” dediği çok

oluyor. Dışarıda bunu yapmalarına izin ve-

rilmemiş olduğundan burada kendilerini

ifade alanı bulan genç kadınlar durağanlaş-

tırılan enerjilerini aktifleştiriyorlar. Yine

gençler, yeni insanlarla tanışmayı, sohbet

etmeyi severler, ancak genç kadına bu da

yasaklanmıştır. Bir kadın şöyle anlatıyordu:

“18-20 yaşlarında iken yeni birileriyle tanış-

mayı çok isterdim. Evde, aile içinde bunu

yapmama imkan yoktu. Eve yeni bir misafir

bile gelse görevim ona hizmet etmektir, onunla

sohbet etmek değil. Bu yüzden ara ara izinsiz

evden kaçardım, kalabalık genç gruplara dahil olur-

Genç

kadınlar, hem toplum-

sal cinsiyet hem de toplumsal

yaş rollerinin kısılacı altındadır.

Çoğu zaman bu roller yoğun bir ça-

tışma yaratır. Gençlik akışkan, sosyal,

aktif, yaratıcı, etkindir. Gençlikten bekle-

nen davranış biçimleri bunlardır. Gelenek-

sel bir kadından beklenen ise pek

konuşmayan, her işe karışmayan, sa-

dece belirli kişilerle görüşen,

karar almayı erkeğe bırakan

bir yaklaşımdır.

dum. Onların kim olduğu önemli değildi, önemli olan yeni insanlar tanımaktı.”

Bunların yanı sıra genç kadın, bir de geleneksel rol ile özgür kadın kimliği arasında da çatışma yaşar. Cezaevinde birlikte kaldığım genç kadınların çoğunun ailesi, onların toplumsal sorunlara olan duyarlılığını destekliyor. Yaşanan herhangi toplumsal bir durumda demokratik haklarını kullanmalarını teşvik edenler de var. Ancak bu ailelerde de geleneksel roller ile özgür kadın kimliğinin çatışması söz konusu olabiliyor. Bir genç kadın bu durumu şöyle aktarıyordu: “Seçim çalışmaları vardı, ben de katılmak istedim, ailemle paylaştığımda onlar da onay verdi. Yaklaşık 2-3 gün sonra annem, bana neden erkeklerle seçim çalışmasına gittiğimi sordu. Ben de bunun normal olduğunu anlattım. Onu ikna ettim. Fakat erkeklerle sokakta görülmeyecek şekilde çalışmamı yürütebileceğimi söyledi.” Yani genç kadının tercihlerine izin veriliyor ancak yine de geleneksel değerlerden vazgeçmeme sorunu yaşanıyor. Bir diğer genç kadın ise: “Bir siyasi partinin yöneticisiydim. Halkla diyaloglarımız çok yoğundu. Sık sık sohbet ederdik, kadınlar imrenirdi. ‘Biz istediğimiz gibi yaşayamadık, siz ne güzel kendinizi ifade edebiliyorsunuz.’ derlerdi. Ailemin beni onaylamasından memnundum ancak yine de eve geç gitmemi istemezlerdi. Adeta siyasi partinin gün içindeki programlarını onlara söyleyip bütün gün neler yapacağım konusunda onları bilgilendirmem beklenirdi.” diyordu.

Her genç kadın gibi buna benzer rol çatışmalarını ben de oldukça yoğun yaşadım. Babam, kendi ayaklarım üzerinde durmamı, kendimi bilmemi ve her söyleneni doğru kabul etmememi söylerdi. Ancak bunları yaparken bile ona karşı yapmamdan hoşlanmazdı. Onun söylediklerini kabul etmediğimde içten içe oldukça öfkeleniyordu.

Genç kadınlar olarak bize dayatılan bu rollerin çatışmasını yoğun olarak yaşamaktayız. Tarafımızdan hangi davranış sergilenirse sergilensin mutlaka başka yönden bir memnuniyetsizlik ile karşılaşmaktayız. Çoğu zaman hem ailemizi hem de kendimizi memnun edebilecek davranışı bulmak için adeta kırk takla atmak zorundayız. Örneğin koğuşumda olan bir genç kadın dışarıda ailesinin zoruyla başörtüsü takmıştı. Bir süredir de “Nasıl çıkartabilirim” diye düşünüyormuş. Cezaevine girince bunu bir fırsat! olarak görüp babasına artık başörtüsü takmak istemediğini söyledi. Babası önce çok ağır sözler söylese de annesi yoluyla onu ikna etmeye çalıştı. Genç kadın arada kalmıştı, ailesi illa başörtü istiyordu, o ise hiç ama hiç istemiyordu. Ailesi cezaevine görüşe geldiğinde genç kadın, başına saç bandajları takıyordu. Yani ne açıktı ne de kapalı. Trajikomik bir olay aslında. Bu durum, genç kadının yaşadığı zorlanmaları çok çarpıcı olarak ortaya seriyordu. Bizler sevip sevmediklerimiz, beğenip beğenmediklerimiz, isteyip istemediklerimiz arasında bir yerde sıkışıp kalmaya mecbur bırakılıyor. Toplum içerisinde genç kadına verilen rol karmaşası içindeyiz. Ne genç ne de kadın kimlikleri içerisinde eritilemeyecek kadar özgün bir konumda olan genç kadın kimliği bu nedenlerle sosyal bilimlere açıl-

sından da ayrıca ele alınıp incelenmelidir.

Genç kadın, psikolojik olarak da ailecilikten oldukça yoğun etkilenir. Genç kadın, sürekli toplum tarafından değerlendirilmeye tabi tutulur. Kendi bakışından ziyade başka bakışa göre kendini ele almak zorundadır. Yemek yerken, otururken, bir şey giyerken “başkası ne der, ne düşünür?” sorularını aklından çıkarmamalıdır. Yine kendini yanlış yorumlardan kurtarmalıdır. Kendine sürekli bir nesne olarak bakar, başkasının gözünde nasıl olduğu onun için çok önemlidir. Saatlerce aynanın karşısında kendini inceler. Aslında kendi gözüyle baksa işi kısa sürecektir. Ancak o, aynadan kendi bedenine annesinin, babasının, arkadaşının gözünden de ayrı ayrı bakmak zorunda hisseder. “Aynadaki görüntüsü, kimde hangi düşünceleri uyandıracaktır?” sorusu hep zihnindedir. Genç kadın, çevresi tarafından sürekli gözlenen-

“Küçükken bana kıyafet seçme şansı tanınmadı. Ailem ne getirdiyse onu giymek zorundaydım, kıyafetlerim arasında o gün ne giyeceğime de onlar karar verirdi. Evlendiğimde ise ailemden uzaktaydım. Artık kendi istediğimi alabilirdim. Ancak bir mağazaya gittiğimde sevdiğim kıyafetleri hala alamadığımı fark ettim. Ailemden fiziki olarak uzaktaydım ancak yine de kıyafetlerime onların gözüyle, onların beğenisiyle bakıyordum. Bu nedenle çocuklarımı daha özgür yetiştirdim. Onlara kıyafet alırken seçmelerini istiyordum. Birileri çocuklarıma istemedikleri kıyafeti giydirmeye çalıştığında çocuklar; külot ve atletle kalıyor yine de o kıyafeti giymiyor.”

dir, bu sebeple o da kendini gözler. Gözlenenin gözünden gözler. Jean-Paul Sartre; “Ben ötekinin gözünde neysem, oyum.”¹² dese de bu anlayışın, kişiliği kendine yabancılaşmaya götürdüğü açıktır. Keza bu anlayışla, genç kadını da zamanla kendi olmaktan çıkarıp bir başkası haline getirir. Kendi kendine yabancılaşır. Öyle ki artık hangisi kendisi, hangisi başkası kendisi dahi ayırt edemez. Koğuşumda bulunan bir kadın, kendinde gözlemlediği bu yönünü şöyle anlatıyordu:

Oldukça çarpıcı bir örnekti. Kıyafeti biraz da sembol olarak ele alabiliriz. Ailenin otoritesi, baskısı olarak sembolleşen kıyafeti giymek, bir çok şeye de boyun eğmeyi, kabullenmeyi yansıtır. O kadın, ailesinin verdiği kıyafeti, bir nevi dayatılan kimliği giymiş ancak çocukları giymiyor. Belki de gençler olarak bunu yapmalı, çıplak kalmalı ama yine de o kıyafeti giymemeliyiz. Aksi halde bedenimizde, kendimizi değil ailemizi taşıyan yabancı kimlikler olmak kaçınılmazdır.

Birçok genç kadın, bir iş yaparken sürekli etrafa bakma gereği duyuyor, bir şey giyince illaki herkese onaylatmak istiyor. Bir şey söylerken akıcı değil tutuk konuşuyor, yanlış anlaşılma, yanlış yapma korkusu genç kadında hakimdir. Bu nedenle bir

¹² Genevieve Lloyd, *Erkek Akıl*, İstanbul: Ayrıntı Yayınları, 1996, 122.

şey söyleyince karşı cevap karşısında durmadan izah yaparak doğru izlenim vermeyi amaçlıyor. Belki de en önemlisi, hem fiziksel hem de psikolojik olarak sistematik bir şiddete maruz kalan genç kadında yaratılan bu korkudur. Yanlış yapma korkusu, beğenilmeme korkusu, görülme korkusu genç kadında yoğundur. Bu nedenle de aktif olup bu korkularla karşılaşmaktansa pasif olup bu korkuları yaşamamak daha cazip gelebiliyor. Buna dair değerlendirme ve örnekleri çoğaltabiliriz. Ancak öz olarak genç kadın psikolojik olarak ben olma sorunu yaşıyor diyebiliriz. Genç kadının tüm bu etkilerden sıyrılarak kendini bilmesi özgürlüğünün de kapısıdır.

Genç kadının tüm bu içsel-dışsal çatışma ve çekişmeleri, fizyolojisini de oldukça etkilemektedir. Adeta saçından ayak tırnağına kadar bedeninin her yeri bu etkileri taşımaktadır. Dış görünüşünü topluma göre belirlemesinden bahsetmiştik. Toplumsal etkilerle yaptığı ya da yapmadığı kimi davranışlar bedeninde kimi fiziksel anormallikler yaratabilmektedir. Örneğin, çocukluktan itibaren kadın olmanın günahkarlığı ve bedeninin ayıplığı ile yetişen çoğu genç kadın, memeleri ilk olgunlaştığında bunun görülmesinden kaynaklı rahatsız olur. Bu nedenle omuzlarını öne doğru eğerek durur. Bu duruş, genç kadınların ileride kamburlaşmasına ve fiziksel görüntüsünün bozulmasına neden olabilmektedir. Yine ilk adet kanaması olunan süreçte pedin anlaşılması, fark edilmemesi için bacaklar bitişik bir şekilde yürümeye çalışan bir çok genç kadın da vardır.

Yine cezaevinde bazı genç kadınların sohbet ederken sürekli gözlerini kaçırmalarının nedenini sorduğumda evde ya da çevrede erkeğin gözlerine bakmanın bir nevi ona baş kaldırmak olarak ele alındığından bakmadıklarını ve artık alışkanlık haline geldiğini söylediler. Daha sonra çevremde birçok genç kadını gözlemlediğimde bunun ne kadar yoğun olduğunu fark ettim. Gözler, ilgi duyduğu ya da yöneldiğinin varlığı görmeyi sağlar. Ancak birçok genç kadın, bu sebeple göz temasından kaçınmaktadır.

Yine bazı genç kadınlar sohbet ederken ya da tartışırken belli konularda rahat olabiliyorken zorlandıkları ya da kendilerinden emin olmadıklarını hissettikleri zamanlarda kekeleye başlıyor. Hatta bazılarının ağzı kitleniyor. Bunları basit bir heyecan olarak ele alamayız. Çünkü aynı yaştaki bir erkekte daha az rastlanırken kadında daha yoğun yaşanıyor.

Sıraladığımız bu örnekleri daha da çoğaltabiliriz ancak şimdilik yeterli olduğunu düşünüyorum. Öz itibarı ile genç kadınlar olarak jest ve mimiklerden tutalım her türlü davranışımızı yeniden ele almalıyız. Hangi fiziksel duruşun neden kaynaklı olduğunu açığa çıkarıp aşmak, bize biçilen yazgıyı değiştirmenin en temel unsurudur diye düşünüyorum.

“Ailem çok şey yaşadı, evimiz yakıldı, herkes bir yerlere dağıldı. Ben 1997’de 14 yaşındayken cezaevine girdim. O zaman çocuk cezaevleri dahi yoktu. Niye cezaevinde olduğumu da bilmiyordum. Koşuşlarımız kalabalıktı. Ben, en küçükleriydim ama 17-20 yaş arası genç kadın çoktu. Çok sosyal idik hem okuyor hem tartışıyor hem de oyunlar oynuyorduk. Birlikte çok gülüyorduk. Büyükler, bize pek karışmazdı. Geceleri bazen elektrik gittiğinde birbirimizi korkuturduk, saklambaç oynardık.”

Zindan Duvarlarını Aşmak

Bütün bu anlattıklarım, genç kadının “zindanıdır.” Dışarıdadır ancak zindandadır. Bir de cezaevinde tutulan ama özgürleşme çabası yoğun kadınlardan bahsetmek istiyorum. Özelde bir arkadaşımın anlatımı ile başlamanın uygun olacağını düşünüyorum:

Bu, geçmişten bir örnektir. Bugün de genç kadınlar olarak cezaevinde kendimizi bilmeye başladığımızı görüyorum, bu heyecan veriyor. Her saat bir genç kadının şaşkın gözlerle bir ötekine, okuduğu kitaptaki bir şeyleri anlattığını görebiliyor insan. Okudukça paylaşıyor, paylaştıkça da içimizdeki enerjinin akmak için çırpındığını hissediyoruz. Gelin görün ki bu seferde fiziksel duvarlar engel oluyor. Ancak zihinsel duvarların fiziksel duvarlardan daha kalıcı ve köklü olduğuna inanıyorum. Bu nedenle zihnimizdeki duvarlarla savaşmaya devam ediyoruz. Genç kadının “Benim ne olmamı istiyorlar? Ben kimim?” sorularına yöneldiği oranda özgürleşmeyi de sağlayabileceğine inanıyorum. Aksi halde aileciliğin ve devletçiliğin kısılacında çırpınmaya devam edecektir. Bu sorulara yönelimin ise verili olanı ret ile başlayabileceği kanısındayım.

Bazen özgür eş yaşamda yani kadının ve erkeğin özgür ve demokratik bir çizgide yürüttükleri yaşamda doğan, büyüyen bir genç kadının nasıl bir karakter taşıyabileceğini düşünüyorum. Aslında bunun nüvelerini, kendinin farkına varan kimi genç kadınlarda da görüyorum. Şöyle düşünüyorum; bedeni ile toplumun sorunu olmadığı için muhtemelen dik duruşlu olurdu. Bakışları kendinden emin, cümleleri bir su gibi akardı. O genç kadınla herkes sohbet etmek isterdi, çünkü aklı, zihni sınırlara sıkıştırılmamış olurdu. Soruları, farklı değerlendirme ve yorumları hep vardır. Bu genç kadına bakınca bir genç ya da kadın diyemezlerdi o artık bir bireydir. Bir dünyadır, öteki bireylerle ortak yönleri olsa da farkı oldukça belirgindir. Artık yalnız genel değerlendirmelerle onu ifade etmek zordur, o herhangi biri değildir. O Zelal’dir, Sinem’dir, Evin’dir, Figen’dir. Ne istediğini bilirken istediğinde de esnektir. Bireyci değildir, toplumu da gözetir. Toplumu özgürlükçü olduğundan toplumuyla barışıktır. Öz-

gürleştığı, geliştiğı oranda toplumu da geliştirmeyi esas alır. İradesi çelik gibidir. Hiçbir zihniyet iradesini kırmaya ne cesaret edebilir ne de kırabilir. Her yönüyle çekicidir.

Bunlar olamayacak şeyler değil elbette, başta da belirttiğim gibi bazı genç kadınlarda bu özellikler zaten mevcuttur. Bunu yaratmak bizlerin elindedir. Bunun için en başta genç ve kadın kimliklerini kendinde taşıyan genç kadınların zihniyet savaşındaki yerini almaları gerekir.

Son olarak, yüzyıllardır insanların kendilerine sorduğı soruyu gençlere sorduğumuzda, “Kişi nasıl kendisi olur?” dediğimizde cevap, gençlerden önce diğerlerinden gelir: “Ailesinin ve devletin istediğı gibi olursa” olarak. Ancak günümüz gençliğı bilgi çağı olarak da adlandırılan bu çağda, bilgiye sınırsız ve özgür erişim ile tecrübesizlik ürkekliğini aşmıştır. Çevredeki her şeyi isteklerine göre belirliyor ve ikna olmadığı hiçbir şeyi yapmıyorlar. Sevdikleri ve hoşlarına giden şeyleri yapmaktan korkmadıkları gibi hoşlanmadıkları şeyleri de günümüz gençlerine yaptırmak zordur. Küçük yaşlardan itibaren internet aracılığıyla -her ne kadar olumsuz örnekleri de olsa- her türlü bilgiye erişerek farklı düşünceler ile erken yaşlarda tanışan gençler dünyanın ailelerinin aktardıkları ile sınırlı olmadığının bilincine varıyorlar.

Abdullah Öcalan, “Bilincin, her zaman özgürlüğe daha yakın olduğu söylenebilir.” demektedir. Bilinci açığa çıkaran gençlerin hem kendilerini hem de toplumlarını öz-gürleştirme potansiyelleri oldukça yüksektir. Yeni kültür arayışları gençler arasında oldukça yaygındır. Çoğu zaman verili olana aykırı olan bu kültürler, önümüzdeki süreçlerde geliştirilerek özgür gençliğin varabileceğı bir yapıya evrilebilir.

Genç Başlayıp Genç Başaracağına İnanan Kuşak!

Sevim Akdağ

Toplumda her bireyin bireysel anlamda kişilik özellikleri ve ayırt edici bir karakteri olduğu gibi aynı zamanda toplumsal özellikleri ve bulunduğu çağın etkilerini de karakterinde barındırması söz konusudur. Bundandır ki “Bireysiz toplum, toplumsuz birey olmaz.” tanımlaması yapılmıştır. Bu tanımlama, aynı zamanda bizi "tarih günümüzde gizli, biz tarihin başlangıcında gizliyiz." tanımıyla buluşturup tarih, coğrafya ve sosyal bilimlerin toplum ve bireyle ilişkisinin kopmaz bağlarına götürmektedir. İnsan yaşamı bu bağlarla bağlantılı olarak belli süreçlere ayrılırken biyolojik özellikleri de göz önünde bulundularak kimi tanımlamalar yapılır. Örneğin toplumda daha özgün bir kimlik sahibi olan kadın ne toplumdaki ne de özgün karakterinden bağımsız ele alınabilir. Bu yüzden kadın kimliğinin tanımını yaparken tarihsel toplumsal gerçekliği ile özgün karakterini bütünlüklü ele alacak bir bakış açısı geliştirilmelidir. Kalıp da kadını günümüz dünyasına göre bir tanıma kavuşturmaya çalışırsak bu tarihsel gerçekliğinden kopuk ve çarpık bir tanımlama olacaktır. Aynı şey gençlik kimliğinin tanımı için de geçerlidir.

Neden Bir Gençlik Tanımına İhtiyaç Duyuluyor?

Neolitikle beraber toplumsallığın gelişimi kadının doğa ile olan ilişkisinden ötürü kadını toplumsal yaşamın doğal öncüsü konumuna getirmiştir, dolayısıyla günümüzde kadına atfedilen itaat, düşkünlük, zayıflık ve benzeri kölelik kavramları kadının doğasında olmayan ve bin yıllardır dayatılan sistemin ilke ve ölçüleridir. Bugün gençlik deyince akla gelen kavramlar ve genel olarak yapılan tanımlamalar da gençliğin doğasından uzak tanımlardır.

Genç deyince toplumda akla gelen ilk şeyler genellikle; toy, bilinçsiz, tecrübesiz ve benzeri kavramlar olur. Peki gerçekten böyle midir? Kuşkusuz bu kavramlar egemenlerin gençlik ruhunu, bilincini, dinamizmini kabul etmeyişinden doğan karalama ve yaratmaya çalıştıkları gençlik profiline ait kavramlardır. Bu kavramların neredeyse hepsi bireyin yaşama bir irade olarak adım atmaya başladığı bu süreci bağımlı biri olarak devam ettirme çabası ve isteğinden doğmaktadır. Yani tecrübesiz oluşu, tek başına kararlar alamayacağı ve kendisinden yaşça büyük olanların denetimi ile hareket etmesi gerektiği öğretilir. Fakat tecrübe deyince sanki her tecrübe edinenin hakikate ulaşmış olduğu gibi bir algı vardır. Bir gencin bireysel anlamda tecrübesiz olduğu gerçekliği ile beraber toplumsal tecrübeyi esas alışı onu zaten bilinçli bir birey haline getirir. Bu yüzdendir ki gençliği denetimi altına almak isteyenler onu toplumdan koparıp bireyci bir konuma getirmek için uğraşırlar. Bu kopuş da onu bağımlı ve bilinçsiz bir birey haline getirir. Toy oluşu görmüş geçirmişliği olmayışından kaynaklı söylenen bir kavramdır, fakat bunu olumsuz anlamda değerlendirmek yerine daha az yıpranmış ve daha dinamik olduğu sonucuna götürecek değerlendirmek, gençliğin doğasına daha uygun bir tanımlama olacaktır.

Tarihsel toplumun gelişmesinden bu güne halkların özgürlük ve demokratik yaşam arayışları ile egemenlerin halkları hakimiyeti altına alma, işgal etme, sömürme politikaları başa baş gitmiştir. Her çağın egemenleri, bu amaçlarına ulaşmak için farklı yöntemler denemiş ve bugüne kadar binlerce özel ve psikolojik savaş yöntemleri ile toplumu hakimiyeti altına almaya çalışmıştır. Savaş diyoruz çünkü mevcut durum tek taraflı da olsa, silahlı ya da silahsız da olsa bir tarafın diğerini fiziki ya da ideolojik olarak yok etme isteği ve çabası vardır. Bu savaş politikası işgal, asimilasyon, sömürü, fiziki ve psikolojik baskı, katliam ve binlerce yöntemi içerisinde barındırmaktadır. Böyle bir ortamda kuşkusuz toplumun en dinamik iki kesimi olan kadın ve gençliğin durumu belirleyici bir noktadadır. Bu belirleyiciliğinden olsa gerek en derin ve kirli saldırılar da kadın ve gençliğe yapılmaktadır. Kadın toplumda yaşamın doğal yürütücüsü ve öncüsü misyonuna sahipken gençlik de bu toplumun dinamizmi, geçmişi ve geleceğini bu günde birleştiren belirleyici bir role sahiptir. Güçlü bir önderliğe, tarihsel bilince ve dinamizme sahip bir toplumu hakimiyeti altına almak, sömürmek, itaat ettirmek; egemenler için oldukça zor hatta imkansız bir olgudur. Bu yüzden de böyle bir toplumdan kadın ve gençliğin rol ve misyonunu çalıştığında o toplumu tümünden imha etmiş olacağını bildiğinden de ilk saldıracağı bu iki kimlik olmaktadır.

Gençlik hem zihinsel olarak hem de biyolojik olarak daha sağlıklıdır. Dolayısı ile bu sağlıklı olma hali onu moral, motivasyon ve hareket etme noktasında daha dinamik bir karaktere dönüştürür. Bu yüzden hızlı karar alır ve daha çabuk uygular. Uygularken de çevresini yani toplumu da buna sürükler. Fakat yaşça daha olgun ya da büyük birinin karar alması deneyim ve tecrübesini ölçüp tartmasıyla tam bir zaman

kaybına yol açar ve çoğu zaman geç kalmışlıkların doğurduğu çürümeler başlar. Kuşkusuz bu anlamda bir gencin aldığı her kararın onu hakikate ulaştırdığını belirtmek gerçekçi olmaz ama dinamik olduğu için onarım yapabilecek ve zaman kaybetmeden yani çürümeye fırsat vermeden yeniden üretebilecek bir karaktere sahiptir.

Gençlik kimliğini değerlendirirken genç kadının özgünlüğünü ortaya koymak gerekir. Gençliğin var olan biyolojik, sosyolojik, toplumsal ve ruhsal özellikleri kadının kendisini sürekli yenileyebiliyor olması ve doğayla olan ilişkisinden ötürü sezgiselliğinin daha güçlü oluşu onu öncünün öncüsü konumuna getirmektedir. Genç kadın kimliğini kadın kimliğinden bağımsız olmayacak şekilde değerlendirirken aynı zamanda özgünlüğünü de görerek yaklaşmak gerekir. Sistemde bin yıllardır kadının maruz kaldığı saldırılar kadın doğasına da ciddi anlamda zarar vermiş ve belli bir oranda onu hakikatinden uzaklaştırmıştır. Tarihten bu güne hep direniş ve özsavunma halinde olan kadın için en dinamik olduğu, biyolojik olarak en sağlıklı olduğu ve sistemin dayattığı kölelik ile daha yeniden tanışıyor olması genç kadını mücadelede daha dinamik kılmakta ve daha sonuç alıcı bir karaktere büründürmektedir. Genç kadını, Kadın Özgürlük Mücadelesi'nin özsavunma gücü olarak nitelendirebiliriz. Çünkü özüne yeni kavuştuğu bu süreç genç kadını bu özünün en iyi savunucusu haline getirir.

Egemenler özelde genç kadını ve gençliği bu özelliklerinden koparma ve tam tersi bir pozisyona düşürmek için de adeta bütün savaş argümanlarını devreye sokmaktadır.

Kuşkusuz yüz yıllardır süren bu özel ve psikolojik savaş, gençliğin var olan hakikatini ciddi anlamda tersyüz etmiş ve topluma da böyle empoze etmiştir. Günümüzde sistemin yarattığı bir gençlik algısı vardır. Tıpkı erkek egemenliğinin kadını doğadan koparıp eve kapatması, bilge kadının bilgeliğini elinden alıp cadı damgasını vurma, doğurganlığı ve kutsallığına çare bulamayınca da "fahişe" diyerek toplumsal hakikati erkeğin ve onun şahsında iktidara emanet etmesi gibi gençliğin de var olan biyolojik, olgusal ve kimlikli özellikleri tersyüz edilerek cahil, ergen, toy, bilmeyen, anlamayan, cinsellik düşkünü bir bireymis gibi tanımlamaktadır.

Bireyin çocukluk çağından yetişkinliğe geçtiği ve aslında çocukluk enerjisinin zirvelediği çağ, ergenlik çağı olarak nitelendirilmektedir. Ergenlik çağı denilince sadece bireyin cinsel gelişiminin olduğu bir dönem ya da bunalım ve depresyon yaşayacağı bir süreçmiş gibi anlaşılır. Fakat ergenlik dönemi bir gencin duygusal, ruhsal, sosyal anlamda olgunlaştığı ve karakter sahibi olmaya başladığı süreçlerdir. Bu süreç içerisinde birey yeteneklerini keşfeder ve bu yeteneklerine göre bir eğilim gerçekleştirir. Yaşadığı enerji yoğunlaşmasıyla yerinde duramayan, coşkulu ve dinamizmin doruğunu yaşamaktadır. Mevcut süreç genç kadın açısından çok daha renkli, canlı ve dinamiktir. Hem kadın olmanın verdiği değişim dönüşüme açıklığı

hem de genç olmasının verdiği dinamizm ile kalıbına sığmayan ve tam bir özgürlük düşkünü karakteri ile güçlü bir toplumsal kimliğe sahip olur. Kadının ve onun şahsında toplumun özü özgürlüğe daha uygundur. Dolayısı ile bu kadar dinamik ve canlı olan genç kadın özgürlük dışında bir yaşamı kabul etmez. Doğasında var olan özgürlük eğilimi bastırılma ve şiddete maruz kaldığında özgürlüğüne canla başla sarılır.

Fakat bugün kapitalist modernitenin yarattığı yaşam ölçüleri ve egemenlerin toplumlar üzerindeki baskılarından dolayı gençliğin ve genç kadının bu enerjisi de bastırılmaya ve yok edilmeye çalışılmaktadır. Bu bastırılmayla nefessiz bırakılan gençlik var olan enerjisini dışarıya akıtacak her türlü kültürel, sanatsal, bilimsel, sosyal alanlarından ve en önemlisi doğadan uzaklaştırılarak boğulmaya mahkum edilmistir. Tıpkı kadının doğadan kopararak erkek egemenliğine ve köleliğine mahkum edilmeye çalışıldığı gibi gençliğin de ergenlik dönemi olarak nitelendirilen çağında yüksek enerjisi ile yaşamının her alanında öncülük edebilecek ruhta ve bilinçteyken bu enerjisi bastırılmaya ve nefessiz bırakılmaya çalışılmaktadır. Gençlik bu enerjisinden ötürü yaşamının en dinamik ve değişim dönüşüme en açık olduğu çağını yaşamaktadır. Her çağında farklı bir enerji yoğunlaşması yaşayan gençlik üzerinde aileden tatalım eğitim, ekonomi ve sosyal yaşamına kadar sistemin yoğun bastırma ve yok etme politikalarıyla karşı karşıya kalmaktadır.

Çocukluktan gençliğe geçiş sürecine denk gelen lise çağları, bir gencin enerjisinin en aktif olduğu süreçtir. Bu süreçte var olan yaşam enerjisi ve duygu yoğunluğu onu kalıbına sığmaz bir arayışçı haline getirir. Bu çağında, başta aile olmak üzere tüm sistemin, her an bir hata ya da yanlış tercihler yapacak potansiyel bir zaafly olarak gördüğü ve kontrol altına alınması gereken biri olarak yaklaşılr. Ailenin buradaki en büyük kaygısı, genç bireyin kendi tercihlerini yapabilen bir birey olmasındandır. Bir gencin kendi tercihlerini yapabilmesi, irade sahibi olması demek; ailenin hakimiyetinden çıkması, onların istekleri, talepleri yerine yaşamına kendisinin yön vermesi demek olur. Bu durum da ailedeki iktidar düzeninin hoşuna gitmez. Bu yüzden de sürekli ona aile dışında bir yaşamın olamayacağı, tek başına kararlar alamayacağı, karar alırsa yanlış tercihlerde bulunacağı duygusu hissettirilir. Sanki bu aileye, onu besleyip büyüttükleri için borçlu olduğu

Fakat
bugün kapitalist modernitenin yarattığı yaşam ölçüleri ve egemenlerin toplumlar üzerindeki baskılarından dolayı gençliğin ve genç kadının bu enerjisi de bastırılmaya ve yok edilmeye çalışılmaktadır. Bu bastırılmayla nefessiz bırakılan gençlik var olan enerjisini dışarıya akıtacak her türlü kültürel, sanatsal, bilimsel, sosyal alanlarından ve en önemlisi doğadan uzaklaştırılarak boğulmaya mahkum edilmistir.

ve ömrünün sonuna kadar bu ailenin istekleri doğrultusunda yaşamını sürdürmesi gerektiğine dair dersler verilir. Fakat bu yaşamın içerisinde kendisinin de bir birey olduğu, gençlik çağından itibaren irade sahibi olduğu ve karar alabilecek güce, duyguya ve zekaya sahip olduğu asla öğretilmez. Bu durum, genç kadın açısından daha da derindir. Ve ailede hep bir emanet olarak yetiştirilir. Günü geldiğinde evdeki baba, abi ya da erkek kardeşin mülkiyetinden çıkıp evleneceği erkeğin mülkü olacaktır. Bu sahiplik değişiminin zamanı gelene kadar evdeki bu üç erkek (baba, abi, erkek kardeş) onun namusunu korumak zorundadır. Bu yüzden de hem fiziki hem psikolojik olarak bu baskı mekanizması dört taraftan genç kadının iradesine saldırır ve en uysal olanın en namuslu olduğu inancıyla yetiştirilir.

Ailenin özel savaş çarkından biraz uzaklaşıp üniversite ya da meslek ortamına sığmayan bir genç, burada da eğitim sistemi ve ekonomik kaygıların cenderesine düşer. Özelde üniversiteler sistemde aydın gençliğin yetiştirildiği ortamlar olarak nitelendirilirken aslında gençliğin beyninin en çok kirletildiği mekanlar haline getirilmiştir. Özgün özerk olmanın yanından bile geçmeyecek düzeyde gençliği baskı ve istismara maruz bırakmaktadır. Gelecek umuduyla bu mekanlara koşan gençlere tam bir geleceksizlik dayatılırken aynı zamanda ekonomik kaygılara düşürerek bağımlı ve umutsuz bir bireye dönüştürmektedir. Ekonomik kaygısı olan ve geleceğe dair umudu kalmayan bir gencin yaşam enerjisi ve dinamizminden bahsetmek işten bile değildir. Yine eğitim sisteminden umudunu kesip ekonomik olarak yaşamını devam ettirmek isteyen bir genç ucuz iş gücü olarak kendisini her türlü sömürüye açık halde bulur ve itaat etmeye başlar.

Yaşamının en dinamik ve heyecanlı olduğu bu süreçte gençler sistemin her türlü bastırma, yok sayma, sömürme ve engellemesiyle karşı karşıya kalır.

Dolayısıyla bir genç bu çağında bastırılmayla yüzyüze kaldığında bu enerjisi ve dinamizmiyle ya yozlaşma yaşayacak ya da karşıt tepki göstererek direnişe geçecektir. Kuşkusuz egemenlerin gençliğin enerjisini bastırarak dayattığı ilke ve ölçüler, tam bir ahlaksızlık ve kölelik çizgisidir. Eğitim sisteminden tutalım aile ve sosyal yaşantısının her adımında bir yandan kapitalist modernitenin çarpıtılmış güzellik, aşk sevgi ve özgürlük anlayışıyla sahte bir yaşamı yaşarken bir yandan da iktidarların eğitim, ekonomi ve benzeri cinsiyetçi, tekçi politikalarıyla dayattığı itaatkar ve köleleştirici gençlik profili doğasından ve enerjisinden kopmuş bir gençlik profili yaratılmaktadır. Yani mevcut durumda dinamizminin doruğunu yaşayan bir gencin kendisini toplumsal anlamda kimlik sahibi kılacağı tüm alanlar daraltılmış ve içi boşaltılmış bir şekilde karşımıza çıkmaktadır.

Bu politikalara maruz bırakılan her genç, sistemin çarkını döndüren en güçlü halkalara dönüşür. Toplumda bahsettiğimiz olumlu özelliklere sahip bir gencin yaratacağı özgür yaşamın yanı sıra bu özelliklerini yitiren bir genç de aynı zamanda

toplumda en tehlikeli birey haline de gelebilir. Gençliğin bahsettiğimiz doğal özelliklerini toplumsal bir kültür ve ahlak ile öğütterek bilinçlenmesi olması gerekendir. Fakat her zaman olan bu değildir. Bunca saldırı altında kimi zaman tam tersine kanalize olması da söz konusudur. Gençlik doğası gereği yıkıcı bir özelliğe de sahiptir. Bu yıkıcılığı üretim ile birleşince devrimsel çıkışı yakalayabilir. Bu yüzden de devrimsel ve karşı devrimsel süreçler gençliğin yıkıcılığından faydalanır. Devrimsel süreçlerde yıkıcılığı kadar üreticiliği yani yapıcılığı da ön plana çıktığı için yenilikçi ve inşa gücü olabilecek düzeydedir. Fakat aynı şekilde karşı devrimler de gençliğin yıkıcılığını ön plana çıkararak bu şekilde toplumun dengelelerini değiştirirler. Özelde günümüzde topluma yön vermeye çalışan her ideolojinin yarattığı bir gençlik profili vardır; dinci, milliyetçi, faşist ve sağcı gençlik örgütlenmeleri her geçen gün yaygınlaşmakta ve bu durum ürkütücü bir hal almaktadır. Bu gençlik örgütlenmelerini karşı devrim olarak nitelendirmek doğru olacaktır. Yani özgürlüğü için mücadele eden, özsavunmasını geliştiren ve bu bilinçle topluma öncülük eden gençliğe karşı yaratılan ve varolan algıyı çarpıtmaya çalışan sistem bu tür gençlik örgütlenmeleri ile "İnsan, insanın kurdudur." fikrini pratiğe geçirir. Bu durum Kürdistan özelinde çok daha incelikli işlenmektedir. Yüzyıllardır Kürt halkı üzerinde tam bir soykırım savaşı yürütülürken kuşkusuz en büyük hedeflerden biri Kürt gençliği olmuştur. Tarih boyunca göç, asimilasyon, katliam, baskı ve zulümden kaynaklı parçalanmış Kürdistan toplumu her türlü ahlaksızlaştırma, kültürsüzleştirme ile karşı karşıya kalmıştır. Bunca saldırı altında özünü korumak bir yana fiziki olarak bile sağ kalmak müthiş bir direnç gerektirmektedir. Dolayısı ile parçalanmış bu toplumda en çok saldırıya maruz kalanlardan biri olan gençlik de hem sistemin müdahaleleri hem de yaşadığı parçalanmanın etkisiyle belli bir oranda özüne yabancılaştırılmış ve her geçen gün daha derin bir yozlaşma ile karşı karşıya kalmaktadır. Bir yandan ulus devletin özel savaş yöntemleri ile kimi çeteler aracılığıyla her türlü uyuşturucu maddelerle beyni uyuşturularak sağlıklı olma halinden gittikçe uzaklaşmakta, genç kadınlar aşk, sevgi adı altında fuhuşa sürüklenerek ahlaksızca bir aşama sürüklenmekte, ajanlaştırılıp kendi özünü ihanet etme dayatılmaktadır. Bir yandan da kapitalist modernitenin yaşam ölçülerine çekilerek Kürdistanlı tüm değerlerinden koparılıp bireyci ve üretmeyip salt tüketici konumunda olan bir gençlik yaratılmaktadır. Yine son zamanlarda gittikçe artan sosyal medya ve internet ağları ile zamanının tümünü burada geçirecek ve toplumsal herhangi bir kriz ya da kaosu görmeden, görse de sadece tepkisini bu ağlarda dile getiren pasif, direniş gerçekliğinden uzak melankolik bir nesil yetiştirilmekte. Böyle bir nesil ne toplumsal rol ve misyonunun bilincindedir ne de çözüm olabilecek güçtedir. Bu durumda da yaratılmaya çalışılan bu nesil şahsında bir bütün toplum pasifize edilir ve yok oluşa sürüklenir.

Bu mevcut politikalar belli bir oranda sonuç alsa da gençliğin var olan dinamizmi bin yılların kölelik zincirlerine kolay kolay boyun eğmez. Yani hala genç olması, sürüklendiği bu aciz durumdan kurtulması için yeterlidir. Hızlı dönüşebilen ve kendisini yenileyebiliyor oluşu gençliğin tekrardan özüne dönebilmesi için bir kıvılcımın yeterli olması anlamına gelir. Bu kıvılcım kimi zaman artan baskılara karşı “artık yeter!” demekle ya da dayatılan pasifizme karşı iradesini ortaya koyan bir öncünün etkisiyle harekete geçirir.

Son süreçlerde yapılan kimi gençlik/kuşak tanımlamaları vardır. Kuşkusuz gençliğe bu günün bakış açısıyla genel bir tanım yapmak doğru olmaz. Z kuşağı tanımı, bugünün daha doğrusu yaratılmak istenen gençlik profilinin tanımıdır diyebiliriz. Z kuşağı derken gençliğin büyük bir çoğunluğunun sosyal medya bağımlısı olduğu, duygu ve düşüncede bireyci, maneviyattan kopuk olduğuna dönük tanımlamalar yapılmaktadır. Fakat bu tanımı yapanlar gençlerin yaşadığı sorunlara, gençlerin taleplerine, arayışlarına karşı tepkisiz kalan, orta sınıf genellemeciliği ile gençliğin hakikatinden kopuk bir kuşak tanımı yapmaktadırlar. Yaşamdaki tüm arayışları sonuçsuz ve karşılıksız bırakılan her genç bu enerjisini akıtacak başka bir yol arayışına girer. Yani geçim sıkıntısı yaşayan bir gencin tüm imkanları elinden alındığında ve ona kirli para kazanacağı imkan ve zemin verildiğinde elbetteki eğilimi bu yönde olacaktır. Gençliğin yaşadığı ekonomik sorunlar ya da gençlere "yaşatılan" ekonomik sıkıntılar sonunda ya intihara sürüklemekte ya da şiddet ve zorba ile kirli para kazanmaya itecektir. Kuşkusuz bu sıkıntılar, ulus devletin

Z kuşağı derken gençliğin büyük bir çoğunluğunun sosyal medya bağımlısı olduğu, duygu ve düşüncede bireyci, maneviyattan kopuk olduğuna dönük tanımlamalar yapılmaktadır. Fakat bu tanımı yapanlar gençlerin yaşadığı sorunlara, gençlerin taleplerine, arayışlarına karşı tepkisiz kalan, orta sınıf genellemeciliği ile gençliğin hakikatinden kopuk bir kuşak tanımı yapmaktadırlar.

çoğu zaman bir özel savaş argümanı olarak da gençlik şahsında toplumlar üzerinde uyguladığı bir yöntemdir. Ekonomik sıkıntılar derinleştikçe toplumda bireycileşme ve ilişkilerde maddiyat ön plana çıkar. Bu da ahlaki olarak çöküntü yaşamının temel nedenlerinden biri olur. Dolayısıyla her türlü sömürüye açık hale gelir. Yine son yıllarda artan savaş, baskı ve şiddet ortamı tüm bu sorunlarla birlikte şiddete eğilimli ve meraklı bir gençlik yaratmıştır. Bu eğilim aşırı sağcı, milliyetçi ve dinci kesimlerin bilinçli olarak ideolojilerini gençlik ve kadın merkezli yaymalarının sonuçları olarak ortaya çıkmaktadır. Sosyal medya, tv, dizi, film, reklam ve internet oyunları aracılığıyla sürekli canlı tutulan savaş psikolojisi gençliğin kendisini bu oyunlardaki bir savaş karakteriymiş gibi ele alıp gerçek yaşamından

gittikçe koparak tam bir hayal dünyasında yaşamaya başlar. Son zamanlarda artan bireysel silahlanma ve çeteleşmeler çok erken yaşa inmiş ve neredeyse her gencin kendi çapında mutlaka dahil olduğu ya da dahil olmak istediği bir çete ya da grup yaratmıştır. Bir yandan böyle bir gençlik yaratılırken diğer yandan da toz pembe bir gözlükle tüm dünyası sosyal medya olan ve neredeyse tüm duygularını burada yaşayan ve yine tamamen dış dünyadan kopuk bir gençlik yaratılmaktadır. Yaratılan bu gençlik her ne kadar anarşist, aykırı, baskıya gelemeyen ve kendisine dayatılanı istemediği zaman itirazını söyleyebilen bir gençlik olsa da bu duyguları genellikle mücadele etmek yerine melankoliye çeviren ya da kendisine zarar veren bir boyutla sonuçlanır. Halbuki gençlik, itirazı olduğunda direk pratiğe geçen ve değiştiren bir özelliğe sahiptir. Fakat mevcut durumda gençliğin kimlikli olarak yaşadığı yozlaşma hali onu direnen değil intihar eden bir çaresize dönüştürmüştür. Bu durum her ne kadar dünya çapında etkili olsa da coğrafyadan coğrafyaya hem egemenlerin politikasında hem de gençlerden doğru alınan sonuçlarda ciddi anlamda farklılık göstermektedir. İnternet ağları üzerinden dünyanın bir ucunda popüler olan bir şeyin diğer bir ucuna yetişmesi ve yayılması dakikalar içinde olurken bu internet ağlarını kullanan ve takip eden kesimde bir benzeşmeye götürerek kültürel farklılıkları ve zenginlikleri ortadan kaldıran ve tektipleştiren bir kültürsüzlük yaratılmaktadır. Gittikçe globalleşen internet, sosyal medya ve haberleşme ağları bir yandan toplumun birbirinden haberdar olma, ortak sorunlarda birleşme ve örgütlenme adına ciddi fırsatlar doğururken aynı zamanda da tepkiyi pasifleştiren ve çözümü bu ağlarda arayan bir toplum ve özelde gençlik yaratmıştır. Bu durum kuşkusuz egemenlerin gençlik şahsında halklar üzerinde oynadığı yozlaştırma, amacına ulaşmak isteyen engelleyemeyince amacından saptırma ve elde edilen her türlü kazanımın içini boşaltma politikalarının sonuçları olarak karşımıza çıkmaktadır. Yani her türlü arayış karşısında çürütme ve özünü yitirme, özgürlük yerine liberalizme kayma, direnmek yerine pasif bir eylemci olma hali yaratılmaktadır.

“Peki mevcut durum bu haliyle ne kadar ilerler?” sorusu kuşkusuz büyük merak konusudur. Tarihten günümüze hiçbir kral, despot, iktidar kendisini ve ideolojisini ölümsüz kılamamış, aksine çürütmeye çalıştığı toplum gerçekliğinde en büyük çürüme ve yok olmayı kendileri yaşamıştır. Dolayısıyla toplumu üretimden uzaklaştırıp tüketiciliği aşılarken bu tüketimin bir gün dönüp kendisini de tüketeceğinin farkında değildir. Yani toplum ve onun dinamik gücü olan gençlik tüketecek bir şey kalmadığında yeniden üretime geçecek ve kendisine ait olanın arayışına yeniden geçecektir. Baskı ve zulüm karşısında her toplumun bir kırılma noktası ve “artık yeter!” deme anı vardır. Yeter ki bu anı doğru değerlendirelim. Bu an geldiğinde kuşkusuz hala genç olan yani değiştirip dönüştürebilecek güce sahip olan gençlik bu fırsatı en iyi değerlendirebilecek olandır. Günümüzde globalleşen toplumsal krizler karşısında dünyanın en ücra köşesinde açığa çıkacak olan bir çözüm gücü ya da

devrimsel bir çıkışın tüm dünyaya yayılmasının çok kısa bir sürede gerçekleşmesinden duyulan korku her türlü itiraz ve muhalefete tüm baskı mekanizmalarıyla saldırma ve yok etme ile bu şekilde toplum sindirilmeye çalışılmaktadır. Fakat bunun en büyük örneğini Rojava Devrimi'nin hızla dünya halklarına yayılarak yeniden devrim ve sosyalizm umutlarını yeşertmesinde gördük. Yani bugün globalleşen toplumsal krizler karşısında ufacak bir kıvılcım enternasyonalist bir ruhla yankı bulmakta ve büyümektedir. Ortak sorunlar karşısında artık ortak çözümler üretmeden bu çürümeden kurtulunamayacağı bir kez daha kendisini göstermiştir.

Halkların direniş tarihine baktığımızda sömürgecilere, işgalcilere, emperyalistlere, doğa ve kadın düşmanlarına en büyük cevabı her zaman gençlik vermiştir. Eğer ilaki gençliğe bir kuşak tanımı yapılacaksa biz bunu 68 kuşağının ruhu ve bilincinde olacak temelde yapacağız. İkinci dünya savaşından sonra dünya genelinde çöküş yaşayan kapitalist modernite ve onun argümanları, politikalarını esneterek zamanla kendisini toparlamaya çalışsa da 68 devrimci gençlik kuşağının rüzgarı ile savrulmuş ve çöküşünü derinleştirmiştir. Bugün gençliğe dayatılan yaşam, ve sürüklendiği ölüm çukurlarından ancak ve ancak örgütlenerek bir çıkış yaratılabilir. Örgütlü gençlik karşısında hiçbir ideoloji ya da iktidar duramaz ve yok olmaya mahkumdur. Mevcut durumda her gencin bireysel yaşamına dair mutlaka bir itirazı vardır ve bu itirazlar karşısında sadece bir araya gelmesi onu büyük bir güce dönüştürecektir. Bireyin yaşadığı sorunları toplumsallaştırması demek çözümü de toplumsallaştırması anlamına gelir. Bunu yapmaya en yatkın olan da gençlik ve genç kadındır. Bugün belki toplumun içinde bulunduğu kriz ve kaostan kurtulması için sadece bir araya gelmek yeterli değildir ve bunun için uzun süreçler gereklidir fakat gençliğin toparlanabilmesi için o kadar uzun süreçlere ihtiyaç yoktur çünkü zaten buna yatkındır yeter ki örgütlensin ve pratiğe geçsin.

Dincilik, milliyetçilik ve cinsiyetçilik akımlarıyla gençlik ve kadın şahsında toplumlara köleliği dayatan ataerkil iktidar sisteminin en büyük korkusu olan örgütlü gençlik tüm bu saldırılar karşısında en kritik süreçlerde en net cevabını pratiğiyle vermiştir. Bugün de gençliği yozlaştırma politikalarıyla mücadele geleneğinden koparıp itaat ettirmeye çalışan faşizme karşı gençliğin duruşu belirleyici olmaktadır. Bu belirleyiciliğini tarihte olduğu gibi 21. yüzyılda da dönemin iktidarlarına en büyük korkuyu yaşatacak pratiklerle kendisini göstermiştir.

Mevcut siyasal süreçte Ortadoğu'yu halklar, kadınlar ve özelde gençler için cehenneme çevirmeye çalışan dinci, otoriter, milliyetçi ideoloji ile yaratılmaya çalışılan karanlığa karşı direnenler gençler ve kadınlar olmuştur. Özelde Kürt gençleri şahsında Kürt halkına dönük yıllardır süren soykırım savaşı, zalim dehaklara karşı binlerce çağdaş Demirci Kawa yaratmıştır ve yaratmaya devam etmektedir.

68 gençlik kuşağı ile dünya geneline yayılan devrimci gençlik ruhu Kürdistan ve Türkiye'de de filizlenip faşizmin soluğunu kesmiştir. Şu çok açık bir şekilde göstermiştir ki AKP iktidarı zamanında gittikçe derinleşen toplumsal, siyasal, ekonomik kriz tüm doğayı ve canlıları bu savaşın kurbanı haline getirmektedir. Diz çökerte-medişine de terörist, vatan haini damgasını vurmaktadır.

Tıpkı doğaya olan düşmanlığı ile bilinen bu iktidarın zamanında Gezi Parkı'nda rant ve talan siyaseti yürüterek yapmaya çalıştığı katliama karşı terörist olarak teşhir ettiği gençlerin başlattığı gezi direnişi tüm ülkeye yayılmış ve rant uğruna doğasını ve yaşam bağlarını koparmak isteyenlerin gençliğin direniş barikatlarına çarparak savrulacağını göstermesi gibi. Son olarak "Kobanê düştü düşecek" diyenlere karşı gençlik, örgütlü gücünü ortaya koymuş, işgalciliğe karşı yüz yıllık sınırları ortadan kaldırmış ve Rojava Devrimi'nin zaferiyle halkların devrim ve sosyalizm umutlarını yeniden tüm dünyada yeşertmiştir.

Gençliğin direniş tarihi bunlar gibi yüzlerce örnekle doludur ve hiçbirisi birbirinden kopuk, bağımsız değildir. Yani bu tarihsel rol ve misyona sahip bir kuşak nasıl olur da bugünün tanımı ile "Z kuşağı" olarak nitelendirilir. Gençlik sadece belli bir sürece, belli bir tarihsel olay ya da sistemin tanımını yapacağı bir olgu değildir. Geçmişten bugüne var olan bir kimliktir. Eğer günümüzde bağımlılığın ağlarına takılmış, hayal kuramayan, sahte yaşam arayışlarıyla zamanını boşa harcayan ve geleceğe dair bir umudu olmadığı için intihara sürüklenen bir pozisyona gelmişse kuşkusuz yüzyıllardır gençliğin maruz kaldığı saldırıların ve sistemin müdahaleleriyle, yani kendi elleriyle yarattıkları sonuçlardır ve Z kuşağı tanımı da kendi müdahaleleri sonucu yarattıkları gençlik profiline uygun bir tanımlamadır. Tabi her ne kadar böyle bir gençlik tanımı (Z kuşağı) yapılsa da bugün de en büyük cevabı yine bu kuşaktan almaktadırlar. İnternet bağımlısı olarak nitelendirdiği Z kuşağı "oy moy yok" diyerek en cesur cevabını bu internet ağlarında vermiştir. Gençlik, kendisini siyasi rant ve sadece fiziki bir askeri güç olarak gören bu sisteme karşı barınamayacağını anladığında saraylarını ellerinden alıp yerine direniş kaleleri dikecek kararlılıkta ve inançtadır.

Gençlik her koşulda zaman ve mekâna bağlı kalmaksızın direngen damarlarını korur ve bunun bilincine varır varmaz gerekeni yapar.

Gençlik; genç başlayıp genç başaracağına inanan ve bu inancın da en büyük savunucusudur. Genç olmak, ruhta ve bilinçte çoğu zaman biyolojik boyutunu aşan bir olgudur. Yani yaşa bağlı kalmaksızın dinamik bir güce sahip olan birey gençliğin rol misyonunu üstlenip pratiğe geçirebilir. Bu durum, tam tersine de gelişebilir. Biyolojik olarak genç olan ama ruhta ve

bilinçte zayıf olan biri, gençliğin rol misyonunu yerine getiremez. Dolayısıyla bizim gençlik tanımımız gençliğin direniş tarihinden beslenen ve bunun pratikçisi olan kuşağın yazacağı tarihten ele alarak yapılan bir tanımdır. Bu tanım, zamana ve mekâna bağlı olarak değişmez. Gençliğin direniş tarihi, bir gelenektir ve bu geleneği her dönem ve süreçte devam ettiren bir kuşak mutlaka vardır. Dönemsel zayıflamalar ve gerilemeler olsa da bunun aşılması zamana yayılmamakta ve verdiği hasarlar çabuk onarılmaktadır. Böyle bir kuşak hiçbir sistem ya da iktidarın denetiminde olmayıp özgür iradeyi ortaya çıkaran ve dış müdahalelere kapalı olan bir kuşaktır. Bu yüzden de gençliğin özüne daha yakındır. Dolayısıyla yapacağımız gençlik tanımını bu kuşak temelinde yaptığımız zaman özüne daha yakın bir tanım olacaktır. Yoksa diğer tanımlar, müdahaleler ve özel savaş politikaları sonucu sistemin kendi eliyle yarattığı yapay bir gençlik profili ve tanımlarıdır.

Çevrimiçi İlişkilerin Sanallığında Gerçeği Aramak

Serhildan Narin

Bir kâğıda yazılan mektuplar, güvercin ayağına bağlanan notlar, kuryeler, postacılar, kablolu telefonlar, bazen görmeniz gereken biriyle iletişim kurmak için kilometrelerce yol katetmek ya da beklemek artık neredeyse masal zamanlarında kalacak. Bugün internet sayesinde bütün bunlara gerek kalmıyor, dijital iletişim çağının zirvesini yaşıyoruz. İnsanlar artık çevrimiçi oldukları her an başkalarıyla iletişime geçebiliyor. İnternette çevrimiçi olmak sadece ikili iletişimleri değil anonim iletişimleri, kalabalık iletişimleri de mümkün kılıyor. Sadece konuşmak değil, bilgi ve deneyim alışverişinde bulunmak, paylaşmak, yeni içerikler üretmek, başkalarının ürettikleri ve paylaştıklarıyla etkileşim içinde olmak dijital ortamda mümkün.

Bu yeni durum yeni tanımları gerektiriyor. İletişim, toplumsallığın oluşumunun önemli koşullarından. Toplumsallık, en az iki kişinin birbiriyle iletişim ve paylaşım halinde olmasından doğar zira. Yorumlama, etki-tepki, katılım süreçleri ile iletişim etkileşime dönüşür. Ancak toplumsallığın ana unsuru maddi evreni içindeki insan olmaya devam eder. İletişim araçlarının toplumsallığın oluşumuna katkısını ya da etkisini de insan belirler. Ne var ki, yapay zekaya giderek daha fazla dayanan siber çağda ya da internet çağında bu belirlemenin geçerliliği tartışılıyor. Dijital ortamın kendisi geniş anlamda iletişimin bir aracı mı yoksa sanal bir dünyanın evi mi? Dijital ortamın kendisi başlıbaşına bir toplumsallık alanı mı? Sanallık ve gerçeklik arasındaki fark aşılabilir mi? İnternetin sanal ağlarla insanları birbirine bağladığını, yeni paylaşım ve buluşma alanları oluşturduğunu ve artık yeni siber gerçekliğin maddi yaşamın sınırlarını aştığını iddia ediyoruz. Bu sanal alemde kurulan ağların gerçekliğin sınırlarını aşarak hem yeni bir gerçeklik kurduğunu hem de var olan gerçekliği dönüştürdüğünü görüyoruz. Ancak sonuçta okayanusların altında binlerce tonluk fiber kablolar ya da bir uzayda yer işgal eden uydular olmasa

varlığı olmayacak bir alemde bahsediyoruz. Bu fiber kabloları ve uyduları yapan insanların hatırına, sanal alemde kurulan iletişim ağlarının toplumsallığını eleştirel bir süzgece vurarak değerlendirelim. Dijital medyanın bir parçası olarak genel kabul üzerine sosyal medya denilen olgu ise yaşamın görmezden gelinemeyecek bir gerçekliğine dönüşmüş durumda. Sosyal medya, taşınabilir web tabanlı teknolojiler yoluyla oluşturulan programlar üzerinden bireylerin ve toplulukların paylaştığı, birlikte içerik ürettiği, tartıştığı interaktif platformlara verilen genel ad. Ancak yukarıda işaret ettiğimiz toplumsallıkla burada belirtilen toplumsallık arasında aşılamayacak çelişkiler mevcut. Hayatımıza hızla giren çevrimiçi platformlar çağın sosyal hareketlerinden, tüketim alışkanlıklarına pek çok alanı etkiler halde. Sosyolojik bir bakış geliştirirken bu alanı es geçmek mümkün değil artık. Bugün bu platformlar, hayatımızda başka şeylerin yanısıra var olan bir alan olarak değil, bizzat yeni ilişkilennmeler, yapılar, karakter yapıları oluşturan bir alan olarak işlevsellik kazanıyor. Sanal sosyalleşme, sanal faaliyet mekansal ve bedensel karşılaşmaları çağırmandan kendi başına bir mecra ve gerçeklik olarak vuku buluyor. Bu sadece iletişim açısından değil, politik olarak da geçerliliği olan bir belirleme. Sokakla özdeşleşen toplumsal muhalafet artık hashtag'lerle ve twitter gündeminde kaçınıcı sırada olduğuyula ilğilenir durumda. Her ne kadar sosyal medya, var olan toplumsallığı dönüştürüyor ve etkiliyor olsa da sosyal medyada kurulan sanal toplulukların, sanal iletişimlerin maddi toplumsallığa dayanmadan sürdürülebilme şansı yok. Öyleyse neden sosyal olduğunda ısrar ediliyor?

Sosyal medya kavramını, siber dünya, post-truth (gerçeklik sonrası), postmodernizm gibi ideolojik argümanlarla toplumsallığı tarihsel-kültürel anlamlarından boşaltarak sadece bir biçime indirgemeye ve böylece ehlileştirmeye çalışan tahakküm sistemiyle birlikte düşünelim. Nitekim twitter, youtube, tiktok, snapchat whatsapp, telegram, dijital oyunlar hem bir iktisadi alan olarak hem de sosyopsikolojik şekillendiricilikleriyle kapitalist modernitenin önemli sahalarından biri. Bu nedenle yaygın kullanım olan sosyal medya yerine, sanal iletişim ortamı ya da çevrimiçi platformlar demeyi tercih edebiliriz. Sosyal medya yerine dijital medya kavramı da tercih edilebilir genel olarak ancak dijital medya çok geniş bir alanı kapsıyor. Yazımızda dijital medyanın daha özelleşmiş bir alanını işaret etmek amacında olduğumuz içi çevrimiçi platform ya da sanal iletişim ortamı kavramını kullanmak daha yerinde olacaktır.

Çevrimiçi Platformları Kim Nasıl Kullanıyor?

İnternet kullanım istatistiklerine baktığımızda interneti ve sanal iletişim ortamlarını en fazla kullanan kesim gençler. Dolayısıyla siber dünyanın nasıl toplumsal ilişkiler, yapılar oluşturduğu konusunu incelerken doğal olarak gençler üzerindeki

etkilerine özel olarak odaklanmak gerekiyor. Ya da varılan sonuçlar doğal olarak gençleri ilgilendiren sonuçlar olacaktır. Şüphesiz konunun kendisi çok kapsamlı, ancak internet ve çevrimiçi platformların yansımalarını manipülasyon, bağımlılık, tüketim, sınırsızlık, hız, şiddet, gerçeklik yanılgısı olguları ekseninde incelemenin genel çerçeveye dair bir fikir vereceğini belirtebiliriz.

Çevrimiçi platformlar ve internet kullanımına dair genel istatistiklere göz atarak başlamak konuyu yorumlayabilmemiz için biz zemin sunabilir.¹ Dünya genelinde internet kullanım oranı %59,5 iken çevrimiçi platformların kullanımı %53,6. Yani internet kullanan neredeyse herkes en az bir çevrimiçi platform da kullanıyor. Günde en az iki saatini internet başında geçiren bu kullanıcıların %50'sinden fazlasının sırasıyla bilgi edinme, aile ve arkadaşlarla iletişim, haberlerden ve gündemden haberdar olma, birşeylerin nasıl yapılacağını öğrenme, film, video izleme amacıyla internet kullandığı görülüyor. İnternet siteleri arasında google, youtube, facebook, wikipedia, amazon ilk beşte yer alan siteler arasındayken, ilk 10'da porno siteleri yer almakta. En fazla kullanılan ilk dört sosyal medya uygulaması ise facebook, whatsapp, instagram ve tiktok olarak öne çıkıyor. Bir zamanların kütüphaneleri, günlükleri, telefon rehberleri, kasetleri, mektupları, gazeteleri gibi uzatabileceğimiz iletişim ve bilgi edinme kaynakları bugün yerini dijital ortamda bu saydığımız uygulamalara bırakmış durumda.

Her ne kadar internetin sloganı “bir tıkla dünyayı ayağınıza getiriyoruz” olsa da sınırlardan, kültürden, toplumsal dinamiklerden bağımsız bir internet kullanımı yok. Coğrafya, yaş, cinsiyet ve eğitim kullanılan uygulamaları belirleyen faktörler olarak öne çıkıyor. Mesela Ortadoğu ülkelerinde en popüler uygulamaların başında facebook geliyor. Facebook hem video hem uzun metin paylaşımları yapmaya imkân veren yapısıyla alternatif bir haberleşme ve bilgilenme alanı olarak görülüyor. Arap Baharı olarak bilinen halk isyanları sırasında insanların en fazla kullandığı mecra facebook olmuştu. Bunun da getirdiği popülariteyle Ortadoğu alanında hem gençlerin hem ortayaş ve üstünün kullandığı bir alan olmaya devam ediyor. Bunun yanı sıra dünyanın başka yerlerinde de geçerli olsa da hükümetlerin baskıcı politikaları ve denetim sistemlerinden dolayı uygulamaların güvenlik düzeylerine göre bir tercih Ortadoğu ülkelerinde daha fazla etkili oluyor. Facebook mesajlaşmalarının whatsapp'tan daha güvenli olduğuna dair algı messengeri daha yaygın kılıyor. Telegramın daha güvenli olduğuna dair algıdan kaynaklı İran'da telegramın daha yaygın kullanıldığını görebiliyoruz.

¹ Bu makalede kullanılan istatistik veriler aksi belirtilmedikçe We Are Social ve Hootsuite'in birlikte yayımladığı 2021 Dünya İnternet Kullanımı ve Sosyal Medya İstatistikleri raporundan alınmıştır. Yöntem olarak konuyla daha derinlemesine ilgilenmek isteyenlerin faydalanması için makale boyunca ilgili yerlerde bu rapordaki kimi istatistik verilerine başvuracağız. <https://datareportal.com/reports/digital-2021-global-overview-report>. (Son Erişim: 1 Ekim 2021)

Tabi yeni uygulamalar piyasaya sürüldükçe, tercihlerde bir farklılaşma da ortaya çıkıyor. Kapitalist modernitenin tüketim ideolojisinin beslediği hazırcılık, bilgiyi hap halinde alma isteği, göze hitap etme ve hız dijital medyanın pazarlama stratejisinin esaslarından oluyor. Artık bir konu üzerine derinleşerek yorumlamaktan çok, ilk görüşte fikir edinilebilmenin daha makul sayılması kendisiyle birlikte yüzeyselliği ve geçiciliği öne çıkarıyor. Bir gazete köşe yazısını bile okumak için çok uzun bulan bir kuşağın, bilgiyle ilişkilene süreçleri ve paylaşım tercihleri farklı oluyor. Görsele dayalı mesajlar, metne dayalı mesajlardan daha hızlı yaygınlaşıyor, daha fazla tıklanıyor. Tüketim çağının ihtiyacı olan da bu hız. Bugün özellikle 16-24 yaş arası gençlerin instagram, snap gibi görsele dayanan, ya da twitter, tiktok gibi çok uzun metinler yerine kısa metinler ve kısa videolara dayanan paylaşım ortamlarına daha fazla ilgi göstermesi de bununla bağlantılı yorumlanabilir.

Diğer taraftan, toplumsal cinsiyet algılarının da sanal iletişim ortamların kullanım biçimlerine ve içeriklerine de yansıdığını görüyoruz. Mesela erkek kullanıcıların daha fazla siyasetle ilgili paylaşımlar yaparken ya da bu alanı takip ederken, kadın kullanıcıların günlük yaşamla ilgili, yemek, sağlık gibi alanlara ağırlık vermesi toplumsal cinsiyetçiliğin sanal ortamda devam ettirildiğinin bir işareti. Belki bu yüzden, pişen bir yemeğin, ziyaret edilen bir dostun, dikilen bir kıyafetin, yapılan işin kendisinin öne çıkarılabildiği pinterest, instagram gibi tamamen görsele dayanan uygulamalar daha fazla

Toplumsal cinsiyet algılarının da sanal iletişim ortamların kullanım biçimlerine ve içeriklerine de yansıdığını görüyoruz. Mesela erkek kullanıcıların daha fazla siyasetle ilgili paylaşımlar yaparken ya da bu alanı takip ederken, kadın kullanıcıların günlük yaşamla ilgili, yemek, sağlık gibi alanlara ağırlık vermesi toplumsal cinsiyetçiliğin sanal ortamda devam ettirildiğinin bir işareti.

kadınlar tarafından kullanılıyor. Cinsiyetçiliğin etkisi teknolojiye erişim konusunda da ortaya çıkıyor. Özellikle Asya ve Afrika ülkelerinde 18-34 yaş aralığı çevrimiçi platformları en fazla kullanan kesim ve erkeklerin kullanım oranı kadınlara göre daha yüksek. Akıllı telefon ve tabletler yaygınlaşmadan önce neredeyse her köşe başında olan internet kafelerin müdavimlerinin genç erkekler ve erkek çocuklar olduğunu gözönünde tuttuğumuzda bu farkın toplumsal cinsiyetçilikle ilişkisini kurabiliyoruz. Her ne kadar cep telefonları ve tabletler sayesinde internete erişim artık mekândan bağımsızlaşsa ve giderek daha az cinsiyete göre belirlense de bu alanın cinsiyetlendirilmiş olduğu gerçeği devam ediyor. Genç kadınların internet kullanımları daha fazla denetime tabi tutuluyor.

Oyuna Gelmek

Sanal ortamda ticari bir eğlence ürünü olmanın ötesinde çocukluktan itibaren kişilik gelişimini etkileyen, karakter oluşturan bir başka alan oyunlar. Bugün yüzlerce dijital oyundan oluşan kocaman bir sanal oyun pazarı var. Dijital oyunların geçmişi daha eskiye dayanırken, çevrimiçi platformlara bağlı olarak oynanan oyunların gün geçtikçe daha fazla popülerlik kazandığı görülüyor. Bir zamanların en gözde dijital oyunlarından biri atariydi ve atari salonları da yine özellikle genç erkeklerin uğrak mekanlarındandı. Bugün gençler, fiziki olarak mekân değiştirmeden çevrimiçi oyun odalarında buluşmaya devam ediyor. Oyunlarla birlikte bağımlılık sorunu da gençler arasında hızla yayılıyor. Dünya genelinde internet kullanıcılarının %86,9'u oyun uygulamalarını kullanırken, telefon üzerinden oyun oynayanların oranı %74,9; 16-34 yaş aralığındaki kullanıcıların %90'ından fazlası oyun oynarken, kadınlardaki oranın erkeklere oranla %3 daha düşük olduğu görülüyor. Gerçek dünyadaki alışkanlıklar, kabullenilmişlikler sanal oyun dünyasında da sürdürülüyor. Mesela rekabete, şiddete dayalı oyunlar erkekler arasında daha fazla kabul görüyor, kız çocuklarının vurdulu kırdılı oyunlar oynaması çok tasvip edilmiyor. 16-34 yaş aralığında en fazla tercih edilen oyunlar shooter, action adventure türü daha çok adrenalin, rekabet ve şiddet temelli oyunlar. Geçtiğimiz yıllarda gençler arasındaki şiddet vakaları ve bağımlılıkla gündeme gelen PUBG ise telefon üzerinden en fazla indirilen oyun olarak listeleniyor. FarmVille gibi sürekli ilgilenmen gereken bir kurguya dayalı, topluluk içinde ilişkilenebilir de olanak veren ama bireysel de hareket edebildiğin oyunlar ve Candy Crush Saga gibi belli bir kural doğrultusunda tek başına oynanan oyunlar da oldukça yaygın. Tek bir oyun için biraraya gelip dağılan topluluklar olduğu gibi, düzenli olarak bir oyunun oturumunda bir araya gelen topluluklar da söz konusu. Oyunların oluşturduğu bağımlılığın ve oyunlar aracılığıyla kurulan bu oyun topluluklarında gelişen ilişkilerin gençler üzerindeki yansımaları dikkat çekici. Peki bu oyunlarda bir araya gelen kalabalığın toplumsallığından bahsedebilir miyiz?

Gerçek zamanlı birçok kullanıcının katılımıyla oynanan oyunlar, sadece oyunun senaryosuna göre ilerlenen değil aynı zamanda oyuna katılanların kendi aralarında ilişki geliştirmesine, strateji belirlemesine de dayalı olduğu için aynı zamanda bir sosyalleşme alanı oluyor. Bu oyunlarda sanal olarak bir araya gelen gençler, aynı mekân paylaşmanın ve aynı hedef doğrultusunda hareket etmenin duygusunu deneyimliyorlar. Tabi sanal olan bu buluşma deneyiminin kendisi bireysel olarak giderek yalnızlaşan, hakiki toplumsal ilişkiler kurmakta zorlanan veya bu ilişkilere ihtiyaç duymayan, sanal ortamda aldığı adrenalinden doyum alan fakat bedensel enerjinin akışını sağlayamayan bir yaşam tarzı ortaya çıkarıyor. Diğer taraftan bu sanaldaki oyun topluluklarında paylaşılan deneyimlerin farklı arkadaşlıkların zemini de olabildiği görülüyor. Oyun forumlarında zamanla oyun dışı konularda da

paylaşımlarda bulunan gençlerin, burada geliştirdikleri ilişkileri fiziki yaşamın kendisine de taşıdığı olmaktadır. Mevcut bir engeli aşmak ya da oyundaki bir soruyu çözmek için kollektif akıl geliştirmek durumunda olunan oyunların, buna daha fazla zemin sunması mümkün. Ancak oyunların hepsi için bunu belirtmek doğru olmaz. Rekabetin ön planda olduğu pek çok oyunda sanal bir iletişim kurulsa bile bu iletişimin yapıcı olmaktan uzak olduğunu belirtebiliriz. Oyunlardaki karakterlerini gerçek yaşamda da taklit eden, gerçekle sanalı ayırt edemeyen çocuklar, aile ve sosyal çevreden çok internette ilişkilendiği platformlardan etkileniyor. Oyunlardaki örgüye işlenen cinsiyetçilik, şiddet, ırkçılık, oryantalizm, milliyetçilik gibi öğeler özellikle genç erkekler üzerinde etkileyici oluyor.

Kapitalist modernite, gençler ve çocuklar üzerindeki rıza mühendisliğini bu oyunlar yoluyla yürütüyor. Kapitalist modernitenin normları, bu oyunlar yoluyla diğer bütün ideolojik aygıtlardan daha fazla yayılıyor. Oyun oynamanın çocuk gelişimi açısından çok önemli olduğunu biliyoruz. Oyun, çocuğun kendi yeteneklerini farkettiği, enerjisini aktırdığı, kolektif iş yapma veya sorun çözme gücünü geliştirdiği bir uzam. Ancak sokakla bağı kesilip bir ekrana sığdırılan oyunların çocukların gelişimi açısından çok da olumlu bir etkisi olmuyor. Yeni kuşak gençler ve çocuklar açısından sokak, mecbur olmadıkça çıkmadığı bir alana dönüşüyor. Öyleki oyun örgüsünün içinde vurduğu, yarıştığı sokaklarda arkadaşlarıyla buluşma ihtimali, mahallesinde sokağa çıktığında arkadaşlarıyla karşılaşma ihtimalinden daha fazladır. Dijital oyunlar oynarken saatlerce ekran başında kalan biri, el göz koordinasyonu dışında fiziki bir aktivitede bulunmadan yorulmakta, enerjisini tüketmekte. Yanı sıra gözlerin bozulması, omuz-boyun hastalıkları, hantallık, alıklık gibi fiziki rahatsızlıklara da yol açmaktadır. Gece geç saatlere kadar telefon başında oyun oynayıp, sabahına yorgun, halsiz kalkan gençler ve çocuklar, adeta kendi zamanlarının kontrolünü kaybederek, günlük yaşamlarını da oyundaki zamana göre ayarlıyorlar.

Sınırsız İletişimin Duvarları

Dönemin en belirgin özelliği iletişimin hızı ve geçiciliği. İletişime dair yaklaşım, yaşama dair yaklaşımın bir yansıması olarak da ele alınabilir. Twitter akışı gibi durmaksızın akan, üstüste binen bilgiler bu geçiciliği dayatıyor. En iyi ihtimalle altına yorum yapılan süre kadar hafızada tutulan bir akıştan bahsediyoruz. İletişimin bu hızıyla birlikte, kişiler arası ya da kişilere özel oluşunu yitirisi de meselenin bir başka boyutu. Çok kişisel bazı durumlar bile adeta yakın arkadaş grubunda paylaşılırmışcasına anonim kalabalıklara açılabilir. Kendini takipçilerine karşı sorumlu hissedenden, acısını sevincini, kızgınlığını takipçileriyle paylaşıp manevi bir bağ kuran kişiler istisna değil. Özel iletişim yerini kalabalık iletişimlere bırakırken, arkadaşlık, dostluk tanımları da değişiyor. Aşırı bireysellikle birlikte sürekli gözönünde olmanın

aynı anda yaşanması paralize olmuş kişilik yapılanmasını getiriyor. Sanal ortamda hep beğeni alan bir kişi, gerçek hayatta bir tepkiyle karşılaştığında savunmasız kalabiliyor. Bu durumun intihara kadar varan sonuçları olabiliyor. Seçimleri onaylanmayınca hayal kırıklığı yaşıyor. Paylaştığı bir gönderinin ne kadar like (beğeni) aldığı, kişiyi mutlu ya da mutsuz yapabiliyor. Like ya da dislike (beğenmeme) sayısına göre sosyal değer ya da ilgi ölçümü genel kabuller arasına girdiği için, çevrimiçi platformların kullanımının insan psikolojisini etkileyen boyutu toplum mühendisliğinin önemli çalışma alanlarından. Az like aldığı için intihar eden, intihara kalkışan çocukların varlığı istisna olmaktan çıkıyor. Daha umutsuz ve depresif, elindekiyle yetinmeyen, tek başına günlük ihtiyaçlarını karşılayamayan ama hiç uğramadığı bir ülkenin dilini bilen, en karmaşık oyunun mantığını hemen çözebilen bir kuşak büyüyor. Ülke sınırlarının kalmadığı sınırsız sanal etkileşimin gerçek iletişimin yerini aldığı düşünülse de bu ülkelerin sınırlarını ayaklarıyla geçmeye çalışanlar sınırlara takılıyor, vuruluyor.

Çevrimiçi platformlara has kısaltmalara dayalı özel mesajlaşma dili, gençlerin konuşma ve düşünme biçimlerini de etkiliyor. İletişimin işaret diliyle kurulduğu emojiler dünyası, artık konuşmaya gerek bırakmayacak kadar inceltilmiş durumda. Takipçi sayısı binleri geçen, çevrimiçi platformlarda saatlerce mesajlaşabilen pek çok kişinin, toplumsal yaşam içinde uzun diyaloglar kuramadığını, etrafındakilerle ilişki geliştiremediğini, kendini ifade etmekte zorlandığını biliyoruz. Gençler, özlemlerini, şikayetlerini, varlığına yüklediği anlamı sanal ortamda ifade edip, kendisi gibi olan başkalarıyla buluşarak toplumsallaşma ihtiyacını karşılarken, fiziki dünyada yalnızlaşıyor, kendine kapanıyor. Bu durumun getirdiği gerilimle başedemeyenler, psikolojik sorunlarla karşı karşıya kalıyor.

İnternete girmediğinde yoksunluk hisseden, hayattan soyutlandığını düşünen bu kesim açısından internet kimliklerinin bir parçasıdır adeta. Cinsiyete göre çok fazla bir fark olmasa da 16-24 yaş aralığında ve eğitim seviyesi yükseldikçe internet bağımlılığının arttığı tespit edilmiştir. Bu, gençlerin kendi etraflarlarına olan ilgisizliklerinin, başka bir yaşama sahip olma özentisinin ve kendi gerçekliklerinden kaçışının bir sonucu olarak da görülebilir. Diğer taraftan sanal ortam bir yaşam tarzı olarak bağımlılık geliştirirken sadece kendine sunulanı alan, kendine sunulanın doğruluğundan şüphe etse bile takip etmekten vazgeçmeyen bir pasifizme de yol açıyor. Çevrimiçi uygulamaların kullanımında üretici/katılımcı aktivitelerden çok seyirci/tüketici aktivitelerin ağırlıkta olması, bu alanda harcanan vaktin niteliği açısından bir fikir veriyor. Çevrimiçi platformlarda diğer insanlarla sadece sanal paylaşım temelinde kurulan araçsal ilişkilenebilirlik, bireyin benlik bilincini zayıflatıyor, kolektif yaratıcı düşünme ve üretme süreçlerini öteliyor.

Ortamı Sanal, Kendisi Bildiğimiz Şiddet

Sanal dünyanın yeni gerçekliği şiddetin her türlüünü beslediği gibi yeni şiddet alanları da oluşturuyor. Dijital şiddet, siber şiddet, sanal şiddet, online şiddet, çevrimiçi şiddet gibi farklı adlandırmalarla tanımlanan bu yeni şiddet biçimi, sanalda kalmıyor fiziki şiddetle de sonuçlanıyor çoğu kez. Mesela oyun şifresini paylaşmadığı için arkadaşını öldürebilen gençler, ya da sanal alemde kendi iradesi dışında yaygınlaştırılan bir fotoğrafından ötürü öldürülen kadınlar verilebilecek örneklerden. İnterneti en fazla kullanan kesim gençler olduğu için dijital şiddetten en fazla etkilenenlerin de gençler olduğu belirtilebilir. Sanal alemde de şiddetin failleri en fazla erkekler. Ayrılmak istediğinde intikam almak için evli olduğu eşinin özel görüntülerini yaymakla tehdit eden, yayan erkekler az değil. İntikam pornografisi bir nevi. Yine cinsel içerikli mesajlaşmanın ifşa edilmesi, birini bezdirecek kadar ısrarla takip etmek ya da rahatsız etmek, soyunma kabinleri veya toplu taşıma ve benzeri kamusal mekanlarda etek altı görüntü kaydedip yaymak, çoğu taciz teşhir vakasında gördüğümüz gibi failin mağduru suçlaması sıkça karşılaşılan şiddet biçimlerinden.² Özellikle telegram, whatapp grupları üzerinden özel hayatların sürekli ifşa edildiği, çoğu zaman da rızaya dayalı teşhir edilmesi de bir şiddet zemini olarak açığa çıkıyor. Son dönemlerde whatsapp grupları üzerinden örgütlenen linç, cinayet vakaları ya da telegram grupları üzerinden kişiye özel görüntü ve bilgilerin paylaşılması yoluyla kurulan şantaj grupları biliniyor.

Hem toplumsal yaşamda hem çevrimiçi platformlarda kadına yaklaşımı etkileyen unsurlardan biri porno siteleri. Porno siteleri dünyada en fazla tıklanan sitelerden. Bu siteler, saygı ve sevgi temelli ilişkilermeler yerine sınırsız ölçüsüz hazı esas almayı öğretiyor. Güdülerin her türlü tatmin edilmesinin merkezde olduğu öğrenilmişlik, cinsel saldırıların tetikleyicisi oluyor. Çevrimiçi bir oyunda adından ötürü kadın olduğunu düşündükleri bir karakteri, köşeye sıkıştırıp tecavüz etmeye kalkışarak tatmin olan bir erkeklik karşısında, kadınlar dijital dünyada kendilerini daha güvensiz hissediyorlar. Özellikle genç kadınların bu şiddetten korunabilmesi için alabilecekleri tedbirler sınırlı. Ne dijital şiddete uğrayanları koruyacak ne de failleri cezalandıracak etkili yasalar mevcut. Bu yüzden dijital okur-yazarlık ve sanal ortamlarda alınabilecek güvenlik önlemlerine hâkim olmak kadınlar açısından çok önemli bir yerde duruyor.

² İsrarlı Takipçilik (Stalking), Cinsel İçerikli Mesajlaşmanın İfşa Edilmesi (Sexting), İntikam Pornografisi (Revenge Porn), Etek Altı Görüntü Kaydı (Upskirting), Kurban Suçlama (Victim Blaming).

Manipölasyonlarla Kurulan Yeni Gerçeklik

İnternet kullanıcılarının birden çok çevrimiçi platformu aynı anda kullandığı, kullanıcıların günün ortalama 2.5 saatini bu platformlarda geçirdiğini bildiriyor istatistikler. Saatlerce twitter, facebook gibi sayfalarda geçirdiğimiz vakti biz yönlendiriyoruz diye düşünsek de asıl yönlendirilen biziz. Biz kendi tercihlerimiz doğrultusunda free/bedavaya bir uygulama indirdiğimizi, bir video izlediğimizi, bir oyun oynadığımızı düşünürüz. Ve avantajlı sayarız kendimizi. Oysa gerçekte olan bizzat bizim tercihlerimizin, ekrana bakma süremizin satışa sunulmasıdır.³ Kullanıcı bilgilerinin, eğilimlerinin en gözde ürün olduğu bir pazardan bahsediyoruz. Arada bedavaya getirdiğimizi düşündüğümüz ne varsa, kendimizi ürün olarak görmememiz için sunulan bir paravan, yanısıra algılarımızı tercihlerimizi manipüle eden bir sistem olarak iş görüyor. Ve biz özgür irademizle bu sistemin adeta kölesi haline geliyoruz. Sistemin nasıl işlediğini farketsek de çıkamıyoruz. Çünkü çevrimiçi platformlar, sanal uygulamalar bağımlılık yaparak zihinsel bir mahkumiyete yol açıyor.

İnternet trafiğinin %63,4'ü google üzerinden gerçekleşiyor. Google ve facebook derken basit bir arama motorundan ya da arkadaşlık sitesinden bahsetmiyoruz. İnsanların psikolojilerini, reflekslerini, politik ve kültürel tercihlerini belirleyecek kadar etkili olan mühendislik alanından bahsediyoruz. Örneğin bir arama motorunda aynı anda iki farklı telefondan ya da bilgisayardan aynı kelimeyi arattığınızda karşınıza farklı sonuçlar çıkar. Google kişiselleştirilmiş arama özelliği, kişiyi özel hissettirme, zamanın en etkin şekilde kullanılması şeklinde pazarlansa da aslında müthiş bir kontrol mekanizmasının bir parçası. Güvenlik sözleşmeleri, kişisel bilgilerin üçüncü taraflarla paylaşılmayacağı gibi güvenceler bizde güvenli internet kullanıyormuşuz gibi bir algı oluşturuyor olsa da pek çok kullanıcı biliyor ki bilgilerimizin denetimi bizde değil onlarda. Nitekim dünya genelinde internet kullanıcılarının %33,1'i kişisel bilgilerin kötü amaçla kullanılmasından kaygılı.

Çevrimiçi platform uygulamalarının nasıl işlediğini incelediğimizde çıkaracağımız en basit sonuç, kullandığımız uygulamaların değil, biz kullanıcıların bu uygulamalar aracılığıyla pazarlanan ürünler olduğumuzdur. Kullandıkça bağımlılık geliştiren bu uygulamaların hedefi daha fazla bağımlı edinmek. Bu pazarın temel üç ilkesi etrafında şekilleniyor interneti nasıl kullandığımız. Uygulamalarda daha fazla vakit geçirmemiz, takipçi sayılarını arttırmamız, daha çok reklam görebilmemiz.

³ Sosyal İkilem isimli belgesel, sosyal medyanın insanı nasıl manipüle ettiğinin anlaşılması açısından önemli bilgiler veriyor. Belgeselde sosyal medya gibi dijital uygulamalarının geliştiricileri ne zararlar verildiğini, hangi yöntemle ve nasıl kişiyi ekrana bağladıklarını, insana ait verileri nasıl topladığını, nasıl takip ettiklerini bunun sonucunda elde ettikleri verilerden nasıl para kazandıklarını anlatıyor.

Nasıl bir görsele ne kadar süre baktığımızdan ve başka verilerden yola çıkarak ilgimizi çeken konular tahlil ediliyor ve ilgimizi çeken şeyleri görmemiz sağlanıyor. Dolayısıyla sayfada daha fazla vakit geçirmiş oluyoruz. Sürekli takip önerileri göndererek, sürekli arkadaş eklememiz ve dolayısıyla pazarı büyütmemiz dikte ediliyor. Takipçilerimiz çoğaldıkça, gönderiler arttıkça daha fazla reklam alıp daha fazla para kazandırır hale geliyoruz.

İnterneti kullandığımız her an istemediğimiz reklam ve mesajla karşı karşıya kalıyoruz. Birçok siteye girebilmek için reklam izlemek ya da çerezleri (cookies) kabul etme mecburiyetindeyiz. Diğer taraftan algoritmaların kontrol edilemediği, reklam bombardımanına tutulmanın istenirse engellenebileceği söylenerek yeni pazar alanları oluşturuluyor. Daha az reklama maruz kalmanın çözüm yolu olarak, paralı sitelere üye olunması teşvik ediliyor. Tarayıcıların eklentisi olarak indirilebilen reklam engelleyiciler (adblockers) geliştiriliyor. İnternet kullanıcıları arasında 16-24 yaş aralığı en fazla reklam engelleyici kullanan kesim olarak öne çıkıyor (%43,2 kadın, %49,2 erkek). Ancak mesele reklam engelleyici kullanmakla bitmiyor, ideolojik bir bombardımana tabi tutuluyoruz. Üstelik subliminal mesajları ya da ürün yerleştirmeli reklamları engellemenin henüz bir yolu yok. Sıradan kullanıcının subliminal mesajları ayırt etmesi güç. Dolayısıyla maruz kalıyoruz ve irademiz dışında maruz kaldıklarımıza bağlanıyoruz. Gençler bu açıdan en fazla tedbir alan kullanıcı kesimi olarak öne çıksa da tüketim çağının vazgeçilmez hedef kitlesi olmaya devam

ediyorlar. Kullanıcıların verileri sürekli toplanarak, kişiye özel pazarlama stratejisi geliştiriliyor. Algoritma, kullanıcıların profillerine göre derinleştiriliyor, birebir aynı şeyleri yapan iki kişiye gelen reklamlar farklı oluyor. Bu; özel, farklı olma duygusunu tatmin ediyor. Bir mühendislik sistemiyle, sadece tercihlerimiz değil duygularımız da manipüle ediliyor.

Algoritma, kullanıcıların profillerine göre derinleştiriliyor, birebir aynı şeyleri yapan iki kişiye gelen reklamlar farklı oluyor. Bu; özel, farklı olma duygusunu tatmin ediyor. Bir mühendislik sistemiyle, sadece tercihlerimiz değil duygularımız da manipüle ediliyor.

Bir uygulamada ne kadar zaman geçirdiğimiz, hangi haberleri okuduğumuz, hangi resimlere tıkladığımız, neyi beğendiğimiz, hangi videoları oynattığımız, neleri arattığımız toplanan verilerden sadece bir kısmı. Bu verilerden yola çıkarak herkesin kendi cemaatiyle bulunduğu, herkesin nabzına göre şerbet verilen bir sistem oluşturulmuş durumda. Beğendiklerimiz, ilgilerimiz çeşitli algoritmalarla analiz edilerek sayfamıza düşen ya da arama motorunda karşımıza çıkan sayfaların

beğenilerimizle paralel olması sağlanıyor. Yankı odası (ecochamber) denilen bu sistem, bir yandan onaylanma duygusu oluştururken, diğer yandan toplumsal kutuplaşmanın önünü açmaktadır. Beğenmediğin şeyleri takip etmekten kurtulurken, ötekine karşı ya da farklı düşüncelere karşı tahammülsüzlük, eleştiri karşısında zayıflık gelişiyor.

Kutuplaşma, yalnızlık duygusuna karşı bir cemaate ait olma arzusundan beslendiği gibi bu arzuyu tatmin de ediyor. Herkes kendi doğrularını oluşturuyor ve farklılıklarla ancak saldırarak ilişkiliniyor. Sanal alemde oluşan gruplar arasında oluşan kutuplaşmaların sokak eylemlerine yansıdığı, öteki gruba karşı fiziksel şiddete vardığını artık daha fazla görüyoruz. İnsanların birbirini anlayıp dinlemesine yer olmayan, bilimsel tarihsel referansların bir tarafa bırakıldığı bir iklimden söz ediyoruz. Aşı karşıtları ve aşı taraftarları arasındaki, ABD seçimlerine yansıtacak kadar artan kutuplaşma bunun bir örneği.

Bu algı oluşturma operasyonları, özel şirketler eliyle kimi zaman yasal sınırlar içinde kimi zaman ise yasadışı bir şekilde facebook gibi platformlardan kullanıcı profillerinin satın alınması veya çalınması yoluyla yürütülmektedir. 2018 yılında patlak veren Cambridge Analytica-Facebook iş birliğinde gelişen skandal.⁴ ABD seçimleri, Brexit gibi önemli seçimlerde bu algı operasyonlarının belirleyici olduğunu ortaya koymuştur. Diğer yandan belli algoritmalar yoluyla toplanan kullanıcıların psikolojik profillerinin-verilerinin kimseyle paylaşılmadığı, sadece sistemi geliştirmek, daha iyi hizmet sunmak için toplandığı benzeri uyarılar her bir sayfaya girdiğimizde karşımıza çıkmaya devam eder.

Algı oluşturma operasyonlarının öylesine değil gayet politik-ticari stratejiler doğrultusunda yapıldığı ortada. Manipülasyonun hedefleri, dinden, siyasete, moda kadar rıza geliştirme, nabız ölçme, odak noktasını dağıtma şeklinde belirebilmektedir. Yaygın olarak toplumun tepkilerini yönlendirme, marjinalleştirme, gündemi değiştirme, odağı dağıtma amacı güdülmektedir. Manipülasyonun etkili olabilmesi için gereken konuya dair yanlış, asılsız bilgilerin ortama sürülmesi ve yaygınlaşmasıdır. Bunun için troller⁵, bot⁶ hesaplar kullanılırken, dijital ve geleneksel medyanın bütün imkanları da seferber edilmektedir. Mesela, Türkiye'nin İstanbul Sözleşmesinden çekilmesine karşı ciddi bir muhalefet yükselmişken, sözleşmeden

⁴ <https://www.nytimes.com/2018/04/04/us/politics/cambridge-analytica-scandal-fallout.html> (Son Erişim: 10 Eylül 2021)

⁵ Troll, geniş bir kitleyi manipüle etmek için yalan bilgi, asılsız fikir veya yazı yayan kişilere denir. Konuya dair ayrıntılı bir inceleme yazısı şuradan okunabilir: “Troller ve Trollük Üzerine”, *Malumatfurus*, 16 Kasım 2020, <https://www.malumatfurus.org/troll-nedir/>. (Son Erişim: 15 Eylül 2021)

⁶ Otomatik robot hesaplar.

Türk ahlaki değerlerine aykırı olduğu için çekilindiği yönünde aktroller ve yandaş medya merkezli “bilgi” bombardımanı başlatılmıştı. Böylece sanki Sözleşmeyi savunanlar ahlaksızlık yapıyormuş gibi algı oluşturulmaya çalışılmıştı. Sonuçta bu haberlerin yayılma hızı ve yapılan yorumlar, toplumun konuya dönük nabzının ölçülmesi için veri sağladığı gibi, sorunu tartışma eksenini kaydıran bir manipülasyon zinciri de kurulmuş oluyor. Buna benzer biçimde iktidarı rahatsız edecek bir toplumsal gündem söz konusuysa, ortaya yalan bir haber atarak ya da kurulan bir cümleyi veya eylemi cımbızlayıp servis ederek ilgi ve odak noktası kolaylıkla değiştirilebilmektedir. Mesela siyasi bir cinayete katledilen birinin cenaze töreninde sarfedilen ‘İslam adına insanları katlediyorlar’ sözü cımbızlanıp İslama dil uzattılar diyerek gündem siyasi cinayetin sorumlularının kim olduğundan, konuşmacının teşhir edilmesine dönüştürebiliyor rahatlıkla.

Sonsuz Şüphe

Sonuçta internetin olgu ve olayları bütün boyutlarıyla araştırma, bilgilenme gibi bir imkân sunduğu düşünülse de manipüle edilmiş, yönlendirilmiş bir bilgi yığınıyla karşı karşıya kalıyoruz. Nasıl biliyoruz, nasıl algılıyoruz meselesini kapitalist modernitenin kurduğu ideolojik tahakküm araçlarından bağımsız ele alamayız. Üstelik gençliğin akacak yer arayan dinamik enerjisi, çok fazla araştırmadan duygusal tepki geliştirmeye veya bağlanmaya daha açık bir zemin sunuyor. Bu açıdan, bilgiye doğrudan ve anında ulaşabilmenin daha hızlı toplumsal tepki oluşturabilmek açısından katkısı olsa da bu manipüle edilmişlik hali içinde neyin doğru olduğunu ayırt etmenin, toplumsal ve bireysel bir bilinçlenmeyle doğrudan ilgisi olduğunu unutmamak lazım.

Kutuplaşma iklimini besleyen, yanlış bilinçlenmeyi getiren önemli unsurlardan biri de yayılan yanlış, sahte bilgiler. Yapılan araştırmalara göre sanal alemde sahte haberler gerçek haberlerden altı kat daha hızlı yayılıyor. Sanal medyanın akışı o kadar hızlı ve yüzeysel ki bir sahte, yanlış haber kaynağını sorgulama gereği duyumsuz zincirleme bir şekilde yayılıyor. Birçok yerde paylaşıldığı için gerçekmiş algısı oluşturuyor. Buna rağmen dünya genelinde 18 yaş üstü internet kullanıcıların %56,4’nün haberlerin doğruluğundan şüphe ettiğini görüyoruz. Bütün yaş gruplarında kadınların şüphe etme oranı daha yüksek olmakla birlikte en belirgin fark 18-24 yaş aralığında görülmekte. Bu yaş grubundaki kadın kullanıcıların %62,5’i yayılan haberlere şüpheyile yaklaşırken, erkeklerin %53,2’si şüpheyile yaklaşmaktadır. Kadınların genelde yaşamla kurdukları ilişkinin incelikleri daha fazla gözetken bir karakter taşıması, hemen kesin yargılara kapılmadan meseleyi enine boyuna düşünerek olay ve olgulara yaklaşması bu farkın bir sebebi olarak ele alınabilir. Bu istatistiğin gösterdiği önemli bir diğer nokta ise

kapitalizmin ideolojik bombardımanına rağmen, gençlerin şüpheyle yaklaştığını yani pasif özneler olmadıklarını, yanlış bilinçlenmeye karşı bir öz savunma hattı oluşturabileceklerini göstermesidir. Diğer taraftan, hiçbir şeye inanmayan, her şeye şüpheyle yaklaşan bir gençliğin karşıkarşıya kaldığı tehlikeler de var.

Aşırı şüpheciliğe götüren koşullardan biri de doğruyu yanlış tartabileceğimiz bir terazimizin olmaması ya da yorumlama gücü sağlayan bakış açısının eksikliği. Bu bakış açısını oluşturan, teraziye kuran yapı, kapitalist modernitenin post-modernizm, post-truth gibi akımlarla kriminalize ettiği ideoloji. İdeolojisizlik kişinin koca bir okyanusta doğrultusuz kalarak, manipülasyona açık hale gelmesini ifade ediyor. Bu gençlerin toplumsal yaşama ilgisini ve müdahil olma biçimlerini etkileyen bir noktada duruyor. Her şeyi izleyen, bilen ama yorumlamayan, teraziye vurmeyen bir gençlik oluşuyor. “İdeolojik” ya da “siyasi” oldukları gerekçesiyle geleneksel örgütlenmeler ve eylem biçimlerine gençlerin ilgisi giderek düşüyor. Sistemi değiştirme iddiasında olan örgütlenme ve eylemsellikler yerine anlık, sürekliliği olmayan, sorun odaklı örgütlenme ve eylemsellikler yükseliyor gençlerden. Buradan yola çıkarak gençliğin apolitikleştiği değil, başka bir politik dil geliştirdiği belirtilebilir. Bu yeni politik dilin ideolojiyle buluşması, şüpheciliğin ve inançsızlığın ötesinde başka olasılıkları da mümkün kılabilir.

Ne Yapmalı?

İnterneti kapitalist sistemin sömürgeci politikalarının bir aracı ve devamı olarak ele almak önemli. İnternet pazarı, Batıda belli bir doygunluğa ulaşmışken, küresel güney ya da 3.dünya ülkeleri olarak adlandırılan pek çok yerin iştah açıcı bir pazar oluşturduğu görülüyor. İnternet bağlantısına sahip olmayan en yüksek oranların listelendiği Asya, Afrika ve Ortadoğu ülkeleri, internet kullanıcılarının artış oranlarının da en yüksek olduğu yerler. İnternet kullanıcılarının artış hızı en fazla Afrika’dayken, Afrika’yı Asya, sonra Güney Amerika ülkeleri takip ediyor. Bu coğrafyalarda internetin yayılması için en fazla gençleri ve kadınları hedefleyen stratejiler geliştirilmektedir. Bunu sadece pazarı genişletmek amacıyla ele almak eksik olur, esas hedef kapitalizmin ideolojik olarak yayılmasıdır. Zaten zamanında Batı kapitalizmi tarafından sömürgeleştirilen bu coğrafyaların bir kez daha yeni sömürgecilik biçimleriyle ele geçirilmesi, zihinlerin işgal edilmesidir.

Şimdi bir enkazın başında, ellerimizde telefon ne yapacağımızı düşünüyoruz adeta. Facetime’a yazalım, twitterda hashtag açalım ve insanları bu yıkıma karşı birşeyler yapmaya çağıralım. Hashtagimiz trending topic (başlıca gündem) olsun, bir eylemi başarıyla örgütlemenin hoşluğuyla hayatımıza devam edelim. Bir distopya gibi geliyor insana, peki bu distopyadan çıkmak mümkün mü, enkazı nereye kaldırmalı?

“Medya da bir nevi ikinci analitik akıl gibi toplum üzerinde işlevseldir. Nasıl ki analitik akıl kendi başına iyi ve kötü değilse, medya da kendi başına nötr bir araçtır. Her silah gibi, rolünü kullanan belirler. Hegemonik güçler her zaman en etkili silahlara sahip oldukları gibi medya silahınının da hâkim gücüdür. Medyayı ikinci analitik akıl gibi kullandıklarından, toplumun direnme gücünü etkisizleştirmede çok etkilidir. Bu silahla sanal toplum inşa ediliyor. Sanal toplum, toplum kırımın başka bir biçimidir... Medyanın baştan çıkardığı toplum, tam anlamıyla yenik toplumdur. Ve enkazından başka şeyler inşa edilemez.”⁷

Abdullah Öcalan’ın vurguladığı medyanın kendi başına nötr bir araç olması gerçekliği, yapay zekayla, kendi kendini geliştiren algoritmalarla insan üstü bir gerçeklik kuran yeni sanal medya sisteminde giderek silikleşiyor. Toplum kırımının bir başka biçimi olan sanal toplum tüm şiddetiyle inşa ediliyor. Diğer yandan Marx nasıl kapitalizmin iktisadi ve politik çözümlemesini yapıp teşhir ettiyse, yeni kapitalizmin nasıl işlediği de kapsamlı bir biçimde çözümleniyor. Hegemonik güçlerin hedefinin sanal dünyayı hiçbir yeri atlamaksızın farz kılmak olduğunu ve üstelik bunu gelişmişlik, eşitlik, demokrasi gibi klasik pazarlama yöntemleriyle yaptığını görüyoruz. Teşhir olan kapitalizm, her zaman olduğu gibi kendini yeniden dizayn ederek sürekliliğini garanti altına almaya çalışıyor. Çevrimiçi platformların ve genel olarak internetin demokratik bir ifade alanı, yeni örgütlenme alanı, insanların yaratıcılıklarını geliştirebilecekleri bir alan olarak öne sürülmesi, kısmen de bu şekilde kullanılmasına izin verilmesi kapitalizmin bu krizden çıkmak için yapmak zorunda kaldığı bir düzenlemelerdendir.

Kapitalizmin içinde olduğu bu krizi aşmak için öne sürdüğü araçların kapitalizmin krizini derinleştiren, yıkıcılığını gösteren birer araca dönüşmesi paralel bir gerçeklik olarak vuku buluyor. İnternetin açtığı alan sayesinde adaletsizliği, eşitsizliği daha fazla görebildiği, başka yaşamlar ve kendi yaşamları arasında daha fazla karşılaştırma yapabildiği, kendine sunulanlara daha şüpheci yaklaşan gençlik, çevrimiçi platformlarda buluşuyor, kendi gibi düşünenlerle biraraya geliyor. Bu buluşmaların yeni toplumsallık ve eylemsellik biçimleri oluşturmaya başladığını görmek, beklenmedik olasılıkların kapısını araladığını görmek umut verici.

Sonuçta insan eliyle yapılan insan eliyle yıkılabilir ya da değiştirilebilir ilkesinden hareket ederek, bu zihinsel işgale, sömürü pazarına karşı kitlesel karşı çıkışlarla çözüm üretilebileceğini belirtmek gerekiyor. İnsanlık olarak zihnimiz sosyal medya ile nasıl bir manipülasyona maruz kaldığımız konusunda berrak olmalı,

⁷ Abdullah Öcalan, *Demokratik Uygarlık Manifestosu 3. Kitap: Özgürlük Sosyolojisi*, Diyarbakır: Aram Yayınları, 2009.

bağımlılıktan kurtulma iradesi göstermeli ki birşeyleri değiştirebilelim. Bu manipülasyon çemberinden çıkmanın en kestirme çözüm olarak internet kullanılmaması sunulabilir. Ancak, artık ağlayan çocuklara emzik yerine telefon verildiği bir çağda bunu kitleselleştirmek çok gerçekçi görünmüyor. O zaman, bu platformaları nasıl kullanabileceğimiz konusunda bilinçlenmek kadar, gerçek toplumsal ilişkileri derinleştirmek, arkadaşlık dostluk tanımını birbirini takip ediyor olmaktan çıkarmak ve insanlar arası yüzyüze paylaşımın, dokunmanın, koklamanın yapıcılığını hatırlatmak, örgütlemek gerekiyor.

İnternet kullanımını, çevrimiçi platformlarda vakit geçirmeyi engellemek yerine yapabileceğimiz pek çok şey var. Dijital okur yazarlık konusunda kendimizi yetkinleştirmek ve internet içeriklerine ve kullanımına dönük eleştirel bir bakış geliştirme, mevcut bilgileri teyit etme, bağımlılığı engellemek için kullanımı sınırlandırma, bildirimleri kapatmak, bilgisayar algoritmalarının önerdiği sayfalar ve kişiler yerine neyi ve kimi aradığımızı bilerek internette dolaşmak, dijital medya araçlarını güvenliğimizi elden bırakmadan kullanmak, şiddeti, ırkçılığı, cinsiyetçiliği körükleyen uygulama ve içerikleri engellemek, teşhir etmek, farklı görüşleri farklı kaynakları duymaya ve anlamaya açık olmak yapılabilecek bazı şeylerden. Ancak, yaşamın örgütlenmesinden elimizi ayağımızı çekmemek, sosyal duyarlılığımızı “sosyal medya” ile sınırlandırmamak internet yoluyla kurulan ideolojik hegemonyaya esir olmamak için yapılabilecek en önemli şey. Unutmayalım ki ancak toplumsal yaşamın bütünselliğinden kopmayan insan, sanallığın yabancılaştırıcı etkisinden korunabilir.

Manipûlatif Kumanda: Televizyonda Altıncı Katman Tanrıçalarının Yeniden İnşası

Dilan Karaman

Teknolojik gelişmelerle beraber bir mesajın kat ettiği mesafe ve ulaştığı bellek sayısı arttıkça, kitle iletişim araçlarının kültür ve inşa etkisine dair sorular daha sık karşımıza çıkmaktadır. Mesajın oluşturulduğu bağlam, ulaştığı bağlam, iletilene varma noktasında kat ettiği yol, iletilme zamanı, maruz kalınan süre ve iletilen araç değiştikçe, algılama ve özümseme de değişmektedir. Kullanıcılar bir telefondan, tablettan ya da ortalama özellikleri olan bir bilgisayardan çeşitli sosyal medya platformları aracılığıyla çok daha fazla içeriğe artık erişebilmekte, ancak geçen zamana ve bütün buluşlara rağmen kitlelere ulaşma konusunda ipi göğüsleyen ve mesajı özümsetme sürecinde en etkili olan araç yine televizyon olmaktadır.

George Gerbner¹ bir mesajı ekme sürecini aşağıdaki gibi sıralamaktadır:

- a) Gerçeklik yeniden üretilir, kitlelere iletilir.
- b) Medya, kurgusal gerçekliği içerikleri vasıtasıyla izleyicinin zihnine eker.
- c) Birey farklı medya içeriklerinde de benzer mesajları almaya devam ettikçe, zihne ekilenler zamanla filizlenir.
- ç) Yeşerme ile birlikte birey kurgusal gerçekliğe inanmaya başlar.

¹ George Gerbner., Larry Gross., Nancy Signorielli., Micheal Morgan., ve Marilyn Jackson-Beeck., “The Demonstration of Power: Violence Profile”, *Journal of Communication*, Sayı: 29 (2), 1979, 177-196.

Elbette daha önce de belirttiğimiz gibi bu kurgusal gerçekliğin izleyiciye ekilme süreci, uzun bir izleme süresi gerektirmektedir. Dünya genelinde birçok ülkenin ideolojik ve topluma dair fikirleri, yayın politikalarına göre belirlenen sürelerle belli temalarda düzenli olarak medya aracılığıyla kitlelere ulaştırılmaktadır.

Türkiye’de medya uzun zamandır en etkili propaganda araçlarından biri olarak kullanılmaktadır. Bu yazıda hemen hemen birbirine benzeyen Türk televizyonlarının yine birbirine benzeyen yayın akışlarında günün başlamasından bitimine kadar inşa edilmeye çalışılan kadın kişiliğinin ve genç kadınlar için çizilmek istenen yolun kitiğini yapmak amacındayım.

Haziran 2020 yılı itibarıyla 15 yaş üstü kadın nüfusu Türkiye’de 30 milyon 926 bin olarak saptanmış, bu nüfus içerisinde yaklaşık 10 milyon kadının ve çocuğun çalıştığı belirtilmiştir. Kayıtdışı çalıştırılan kadın sayısı yaklaşık 5 milyon olarak bilinmektedir. Bu tablodan geriye ev içi emek alanına sıkıştırılmış 15 milyon kadın kalmaktadır. RTÜK²’ün “Televizyon izleme eğilimleri” araştırmasına göre hafta içi ve hafta sonu ev içi emek veren kadınlar 5 saat gibi bir ortalamaıyla en çok televizyon izleyen kesim olarak saptanmıştır. Peki bu kadınları bir televizyon kanalının günlük yayın akışında neler beklemektedir?

Kadını Cetvelle Hizaya Sokmaya Çalışan Bir Yayın Akışı

Türkiye’de bir televizyon kanalının günlük programı genellikle “prime time” olarak da bilinen 20:00-23:00 arası altın saatlere, yani televizyonun en fazla izlendiği zamana kadar “kadın programlarına” ayrılır. Altın saatler ise standart çalışma saatlerinin sonuna denk gelmekte, dolayısıyla genel istihdam istatistiklerinden yola çıkılarak edilen kabulde, ana haberle beraber günlük programın “erkekler için olan kısmına” geçilmektedir. O zamana kadar sabah kadın sorunlarının kamuoyuna açık bir şekilde tartışıldığı programlar, yemek programları, günlük diziler, moda ve da-yatılan ideal bedenlerin işlendiği yapımlarla ev içi emek alanına sıkıştırılmış kadın izleyici hedeflenir. Haber saatinden sonra ise mafya dizileri, spor müsabakaları, ağırlıklı olarak yine erkeklerin sunduğu bilgi yarışmaları gibi programlar erkek izleyiciler için servis edilir.

Ortalama bir kanalın yayın akışında propaganda yapmakta, vatanseverlik ve makbul kadınlık yarışında ipi hevesli bir şekilde göğüsleyen kadın temsili, ilk olarak sabah saatlerinde karşımıza çıkmakta. Bu programlarda çizilen katılımcı kadın

² “Televizyon İzleme Eğilimleri Araştırması” <https://www.rtuk.gov.tr/Media/FM/Birimler/Kamuoyu/televizyon-izleme-egilimleri-arastirmasi-20060053.pdf>. (Son Erişim: 15 Eylül 2021)

profilleri erkeğe bağımlı, eğitimsiz, zeki olmayan, köylü ve çoğu zaman Türk olmayan kadınlardan oluşurken; sunucu tam bir cumhuriyet kadını, bir köy öğretmenidir. Oldukça şık ve mesafeli giyimi, bakımlı saçları, ekonomik bağımsızlığı, eğitim durumu, şöhürliliği ve Türklüğü ile sunucu, adeta bir misyoner gibi cumhuriyet kadınına ait olmayan her şeyi program boyunca terbiye etmektedir. Bazen çocuk yaşta istismar edilerek evlendirilen bir kadına “Sen görünceyle kısır yerken biz sınavda ter döküyorduk” diyerek işlenen suçun odağını değıştirmekte, bazen de “Eskortluk yapan bir kadının tecavüze uğrayıp ağlamasının anlamı yok” diyerek ülke mahkemelerinin kadın davalarında verdiği cezasızlığı meşru kılan söylemleri yeniden üretmektedir. İstismar edilen kadınların travmalarının yeniden hortlatıldığı televizyon programlarında kadına ve çocuğa maruz bırakıldığı tecavüzün detayları sorulabilmekte, bunları tekrar tekrar anlatması beklenmektedir. Diğer yandan bu programlara çıkan kişilerin güvenliği tehlikeye girebilmekte, aile içerisinde yaşanan ve aslında toplumun çeşitli kurumlarınca çözüm yolları aranması gereken riskli konular, koşullar olgunlaşmadan kamuoyuyla paylaşılmaktadır. Mevcut suçlardan sadece stüdyoda bulunan konuklar değıl, konu ile ilgili herkes yargılanmaktadır. Bu da sorunları daha da içinden çıkılmaz bir yere taşıyabilmektedir.

Michel Foucault³, görünür hale gelenin aynı zamanda iktidarın denetimine daha açık hale geldiğini savunur. Kadın programları, bu anlamda, “görünür-
duyulur” hale gelen kadına yönelik şiddete, geleneksel ve cinsiyetçi değerdendirilmelerin hâkim kılınmasına ortam sağlamaktadır. Kişisel saldırı, hakaret, suçlama, sorgulama, yargılama, ayıplama, mağduriyete övgü, yeni erkek kahramanlar yaratma ve cinsiyetçi yaklaşımlarla şiddetin yeniden üretimine katkıda bulunan bir anlatı kurulur. Bu atmosferde belli bir sorunun objektif alanlarda değıl, bu yaklaşımlarla yaklaşan birçok insanın olduğu ve olaya dahil olan ya da olmayan birçok insanın da yargılanma potasına girdiğı bir bağlam, sorunun çözümü açısından sağlıklı değıldir.

Medyadaki Kadın Temsillerinde Kendini Gösteren İrkçi Zihniyet

Bunların yanında bu programlarda Türklük vurgusu belli aralıklarla yapılmakta, etnisiteler Türklük çatısı altında bir bütün olarak kabul edilmek suretiyle hiçleştirilmekte, özellikle Kürtlere ve Kürtçeye verilen tepkilerle “yerli ve millilik” yine bu kadın sunucu temsiliinde vücut bulmaktadır. 23 Ekim 2011 tarihinde Van’da meydana gelen depremde 604 kişi hayatını kaybetmişken, Müge Anlı isimli sunucunun ATV’de yayınlanan Tatlı Sert isimli programında

³ Michel Foucault, *Göz Kamaştırıcı Hayvan: İktidar, İktidarın Gözü*, İstanbul: Ayrıntı Yayınları, Seçme Yazılar 4, 2007.

ertesi gün kurduğu ırkçı söylemlerden dolayı hakkında hiçbir yaptırımın uygulanmaması, Anlı'nın temsil ettiği iktidar zihniyetini anlamak açısından önemli bir örnektir.

Kürtçeye uygulanan sansüre dair 25 Ağustos 2021 tarihinde Show TV'deki programına telefonla bağlanan kadını Kürtçe konuştuğu için "Burası Türkiye" diyerek yayından alan Didem Arslan Yılmaz örneği de bu programlar aracılığıyla yeniden üretilen tekçiliğin göstergesidir. Didem Arslan Yılmaz, sonrasında sosyal medyada yaptığı açıklamada özür dilerken başka bir dile de aynı tepkiyi vereceğini, sadece programın anlaşılmasını dilediğini belirttiği halde, geçmiş tarihlerde İngilizce konuşan bir konuğa dair hiçbir müdahalesinin olmadığı bilinmektedir.

Örneklerden de gördüğümüz üzere, erkek egemen ulus devlet en etkili propaganda aracıyla her sabah erkenden mesaiye başlamaktadır. Bu mesai sabah "kadın sorunları programlarıyla" başlayıp adeta bir milli ders verirken, öğlen yemek yapmayı ve karşılığında bilezikler takmayı öğretmekte, akşama doğru "erkeğin korumacı ve sahip çıkan doğasını" tatmin edecek olan yetersiz, sessiz, korkak ve "masum" kadın temsillerini meydana çıkarmaktadır. Bunu haber saatinde adeta pornografik başlıklarla sunulan "ibretlik" kadın cinayeti haberleri izlemekte, sonra da mafyatik tipler, silahlar ve şiddet arasına sıkışmış çaresiz kadınlarla gün sonlandırılmaktadır.

Ekranda ve Dışarıda Hava Karardıkça Kadına Hissettirilen Tehlike

Erkek egemen zihniyet, her gün yeni bir akışla, tarihin ilk dönemlerinde doğada kanadığı halde ölmeyen tek varlık olarak tanıdığı için tanrıça kabul ettiği kadını defalarca öldürmektedir. Yine bu günlük akış kadınları zekalarından, hislerinden ve üretkenliklerinden vurmakta; her yeni karakterde erkeğin şekillendirdiği tanrıçalar dönemine tekrardan hayat vermektedir. Yani kadınlar her gün hava aydınlık iken ilgilenmek zorunda bırakıldıkları bütün alanlarda medya tarafından inşa edilmekte, ancak sokaklar gibi televizyon da hava kararınca kendisi için tehlikeli olmaktadır.

Özellikle altın saatlerde yayınlanan dizilerde de bu algı farklı kurgularla tekrar verilmektedir. Fox TV'de yayınlanan Anne isimli dizinin baş karakteri

Örneklerden de gördüğümüz üzere, erkek egemen ulus devlet en etkili propaganda aracıyla her sabah erkenden mesaiye başlamaktadır. Bu mesai sabah "kadın sorunları programlarıyla" başlayıp adeta bir milli ders verirken, öğlen yemek yapmayı ve karşılığında bilezikler takmayı öğretmekte, akşama doğru "erkeğin korumacı ve sahip çıkan doğasını" tatmin edecek olan yetersiz, sessiz, korkak ve "masum" kadın temsillerini meydana çıkarmaktadır.

eşini kaybettikten sonra iki çocuğuna bakan bir bekar annedir. Bu bekar kadın dizi boyunca güçlü bir anne olarak resmedilmemiştir. Bahar, asla yalnızca bir kadın değildir. Bahar, kadından önce annedir. Ve ona güç veren de kadınlığı değil, anneliğidir. Zira Bahar, gece işten dönerken iki erkeğin sözlü tacizine maruz bırakıldığında korkarak adımlarını hızlandırırken, aynı karanlıkta çocuğunun varlığı onu kadın kırgınlığından çıkarıp anne gücüne erdirmektedir.

Dizilerdeki Kadın, Sadece Fedakâr Annelik Vasfıyla Hak Sahibi

Dizilerde kadın, anne misyonu yüklendiğinde adeta bir süper kahramana dönüşmektedir. Bu dizide de Bahar, yaşadığı tacizden sonra eve geldiğinde elektriklerin kesik olduğu apartmana da korkarak girer. Merdivenlerden çıkarken oğlunun çılgınlığını duyar ve korkusunu unutarak oğluna ulaşır, onu kucaklar. Anne kimliği, kadın kimliğinin bir üst modeli ve çok daha iyisi olarak izleyiciye servis edilmektedir.

Yine aynı dizide Bahar kapkaça uğradığında bir erkek tarafından korunması gerekirken, çantası o erkek tarafından kurtarılmaktadır. Eşi öldüğü halde kimseyle ilişki yaşamayan Bahar, dizide masum ve makul karakterdir. Ekonomik anlamda yaşadığı zorluklar bile kadın olduğu için yetememesine bağlanmakta, erkekler tarafından sürekli bir koruma sağlanmaktadır. Buna karşılık aynı dizide Jale karakteri statü sahibi bir kadındır. Bu kadın üzerinden aldatmaya meyilli bir profil çizilmiştir. Bu yolla kadının kariyer hırsının olmasının ilişkilerinde de tatmin olmama hissine yol açacağı mesajı verilmektedir. Jale ne iyi bir eş ne de annedir. Bu iki karakter üzerinden genç kadınlara adeta bir “ereksizlik ve erkekleşme distopyası” sunulmaktadır. Çocuk sahibi olmak bir kadını güçlendirir, ancak koruyucu bir erkek yoksa annelik de yetecek bir kimlik değildir. Kariyer ise kadını erkekleştirir ve duygu tahribatına yol açar. İşte bu iki karakter, ekran başındaki genç kadına bunları anlatır.

Kanal D’de yayınlanan Sadakatsiz isimli dizide ise Asya karakteri çok başarılı bir doktordur. Kendisinden genç bir kadınla aldatıldığında eşinden boşanır, ama kariyerine ve kendini birçok anlamda gerçekleştirmiş bir insan olmasına rağmen sınırlarını erkeğin belirlediği o küçük alandan -Çorlu şehrinden- çıkamaz. Çünkü Asya bir annedir, çocuğunun dizi boyunca bahsedilen düzeni aslında hiç sağlıklı olmasa bile, o düzeni bozmamak adına eski eşinin psikolojik şiddetine maruz kalabileceği çevreyi asla terk etmez. Yine burada ekran başındaki genç kadına annelikle ilgili ikinci bir şey öğretilir: Anne olduktan sonra kadının kendi düzeni ve ruhsal sağlığı, çocuğundan sonra gelir. Oysa mantiken olması gereken sağlıklı bir çocuğu yetiştirebilecek sağlıklı bir ortam ve ruh sağlığı yerinde ebeveynlerdir. Bu ebeveynlerin hareket alanları ve karşılıklı anlayışları ne kadar fazla olursa, ailenin faşizmine o kadar az maruz kalmış bir çocuk söz konusu olacaktır. Ama bu ihtimal kadına nefes alılabileceği için, fedakâr ve sıkışmış anne profilini ekranda daha çok tercih edilir.

Eski eş ölmediyse öldürmeye, zarar vermeye meyillidir. Öldüyse yokluğuyla kadını yine “erkeksiz kazanamayacağı” bir yaşam mücadelesine mahkûm etmektedir. Yani televizyon genç kadına şunu söylemektedir: Ayakta kalabilmen için bir erkeğe tutunmaktan başka yolun yok.

Erkeğin Ekrandaki Öfkesi ve Şiddeti: “Haklı ve Sempatik”

Bir başka dizi olan “Aşk, Mantık, İntikam” ise son zamanların revaçta olan “plaza dizilerinden” biridir. Fakir bir mahallede başlayan hikâye, zengin bir plazaya taşınır. Esra’nın eski eşi Ozan, evli oldukları sürece bir internet uygulaması kurmak üzere bilgisayar başında olduğu ve ev ekonomisi Esra’nın omuzlarında olduğu için Esra tarafından terk edilir. Bunun üzerine hırs yapar ve zengin olur. Bir gün Esra’yı garsonluk yaptığı iş yerinde görür ve bu haline üzülerken onu ajansında asistan olarak işe alır. Ozan, Esra’nın kendisini terk etme sebeplerini yeterli bulamadığı için hala kızgındır. Bu kızgınlığını ajansta Esra’ya mobbing uyguluyor olmasını meşrulaştıran bir sebep olarak kullanmaktadır. Esra ile bir bağı kalmamış olmasına rağmen “aşk” adı altında Esra’nın başkalarıyla kurduğu ilişkileri baltalayabilmek için, ona gece saatlerine kadar uzayan mesailer yaptırır. Bütün bu süreçte dizi, Ozan’ın “haklı öfkelerini” şirin gösterir. Çünkü Ozan, sadece iyi bir hayat için çalışırken terk edilmiş, Esra’nın o süreçte yalnız kalmasına verdiği terk etme tepkisi gereğinden fazla sert bir tepki olmuştur.

Esra’nın bir şekilde aklanması gerekmektedir. Böylece geri dönüşlerle dizide yeni bir terk etme sebebi yaratılır: Esra, Ozan’ın yoğunluğundan dolayı ona hamile olduğunu bile söyleyememiştir. Çocuğunu düşürdükten sonra bütün bu süreçleri yalnız yaşadığı için Ozan’a kızıp onu terk etmiştir. Yani Esra’nın evlilikte ekonomik ihtiyacı karşıladıktan sonra eve geldiğinde ev içi emeği de tek başına karşılamak durumunda kalması, bir yoksulluğa iki kişi hapsedilmişken geçim derdini sadece onun yaşaması eşinden ayrılması için yeterli bir sebep olmamıştır. Bunun için Ozan’ın çok kutsal bir şeye dahil olmuş olması gerekir ki, bu terk etme meşru olsun. Bu da kutsal gerekçe de yine anneliktir. Kadın, yine anneliğine bir saldırı gelmediği sürece kendisi için mücadele etme hakkına sahip değildir. Burada ise ekran başındaki genç kadına ekonomik sömürünün başkaldırmak için geçerli bir sebep olmadığı, erkeğin kutsal üretiminin kadının tüm hayatından değerli olduğu mesajı verilmektedir.

Bu üç dizinin de ortak özelliği altın saatlerde yayınlanan diziler olmasıdır. Sabah saatlerinden itibaren televizyondaki kadın temsilleriyle eğitilen kadınlar haber saatine kadar -bir nevi- kendileri için bir şeyler yapmaktadır. Ama erkeğin eve döndüğü saatlerden sonra çizilen her kadın figürü erkeğin alanında, erkeğin aşk adı altında kıskançlık ve mobbingine maruz kalan, annelik dışında özellikle cinsel bir kimliği

olamayacak kadınlardır. Bu kadınlar asla eş bir yaşam kuramaz, eş bir his besleyemez, eş bir emek tüketemez, eş bir yük taşımaz ve eş bir karşılık alamaz.

Erkek kumandayı alıp kanallar arasında gezdiğinde ya plazada ince topukları üzerinde yürürken zorlanıp kendisine tutunmak zorunda kalan bir kadın görmelidir, ya mafya ailelerinde her adımıyla o ailenin kirli ilişkilerinin ayakta durmasını sağlayacak “sadık” kadınlar görmelidir, hepsinin ortak noktası anne olmak ya da anne olmaya yatkınlık olmalıdır.

Bu yapımlardaki genç kadınlar ve kız çocukları için ise durum farklı değildir. Daha küçük yaşta yaşından olgun olmak zorunda kalan kız çocukları, o yaşta alkolik babasını idare etmeyi öğrenmekte, “kötü annesinin” açıklarını kapatmakta ve varsa küçük kardeşlerine, yoksa yakın arkadaşlarına bakmaktadır. Adeta bir Servet-i Fünun romanı gibi, bu genç kadınlar ve kız çocukları gittikçe annelerine benzemekten yakınmaktadır. Anne “kötü bir hayat” yaşadıysa, çocuk ya da genç kadının yolu muhakkak o hayattan geçmektedir. “Armut dibine düşer” mantığıyla kurulan bu kurgular, ekranın dışındaki genç kadınlara annelerine benzemelerini salık verir. Anne için ise sabah programlarından geceye yine aynı mesajlarla bir inşa söz konusudur. Yine de ekilen mesaj ne olursa olsun, eve hapsedilmek istenen kadının ruhu 100 yıllık bir dikkörtgenin mesajlarından çok daha eski zamanların mesajlarını taşımaktadır. Toprağa dokunan, besini saklayan, üreten kadın öyle ya da böyle dışarı çıkmak için çılgınlıklar atmaktadır. Eğer kendisi çıkamazsa çocuğuna yolu açmaktadır.

Ekrandaki Kız Çocuklarının “Kaderi”: Erken Büyümek

2021 yılında Fox TV’de yayınlanan “Çocukluk” dizisinde; Ali Kaan Umut Evi’nde aynı odayı paylaşan Mavi, Mozi, Bambi ve Zeynep’in yeni ailelerini bulma yolunda yaşadıkları, öz ailelerine duydukları özlem ve kimi zaman uğradıkları hayal kırıklıkları onları birbirlerinden ayrılmaz kız kardeşler haline getirir. Kızların her ihtiyaç duyduklarında yanlarında olan Ayşegül, desteğini ve sevgisini onlardan hiç esirgemez. Dizi boyunca bu kurumda bir aile resmi çizilir. Evin kurucusu Mahir Boztepe sert ve alınması zor kararları veren, yine de sevgisinden şüphe edilmeyen baba figürü iken Ayşegül öğretmen zaman zaman duygusallığı ile babayı yanlış yorumlayan anne figürüdür. Bu yapımdaki küçük kız çocukları ise “hayat derslerini” erkenden alarak büyümüşlerdir. Ancak bu büyüme hali de ilerleyen yaşlarda genç bir kadının kendisini gerçekleştirmesine yetmemektedir. Yani yetiştirme yurdunda büyümüş, amiyane tabirle “hayatın sillesini yemiş” ve bu sebepten çocuk olma lüksüne nail olamamış bir karakter, büyüdüğünde yine aşk yaşamının şekillendirdiği bir yol seçebilmektedir. Hatta çoğu zaman yol seçilmemekte, bir erkek için halihazırda erkek tarafından çizilmiş ve var olan bir yola eklenme, o erkeğin desteği ile

ayakta durma hali yaşanmaktadır. Yani televizyondaki bir kız çocuğunun koşulları ne olursa olsun, geleceğindeki beyaz atlı prens miti asla değişmemektedir. Genç kadın yoksulsa zengin bir erkek bulmalıdır, kadın zenginse erkek zengin olma potansiyeli yüksek bir yoksul olmalıdır. Yine kadın aileden zengin ise ailesi yoksul erkeği kabul etmeyecek, ancak aile iflasın eşiğine geldiğinde yine sonradan zenginleşen beyaz ferrarili prens tarafından kurtarılacaktır. Çünkü bir erkek tarafından kurtarılmak, bir genç kadın için tarihin en yüksek kalesindeki en uzun hapislik halidir.

Özellikle son yıllarda ekranda sürekli ağlayan kadınlara çocuklar da eklenmiş, kadınları ve çocukları konu alan yapımların hemen hepsi trajedi türünde üretilmiştir. Bu yapımlarda özellikle istismar mutlaka işlenmiş; çözümden ziyade inkâr, korku ve bocalama tepkileri yapımlarda yer bulmuştur. Elbette istismar sonrası bu tepkiler olağan bir sürecin parçaları olarak yaşanabilmektedir. Ancak dizilerdeki kadınlar bu süreçleri aşamamakta, bir iyileşme gösterememekte, kendilerine yoğunlaşarak iyileşmeyi seçmek yerine en iyi ihtimalle çözüm gücüne dönüştüremedikleri bir öfkeye hapsolmaktadır. Hatta bazı yapımlarda bu öfke sürecine dahi geçememekte, öfkeyi kadın yerine hayatındaki erkek yaşamaktadır. Sonuçta çoğu kez kadının özsavunma hakkı bile gasp edilmektedir.

Özellikle 90'lı yıllardaki birçok yapımda cinsel saldırıya maruz bırakılan kadınların hayatı bitmiş olarak hesap edilmekte, kadınlar hemen ertesi gün vakit kaybetmeden genelevlerde işe başlamaktadır. Kadına sadece bekaret olarak bakan erkek, cinsel şiddet sonrası kadını kısa kibrit çöpü misali diğerlerinden ayırarak görmek istemediği bir alana koymaktadır. Bu zihniyet bugün de değişmiş değildir. Kadının 90'lı yıllarda vazgeçtiği özsavunma hakkı, bugün erkeklik yarışına dönmüş, ekrandaki kadının özsavunması yaşamındaki erkek tarafından gasp edilmiştir.

Tüm bu örneklerde hepsini erkeklerin yazdığı masal prensesleri yine, klanı yırtıcı hayvanlardan koruma rolünden sıyrılammış erkekler tarafından tekrar tekrar üretilmekte ve izleyiciye sunulmaktadır. Genç kadın ekranda kariyer sahibi ise yalnızdır, yalnız değilse tahakkümün sempatik sayıldığı bir ilişki içinde resmedilir. Ekrandaki genç kadın için asla bilinçli seçimler ve eksiksiz bir kendini gerçekleştirme hali söz konusu olamamaktadır.

Yani
televizyondaki bir kız
çocuğunun koşulları ne olursa
olsun, geleceğindeki beyaz atlı
prens miti asla değişmemektedir. Genç
kadın yoksulsa zengin bir erkek bulmalıdır,
kadın zenginse erkek zengin olma potansiyeli
yüksek bir yoksul olmalıdır. Yine kadın aileden
zengin ise ailesi yoksul erkeği kabul etmeyecek,
ancak aile iflasın eşiğine geldiğinde yine sonradan
zenginleşen beyaz ferrarili prens tarafından
kurtarılacaktır.

Kadın yalnızsa bile bir süre sonra bir yavruya annelik etme isteği hasıl olmakta, genellikle kendi “acınası” çocukluğuyla özdeşleştirdiği “cevakâr” bir kız çocuğunu tercih etmektedir. Çünkü doğduğu andan “kaderi çizilmiş” kız çocuğu kötü bir hayat yaşamıştır ve genç bir kadın olduğunda da eğer bir erkeğin kanatları arasına giremediyse mutsuz olacak, iyileştirebileceği çocukluğunu arayacaktır.

Genç kadınların kendilerini kurtarmayı seçtikleri seçenekler ise sonucunda derin bir hüsrân ile sonuçlandırılmakta, kadın ilerleyen hayatı boyunca kaçırıldığı fırsatları döne döne düşünmektedir. Son yılların en revaçta “feminist tanımlaması” olan kariyerli ve bol kedili yalnız kadın sembolü, kadınların tamamlanmak için illa bir erkeğe ihtiyacının olduğu mitine inancını kaybetmeyen erkekliğin kadına galip gelmek istediğinde koşarak sarıldığı bir kurgudur.

Haber Sunan Erkek Zeki ve Rahat, Kadın İse Güzel ve Ciddi

Gün bitip erkek eve geldiğinde eline aldığı kumandayla yaptığı her seçim, kadını şekillendirmeye yöneliktir. Durduğu kanalda seçtiği haber bülteni-nin sunucusu erkek ise çok zeki ve isterse esprili olabilir, ama kadın ciddi ve çok güzel olmak zorundadır. Yine bu kadınların objektif bir şekilde haber sunmak dışında yapabilecekleri tek şey ulusalcı bir tavır takınarak “vatan, millet, sakarya” tiradları çekmektir. Sunuculuk yapan kadınların özel hayatlarında dans etmesi bile problem olabilirken erkekler skandallara karışabilir ve işine devam edebilir. Kadın sunucular bir anlamda milli tatmin kurgularından biri olan “Kurtuluş Savaşı’nda cepheye kağınılarla mermi taşıyan kadınlar” efsanesinin ruhunu taşımış gibi davranmak zorundadır. Bu profile uygun olmayan bir kadının televizyonda ömrü, profili karşılayan kadar uzun olmamaktadır. Ece Ünör, Nazlı Çelik örneklerinde olduğu gibi, objektif haber sunumları dışında bir ya da birkaç cümle ile yapılan yorumlar genel olarak ataerkil ve ulusçu bir yerden kurulmaktadır. Nazlı Çelik, asker ölümlerini sunarken sesi titremekte ya da ağlamakta, çeşitli kurgularla Gever’de savaş haberi sunarken heyecanını gizleyememektedir. Ece Ünör ise bir haber sunumu sonrasında ekranda Suriye’de bulunan askerlere asker selamı vermektedir. Ancak bu iki sunucu da yeri geldiğinde sakın bir ifadeyle sunması zor olan başka haberleri objektif bir şekilde sunma noktasında zorluk çekmemektedir. Bu da sunucuların kendilerini “duygularına” teslim ettikleri haberlerin özellikle seçilmiş olduğu tezini desteklemektedir.

Elbette medyada kadın temsilinden bahsederken yine aynı haber bültenlerinde, gazetelerde, sosyal medyada sunulan kadınlara karşı işlenen suçların verilme şeklini atlamamak gerekir. Dünya genelinde her yıl yaklaşık 66.000 kadın öldürülmektedir. Türkiye’de son on iki yılda 1.246, son bir yılda da 300’e yakın kadın cinayeti işlenmiştir.⁴ Faillerin büyük çoğunluğunun tanınmış olması, ataerki toplumsal yapı ve değerlerle onları yeniden üreten mekanizmaları sorgulamayı gerektirir. Medya, bu mekanizmaların en güçlüsüdür, bu sebeple kullanılan üslup, semboller, işaretler, sayılar, sözcükler ve fotoğraflara dikkat etmemek demek, aynı şiddeti yeniden üretmek demektir.

Kadın kimliği çoğu kez ataerki roller içerisine sıkıştırılmakta, kadın emeği ev içi alana hapsedilmek istenmekte, kadının kimliği eş ve çocuklarla kurulmaktadır. Katledilen bir kadın, sadece katledilen bir kadın olamamaktadır. Ya yaptığı iş vurgulanmakta ya birinin eşi ya da birinin annesi olmaktadır. Şiddet sorununun temelinde, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin bir getirisi olarak erkeklerin kendini kadınlara hâkim görmesi yatmaktadır. Bu sebeple erkek bir “cinnat” halinde istemeden sahip olduklarına zarar vermiş olabilir. Çok aşık olmak, kıskançlıktan gözü dönmek veya erkekliğine bir saldırı hissetmek gibi sebepler, erkeğin şiddetini meşru kılarcasına medyada parlatılabilmektedir. Şiddet öğeleri ve kadın bedeni haber başlıklarında adeta ‘pornografik’ bir unsur olarak sunulmakta, bu şekilde daha çok okunmaya ulaşma amacıyla yapılan haberler şiddeti tekrar üretmektedir. Türkiye’de gazetecilerin yaklaşık yüzde 30’u kadın olduğu halde yönetim kadroları ağırlıklı olarak erkeklerden oluştuğu için cinsiyetçi bakış uzmanlık ve bilginin önüne geçmektedir.

Reklamlardaki Yeni Havva ve Yasak Elma Metaforu

Fatmagül Berktaş, kadınların erkekler tarafından akılcılıktan uzak, güvenilmez ve yeteneksiz varlık statüsüne düşürüldüğünü ifade etmektedir.⁵ Bu yaklaşım sonucunda kadın hayatın dışına itilmek istenmiş, sonuç olarak da tüketim alanına sıkıştırılmıştır. Kadının kayıtsız çalıştırılmasına, ev içi emeğinin görünmez olmasına bakılmaksızın erkek ve devlet tarafından kadın çoğu kez bakmak zorunda olduğu ekstra bir boğaz olarak görülmektedir. Ancak bütün bu yaklaşıma rağmen erkeği tüketime çekmek için reklamlarda kadınların kullanılması da “akılcılıktan uzak, güvenilmez ve yeteneksiz” addedilen kadının erkeğe elmayı yedirmekte hala zorlanmadığını göstermektedir.

⁴ Songül Sallan Gül ve Yonca Altındal, “Medyada Kadın Cinayeti Haberlerindeki Cinsiyetçi İzler: Radikal Gazetesi”, *Akdeniz İletişim Dergisi*, Sayı: 24, 2015.

⁵ Fatmagül Berktaş, *Tek Tanrılı Dinler Karşısında Kadın*, İstanbul: Metis Yayınları, 2000.

Kadın bu reklamlarda genellikle cinsel yönüyle öne çıkarılmaktadır. Bu kadınlar “çok güzel, ince ve uzun boylu” olmakta, yaptıkları her şeyi etraflarındaki erkeklerin beğenisine sunmakta, ev işlerini yaptıkları ölçüde mutlu olmaktadır. Son zamanlarda sektörde “ev işi” reklamlarında toplumsal cinsiyet eşitliği bağlamında sözde bazı girişimlerde bulunmaktadır. Bir fırın reklamında erkek, eşinin işe yetişmek için çıktığı esnada fırında kek olduğunu görünce eşinin peşinden koşarak “Ne zaman kapatmam gerektiğini nereden bileceğim?” diye sorar. Eşi merak etmesini, aletin zaman ayarlı olduğunu söyler. Reklamın sonunda mesai bitimiyle aile yeniden bir araya gelir ve erkek “Madem keki kendisi yaptı, temizliğini de kendisi yapsın” diyerek fırında bir tuşa basar. Bu son cümle erkeğin yine kendisini ev içi emekte nerede konumlandığının göstergesidir. Erkek, her şeyi kendisi yapabildiği sürece bir fırını, çamaşır makinesini, buzdolabını, bulaşık makinesini kullanabilir. Ancak eğer daha fazla bilgi sahibi olması gerekiyorsa -mesela kekin ne kadar sürede pişeceğini bilmesi gerekiyorsa ya da sonrasında fırını temizlemesi gerekiyorsa- bu onun sorumluluğu değildir. Yani reklamlarda artık evli bir kadın kariyer sahibi de olabilmekte, ancak bu kendisinden ev içi emek sorumluluğunu almamaktadır.

Tüm bunları yaparken kadın aynı zamanda ideal beden algısına uygun görünmek zorundadır. Müge Elden ve Özkan Ulukök’e göre⁶ reklamlardaki kadın kariyerinin bilincinde, aynı zamanda eğlenmeyi seven, oldukça çekici, genç (25-35 arası) ve bakımlı, modaya uygun, sportif, zayıf ve dinamik.

Korku Filmlerinin Canavarı Kadın, Kurtarıcısı Erkek

Yazı boyunca bahsettiğimiz kadın temsillerinde olumlu olan daima çekici olan ile, olumsuz olan da çekici olmayan ile özdeşleştirilmiştir. Buna dair en uygun örnek korku filmlerinde kötü olanın çirkin görünmesi olabilir. Özellikle dini mitler üzerine yapılmış filmlerde cinler, büyücüler, şeytan tarafından ele geçirilen güçsüz ruhlar daima kadın iken, kurtarıcı rahipler ve imamlar erkektir.

Kadın en çok güzellik dayatması altında tüketim nesnesine dönüşmektedir. Televizyonda öğretilen her şey sosyal medyada tekrarlanmakta, ekilen mesaj bu yolla tekrar tekrar üretilmektedir. Ekranda çok fazla ideal bedene maruz kalmak, kadınlar için daha fazla karşılaştırma anlamına gelmektedir. Özellikle moda programlarında kıyafet seçimleri kendilerini kilolu ve kısa gösterdiğinde yarışmacı kadınların başarısız sayılması gibi örnekler de bu dayatmayı güçlendirmektedir. Kadın kıyafet seçerken uzun ve ince görünmeyi başarabildiğinde ödüllendirilmekte, ancak kısa ve kilolu görünme hatasını tekrar tekrar yaparsa programdaki topluluktan

⁶ Müge Elden ve Özkan Ulukök, “Televizyon Reklamlarında Çalışan Kadının Sunumu”, *Kadın Çalışmalarında Disiplinlerarası Buluşma*, Cilt:2, 2004, 135-142.

aforoz edilmektedir. Ayrıca Yasemin İnceoğlu'na göre kadın sürekli olarak medya tarafından cinsellik, iktidar, aşk, aldatılma, intikam, kıskançlık duygularının bombardımanına tutulmaktadır.⁷ Kadın bilincini sistematik olarak bulanık tutma sürecinde medyanın başarılı bir sınav verdiğini söyleyen İnceoğlu'nun tespiti, ortalama bir televizyon kanalının bir günü incelendiğinde yerini bulmaktadır.

Kadını Erkeğin Kontrol Alanına Teslim Eden Sistematik Kadınlık İnşası

Ataerkil kodların yeniden üretimi ve mesaj olarak ekilmesi erkek şiddetinin zeminini güçlendirmektedir. Kadınlara medya kanalıyla verilen mesajlardan itaatkâr olmanın daha korunaklı olduğu öğretilmektedir. Şiddetin ve kötü yaşam koşullarının sebebinin sistem sorunlarında değil, kadının kendi tutumunda aranması gerektiği adeta dikte edilmektedir. Günlük ve sistematik kadın inşası kadını güçsüz olarak konumlamakta, böylece erkeğin kontrol alanına teslim etmektedir.

Gün boyu ekran başından manipüle edilen kadın, sonuçta ruhsal ve fiziksel kaygı yaşayabilmektedir. Kadın olma bilincinin medya yoluyla muğlaklaşmasını isteyen ataerki, kadından televizyonda kendisine kanıksatılmak istenen psikolojik şiddeti göğüslemeye çalışmasını, ince-uzun olarak erkeğin gözüne hitap etmek için parasını, zamanını harcamasını, dış görünüşüyle adeta takıntılı hale gelmesini istemektedir. Böylece özellikle genç kadını kontrol edilebilir bir yere konumlamak amacındadır. Genç kadın için bu günlük inşa adeta bir adaptasyon süreci olarak işlemektedir. Bu adaptasyon süreci sonunda genç kadın, ekonomik bağımlılığın ve şiddet karşısında çaresizliğin olağan olduğuna inandırılmak, eve hapsedilmek istenmektedir.

Medyada kadınlar değersizleştirilmekte, izleyici/okuyucu olarak kadın önemsizleştirilmekte ve bunun sonucunda aşağılayıcı temsiller ortaya çıkmaktadır. İtaatkarlık ve savunmasızlık deneyimi kadın bedenine yüklenmektedir. Diken ve Lausten'in "kitle ne kadar korkarsa o kadar söz dinlemektedir" tespiti⁸, kadınlara yönelik hazırlanan günlük yayın akışını açıklamaktadır. Kadın yemek yaptığında güvendedir, evine iyi baktığında, eşiyle iyi geçindiğinde güvendedir. Ancak bekar bir kadın olarak kariyer peşinde koşmaya başladığında ince topuklar üzerinde yükselmesi şarttır ve o topuklarla yürümekte her zorlandığında bir erkeğin yardımına ihtiyaç duymaktadır. Şaşıla, zengin hayatlarda hiçbir şey üretmediği konumlara hapsedilmektedir.

⁷ Yasemin İnceoğlu, "Medyada Kadın İmajı", *Kadın Çalışmalarında Disiplinlerarası Buluşma*, Cilt:2, 2004, 11-20.

⁸ Bülent Diken ve Carsten B. Laustsen, *Filmlerle Sosyoloji*, İstanbul: Metis Yayınları, 2016, 64.

Ezkaza bir erkeğin yardımına ihtiyaç duymadan bir hayat kurma ya da annelik etme düşüncesine düşen kadın ise ayıplanmakta, normal şartlarda övülen mahalle kültürü içerisinde güvenilmez görülmekte, bir erkeğin yardımı olmadan attığı her adımda adeta savrulmaktadır.

Elbette bunlar medyayla var olan zihniyetler değildir, ancak medya bu yaklaşımları güçlendirerek kadını şiddete hapsedmekte rol oynamaktadır. Kadın, ekranda görüldüğü boşanmış kadının ayıplandığını bizzat gerçek hayatta gözlemlemekte, çocuklarını benzer bir yokluğa hapsedmekten korkar hale gelebilmektedir.

Eğitim düzeyi yüksek olmayan kadın için halihazırda belirlenmiş meslek gruplarına dair deneyimler daima taciz ve tecavüz ihtimalleri ile sunulmuş, kadın ekonomik bağımsızlığını kazanma konusunda da güven hissinden önce korkuyla yüz yüze kalmıştır. Özellikle hayatının kontrolünü eline alacak genç kadın için dışarıda adeta bir vahşi yaşam imajı çizilmekte ve genç kadının bu hayata karşı bir şansının olmadığı mesajı verilmektedir.

Genç kadınlar için kariyer planları asla üretimden geçmemektedir. Plazalardan ve reklam ajanslarından, günün sonunda yine zengin bir ya da birkaç erkeğin aşkından geçen bir yol mevcuttur. Kadın çalışıyorsa bile, iş kolları sınırlıdır. Tıpkı Amasya Valisi Mustafa Masatlı'nın henüz yaptığı cinsiyetçi açıklamada olduğu gibi, “bayanlara uygun işler” vardır. Okulunu bitiren kadın moda alanına sıkıştırılır, bir reklam ajansına modeller çizer. Yoksul ise ünlü olma hayali vardır. Reklam metni ya da aşk

Genç kadınlar için kariyer planları asla üretimden geçmemektedir. Plazalardan ve reklam ajanslarından, günün sonunda yine zengin bir ya da birkaç erkeğin aşkından geçen bir yol mevcuttur. Kadın çalışıyorsa bile, iş kolları sınırlıdır. Tıpkı Amasya Valisi Mustafa Masatlı'nın henüz yaptığı cinsiyetçi açıklamada olduğu gibi, “bayanlara uygun işler” vardır.

romanı yazmak televizyonda kadına biçilmiş en “üreten” kariyerlerdir. Kadına kapitalist sistem için sabun köpükleri üretmekten başka bir üretim öğretilmez. Başrolde genç siyasetçi bir kadın yoktur, henüz akademisyen olmuş bir kadın yoktur, bir sporcu yoktur; ancak siyasetçi erkeğin eski ve yeni eşleri vardır, üniversitede hoca olan genç ve yakışıklı erkekler vardır, hırslı sporcular vardır. Genç kadın, ekranda örnek alacağı ve tutkuyla isteyeceği bir şey görememektedir. Sistematiik olarak ekonomik bağımsızlığını kazanmanın yolunu gökten düşen elma misali bol maaşlı işler bulunan kurgularda izlemiş olan genç kadın, kendini geliştirebileceği başka kanallara ulaşımı yoksa nereden başlaması gerektiğini kestiremeyeceği bir ekme sürecine maruz bırakılmıştır. Gençlere, şans eseri zengin olunmadıkça “sefil” hayatlarından kurtulamayacakları mesajı

düzenli olarak verilmektedir. Bütün bu kurgu, kadın için ne kadar başarılı olursa olsun zengin erkeğin hayatında eksikliği hissedilen “güzellik” olma rolünü biçmekte, böylece ekran başındaki kadın için kariyer hiçbir zaman gerçek ve kendisiyle ilgili bir amaç olmamaktadır.

Dikdörtgen Ekrandan Kadın Sağlığına Uzanan Tehlike

Her ne kadar kadınların bir kısmı IPTV (Tivibu, DSmart vb.) sistemleri ve online platformlarla izleyeceklerini seçebilecek bir konumda ise bile, televizyon hâlâ zaman zaman belirli konularda bu iki kesim için de ciddi bir etkiye sebep olabilmektedir. Amerika'da toplam 7-8 milyon kadında ve 1 milyon erkekte yeme bozukluğu hastalığı görülmektedir.⁹ Kanada'da yeme bozukluğu olan ve yaşları 21-61 arasında değişen 44 kadın üzerine yapılan araştırmada, endüstri, medya, sosyalleşme gibi sebeplerle kadınların yeme bozukluğu yaşadığı anlaşılmıştır.¹⁰

Yeme bozukluğuna dair istatistiklerde kadınların erkeklere göre 7-8 kat daha fazla sorun yaşaması tesadüf değil, tam olarak medya tarafından yapılan inşaların bir sonucudur. Televizyon başta olmak üzere medya kanalları kadını doğal olmayan bir şekle sokmakta, birçok kadının beden disforisi (kendi bedenine dair derin bir huzursuzluk veya memnuniyetsizlik) yaşamasına sebep olmaktadır.

Cinsiyet Eşitlikçi Bir Medya: Güçlü Kadın Bilinci ve Daha Çok Kadın İstihdamı

Peki cinsiyet eşitlikçi bir medya nasıl yaratılır? Bu işin öncelikli koşulu kadınların medya alanındaki istihdamının artırılmasıdır. Elbette nicelik olarak dahil olmak yeterli değildir, ancak %50 cinsiyet kotası başlangıç için yumuşak bir zemin oluşturabilir. Erkeklerin çoğunluğu oluşturduğu medya sektöründe kadınlar çoğu zaman “erkekleşmek” zorunda kalmakta, bu sebeple kadınların çalıştığı yapımlar da cinsiyetçi kabullerle örülmüş kurgulara sahip olmaya devam etmektedir. Feminist bir bakış açısına sahip kadınlar, medyayı dönüştürmek adına halihazırda birtakım çalışmalarla başlamış bulunmaktadır. Sinemada son yıllarda feminist filmlerin artışı, televizyona da yansıyor henüz gereken ölçüde olmasa bile güçlü kadın karakterlerin yaratılmasına önayak olmuştur. Yine kadrosu ve çalışanları kadınlardan oluşan Jinnews, Jin TV gibi örnekler, medyada cinsiyetçiliğin önüne geçilmesi açısından

⁹ Çağrı Mert Bakırcı, “Anoreksiya”, <https://evrimagaci.org/anoreksiya-1226>. (Son Erişim: 01 Eylül 2021)

¹⁰ Maria Claude Paquette ve Kim Raine, “Sociocultural context of women’s body image”, *Social Science & Medicine*, 2004, Sayı: 59, 1047–1058.

çok değerli örnekler olup halihazırda öncülük ettikleri mücadele ile ana akım medyada dahi bazı çözümlere sebep olmuşlardır. Ancak cinsiyetçilikle mücadele noktasında yalnızca dil temelli bir alanı benimsemek başlangıç için oldukça büyük ve önemli bir adım olsa da bir süre sonra yeterli olmayacaktır.

Kadın yapımlarının yanı sıra reklamlarda erkeklerin de ev içi emeğe dahil edilmesi gibi küçük görünen örnekler de mesajı izleyiciye ekme sürecinde önemli yer tutabilir. Yine kadınların yer aldığı yapımlarda seçimlerin daima kusursuz ve çekici kadınlardan yana kullanılmaması ve ekranlarda daha gerçeğe yakın profillerin de olumlu mesajla kullanılması, kişilerin özdeşleşme noktasında daha rahat olmasını sağlarken beden disforisi yaşanması riskini azaltacaktır. Genç kadınların önüne kariyer hedefi olarak “zengin bir evlilik” koyan yapımlara karşılık gerçekten üreten, savaşı, başaran kadın figürlerinin bir koruyucuya ihtiyaç duymadığı örnekler koymak, bahsedilen inşayı kıracaktır.

Peki bütün bunların temeli nasıl atılabilir? Medyaya dair kanun düzenlemelerinde hukuki hatların daha keskin olmasına dair bir baskı yaratılabilir. Kurulacak baskı ile medyada nefret söylemleri, mağdura zarar veren sorular ve yaklaşımlar yaptırımlara tabi tutulabilir. Ayrıca her alanda olması gerektiği gibi medya alanında da toplumsal cinsiyet eşitlikçi anlayışın oturtulması adına ilgili her kurumda eğitimler verilebilir. Okullardan ajanslara ve haber merkezlerine, ilk adımlardan itibaren atılacak düzgün bir temelle, oryantasyonlarla ve düzenli bir kontrol mekanizması ile eşitlikçi bir medya ortamı sağlanabilir. Bu ortamın sağlanması, aynı zamanda erkek egemen bir alan olarak görülen medyaya kadınların daha rahatlıkla yönelmesine de katkı sunacaktır.

İktidarın en güçlü propaganda araçlarından biri olan medyaya sirayet ederek medyayı cinsiyetsizleştirmek, bahsettiğimiz kadın inşasını ve korku iklimini kıracaktır. Erkek egemen sistemin damarlarına kan pompalayan ulusçu çıkışları, güçsüz ve yardıma muhtaç profilleri yıkmak için ekranlardan güçlü kadını bağırarak gerekmektedir. Medya bu anlamda kullanımı itibarıyla kadınların karşısında ataerkinin en güçlü, eski ve köklü silahıdır; ancak kadın mücadelesinin ve cinsiyet eşitlikçi bir yaşam arzusunun önünde durabilecek bir silah henüz icat edilmemiştir.

Bilinçli Teknoloji Kullanımı Mümkün mü?

Süleymaniye Jineoloji Kampı

Süleymaniye’de genç kadınların gerçekleştirdiği Jineoloji kampında teknoloji, özellikle telefon ve bununla bağlantılı olarak gençlerin yaşadıkları sorunlar üzerine yürütülen tartışmayı, taşıyoruz sayfalarımıza. Gençlerin teknoloji algıları, karşılaştıkları sorunları anlamak açısından önemli bir tartışma olduğunu düşünüyoruz. Sizler için de faydalı olacağı umuduyla...

Z: “10-15 yıl içinde teknoloji, nasıl hayatımızın bir parçası oldu, nasıl ve niye kullanıyoruz, teknolojinin yaşamımıza etkisi nedir?” konularını tartışacağız. İlk akıllı telefonumuzun ne zaman olduğunu söyleyerek başlayalım mı?

Sırasıyla Cevaplar: Üniversitenin ikinci yılında, 2005’ten sonra, 2014, 2021, 2020, 2018, 2009, 2013, 2012, 2014, 2015, 2019, 2019, 2021, hiç olmadı.

A: Kürdistan’da telefon 2005’ten sonra, internet 2009’dan sonra yaygın kullanılmaya başlandı sanırım. Maxmur’da 2005 yılında, kamp dışına çıkıp bilgisayar kullanıyorduk. O da akrabalarımızla konuşmak içindi.

Z: Akıllı telefon da bilgisayarın bir çeşidi aslında. Bugün çok kullandığımız Google 1998’de, internetli telefonlar ise 1999’da kullanıma girdi. Telefon şirketleri, Güney Kürdistan’da 1999 yılında, Irak’ta 2003 itibarıyla kuruldu. Günümüzde öyle bir noktaya gelmiş ki akıllı telefon kullanmayanlar garip karşılanıyor, geri kalmış adediliyor. Baktığımızda bugün, onsuz olmaz diye düşündüğümüz internetin, akıllı telefonların tarihi çok eskiye gitmiyor ama hayatımızı, zihniyetimizi ciddi düzeyde etkiliyor. 10-15 yıl önce hayatımızda sıradışı bir şeyken, bugün nerdeyse ekmek-su gibi bir ihtiyaç haline gelmiş. Bu anlamda birçok örnek de verilebilir.

Şunu görüyoruz; ekmek almak için parası yok ama telefon almak için borçlanıyor. Birçok genç, sırf telefon alabilmek için hırsızlık yapıyor. 2010’lardan sonra hayatımıza bu şekilde giren telefonlar, twitter, facebook, youtube, snap, instagram gibi sosyal medya platformları çok yaygınlaştı. Yaşamımızı 24 saat paylaşıyoruz, dışarıya açıyoruz bu platformlar üzerinden. Mesela, birçok genç kadın var, evden dışarı çıkamıyor ama internet üzerinden İran’dan, Avrupa’dan bir arkadaş, hatta bir sevgili bulabiliyor kendine. Telefon üzerinden kendine başka bir dünya kuruyor. Ben gözlemlerimi böyle ifade edebilirim.

W: 2009-2010 yılında aile içinde telefon kullanan bir ben vardım. O da dışarıya gidip geldiğim içindi. O zamanlar herkese çok acayip geliyordu. Ben de ne için kullandığımı bilmiyordum. Hep yanımdaydı, nereye gitsem kendimle götürüyordum. Sonra yavaş yavaş yaşadığım yerde teknik açıdan bir ilerleme oldu. Okula gittiğimizde, internetin ne olduğunu bilmiyorduk ama etrafımıza bakıyorduk, biz de internet kafeye gidip kendimize hesap açıyorduk ama niye açtığımızı da bilmiyorduk. Etraf böyle yaptığı için biz de yapıyorduk. Açtığımız hesap üzerinden konuşacağımız kimse de yoktu ama eğer arkadaşlarımızın varsa bizim de olmalı diye düşünüyorduk. 2012-2013 gibi kendime bir bilgisayar aldım. Bu bilgisayarla ne yaptığımı sorsanız, “hiç” derim. Sadece bir depo olarak kullanmışım. Telefondaki resimleri bilgisayara aktarıyordum. Onun dışında çok fazla işim yoktu bilgisayarla. Ama hatırlıyorum, bilgisayara yüklediğim şeylere birşey olup olmadığını düşünüyordum hep. “Keşke kullanmayı bilseydim.” derdim. Geçen gün telefon elimden düştü, camı kırıldı ama bu beni çok etkilemedi. İnsanı teknolojiye bağımlı hale getirmişler ama herkes de böyle değil. Kişinin isteğine bağlı. Mesela, kaç gündür buradayız ama sadece bir kere telefon kullandım. Teknik, pek çok gencin yaşamını etkiliyor. Tekniği her şeyin önüne koyuyorlar, esas işlerini yapmıyorlar. Maxmur’da çoğu kez gençler eylem, etkinliklere katılmıyorlar. Niye katılmadıklarını sorduğumuzda “Telefonla meşguldük, oyun oynuyorduk, PopG oynuyorduk.” diyorlar. Ben de bunları söyleyebilirim.

E: “Benim telefonum nasıl oldu?” söyleyeyim: Geçen yıl eski bir telefon vardı, kızkardeşimle birlikte kullanıyorduk. Ben liseyi bitirince telefon almak istiyordum aslında. Ama kızkardeşim hep telefonla meşguldü, benim kullanmama fırsat vermiyordu. O yüzden okullar kapanır kapanmaz telefon aldım. Telefonu, daha çok fotoğraf çekmek için kullanıyorum. Bir pikniğe gittiğimizde, arkadaşlarımlayken resim çekmeyi seviyorum. Küçükken etrafımızda telefon çok kullanılmamış ama televizyon da bir teknoloji. Mesela, ben küçükken annem hiç film, dizi izlemezdi. Bir flasha çizgifilm yüklemişlerdi, çizgi film izliyorduk ya da İngilizce öğreneceğimiz videolar. Annem-babam, televizyon benzeri şeylerle meşgul olmamızı hiç istemezdi. Türkçe bir şeyler izlememizi istemezlerdi. Şimdi küçük bir kızkardeşim de var, onun için de öyle. Hep Zarok TV izliyor. Şimdiye kadar internet kullanma

ihtiyacı duymadım. Annem “İnternetle uğraşacağımıza açın bir gazete, bir kitap okuyun.” der. Haftalık gazete getiriyor eve mesela, yeni sayı gelene kadar bitirmemizi istiyor. Bilmiyorum bizim evde böyle. İnternetsiz yaşayabiliyorum yani.

Ş: Ben telefon yokken daha mutlu olduğumu söyleyebilirim. Vaktim çoktu, kitap okuyordum, anne-babama yardım ediyordum. Ama şimdi yapmıyorum. Telefonun olduğunda hep telefonla meşgul oluyorsun. Olan biten herşeyden haberdar oluyorsun, herşeyi kolaylıkla okuyabiliyorsun, daha fazla bilgi sahibi oluyorsun. Ama bir dakikada bir sürü bilgi öğrendiğinde; aklında kalmıyor, unutuyorsun. Psikolojik olarak yoruyor, takattan düşürüyor. Güvenlik açısından da iyi değil. Telefon yoluyla istihbarat şirketleri bilgi topluyor. Alakan olsun olmasın reklamlara maruz kalıyorsun. Yaşamdan memnuniyet azalıyor. Hem iyi hem kötü yanları var aslında.

S: Teknoloji öyle bir noktaya gelmiş ki hem olumlu hem olumsuz yönleri var. Acıktığında, evden çıkmadan telefon üzerinden sipariş verebiliyorsun. Neolitik döneme baktığımızda da insanlar neye ihtiyaç duymuşlarsa, onu yaptıklarını görüyoruz. Mesela yemek ihtiyacı var. Bu ihtiyacı karşılamak için ava gittiler, tarım, hayvancılık yaptılar. Sonra zaman geçtikçe şehirleşmeye gittiler. Neolitik dönemde insanlar şehirleşmeye geçtiklerinde ne istediklerini biliyorlardı. Bana göre telefon da böyle bir şey. Kapitalizm, şimdi her şeyi kendine ait kılıyor. Teknolojiyi, kendi kirli amaçları için kullanıyor. Mesela öğretmenlerimizi, öğrencileri telefon veya farklı teknolojiler üzerinden karalıyor. İstihbarat da telefonu, tekniği kullanıyor. Diğer yandan teknolojinin iyi yanları da var. Ulaşamadığın bilgilere ulaşabiliyorsun, araştırma yapabiliyorsun, dil öğrenebiliyorsun. En fazla whatsapp kullanıyorum, arkadaşlarımla konuşuyorum, kendi aramızda araştırmalar, yazılar paylaşıyoruz. Sonuçta zararları var ama eğer insan doğru kullanırsa faydası da var.

Zr: Teknolojiyi seviyorum. Bana göre, telefon kötü bir şey değil. Eğer birinin niyeti kötüyse, dört duvar arasına da konulsa kötülük yapar. İnsana bağlı yani iyiliği kötülüğü. Teknoloji sayesinde her yere, herkese ulaşabiliyoruz. Bazıları telefon olmadan yapamıyor. Bu, kötü bir şey. Bana göre, bir kadın teknolojiden anlamalı. Mesela telefonu bozulduğunda, bir program yükleyeceği zaman, başkasının yardımına mecbur kalmamalı. Eğer teknolojiden anlarsa iyi kullanabilir; anlamazsa kötü kullanır, kötü niyetli kimselerin ağına düşer.

L: Bu nokta önemli. Binlerce kadın telefon yüzünden öldürülüyor. Bir resim yüklemiş mesela, bu resim kötü kişilerin eline geçtiği için, paylaşıldığı için öldürülüyor kadın. Nasıl kullanacağını bilse sorun çıkmıyor. 10 yaşındaki çocuk, telefonu nasıl kullanacağını bilmiyor ve binbir türlü sorunla karşı karşıya kalıyor.

Z: Şiddetten bahsettiğimizde şiddetin bir sürü çeşidi var: Ekonomik, duygusal, cinsel... Pek çok şiddet çeşidi var. Özellikle son yıllarda kadın hareketleri, dijital şiddetten bahsediyor. Bilinçlendirme, bilgilendirme amaçlı birçok kampanya da yapıldı.

Sanal ortamda kendimizi nasıl koruyabiliriz? Bu çok önemli bir nokta. Bana göre de kadın, teknolojiyi nasıl kullanacağını bilmeli. Televizyon bozulduğunda tamir edebilmeli, program indirebilmeli, nasıl şifre koyacağını bilmeli mesela. Kendini korumak için erkeklere mecbur kalmamalı. Dijital şiddetten korunması için bu gerekli. Genç bir kadın, internet üzerinden bir adamla tanışıyor. Artık adam nasıl ikna ediyorsa, kadın adama resimlerini gönderiyor. Sonra bu adam, isteklerini yerine getirmezse, fotoğraflarını herkesle paylaşacağı tehdidiyle genç kadını ilişkiyi sürdürmeye mecbur bırakıyor. Başka bir örnek de facebook üzerinden tanışıp evlenenler üzerinden verilebilir. Evlendikleri zaman ortaya çıkıyor ki aslında evlendiği kişi, facebook üzerinden tanıştığı gibi değil, başka resimlerle, başka bir karakterle tanıtmış kendini. PopG ve diğer oyunlara baktığımızda şiddet, öldürme, kadınların aşağılanması üzerine kurulu olduğunu görüyoruz. Çocuklar, bu oyunları oynayarak bu tür şeyleri öğrenerek büyüyorlar ve şiddeti normalleştiriyorlar.

Sr: Birçok çocuk, PopG oynarken oyun içinde başkalarıyla konuşuyor. Kötü şeyler öğreniyor. Günümüzde birçok anne, sırf çocukları ağlamasın diye ya da yemek yesin diye telefon veriyor çocuğun eline. Çocuk ağladığında dünya duracak sanki. Annem böyle yapmıyordu mesela. Ne kadar ağlarsan ağla, sonuç değişmeyecek diyordu. Halamın oğlunu izliyorum. Oyunların taklidini yapıyor. Aynı o oyunlardaki gibi hareket ediyor, konuşuyor. Aslında en büyük şiddet budur. Çok acayip şeyler paylaşıyorlar. Merak ettiklerini bulabiliyorsun diğer yandan, iyi yönü bu belki.

Zr: Bir erkeğin facebook kullandığında, kendi resmini profile koyması normal karşılanıyor. Ama aynı erkek, kız kardeşinin kendi resmini paylaşmasını veya profil yapmasını kabul etmiyor. Çünkü fotoğraf yüklendiğinde altına yorum yapılıyor, bu da onu rahatsız ediyor. O zamanlar ben yorumların nasıl kapatılacağını ya da bloklamayı bilmiyordum. Bu yüzden, sırf sorun olmasın diye profilden kendi resmimi kaldırıp başka bir resim yüklemiştim. Bana göre, bu da bir tür şiddet. Niye bir kadın facebooku bir erkek gibi kullanmasın? Niye facebook hesabı açtığında adını değiştirmek, profil resimlerinde yüzünü gizlemek zorunda kalsın? Çünkü kadın korkuyor; kötü bir yorum yapılmasından, resimlerinin yayılmasından korkuyor. Eğer bir kadın, bu alanda rahat yer alamıyorsa keyfine göre paylaşım yapamıyorsa bu da bir şiddettir.

O: Çocukluğumuzda ailecek oturur dizi seyrederdik. Bu ne yapardı? Bir düzen oluştururdu, kendine bağlardı. Telefon da böyle. Bir kültür gibi yayıldı. Bir genç, liseye başladığında telefonu olmalı. En başarılı çocuğa, en iyi model telefon alınır. Ben, telefon kullanımını sistemin ideolojisiyle bağlantılandırıyorum.

Mesela 2003 yılından bahsediyoruz. Bu yıllar, ortadoğu için çok önemli yıllardı. Ulus devletlerin, Ortadoğu'ya müdahale ettiği yıllardı. Yani teknoloji kullanımını askeri, siyasi durumdan bağımsız ele almamalıyız. Bütün teknoloji kapitalizme aittir diyemeyiz ama telefon ve televizyon, özellikle kapitalizmin kendini yaydığı, etkili kıldığı araçlardan. Teknoloji Avrupa'da çok ucuz mesela. Böylece daha fazla insanı kendi kontrollerine almak istiyorlar. Telefonların, bu kadar fazla olması çok da masumane değil. Yaygınlaştığı yıllar bile tesadüfi değil, Irak'ın işgaliyle birlikte düşünelim. Ortadoğu'da kapitalizm, Avrupa kadar hâkim değil. Bunda belki dinin etkisi var, toplumsallığın, kültürün etkisi var. Ama telefonlar yoluyla Irak'ta yaşayan bir kadın, bir genç, en az Avrupa'da yaşayan bir genç kadar kapitalizmden etkileniyor. Kapitalizm ne yapıyor? Özellikle gençler arasında çelişki yayıyor. Şimdi elinde bir telefon olduğunda, bir dizi izlediğinde nerdeyse bütün vaktin bunlarla geçiyor.

Arkadaşlar çoğunlukla “Eğer bilinçli kullanılırsa iyi, bilinçsiz kullanılırsa kötü” dediler. Ama neye göre biliyoruz? Bilgimiz, neyi nasıl bildiğimiz sisteme göre şekilleniyor. Kendimize ait, özlü bir bilme halimiz kalmamış ki! Elimde bir telefon olduğunda, sistem ne isterse bana yaptırıyordu. Mesela, yeni telefon aldığımızda ilk bir erkekle ilişkiye geçiyoruz, kendimize ait bir fotoğraf albümü yapıyoruz. Hiç kimse de kendi doğal haliyle resim çekmiyor. Poz veriyor; dudaklarını, kaşını, gözünü sistemin ölçülerine göre yapıyor, kendinin böyle görülmesini, beğenilmesini istiyor. Mesela, estetik ameliyat yapan, yüzüne estetik yapan kadınlar resimlerini facebookta profil yapabiliyorlar. Estetik yapmayan kızlar, kendi resimleri yerine bir gül ya da başka bir şey koyuyorlar profil resimlerine. Çoğunlukla böyledir. Ya da telefon kullanımında “Bilinçli kullanırsak farklı olur.” diyoruz ya bu da yanlış bana göre. Kendimizi kendi cevherimize göre eğitmiş miyiz? Bu mümkün değil ki! Ailenin eğitimine de bağlı. Ailenin eğitimi de sermaye sistemine göre şekilleniyor. Dolayısıyla teknoloji kullanımını, kapitalizmin ideolojisinden ayrı değerlendiremeyiz.

Bütün gençler, telefon kullanmak istiyor. Çünkü kendilerine ait bir şey olsun istiyorlar. Ailenin karışamayacağı, kendine ait, sadece kendinin bildiği bir yaşam istiyorlar. Bir şifre koyuyorsun, kimse açamıyor. Sadece bize ait bir şey olmasını istiyoruz, seviyoruz. Çünkü bize ait hiçbir şey yok. Yaşamımızın bir çerçevesi var, bu çerçeveye göre giyiniyoruz, konuşuyoruz. Diyorlar ya “sınırsız internet” diye, gerçekten de sınırsız. İşte internetin bir çerçevesi yok, her şeyi yapabilirsin. Kullanımı da bize bağlı değil, kendimizi kandırmayalım, kapitalizme göre şekilleniyor. Bilinç, bilgi kalmamış ki bilinçli kullanalım. Bir yaşam, bir kişilik oluşturuyor. Aşırı bir bireycilik yaratıyor. Kadın-erkek ilişkisi, kadın-kadın ilişkisi bile internet kullanımına göre şekilleniyor. Diziler, sistemi kalıcılaştırmak için var. Diziler yoluyla ensest, taciz, şiddet yaygınlaşıyor. Çünkü insanların güdüleriyle oynuyorlar.

20 yaşına kadar bir erkek arkadaşı olmayan bir kadın, bunu arkadaşlarıyla paylaşmaya utanıyor. Bir kadın, 24 saat internette olursa ister istemez bazı şeyleri, reklamları izlemek zorunda kalıyor. Reklamlar yoluyla güdülerimizi, arzularımızı kontrol ediyorlar. İnternete bir resim koyuyorsun, çok rahat photoshop programı yoluyla resmini çıplak hale getirip paylaşabiliyorlar. Çocuklar, PopG şifresini paylaşmadığı için birbirini öldürebiliyor. Başur'da birçok kadın mafya ağlarına düşüyor. Bunların hepsi bir saldırıdır.

Diğer yandan da biliyorum ki genç kadınlara ulaşabilmek için internet kullanmak zorundayım. Yine de “internetsiz, telefonsuz yaşam olmaz.” sözüne katılmıyorum. Bu, tıpkı kapitalizm, liberalizm olmadan yaşanmaz gibi bir şey. Teknoloji meselesini böyle değerlendiriyorum ben de.

Z: Bilim ve teknoloji de birbirine karıştırılıyor. Teknoloji ve bilim aynı şey değil. Bilim, toplumsal bir şey, gelişimini bir kartopu gibi ele alabiliriz. Neolitikten, hatta öncesinden günümüze kadar toplanıyor. Mesela “teşî” kaç bin yıllık. Şimdiki tekstil fabrikaları teşîye dayanır. Teşî olmasaydı bugünkü teknoloji olmazdı diyebiliriz. Teşî, geçmişte kalmadı. Bugün de kullanılıyor. Ama kapitalizmin ideolojisi ne yapıyor? Teşîyi karalıyor, unutturuyor, “tekstil fabrikasını ben yarattım, ben olmasaydım olmazdı.” diyor. Her şeyi kendine ait kılıyor. Teknolojiyi de bilimi de kendine ait kılıyor. Tarihsel-toplumsal emeği inkar ediyor. Bilimin ideolojisi, bugün kapitalizmin ideolojik çemberine girmiş durumda. Aynı şey bugün teknoloji, özellikle de telefon kullanımı açısından da geçerli. Eğer kapitalist ideolojinin bu etkisini görüp farkına varabilirsek, bu egemen iktidar sistemine alternatif bir yaşam diyorsak; egemen teknoloji kullanımına alternatif, bağımsız bir teknoloji alanı da oluşturabiliriz. Eğer bunu yapmazsak kapitalizmin çerçevesinin dışına çıkamayız. Mesela hacker'lar var, bir kısmı mafyavari işler yapıyor, bir kısmı da sistem karşıtı işler yapıyor. Teknoloji araçları, internet üzerinden sistem kurumlarına saldırıyor. Kullandıkları programlar, kapitalist teknolojinin yazıp önlerine koyduğu microsoft, android, google gibi programlar değil. Kendi programlarını kendileri yazıyorlar, kendi araçlarını kendileri yapıyorlar. Bir son not olarak ben de bunları eklemek istedim.

Tarihin Doğru Tarafında Yer Alanların Hareketi: 1968

Nagihan Akarsel

“Yaşamın anlamı, soluk alıp verişlerin, yürek atışlarının bir ideale yol alışın, bitimsiz bir akışın kendisi olduğu gerçeğindedir. Yoksa o duyuşların yüceliği anlaşılmaz.”¹

Sakine Cansız

Giriş

“Tarihin doğru tarafında olduğumuza dair inancımız tamdı.”² 1968 Gençlik ve Kültür Hareketinde yer alan Alman bir aktivist Gretchen zamanın ruhunu özetleyen bir cümleyle sesleniyor bize. Kurduğu cümle dönemin kolektif bilincinin ve bu bilincin yarattığı ruhsal iklimin bir yansıması adeta. Dönemin düşünme ve hissetme tarzını, zihniyetini ifade ediyor. “Zamanın ruhunu okumak”³ bu mücadelenin anlam evrenini anlamaktan geçiyor. Yaşamdan süzülüp gelen ve geleceğin koordinatlarını oluşturan bu ruhu okumak ise ilişkilerin bütünselliğinde anlam bulan yaşamı anlamayı⁴ gerekli kılıyor.

¹ Sakine Cansız, *Hep Kavgaydı Yaşamım*, İstanbul: Aram Yayınları, 2014.

² Gretchen Dutschke 1968 Gençlik Kültür Devrimine katılan Alman bir aktivisttir. 1968 kuşağının Almanya’daki önderlerinden Rudi Dutschke’nin eşi olarak anılmaktadır. Gretchen hala Almanya’da, bir feminist ve Yeşiller Partisi üyesi olarak yaşamını sürdürmektedir.

³ 21 Mart 2013 yılında Diyarbakır newrozunda okunan Abdullah Öcalan’ın mektubundan alınmıştır.

⁴ Atakan Mahir (İbrahim Çoban) “Yaşam ilişkilerin bütünselliğidir” demektedir.

Gretchen’in o zaman kurduğu cümle şimdiki mücadelesinin de harcını oluşturuyor. Bugün bir ekolojist ve feminist olarak mücadelesine devam ediyor. “Dünyayı kaybedersek hiçbir şeyimiz kalmaz” diyerek baş koydukları yolda yumuşak ama kalıcı bir kültür devrimi yaratıldığını ifade ediyor. Dünyayı değiştirme iddiası olan 1968 Gençlik Kültür Hareketi’nin dünyayı değiştiremediğini ancak günlük yaşamda değişimlere neden olduğunu anlatıyor. Yani yaşam tarzında bir değişimin olduğunu, ruhsal ve düşünsel dünyalarında her şeyin daha da şeffaflaştığını belirtiyor. “Ne istediğini bilen gençler olarak” mücadelesini aynı yolda ama kadın özgürlüğünü ek-sene olarak yürütmeye devam ediyor Gretchen.

Yazıda Gretchen’in kurduğu cümleden yola çıkarak bazı sorular soralım. Mesela doğru olan neydi? Tarihin doğru tarafında yer almak ne demekti? Neden tarih okumalarımızda 1968 önemli bir eşiktir? Bu eşikte çözümlenmesi gereken tarihsel ve toplumsal koşullar nelerdi? Dönemin devrimci öznesi kimdi? Ve bu devrimci özne nasıl bir devrim gerçekleştirmişti? Bu devrimin özellikleri nelerdi? Kadınlar bu devrimin neresinde yer alıyordu? 68’de kuşandıkları inancın kaynakları nelerdi, nasıl bir yaşam tarzına yol açmıştı? O dönemden günümüze ne değişti? Taşındıkları ruhu günümüzde kim, nasıl temsil ediyor? Bu sorularla bağlantılı olarak öncü kişiliklerin temsil ettiği değerler nelerdir?

“Gelecek uzun sürer”

Bir düşünceden ve onun ifade gücünden büyülenmek ilk bakışta aşk gibidir. Bir an’da gerçekleşir. Ancak o duyguyu anlamak ve anlatabilmek uzun sürer. 1968’in açtığı yolun henüz kapanmamış bir parantez olduğunu belirten Althusser’in “gelecek uzun sürer” belirlemesi bu hissin bir ifadesi sanki. Çünkü tarihin akışını değiştiren gençlerin doğru eylemidir 1968 Gençlik Kültür Hareketi. Devrimci öznesi gençliktir. Tarihte ilk defa bir sosyal sınıf değil bir yaş sınıfı devrime öncülük etmektedir.⁵ Ruhsal ve düşünsel iklimi gençliğin enerjisini kuşanmıştır. Ama bu enerji devrime akıtılması gereken bir ara sınıfın değil, devrimin ruhunu dokuyan öznenin enerjisidir. Anlam devrimine giden yolda gezegenimizin karşı karşıya kaldığı ekolojik yıkıma, ekonomik tehlikelere, kültürel kırıma, kadın kırımına, sömürgeleştirmeye, “ben devri”ne⁶ bir başkaldırı söz konusudur. Bu hareketin kendini buluş ey-

⁵ Edgar Morin, 1968’in öncü öznesinin bir sosyal sınıf değil bir yaş sınıfı olduğu belirlemesini yapıyor.

⁶ Adam Curtis imzalı dört bölümlük “Ben Devri” BBC belgeseline ismini veren bir belirlemedir. Bu belgeselde Freud’un bilinçaltı araştırma teknikleriyle hizmet ettiği kitle manipülasyonu, halkla ilişkilerde belirleyici olan tüketim kültürünü anlatmaktadır.

lemlerine⁷ dönüşmesinin nedeni inandıkları doğru ile bağlantılıdır. Abdullah Öcalan'ın, "Gençler doğruya en yakın olan kesimlerdir"⁸ belirlemesi bu eksenle bize yol göstermektedir.

"Kimsenin girmedığı yollara gir ve yürü!"

"Kimsenin girmedığı yollara gir ve yürü. Kimsenin düşünmediği fikirlere aç kafanı!" Düzene olan öfke böyle yazılmıştı Fransa duvarlarına. 68' Mayıs'ında Nanterre ve Sorbonne Üniversitelerinde başlayan öğrenci hareketlerinin kaynağı bu ruhtu. 1968, 1960'ların ikinci yarısından 1970'lerin başına kadar etkili olan toplumsal hareket dalgasının simgeleştiği bir eşik oldu. Filistin, Cezayir, Vietnam ve Latin Amerika'da var olan hareketlilik bir an'da dünyanın dört bir yanını sardı. Gençlik bu ruhu sahiplenerek, dönemin devrimci öznesi oldu. İlk aşamada öğrenci hareketleri yayıldı, ikinci aşamada binlerce işçi öğrencilere destek verdi. Toplumda geleneksel rollere karşı gelişen ve otoritenin sorgulanmasını beraberinde getiren özerklik, kişisel gelişim, yaratıcılık, birey olma gibi değerler öne çıktı. "Anlatılan senin hikayendir", "Hayal gücü eksik olanlar neyin eksik olduğunu hayal edemez" ya da "Tahayyül edemeyenler nelerden mahrum kaldıklarını bilemezler", "Hepimizin içinde bir polis uyur, onu öldürmeliyiz", Kafadaki polisten kurtul", "Her iktidar bozar, mutlak iktidar mutlaka bozar" şeklinde sloganlar döneme damgasını vurdu. 1966-80 yılları arasında varlığını sürdüren Kara Panter Hareketi'nin lideri Fred Hampton'un, "Umutsuzluk gördüğümde devrim sıfır noktasındadır", "Halkın olduğu yerde güç vardır", "Kelimeler güzeldir, eylem yücedir" gibi belirlemeleri o dönemin ruhunu ifade eder. Dünyanın dört bir yanında bir ruh kardeşliği yaşanır.⁹

"Hüzünlü olmaktansa öfkeli olmayı tercih ederim"

Her ülkenin koşullarına göre form kazandı bu ruh. Esnek ve akışkan bir şekilde toplumsal hareketlere dönüştü. Devrimci öznenin ilham kaynağı bütünlüklü manifesto ya da teorik programlardan ziyade, Frantz Fanon'un Cezayir bağımsızlık savaşı ile bağlantılı söyledikleri, Çin devriminin mimarı Mao'nun kültürel devrim teorileri, Che'nin bütünlüklü enternasyonalist devrim perspektifi, gerilla mücadelesi ile zafere ulaşan Küba devrimi, Filistin mücadelesinin haklılığı, ABD'nin Vietnam işgaline karşı Ho Chi Minh önderliğinde gelişen direniş ve ABD'ye karşı gelişen

⁷ "The Baader-Meinhof" filminde geçen bir tespittir.

⁸ Abdullah Öcalan, *Çözümlemeler*, Mayıs 1996.

⁹ Ayşen Uysal, "Mayıs 68 ve Toplumsal Hareketlerin Uluslararası Dolaşımı", *1968 İsyan, Devrim, Özgürlük* içinde, ed., Ömer Turan, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2019.

anti militarist cepheydi. Amerika’da 1965 yılında Malcolm X’in katledilmesi, 4 Nisan 1968’de ırkçılık karşıtı hareketin liderlerinden Martin Luther King’in öldürülmesi ile bağlantılı birçok üniversitede öğrenciler ayaklandı, eylemler düzenledi.¹⁰ 9 Ekim 1967’de Latin Amerika’da Che’nin ABD emperyalizmi tarafından katledilmesi öfkeyi biletti. New York’ta 100 bin kişinin öncülük ettiği savaş karşıtı eylemler, Japonya’da Okinawa’da bulunan Amerikan üssünün kapatılması için yapılan eylemler, Almanya’da Baader-Meinhoff adıyla vücut bulan Kızılordu Fraksiyonu (RAF) gerillaları devrim perspektifini şehirlere taşıdı. Devrim yapılamasa da toplumun dokusunda bir değişime neden olan RAF’ın öncülerinden Ulrike Meinhoff’un egemenlik zincirini şehirden kırmayı hedefleyen düşünceleri yeni bir devrimci profili açığa çıkardı. “Hüzünlü olmaktansa öfkeli olmayı tercih ederim” diyen Ulrike’nin dünyası 68’in düşünsel ve ruhsal dünyasının özetidir.

“Yol çok uzun”

Yaşam tarzını değiştirmeyi esas alan bir devrim olduğu için Wallerstein’in deyimiyle, “yol çok uzun”dur. Bu yolda kavramların anlamı değişir. Bilimsel, felsefi ve sanatsal bağlamlarının önemi keşfedilir. Hakikat, sanat, felsefe, bilim, cinsellik, ruhsal ve düşünsel hayat başta olmak üzere yaşamı ve toplumu ilgilendiren her kavram yeniden ele alınır. İdeolojik ve sosyolojik çözümlemeler iç içe geçer. Yaşam tarzına dönüşmeyen, hissedilmeyen düşüncenin anlamsız olduğu ifade edilir. Bireyin ruhsal ve düşünsel dünyasının kolektif bilinç ile bağına odaklanılır. “Çünkü çözümlenen an değil tarih, birey değil toplumdur.”¹¹

Bu yol o kadar uzundur ki Sakine Cansız’ın yolu Arjantinli Alina Sanchez (Legerin Çiya) ile, Bernandine Dohrn’un yolu Zeryan Deniz Amed (Ayşegül Kaçar) ile, Hüseyin Cevahir’in yolu Çiyager Hevi (Cihad Türkan) ile, Hüseyin Çelebi’nin yolu Christa Eckes ile, Suphi Nejat Ağırnaslı’nın (Paramaz Kızılbaş) yolu Kürdistan Özgürlük Hareketi’nin kızıl yıldızı (Sterka Sor)¹² Ali Çiçek ile kesişir. Dönemin özgürlük ruhunun ve mücadele gücünün ortak temsilcilerine geçmeden önce “tarihin doğru tarafında” yer aldıklarına inanan bu bilge gençlerin arayışlarına kaynaklık eden doğru neydi ona bakalım. Sosyal bilim anlayışı, paradigma değişimi, enternasyonalist ruh, kadın özgürlüğü, ekolojik arayışlar başta olmak üzere zamana yön veren bilimsel,

¹⁰ İştan Gündüz, *68 Mayısında Paris*, İstanbul: Parşömen Yayınları, 2009, 78.

¹¹ Abdullah Öcalan, 1986’da Kürdistan Özgürlük Hareketi’nin 3. Kongresinde bu cümleyi kurmuştur.

¹² 12 Eylül 1980 faşist darbesi ile cezaevine giren Ali Çiçek 14 Temmuz 1982’de büyük ölüm orucu direnişine Mehmet Hayri Durmuş, Kemal Pir, Akif Yılmaz ile beraber katılır. 17 Eylül 1982’de şehit düşer. Kızıl yıldız tanımlamasını Hayri Durmuş kendisi için yapmıştır.

sosyal, siyasal gelişmeler önemli. Zamanın ruhunu birlikte okuyalım.

“Doğru olan neydi?”

Doğru olan neydi? Doğru yaşam arayışı mıydı? “Yanlış hayat doğru yaşanmaz” diyen Adorno’nun son derece doğru bir belirleme yaptığı halde yaşadığı umutsuzluk muydu? J.P. Sartre’nin herkese kendini devrimci özne kılma imkânı veren varoluşçu felsefesi miydi? Deleuze ve Felix Guattari’nin rizom¹³ kavramı ile anlatmaya çalıştıkları çoklukla, oluşla, farklılıkla var olma biçimi miydi?¹⁴ Foucault’un, Deleuze’nin Anlamın Mantiği kitabından sonra “Bu yüzyıl Deleuze’nin yüzyılı olarak anılacak” belirlemesini yapmaya götüren neydi? Ya da atomun gücünü keşfeden Einstein’ın, “20. yüzyıl sizinle anılacak” değerlendirmelerine, “Benimle değil insanın gücünü fark eden Freud ile anılacak” demesi miydi? Evet 20. yüzyılda her anlamda çoklu bir mücadele söz konusudur. İki büyük dünya savaşı, ekonomik krizler, ulusal kurtuluş mücadeleleri, kadın özgürlük arayışları, ekolojik yıkım, reel sosyalist deneyim başta olmak üzere çoklu ve kıran kırana bir mücadeledir bu.

Doğrunun tanımına da yaşanılan çağın güçlü bir analizini yaparak ulaşabiliriz. Doğruyu doğru yapan an’a ve bireye ve bunun kolektif bileşkeleri olan zamana ve topluma ne kadar cevap verdiğidir. Felsefik bir kavramdır. Zira bilgelik sevgisi anlamına gelen felsefe de doğru kavramı anlam ve gerçek kavramları ile iç içe geçer. Anlam zihindeki algıyı, gerçek dış dünyayı ifade eder. Doğru ne tek başına öznde ne tek başına nesnede yer alır. Bütünlüklü bir yaklaşımla hem anlam-sal hem gerçek boyutuyla özne ve nesne toplamında açığa çıkar.¹⁵ Doğru kavramının karşılığı bu tanımdan yola çıktığımızda hakikat olarak belirir.

Doğrunun tanımına da yaşanılan çağın güçlü bir analizini yaparak ulaşabiliriz. Doğruyu doğru yapan an’a ve bireye ve bunun kolektif bileşkeleri olan zamana ve topluma ne kadar cevap verdiğidir. Felsefik bir kavramdır. Zira bilgelik sevgisi anlamına gelen felsefe de doğru kavramı anlam ve gerçek kavramları ile iç içe geçer. Anlam zihindeki algıyı, gerçek dış dünyayı ifade eder.

¹³ Rizom genellikle toprak altında bulunan ve yukarı doğru filizler, aşağıya doğru kökler veren kalın ve yatay gövde olarak tarif edilmektedir.

¹⁴ Ne başı ne de sonu olmayan fakat hep oradan büyüyen ve taşan bir ortası vardır rizomun. Diğer anlamı köksaptır. Çokluğu ve farklılığı ifade eder. Rizom hiyerarşik yapılardan azadedir. Belli bir mensuba aidiyeti ifade eden soykütük yerine köksapı kullanır.

¹⁵ Şeref Günday, *Doğru ve Doğruluk Kuramları*, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/31873>. (Son Erişim: 5 Eylül 2021)

Ve “felsefe hakikat araştırmasıdır”¹⁶ denilebilir. Hakikat tartışmalarının merkezinde ise doğru yaşam arayışı yer alır. Hakikati açıklamayı da bilim, felsefe ve estetik ile başarabiliriz. O zaman doğru, iyi ve güzel bir yaşamın yöntemlerine ulaşabiliriz. Bu anlamda doğru yaşamın yolu da hakikatin toplumsal boyutunu açığa çıkarmakla mümkündür. 1968 gençliğinin Adorno’ya olan tepkisi¹⁷ doğru yaşam arayışına inanmaması ve hakikati aramaktan vazgeçmesi ile bağlantılı mıydı? Örneklerimizi ve sorularımızı çoğaltabiliriz. Ama burada kısaca belirtmek istediğimiz doğru yaşam arayışının bilimsel, sanatsal ve ahlaksal birçok boyutunun olduğu. Zerdüştlüğün üç ilkesini, “Doğru düşün, güzel söyle ve sağlam yap” olarak formüle eden Abdullah Öcalan, “Doğru düşün bilime, güzel söyle sanata, sağlam yap ahlaka vurgu yapıyor. Bu üç ilke güncelleştirilerek güzel bir yaşama ulaşılabilir.” diyerek bunun formülünü sunuyor.¹⁸ Bu da dönemin sosyal bilim anlayışını, paradigmasal gücünü, kültürel, bilimsel sorgulamalarını incelemeyi gerekli kılıyor.

Sosyal Bilim Anlayışında Değişimler

Sosyal bilim ikinci dünya savaşından sonra yeni bir döneme girmiştir ve bir kriz yaşamaktadır. Sovyet sisteminin çözülmeye başlaması, ulus devletin refah devleti projesinin iflas etmeye başlaması, klasik sömürgeciliğin tasfiyesi bunun temel sebebidir. 1968 Hareketi bu değişim sancılarının farkındadır. Pozitivizmden ve Avrupa merkezli düşünce yapısından kurtulma arayışı artmıştır. Bu hakikat araştırmalarının yeni bir aşamaya gelmesi demektir. Toplumsal doğa tüm zaman ve mekanlarda araştırma konusu yapılır. Akıl, özne, zihin, bilgi, cinsellik, yabancılaşma, iktidar başta olmak üzere çok sayıda kavram sorgulanır.¹⁹ Feminizm sosyal bilim başta olmak üzere bütün alanlarda kadın bakış açısına dayalı arayışlarını güçlendirir. Kadın hareketleri varoluşlarını kendi öz güçlerine dayalı gerçekleştirme arayışlarına girer. Hak ve hukuk mücadelesinde belli bir aşamaya gelirse de bunun yetmediği anlaşılır. 1950’lerden itibaren gündeme gelen ekolojik yıkım, insan-doğa ilişkisinde yeni arayışları beraberinde getirir. Ekolojik düşünce oluşmaya başladıkça modernizm daha

¹⁶ Sevinç Türkmen Aksu, *Hakikat Sevgisi ve Hakikat Arzusu Olarak Felsefe: Platon ve Spinoza*, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/804398>. (Son Erişim: 15 Eylül 2021)

¹⁷ Abdullah Öcalan, *Demokratik Uygurlik Manifestosu: Özgürlük Sosyolojisi*, İstanbul: Aram Yayınları, 2009.

¹⁸ Abdullah Öcalan, *Demokratik Uygurlik Manifestosu: Özgürlük Sosyolojisi*, İstanbul: Aram Yayınları, 2009.

¹⁹ 1968 Gençlik Kültür Devrimi sosyal bilimlerde yeni bir dönemin başlamasında oldukça etkilidir. Bu dönem liberal ideolojinin ve pozitivist bilimciliğin sorgulanmaya başlandığı bir dönemdir. Pragmatizm, varoluşçuluk, postmodernizm, Frankfurt Okulu, Analet Ekole gibi birçok felsefi düşünce ve okulu bu sorgulamalarla gelişmiştir.

fazla sorgulanır. Malthus'un nüfus teorisi, Darwin'in evrim teorisi başta olmak üzere Bacon ve Descartes gibi düşünürlerin doğaya dair görüşleri yeniden ele alınmaktadır. Birçok kavram yeniden düşünülmekte, sınıf çelişkisi ile beraber insanın doğa ile, kadının ataerkil sistem ile yaşadığı çelişkiler öne çıkmaktadır.

Sosyal bilim anlayışında meydana gelen değişimin sancıları en çok da bu kavramların tanımında açığa çıkıyor. Toplumun, zamanın ve mekânın ihtiyaçları ön plandadır. Siyasetin anlamı da bununla bağlantılı değişir. Siyaset özerk bir alan olmanın ötesinde farklı alanların bileşkesi olarak ele alınır. Her alana etki eden bir siyaset anlayışının önemi tartışılır. Toplumun siyasallaşmasından ziyade siyasetin toplumsallaşması yönünde tartışmalar gelişir. Yine devrimin araç değil amacın kendisi olduğu en çok bu dönemde açığa çıkar. Devrimci hareketin bizzat devrimin kendisi olduğu dile getirilir.

Paradigmanın Değişimi

Hakikat, bilmenin kendisi olduğu için bilgi ile doğrudan bağlantılıdır. Değerler bütünü veya benimsenen doğruların dayandığı bilgi yapılanmasını ifade eden paradigma kavramının hakikatin ele alınışında belirleyici bir yeri vardır. 1968'de hem ideolojik hem sosyolojik anlamda bir değişim söz konusudur. Abdullah Öcalan Özgürlük Sosyolojisi kitabında 1968'i paradigma değişiminin yaşandığı bir eşik olarak değerlendirmektedir. I. Wallerstein Dünya Sistemleri Analizi kitabında 1968 Gençlik Hareketinin öz ve yarattığı sonuçlar itibarıyla 1848 devrimine benzediği tespitini yapmaktadır. 1848 devrimlerinde özne işçilerdi. Paris'te metal işçileri, Berlin'de dokumacılar devrimin öncülüğünü yapıyorlardı. 1848 devriminin beslediği kaynak Fransız Devrimi ve sanayi devrimiydi. 1 Şubat 1848'de Marx ve Hegel tarafından kaleme alınan Komünist Manifesto aynı zamanda Marksizmin doğuşunu haber veriyordu. 19. yüzyıl devrimciliğinde önemli bir eşik aşıyor, işçi sınıfının önderliği ilan ediliyordu. Bu Alman felsefesinde romantizmin ve idealizmin zirveye ulaştığı, aynı zamanda materyalizmin yeni bir derinlik kazandığı ve belirgin olduğu bir dönemdir. Almanya'da idealist felsefe, Fransa'da sosyalist düşünce, İngiltere'de iktisat teorisi gelişmektedir. Bir yandan siyasal ideolojiler özelde liberalizm öne çıkar, aynı zamanda sosyalist düşüncenin kökleri belirginleşir, diğer taraftan Auguste Comte ile pozitivizm öne çıkar. 1848'in form kazanmış hali, 20. yüzyılın başında gelişen 1917 Ekim Devrimi olur.

1848 işçi hareketleri nasıl bir paradigma değişimini ifade ediyorsa 1968 gençlik hareketleri de bir paradigma değişiminin ifadesidir. Nasıl ki 1848'den sonra sosyalist, sosyal demokrat hareketler ile ulusal kurtuluş hareketleri gelişmişse, 1968'den sonra da ekolojist, kültürel ve feminist hareketlerin geliştiğine tanık oluyoruz. Her iki dönem açısından belirleyici olan paradigma değişimini ifade ediyor olmalarıdır.

Sınıf eksenli yaklaşımdan toplum eksenli yaklaşıma bir geçiş söz konusudur. Özenin işçi sınıfı değil gençlik olması en belirgin yöndür. Manevi kültür alanında bir ideolojik devrim olarak ortaya çıkan 1968 ile modern kültürün ideolojik hegemonyası ilk defa kırılmaya uğramaktadır. Birçok kültürel, cinsel, etnik, dinsel ve yerel toplumlar kimlikleri için başkaldırının içinde yer almaktadır.

Kültürel, Felsefik, Bilimsel Sorgulamalar

Bu dönemde toplumsal hareketlenmenin yanısıra kültürel, felsefik ve bilimsel sorgulamalar da gelişir. Reel sosyalizm, ulusal kurtuluş hareketleri ve sosyal demokrasinin toplumsal sorunlara cevap olmadığı görülür. Bu akımlar kapitalizmin yaşam tarzını aşamamışlardır. Kapitalizme bir nefret gelişirken bu akımlara karşı da güvensizlik gelişmiştir. Akıl ve özne gibi kavramlar, zihin problemleri, cinsellik sorgulamaları, bilgi, yabancılaşma, iktidar, gibi kavramlar sorgulanır. Eleştirel teorelin alternatif üretmemesi gençlerin tepkilerine neden olur. Entelektüel alanda aydın sorunluluğu tartışmaları yaygınlaşır. Özellikle proleterya dışındaki kesimlerin devrimin taşıyıcısı olacağını söyleyen Marcuse'nin görüşleri, dışlanan kesimlere ilham kaynağı olur. Sovyet deneyiminin bürokratik, dogmatik kalıpları ve soğuk asık suratlı gerçeği karşısında "Gülmek devrimci bir eylemdir" sloganı üretilir. Sosyalizmin sadece bir sınıfın değil bütün sınıfların özgürleşmesi için mücadele olduğu belirtilir. İdeolojik rıza mekanizmaları alt üst edilir. Anti-kapitalist muhalefet büyür. Topluma zorla kabul ettirilen değerlere karşı bir itiraz hareketi gelişir.

Diğer yandan iki kutuplu dünyanın yarattığı umutsuzluk ve çaresizlik duygusu, çarkın bir dişlisi olma riski insanları yeni arayışlara iter. Vietnam Savaşı ve dünyanın iki kutba bölünmesi ABD'li gençlerin kendilerine dayatılan kültürü reddedip bir alt kültür oluşturmalarıyla sonuçlanır. Sol görüşlü olmanın yanısıra savaş karşıtı olan bu gençlerin oluşturduğu Hippy kültürü, çiçek çocuklar kültürü ya da Woodsotck kültürü olarak anılan bir kültür gelişmeye başlar.

Kadın Özgürlüğü

Vahşi bir düzenin ilk ve son sömürgesi olan kadının bu tarihsel eşikte var olan düzene karşı mücadele etmediği düşünülemez. Her ne kadar Gretchen Dustchke 1968'in devrimci genç kadın öznesi olduğu halde tarih kayıtlarında Rudi Dustchke'nin eşi olarak geçiyorsa da bu bilinçli bir yaklaşımdır. Aynı durum Türkiye devrim hareketinde yer alan Sevim Belli için de geçerlidir. Tıpkı Bolşevik bir devrimci olan Nadezhda Krupskaya'nın Vladimir Lenin'in eşi, Peru'lu komünist lider ve yazar Hilda Gadea Acosta'nın Che Guevera'nın eşi, Küba Devriminin kalbindeki kadın olan Celia Sanchez'in Fidel Castro'nun çalışma arkadaşı olarak bilinmesi gibi.

Bu örnekler daha da çoğaltılabilir. Ancak burada vurgulamak istediğimiz 1968 de dahil olmak üzere tarih okumalarımızda karşımıza çıkan cinsiyetçiliğin farkında olmak ve bunu aşmanın yol ve yöntemlerine odaklanmak.

Hem toplumsal hareketler hem de ideolojik arayışlar boyutuyla kadınlar açısından da oldukça yoğun bir dönem yaşanır. 1960’larda kadın hareketi önem kazanmaya başlar. 68’de kadınların sesi daha gür ve kararlı çıkar. Fethiye Beşer, Kadın Kurtuluş Hareketi’nin 68’i makalesinde farklı sınıf ve kültürden kadınların ilk defa ortak bir hak ve eşitlik arayışına girdiklerini ifade ediyor.²⁰ Kadın Kurtuluşu Hareketi (Women’s Liberation Movement) bu minvalde değerlendirilen, Avrupa ve Kuzey Amerika’da aktif bir şekilde çalışan bir oluşum olarak öne çıkar. 8 Mart 1968’de “*Dünyanın Bütün Kadınları Birleşin!*” pankartları açılır. Miss America 1968’i Özgürlük Tenekesi adını verdikleri çöp tenekesinde kadını tek kalıba sokmaya çalışan nesneleri (kemer, sutyen, topuklu ayakkabı, kirpik kıvrırma makinesi) yakarlar.²¹ Çeşitli konferanslar düzenleyerek, bilinç yükseltme konuşmaları yapılır. Yanlış bilince neden olacak her şeye karşı mücadele etme kararlılığı belirtilir.

Betty Friedan’ın 1962’de yazdığı Kadınlığın Gizemi, Simon De Beauvoir’ın Kadınlığımın Hikayesi, Katy Millet’in Cinsel Politika, Shulamith Firestone’nin Cinselliğin Diyalektiği, Valeria Solonis’in Erkek Doğrama Cemiyeti Manifestosu gibi eserler bu dönemin yapıtaşları olarak öne çıkar. Kadınların sırf kadın olduğu için ezildiklerini belirten ikinci dalga feminist hareket, Carol Hanisch’i aynı isimli makalesinden alınan “Özel olan politiktir” belirlemeleri 68’in ruhunu belirleyen en temel hareketlerden olur. Kadın özgürlük hareketleri kadın olmanın yarattığı toplumsal sorunlar kadar özel ile kamusal alan arasındaki ayrımı tartışmaya başlar. Wilhelm Reich’in Cinsel Devrim ile ilgili teorileri, psikanaliz tartışmaları, döneme damgasını vuran

Hem toplumsal hareketler hem de ideolojik arayışlar boyutuyla kadınlar açısından da oldukça yoğun bir dönem yaşanır. 1960’larda kadın hareketi önem kazanmaya başlar. 68’de kadınların sesi daha gür ve kararlı çıkar. Fethiye Beşer, Kadın Kurtuluş Hareketi’nin 68’i makalesinde farklı sınıf ve kültürden kadınların ilk defa ortak bir hak ve eşitlik arayışına girdiklerini ifade ediyor.

²⁰ Ömer Turan, der., *1968 İsyan, Devrim, Özgürlük*, İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2019.

²¹ “68 Kuşağı, İkinci Dalga Feminizm ve Cinsel Devrim Üzerine Mukayeseli Bir Değerlendirme”, *Tesadernegi*, 19 Temmuz 2018, <https://www.tesadernegi.org/68-kusagi-ikinci-dalga-feminizm-ve-cinsel-devrim-uzerine-mukayeseli-bir-degerlendirme.html>. (Son Erişim: 01 Eylül 2021)

farklı tartışmaları ve arayışları ifade eder. Her birisi kendi başına ele alınmayı gerektiren bu konular günümüzü anlamanın da yöntemini sunar.

“Gençler doğruya en yakın olan kesimlerdir”

1968’in Kürt gençleri üzerinde de etkisi olmuştur. Kürt aydın ve gençlerin öncülük ettiği örgütlenmelerin geliştiği bir dönemdir. Türkiye Devrim Hareketi’nin önderleri Mahir Çayan, Deniz Gezmiş, İbrahim Kaypakkaya’nın fikirlerinden etkilenen Kürt gençlerinin Abdullah Öcalan önderliğinde başlatıkları Kürdistan Özgürlük Hareketi’nin beslendiği ana damardır. 1999 İmralı Süreci ile beraber Abdullah Öcalan’ın üçüncü doğuş olarak nitelendirdiği paradigmasal değişimin beslendiği kaynaktır. Kürdistan Özgürlük Hareketi, dünyada 1968’in temsil ettiği ruhu, kendi özgünlüğü içinde yaşam tarzına dönüştürme arayışlarını yarım yüzyıla varan mücadelesi ile somutlaştırmaktadır. Sosyalizmin temel değerlerine partileşme pratiği ile katılan demokratik konfederalizm ile toplumsallaştıran bir diyalektiğe sahiptir. Her anı devrim içinde devrim niteliğindedir. Çünkü yaşam tarzını değiştirmeyi, doğru yaşam arayışında derinleşmeyi esas almaktadır. Devrimci öznesi kadın ve gençliktir. Bu mücadelenin içinde kadın özgürlük bilincini ideolojik, sosyal, bilimsel bir ifadeye kavuşturmuştur. Reel sosyalizmin dogmatizme sürükleyen etkilerine paradigma değişimi ile cevap veren Abdullah Öcalan’ın demokratik uygarlık manifestosu 1968’de başlayan paradigma değişiminin somutlaşmış halidir. Bu somutluk bugün Rojava Devrimi ile bir sisteme kavuşmuştur.

68’de kıvılcımı yakılan paradigma değişimi Demokratik Uygarlık Manifestosu ile bir yol haritasına, demokratik konfederal sistem ile de bir forma kavuşmaktadır. Demokratik, ekolojik ve kadın özgürlüğüne dayalı demokratik modernite paradigması kapitalist modernitenin yaşam tarzını her anlamda aşan bir anlamsallığa ve yapısallığa sahiptir. 21. yüzyılın başında gelişen Rojava Devrimi tıpkı 20. yüzyılın başında gerçekleşen ve 1848 devriminden beslenen 17 Ekim Devrimi gibi bir anlama sahiptir. Rojava Devrimi de böylesi bir paradigma değişiminin ilk adımlarının atıldığı 1968 kuşağının temsil ettiği değerlerin günümüzdeki yansımasıdır.

Gençlik ve kadın devrimci öznedir. Gençlik tıpkı 68’deki gibi mücadelenin, geleceğin öncü güçlerindendir. Tabii bu, devrimin taşıdığı sosyalist özü koruması hem dogmatizme hem de liberalizme karşı donanımlı olması ve sürekli mücadele etmesi ile bağlantılı olacaktır. “Gençlik gelecektir” belirlemesi ışığında geleceği demokratik, ekolojik ve kadın eksenli yaratma arayışı ise başta belirttiğimiz gibi zamanın ruhunu okumak ile bağlantılıdır.

Christa ile Hüseyin'in Mektuplaşmaları

68'in yolunda bir direniş dili yaratıldı. Enternasyonalizm yeni bir ruh kazandı. Farklı coğrafyalarda birbirini merak eden, soran, ittifak arayışına giren bir kuşak belirir. Kızıl Ordu Fraksiyonu (RAF) gerillası Christa Eckes ile Kürdistan Öğrenciler Birliği'nin kurucusu Hüseyin Çelebi'nin yollarını kesiştiren, bu enternasyonalist ruh olur. 1988-90 yıllarında Almanya'nın iki farklı cezaevinde tutsak iki devrimcidir Christa ve Hüseyin. Hüseyin, RAF soruşturmasından sonra Almanya'nın siyasi bir örgüte karşı yürüttüğü en büyük soruşturmanın Düsseldorf davasının tutuklularındandı. Christa RAF'a üye olduğu gerekçesiyle tutukluydu. İki devrimci halkların birlikte mücadele yöntemleri konusunda oldukça kapsamlı tartışmalar yürütürler mektuplaşmalarında. İkisinin arasındaki mektuplaşmalar kitaplaştırılır.²² Bu mektupları yayınlayan Gisel Dutzi, nedenini "bir gelenek yaratmak için" diye açıklıyor. Bu gelenek başka ruhların buluşmasıyla, ilişkilerin geliştirilmesiyle kuruluyor.

68'in Kürdistan'daki Ruhu: Paramaz ve Kızıl Yıldız

Bu ruhu okuyan Ali Çiçek ile Suphi Nejat Ağırnaslı (Paramaz Kızılbaş) sosyalizme olan inancın, sade yaşamın, militan değerlerin temsilidirler. 14 Temmuz 1982'de Diyarbakır zindanlarında ölüm orucu direnişine katılan Ali Çiçek'e, aynı eylemde yer alan partinin kurucularından Hayri Durmuş tarafından Kızıl Yıldız (Sterka Sor) ismi verilmiştir. Bu isim dönemin en genç temsili olan Ali Çiçek'in taşıdığı gelecek tahayyülünün bir ifadesidir. Ali Çiçek'in sosyalizm ile kurduğu bağ yerinde durmayan gençlik enerjisi ve emeği ile özdeştir. Bu enerji Kobanê direnişinde şehit düşen Suphi Nejat Ağırnaslı'nın (Paramaz Kızılbaş) yaşam diyalektiği ile günümüze kadar akmıştır. Paramaz Kızılbaş yüzyıldır süren direniş geleneğinin özeti gibidir. Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ın avukatlığını yapan Niyazi Ağırnaslı'nın torunudur Paramaz. 1915'te Beyazıt'ta 19 arkadaşıyla katledilen Mad-teos Sarkisyan'ın kodunu almıştır. Suphi ismi 1921'de katledilen Mustafa Suphi'den, Nejat da parti sekreteri Ethem Nejat'tan alınan isimlerdi. Yaşam diyalektiği Alman, Türk ve Kürt direnişçileri ile keşişmiş en son Kobanê'de direnişin öncü gücü olmuştur. "Her yürek devrimci bir hücredir", "Hayalgücü iktidara" sözleri ile 68'in Kürdistan'daki ruhu olmuştur. Ailesine bıraktığı mektupta, "Sıradan bir genç olarak sıradan çelişkilerden dolayı, sadece bir tercihte bulundum; her şeyden önce bu tercihi kendim için yaptım. Ulvi bir inanç için yola çıkmadım, ulvi olmayan insanlarla hayatı, büyüsüz bir dünyayı, şeyleşmiş bir dünyayı büyülemek istedim o kadar.

²² "RAF'lı Eckes ile PKK'lı Çelebinin Mektuplaşması", *ÖzgürPolitika*, 23 Ağustos 2021, <https://www.ozgurpolitika.com/haberi-rafli-eckes-ile-pkkli-celebinin-mektuplasmasi-153212>. (Son Erişim: 3 Eylül 2021)

Çelişkilerimin aşılamayacağını, zira bunlar toplumsal oldukları için ancak insanın çelişkilerini örgütlemeyi, daha üst bir mertebede toplumsallaştırmaya çalışabileceğini öğrendim. Hayatımda hakikate vardığım en yakın nokta budur.” şeklinde özetlemektedir.

Bernandine ile Zeryan’de Kesişen Mücadele Gücü

60’lı yıllarda kurulan ve 68’de aktif olan Watherman Devrimci Örgütü’nün²³ kurucularından Bernardine Dohrn’un dediği gibi, “Tarih boyunca örülmüş en vahşi düzenin içinde yaşarken, şiddete başvurmamak mümkün değil.” Genç bir kadın olarak vahşi kapitalizme karşı yöntem arayışında olan radikal bir oluşumun kurucularındandır Bernandine. İşgalin her türlüsüne karşı özsavunmanın ilanını yapmaktadır. Yarım yüzyıl sonra Şırnak özyönetim direnişlerinde yer alan ve 28 Mayıs 2016’da yaşamını yitiren Zeryan Deniz Amed’de (Ayşegül Kaçar) bu ruh tekrar canlanır. Zeryan, “Yaşam savaşı bütün yoğunluğuyla devam ediyor. Yorgunluk had safhada fakat yürekler umutlu ve yürekler mutlu. Budur bizlere her

Ulvi
bir inanç için yola
çıkmadım, ulvi olmayan in-
sanlarla hayatı, büyüsüz bir dün-
yayı, seçilmiş bir dünyayı
büyülemek istedim o kadar. Çelişkile-
rimin aşılamayacağını, zira bunlar top-
lumsal oldukları için ancak insanın
çelişkilerini örgütlemeyi, daha üst bir
mertebede toplumsallaştırmaya ça-
lışabileceğini öğrendim. Haya-
tında hakikate vardığım en
yakın nokta budur.

zorluğu yendiren ve her badireyi aştıran. Savaşa acı-
lara ve zorluklara rağmen gülecek, paylaşacak,
bağlanacak çok şey var. Öfke var, sevgi var ve
ucunda özgürlük var” diyor.

Latin Amerika’nın ve Kürdistan’ın Kesik Damarlarını Diken İki Kadın: Sakine ve Alina

Özgücünü özsavunma bilinci ve mücadele gücü ile birleştiren Zeryan’ın beslendiği kaynak Bernandine’nin akranı olan Sakine Cansız’ın ruhu, arayışları ve kavgası. Sakine Cansız Bernandine ile aynı dönemi ve ruhu paylaşıyor. 68’in özgürlük ruhunu. Kürdistan Kadın Özgürlük Hareketi Sakine Cansız’ın özgürlük yolunda ideolojik, sosyolojik, bilimsel kavram, kuram ve kurumlar biriktirdi. Yarım asra varan

²³ 1960’lı yıllarda ABD’de kurulan “The Weather Underground” öncelikli olarak ırkçılığa ve savaşa karşı çıkan radikal bir gruptur. İlk başta bir öğrenci eylemi hareketidir. Students for a democratic society (SDS) adıyla kurulmuştur. Sonrasında şiddet yanlısı olmadıkları için SDS’den ayrılarak Weatherman’ı kurmuşlardır.

bir mücadele geliştirdi. Anlamsal ve yapısal dünyasında çağın ihtiyaçlarına cevap veren bir forma kavuştu. Kadın kurtuluş ideolojisi ile çağın öncü partileşmesini yarattı. Özsavunma gücü Rojava Devriminde bir sisteme kavuştu. Konfederalizm ile toplumsal modelini ortaya koydu. Jineolojî ile çağın temel çelişkilerine ve sosyal bilimin yaşadığı krize çözüm arayışında

Latin Amerika'nın Kesik Damarları'nı teker teker dikmenin umudunu kuşanan Eduardo Galeano'nun kitaplarından beslenen Alina Sanchez'in (Lêgerîn Çiya) yolu da yıllar sonra bu ruh ile kesişir. Che'nin "Gerçekçi ol ama imkansız iste" sözü Lêgerîn'in arayışlarını besler. "Gerçeğin ne olduğuna bakmadan onu değiştirmenin bir formülü yok. Bir şeyi değiştirmek içinse önce ne olduğunu görmek gerekiyor. Latin Amerika'daki sorun bu. Onu göremiyoruz. Kendimize körüz, çünkü kendimize başkalarının gözüyle bakmaya şartlandırılmışız" diyen Galeano'ya "kendi gözümden bakıyorum gerçeğe" der gibidir. Sakine Cansız, "Gerçekliğin görünmesi için gören göz ve yüreğin olması gerek. Yoksa çıplak olana bu defa sen örtü olursun"²⁴ diyerek eşlik etmektedir Lêgerîn'in hakikat arayışına...

Cevahir ile Çiyager'in Muhteşem İnançları

Bu yolda Türkiye Devrimci Hareketinin önderlerinden Hüseyin Cevahir'in yolu Çiyager Hêvî (Cihad Türkan) ile buluşur. Çiyager'de "Kendimde barındırdığım bütün 'ben'leri bir kenara atıp tamamen hedefime kilitleniyorum" sözleri ile canlanır. Cevahir'in, "Benden önce gelmiş ressamın resimlerinin bende nicel birikimlerinin bir nitel dönüşümüdür benim resmim"²⁵ sözü Çiyager'de eylem olur, inanç olur. Evet, farklı dönemlerde aynı ruhun iki temsili... Bu inandıkları doğru ile alakalı elbette. "Ben" devrini yaratmaya çalışan kapitalist moderniteye karşı güçlü bir duruş sergileyip, her anları ile tarih olmayı başardılar. Cevahir'in temsil ettiği ruhun Çiyager'inkiyle buluşması inandıkları doğru ile bağlantılı. Çiyager'e "ne olursa olsun son muhteşem olacak" dedirten inancı, Cevahir'in güçlü edebi, bilimsel birikimi ve inancı.

Sonuç

"Sosyalizmde Israr İnsan Olmakta Isrardır"

1968 Gençlik ve Kültür Hareketi tarihin doğru tarafında yer aldıklarına inanan gençlerin doğru söze ve doğru eyleme sahip olduğu an'ı temsil etmektedir.

²⁴ Sakine Cansız, *Hep Kavgaydı Yaşamım*, İstanbul: Aram Yayınları, 2014.

²⁵ Cevahir'den Kalan, Hüseyin Cevahir.

Anlam devrimine giden yolda arayış ve sorgulamaların iç içe geçtiği bir dönemdir. Temsil ettiği değerler itibarıyla Althusser'in belirttiği gibi kapanmamış bir parantezdir. Ruhsal, düşünsel anlamda gelişen arayışlar, yapılan eylemler, gelişen toplumsal hareketler, kültürel, felsefik ve bilimsel sorgulamalar an'a cevap vermektedir. An'da özgürlüğü yaratmanın sosyolojisi olarak ifade ettiğimiz özgürlük sosyolojisinin gerçekleşme diyalektiğine uygun bir yaşamsallaşmadır. Çağın ihtiyaçlarına cevap arayan gençlerin doğru yaşam arayışıdır. Sonuçları yaşamın her alanında bir değişimi ve gelişimi beraberinde getirmiştir. Bugün Rojava Devrimi'nde gerçekleşen bu ruhun form kazanmış halidir. Rojava Devrimi, "Sosyalizmde ısrar insan olmakta ısrardır"²⁶. Bu ısrar dünyanın dört bir yanından gençlerin enternasyonal bir ruh ile Rojava Devrimini sahiplenmesini getirmiştir. Bu ısrar, anlam yitimini yaratan, sahte özgürlük anlayışı ile tüketim çılgınlığını arttıran, sanal bir dünyada zamanı dağıtmasına neden olan, "ben" in girdabında umutsuzluğa sürüklenen sisteme karşı bir isyan olmanın ötesinde alternatif bir sistem yaratmanın ısrarıdır.

"Anlam ve hisse" inanan, sosyalizmi yaşamında forma kavuşturan, düşünsel ve ruhsal dünyasını dogmatizm ve liberalizmin kirlerinden arındıran ahlaki politik değerleri ile buluşmuş insan ile gerçekleşiyor. Evet, yol uzun çünkü bir isyan değil bir özgür yaşam arayışı ve inşası söz konusu. İsyan bazı hakları elde etmekle sona erebilir ama inşa bir oluş sürecidir. Ezbere, dogmatik, kolayca kaçan yaklaşımlara karşı oluştaki bir eşiktir 1968. Abdullah Öcalan'ın dediği gibi, "Hakikat aşktır, aşk özgür yaşamdır". 1968, hakikat arayışında bir duraktır. Doğru yaşam arayışında bir milattır. Hakikat algımızı güçlendirmek de demokratik, ekolojik ve kadın özgürlüğüne dayalı demokratik modernite paradigmasının beslendiği damarı iyi bilmekle bağlantılıdır. Çünkü "Kadınla dolayısıyla erkeklerle doğru yani bilimsel-jineolojî, iyi etik yani yeni ahlak bilinci ve tavrı ve güzel yani yeni estetik ölçülerle özgür yaşamı başarmamak sosyalist topluma yönelik başarmamakla özdeşir"²⁷

²⁶ Abdullah Öcalan, *Sosyalizmde İsrar İnsan Olmakta İsrardır*, İstanbul: Aram Yayınları, 1999.

²⁷ Abdullah Öcalan, *Demokratik Uygarlık Manifestosu: Özgürlük Sosyolojisi*, İstanbul: Aram Yayınları, 2009.

Politikada Kadınların ve Gençlerin Rolü

Dersim Dağ

Tarihten günümüze politika ve siyaset toplum içinde önemli ve kilit bir noktada yer almıştır. Siyaset kimi zaman topluma yön veren, belli alanlara kanalize edip ön açan bir misyondayken kimi zaman da toplumu baskılayan ve ciddi felaketlere yol açan bir alan olmuştur. Siyasetin toplumun tüm yapılarında örgütlenme veya alan yaratılma özelliği kendisiyle beraber muazzam bir güç ortaya çıkarmaktadır. Asıl mesele bu gücün kimler tarafından ve ne şekilde kullanıldığı ile ilgilidir.

Politikadan ise, toplumsal olgu olarak söz etmek gerekir. Klasik politika tanımlarının dışında, toplumun özgürce yönetilmesi ve bireyin gelişim sağlaması politikanın öncelik haline getirilmesi tartışılmalıdır. Politika, yönetim olgusunu içermekle birlikte ona indirgenemez. Ne özyönetimle ne de iktidar yönetimiyle özdeşleştirilebilir. Politikayı toplumun özgürlük alanı, gelişmenin anlam ve iradece türetildiği yaratım alanı olarak yorumlamak öz gerçekliğe daha yakındır. Hatta politikayı özgürlükle özdeşleştirmek mümkündür. İktidar alanı politikanın inkâr edildiği alandır. Dolayısıyla devlet yönetiminin dayattığı politika, politik yönetim olmayıp, tersine politikanın inkârı ve yerine ya iktidarın keyfi yönetiminin veya devletin kurallı idaresinin oluşturulması anlamına gelir. Politikanın olduğu toplumsal alanda geçerli olan toplumun hayati çıkarlarıdır; onun yapısal ve anlamsal esenliği ve gelişkinliğidir. Politikasız toplumlar ya dıştan bir imha ve sömürge iktidarını ya da içten bir iktidar elitinin ve sömürücü sınıfın baskı ve sömürsünü yaşamaktan kurtulamazlar. Toplumu politikleştirmek, siyasetin sürekli ve yapısal bir hale evrilmesini sağlayarak demokrasiyi inşa etmek gerekmektedir.

Geçmiş medeniyetleri ve uygarlıkları anlamadan, onların toplumsal ilişkilerini irdelemeden bugünkü toplumları anlamak neredeyse imkansızdır. Mezopotamya'da kurulan ve gelişim gösteren şehir devletleri şeklinde örgütlenen Sümerler bizlere

ışık tutmaktadır. Sümer'in doğduğu ve yanı başındaki neolitik çağın hâkim olduğu süreçte üretim gücü kadındır. Tarım ve evcilleştirme ağırlıklı olarak kadın icadıdır. Aile, kadın etrafında yoğunlaşmakta ve soy belirleme kadına göre olmaktadır. Ana-soylu düzen hakimdir. Kadının toplumda öncü olması yerel yönetime de yansır ve toplum ona göre ilerleme kaydeder. Sümer devletinin gelişen ve dönemine ışık tutan toplumsal yapısında demokrasinin izleri vardır. Mezopotamya topraklarında yaşayan kavimlerin istilalara uğraması, orada yaşayan toplumların yapısını değiştirmiştir. Önceleri söz sahibi olan kadın, zamanla geri plana atılmıştır. Zincirin ilk halkaları olmadan son halkanın da fazla anlamı yoktur. Sümerlerin yol açtığı sosyal kurumsallaşmalar ve ilişki tarzları günümüze kadar gelmekte, ancak kapsam ve ayrıntıda zenginleşerek varlığını sürdürmektedir. Sümer uygarlığının temelinde bilimin değil, inanç doğmasının olması, onu ileriye taşıyamamış ve istilalara açık hale getirmiştir. Nitekim Sümerler istilalar sonucunda yıkılmıştır.

Dünya genelinde siyasetin yürütücülerine baktığımızda çoğunlukla erkekleri görmekteyiz. Bu durum toplumsal cinsiyet ve siyasetin birbiriyle olan ilişkisinden farklı ele alınamaz. Toplumsal cinsiyet ve siyaset arasındaki ilişkiyi temel olarak iki nokta üzerinden düşünebiliriz. Birincisi, toplumsal cinsiyetin gerek tarihsel gerek günümüzde siyaseti oluşturan ve etkileyen bir unsur olduğudur.

Tarihte, demokrasinin doğduğu ve demokratik siyasetin temel pratiklerinin olduğu bir başka yer Antik Yunandır. Antik Yunan şehir devletlerinde dahi siyaset kadınların ve kölelerin dışlanması üzerine kurulmuştur. Atina'nın özgür vatandaşları bütünüyle erkeklerden oluşuyordu. Kadınların siyasetten dışlanması, kadın ve erkek arasında “doğal” bir farklılık olduğu varsayımına dayandırılıyor, kadınların doğaları gereği siyasete uygun olmadıkları ve toplumdaki yerlerinin ev ve aile ile sınırlı olduğu düşünülüyordu. Pratikte erkek egemen bir şekilde biçimlenen siyasetin düşünsel arka planında, yüz yıllardan beri bu önermeler savunula durdu. En önemli siyasi düşünürler, birey derken erkek bireyi, siyasi toplum derken erkeklerden oluşan bir grubu işaret ediyordu. Kadınlar, siyasetin yapıldığı kurumsal ve hukuki çerçevenin dışında görüldü. Yakın Avrupa tarihinde, sınırlı olsa da demokrasi devletlerin karakterine kazınmıştır. Tabii bu da ancak halkların, sınıfların, ulusların ve bireylerin eşi görülmemiş direniş ve özgürlük mücadeleleriyle mümkün olmuştur.

Toplumsal cinsiyet ve siyaset ilişkisinde ikinci unsur ise siyasetin toplumsal yaşamın şekillenmesindeki kritik önemidir. Bir toplumda kaynakların nasıl elde edileceği, nasıl bölüşürüleceği, bireylerin ve grupların hakları ve yükümlülükleri gibi en temel konular siyasal alanda tartışılır ve belirlenir. Bu anlamda siyaset, toplumsal cinsiyet ilişkilerini de önemli ölçüde etkileme ve şekillendirme gücüne sahiptir. Siyasi pratikler, söylemler ve bu pratik ve söylemlerle şekillenen yasalar, toplumda kadın ve erkek rollerinin tanımlanmasında ve toplumsal cinsiyet ilişkilerinin

alacağı biçimde oldukça etkilidir. Bu durum siyasetin yol açtığı felaketlerin asıl sebebini de ortaya koymaktadır. Erk zihniyet toplumda muazzam bir değiştirici ve dönüştürücü gücü olan böylesi bir alanı terk etmemek için her türlü yolu dener ve bu durum siyaseti; gücün, tahakkümün, sermayenin ve bunlar için savaşın, baskının ölümün merkezi haline getirir. Bununla beraber siyaset alanı ‘erkekleşir’ ve bu da kadını siyaset arenasından daha da uzaklaştırır. Tabi kadınların genel anlamda siyasette yer alması sadece bu durum ile açıklanamaz, asıl mesele böylesi muazzam bir gücü kendinde barındıran bir alanın bahsettiğimiz patriarkal zihniyet tarafından zapturapt altına alınmasıdır. Siyaseti hakimiyeti altına alan bu zihniyet, binlerce yıldır kendi kodlarını topluma empoze ederek egemenliğini sürdürmekte. Buna karşın, başta kadınlar ve gençler olmak üzere toplumsal bileşenlerin tümü siyaseti değiştirip dönüştürme mücadelesini sürdürmektedir.

Kadınlar ve Gençlerin Siyasetteki Yeri

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğini ve bu eşitsizliğin yeniden üretilmesini önlemenin önemli bir ayağını da siyasal alanda verilecek mücadele oluşturur. Bir başka deyişle, kadın hak ve özgürlükleri için mücadele etmek, siyaset yapmayı, siyasete müdahale etmeyi, siyasal alanı dönüştürmeyi gerektirir. Siyaset, aynı zamanda bir mücadele alanı, eşitlik olanağı ve özgürleşme aracı olduğu ölçüde de toplumsal cinsiyet ile yakından ilişkilidir. Nitekim yüzyıllarca siyasetten dışlanan kadınlar, buna karşı siyasete katılma talebiyle mücadele etmişlerdir. Bu tarihi gerçeklik çerçevesinde kadına yönelen erk gücün alaşağı edilmesi, yenilmesi elbette kadının toplumsal gücü ve mücadelesi ile doğrudan alakalı olacaktır.

Türkiye’nin birçok kadın hareketi ortak bir mücadele alanı oluşturmuştur. Gençlerin ve kadınların politik yaşama katılması ya da politika yapması hayati derecede önemlidir. Çünkü tarihin bize gösterdiği fikir şudur: “Gençliği kazananın geleceği de kazanacağı.” Bu yüzden gençlerin içinde olmadığı bir siyasi anlayışı, kabul edilir görmek mümkün değildir.

Cumhuriyet tarihindeki ceberut hükümetler gençleri fiziksel ve düşünsel olarak hapsedme, işkence, baskı ve ölümle tehdit etmiş ve birçoğunu hayata geçirmişse de gençler yılmamış, değişen ve dönüşen dünyada seslerini yükseltmeye devam etmişlerdir.

Kadınlar ve gençler, iktidarlaşmaya karşı olmakla beraber toplumsal huzur-barış, demokrasi ve eşitlik taleplerini yükselterek, dinamizmleri, üreticilikleri ile toplumda birçok olumlu ilerlemeye ön ayak olmuşlardır. Kadınların ve gençlerin örgütlü bir biçimde yürüttüğü tüm mücadeleler erk siyaset ile işleyen bu sistemi yıkmaya ve yeni bir sistem inşa etmeye dönüktür. Yeni inşa edilecek sistemin; erkek

egemenliğinden arındırılmış, tüm kimliklerin, farklılıkların kendini var edebildiği, söz kurabildiği eşitler arası bir sistem olması asıl ve temel amaçtır. İşte böylesi bir sistemin inşası için mücadele eden kadınlar ve gençler mevcut siyaset yürütücüleri tarafından kabul görmeyip, siyaset alanından uzak tutulmaya ya da geri planda bırakılmaya çalışılıyor. Patriarkal düzen gençler ve kadınların siyaset alanına hâkim olduğunda egemenliğinin son bulacağını ve düzenlerinin yıkılacağını çok iyi biliyor. İşte bu yüzden kadınlar ve gençleri siyaset olmak üzere birçok alandan uzak tutmaya ve tamamen pasifize etmeye çalışıyor.

Mevcut durum dünya siyasetinin geneli için geçerli fakat Türkiye’de daha net bir şekilde görülmekte. Yaşadığımız coğrafyaya baktığımızda yüzyıllardır erk zihniyetinin tekçi, muhafazakâr, milliyetçi kodlarla ördüğü bir siyaset geleneğini görüyoruz. Sadece Osmanlı döneminde yürütülen ve neredeyse 600 yıla tekabül eden siyasete baktığımızda saydığımız tüm kodları net bir şekilde görebiliriz. Cumhuriyet ile beraber son 100 yıllık tarihe baktığımızda ise değişen ve dönüşen dünya dinamikleri ile beraber gelişerek büyüyen gençlik hareketlerinin siyasette eskiye oranla daha aktif rol oynayabildiğini görüyoruz. Özellikle 1960’lı yıllarda başlayan ve giderek ivme kazanan gençlik hareketleri dünya ve Türkiye siyasetine yön verme gücü kazanmıştır.

Türkiye’deki gençler, hiçbir zaman olmadığı kadar güçlü bir şekilde örgütlenmeye başlamış ve bu örgütlenme ile beraber mevcut sisteme karşı seslerini yükseltmiş-

lerdir. Gençler, bu dönemde dinamizmlerini açığa çıkarmış ve topluma değiştirici-dönüştürücü gücünü gösterip öncülük rollerini oynamışlardır. Gençlerin her alanda örgütlenmesi ve mevcut siyasete bu denli sirayet edebilmeleri haliyle muktedirleri zorlamıştır. Bu durumu kendilerine tehlike olarak görmeye başlayan tekçi zihniyet 1980’de yaptığı askeri darbe ile dağılmaya yüz tutan sistemlerini yeniden inşa etmeye çalışmıştır. Bu darbe ile amaçlanan şey, tüm gençlik örgütlerini dağıtmak, gençleri siyasetten uzaklaştırıp, apolitize edilmiş, kendi gerçekliğinden koparılmış bir gençlik yaratmaktır.

Gençlerin hiçbir alanda örgütlenmelerine izin verilmemesi, tüm yaşamlarının tamamen ekonomiye ve aileye bağımlı kılınarak apolitize edilmeleri hedeflenmiştir. Başta eğitim, ekonomi ve kültür alanında olmak üzere tüm alanlarda izlenen politikalar gençleri siyaseten pasifize etmek ve toplumdan soyutlamak üzerine kurulmuştur ve bu durum günümüze kadar gelmiştir.

Hâkim ideolojinin kendini sürekli kıldığı üniversiteler, bir yandan da gençlerin örgütlenme alanlarını oluşturuyordu. Sistemden rahatsız olan politik gençler, alternatif siyasi alanlar yaratıyordu. Bu yüzden 80 darbesinin doğrudan hedef aldığı kitle-

nin başında öğrenci hareketleri geliyordu. Darbe ile beraber ilk yapılan şey YÖK'ü kurmak oldu ve YÖK ile beraber akademiler özerkliğini yitirip kampüsler asker ve polisler ile dolduruldu. İzlenen politikalar ile gençlerin kendilerine ve topluma dair söz kurmalarını engellemek için her türlü yol denendi. İzlenen güvenlikçi ve baskıcı politikalar bu durumun kanıtı niteliğindedir. Gençlerin hiçbir alanda örgütlenmelerine izin verilmemesi, tüm yaşamlarının tamamen ekonomiye ve aileye bağımlı kılınarak apolitize edilmeleri hedeflenmiştir. Başta eğitim, ekonomi ve kültür alanında olmak üzere tüm alanlarda izlenen politikalar gençleri siyaseten pasifize etmek ve toplumdaki soyutlamak üzerine kurulmuştur ve bu durum günümüze kadar gelmiştir.

Sistemin Yürütücü Gücü Olan Aile

Aile sosyalizasyon sürecini geçirdiğimiz ve tüm yaşamımıza sirayet edecek asıl kodlarımızı aldığımız toplumun en önemli yapısıdır. Toplumu yöneten ve siyaseti elinde bulunduran erkek egemenliğine dayalı tekçi güç tüm zihniyetini aileler üzerinden topluma yaymaktadır. Aile kurumu bir noktada binlerce yıllık bu kirli zihniyetin yeniden inşasının gerçekleştirildiği bir yapı olmaktadır. Tabi bu inşa sürecinin bilinçli bir şekilde gerçekleştirildiği söylenemez daha çok topluma sirayet etmiş binlerce yıllık zihniyetin etkisi ile olduğu aşıkardır. Yaşadığımız coğrafyada gençlerin depolitizasyon olma sürecinde ailenin önemli bir rolü bulunmaktadır.

Özellikle 1980 darbesinden sonra izlenen güvenlikçi politikalar ile siyasetin tehlikeli ve kirli bir alan olduğu algısı ciddi bir şekilde yürütülmüştür. Bu alanda söz kurmak, kendini var etmek isteyen gençler sürekli baskılara maruz kalmıştır. Gençler tutuklamalar, işkenceler ve ölümler ile yıldırılmaya ve bu alandan uzaklaştırılmaya çalışılmıştır. Bu durumu da bir noktada aileler üzerinden götürmeye çalışmışlardır. Aile sosyalizasyon sürecini geçirdiğimiz ve tüm yaşamımıza sirayet edecek asıl kodlarımızı aldığımız toplumun en önemli yapısıdır. Toplumu yöneten ve siyaseti elinde bulunduran erkek egemenliğine dayalı tekçi güç tüm zihniyetini aileler üzerinden topluma yaymaktadır. Aile kurumu bir noktada binlerce yıllık bu kirli zihniyetin yeniden inşasının gerçekleştirildiği bir yapı olmaktadır. Tabi bu inşa sürecinin bilinçli bir şekilde gerçekleştirildiği söylenemez daha çok topluma sirayet etmiş binlerce yıllık zihniyetin etkisi ile olduğu aşıkardır. İzlenen neo-liberal politikalar ile gençlere ekonomi üzerinden bir hayat inşası dayatılmıştır. Siyasetten ve toplumun gerçekliğinden uzak tamamen ekonomik kaygılara dayanan bir hayat şekli, aile üzerinden gençlere empoze edilmiştir. Aileler çocuklarını “korumak” onların “başarılı” olmasını sağlamak için bu ceberut zihniyetin dayattığı tüm politikaları kendilerine bir yaşam biçimi olarak görüp kabul etmişlerdir. Bu noktada başlayan bireyselleşme tam da mevcut siyasetin istediği bir olgudur.

Muktedirlerin aile üzerinden inşa ettiği bu bireyselleşme durumu gençlerin politik ortamdaki uzaklaşmasının temellerini oluşturmaktadır. Hiçbir toplumsal kaygısı olmayan sadece kendi şahsını düşünen bir birey için siyaset anlam ifade etmez ve cazip bir alan değildir.

Türkiye Siyasetinin Gençleşmesi

Yazının başında da bahsettiğimiz gibi siyaseti tekeline alan bu zihniyetin gençlere kolay bir alan sunması da beklenemez. Mevcut siyasi partilerin çoğunluğu gençleri siyasetin öz ve dinamik gücü olarak görmek yerine bir vitrin olarak kullanmaktadır. Gençlere “oy deposu” olarak bakılmaktadır.

Her partinin gençlik kolları, gençlik meclisleri veya örgütleri bulunmakta, buralarda siyaset yürüten yüz binlerce genç olmasına rağmen bu gençlerin çoğunluğu gençliğin gücünü siyasete yansıtamıyor. Her alandan gördükleri baskılara göğüs gererek siyaset yürütmeye çalışan gençlerin asıl büyük mücadelesi tam da burada başlıyor. Gençlerin siyaset içinde sergiledikleri pratikler, kurdukları söz sırf genç oldukları için dikkate alınmamaktadır. Siyasetin içinde olan gençlerin görünürlüğünü en çok etkileyen ve onları pasifize eden en büyük etken sürekli inşa edilen yaşlar hiyerarşisidir. Siyaset sadece orta ve üstü yaşa grubuna mensup erkeklerin alanı olarak görülmekte ve bu kişiler gençlere karşı yaş hiyerarşisini kullanmaktadır. Genç bir bireyin 40’lı yaşlardaki bir kişiden daha iyi düşünebileceği, daha pratik çözümler üretebileceği asla kabul edilmez.

Türkiye’deki mevcut siyasi partilerin çoğunluğunun gençlere yaklaşımı böyleyken Kürt siyasi hareketinin öncülüğünü diğer partilerin aksine gençler yapmakta. Soluksuz bir mücadele içinde olan Kürt hareketinin temel ilkeler ve mücadele perspektifini ortaya koyan dönemin politik gençleriydi. 1960’larda örgütlenmeye başlayan ve sisteme başkaldıran gençler, bugün milyonlarca insanın desteklediği bir anlayışın temelini attılar. 40 yıldır aralıksız mücadele eden Kürtler, hala direniyor ve özgür olmakta ısrar ediyorsa, bunda gençlerin ve kadınların payı azımsanmayacak ölçüdedir. Coğrafyamızda yaşanan sorunlar, gençlerin siyaset yapmasını zorunlu kılan bir neden olarak karşımıza çıkmaktadır. Toprağını seven, üreten, insanca yaşamak isteyen, kültürünü, dilini korumak ve geliştirmek isteyen her birey gibi; gençler de iktidar aygıtının baskısına maruz kalmaktadır. Baskı ve imha politikalarıyla mücadele yolunu tercih etmek gençler için kaçınılmaz hale gelmektedir. Bu eksende, demokrasi mücadelesi veren ve onurlu bir yaşamın inşasını örgütlü bir gençlik verebilir.

Tüm bu tarihi gerçekler karşısında, HEP’den HDP’ye uzanan siyasi geleneğin tarihine baktığımızda gençleri her daim özne olarak gören, öncülük rollerini gençlere veren ve bu dinamizmle gelişip büyüyen bir hareket olduğunu görüyoruz. Dikey değil de yatay bir örgütlenme modelini benimseyen bu gelenekte gençler her daim kilit bir noktada yer almıştır.

Bugün Kürt siyasi hareketinin en büyük yürütücüsü olan HDP’nin asıl gücünü kadınlar ve gençlerden aldığı aşikardır. Tabi HDP’nin de bu noktada yüzde yüz yeterli olduğunu söyleyemeyiz. Fakat Kürt siyasi hareketinin gençleri siyasetlerinin merkezine alması Türkiye siyasetinin de gençleşmesine katkı sağlamıştır. Türkiye’deki diğer siyasi partiler gençleri parti kurullarında yetkili kılmazken ve ‘siyasetin gençleşmesi’ politikasını sadece gençlere temsiliyet veren ama özne olarak görmeyen bir durumdayken, Kürt gençleri özneleşmiş ve Kürt siyasi hareketinde de öncü rolünü oynamıştır. Bugün siyasette etkili olan, HDP’de gençlerin ve kadınların partinin bütün kurullarında temsiliyeti var. Verilen mücadeleler sonucunda kadınlar ve gençler meclisleşmiş, parti içinde kadın ve gençlik meclisi kurulmuştur. Nitekim çoğu zaman parti genel başkanı/eşbaşkanı mevcut siyasi parti genel başkanları arasında en genç genel başkan/eşbaşkan olmuştur. Bununla beraber son iki dönemdir ülkenin en genç milletvekilleri de HDP milletvekilleri. Bu durum gençlerin Kürt siyasi hareketine ve HDP’ye olan sempatisini ve katılımı arttırmıştır. Bu yüzden birçok siyasi parti gençleşmek istemekle beraber var olan düzenden farklı siyaset anlayışı olmadığı için iktidar alanı olan siyasette kadınların ve gençlerin ön plana çıkmasına izin vermemiştir. Bu durumda Türkiye’de siyasetin gençleşmesi politikasının söylemden öteye gitmemesine neden olmuştur. Siyasetin gençleşmesinin birinci koşulu erk zihniyetin getirisi olan iktidarcı yaklaşımı terk etmek ve gençlere politikada alan açmakla beraber gençlerin siyasetteki sözünü, bakışını ana gündem yapmakla ve bu çerçevede bir siyaset yapmakla mümkündür.

Sonuç

Günümüz siyasetinde gençler ya tamamen siyasetin dışına itilmekte ya da siyasette özne olamayacak şekilde konumlandırılmaktadır. Sistemin gençleri siyaset alanının dışında bırakma çabalarına karşı gençlerin toplum üzerinde bu denli etkili bir güce sahip olan siyaset kurumunu böylesi kirli zihniyetlere bırakmaması gerekmektedir. Bu zihniyetin başta biz gençler olmak üzere toplumun geleceği için kararlar almasına, söz kurmasına izin vermemeliyiz. Gençler kendi hayatlarına dair kararları kendileri alabilmelidir ve bunun için de o kararların alındığı yapıya daha fazla dahil olmalıdırlar. Siyasette gençlerin katılımı ne denli çok olursa alınan kararlar da o denli demokratik ve adil olur. Gençlerin dahil olduğu ve söz kurabildiği siyaset daha çoğulcu daha renkli, daha adil, daha barışçıl ve daha özgür bir siyaset demektir.

Böylesi bir siyasette kendisiyle beraber adil ve özgür bir toplum yaratacaktır. Tam da bu nedenlerden ötürü günümüzde gençlerin daha fazla siyasete dahil olması gerekmektedir. Muktedirlerin yarattığı algı, ailelerin dayatmaları, sistemin baskısı, siyasi partilerin takındığı tavra karşı gençlerin daha güçlü olması ve örgütlü bir şekilde mücadele etmesi gerekmektedir. Her genç bugüne dek gençler ile ilgili yaratılmış algıyı, ailelerin dayatmalarını, partiler içinde kurulan yaşlar hiyerarşisini yıkmak ile mükelleftir. Gençler bu konuda kararlı ve ısrarcı olmadığı sürece her daim siyaset dışına itilecektir ve bu durumdan en çok kendileri totalde de toplum zarar görecektir.

Mevcut siyasetin üzerinde şekillendiği hiyerarşik yapıyı sarsmak ve bunu ortadan kaldırmak yeni bir siyasetin inşası ile mümkündür. Bunun için siyasetteki hiyerarşik durumu ret eden, dikey değil yatay bir örgütlenme tarzını benimseyen, tüm kesimlerin kendini var edebildiği, söz kurabildiği bir yapılanmanın inşası elzemdir. Elbette siyaset yeniden inşa edilirken, toplumun her kesiminin inşa sürecine katılması gerekmektedir. Ancak, inşa sürecinin etkin ve belirleyici gücünü kanallize edecek olan gençler ve kadınlardır. Temel mesele bu gücü açığa çıkarıp, büyütüp tüm alanlara sirayet etmesini sağlamaktır. Biz gençler bunu gerçekleştiremediğimiz sürece siyaset bu patriarkal zihniyetin tekelinde ilerlemeye devam edecektir. Siyaset böyle devam ettiği sürece başta gençler ve kadınlar olmak üzere toplumun çoğunluğuna açlıktan, sefaletten, baskı, ölüm ve katliamlardan başka bir şey getirmeyecektir. Gençler ve kadınlar politikanın her alanında, tarihleri ve gelecekleri hakkında fikir üretme, söz söyleme ve mücadele etmeye devam etmeli, bu mücadeleyi örgütlü bir hatta toplumsallaştırmaya çalışmalıdır. Siyasetin gençleşmesi, ataerkil kodlardan kurtulması ancak bu şekilde mümkün olacaktır.

Kültür ve Gençlik

Kibar Suvari

Gençler kültürel alanda kendisini nasıl var ediyor, kültürel asimilasyona ve yozlaşmaya karşı mücadeleler ve ortaya çıkarılan ürünler nelerdir?

Kültür insanlığın üzerinde en çok anlam arayışı geliştirdiği kavramlardan biridir. Bu, bu kavramın kendisi, her toplulukta veya kültür çevresinde farklı biçimlerde oluşması kadar kendi içinde barındırdığı öğelerin zenginliği ile de ilgilidir. Bir bütün olarak bu tanımları bir araya getirdiğimizde en sade haliyle kültür, insanın doğada yarattığı maddi ve manevi değerlerin toplamıdır. Maddi unsurlar, mimari, heykel, süs eşyaları üretim araç ve gereçleri vb. iken, manevi unsurlar ise, mitoloji, din, ahlak gelenek-görenekler gibi öğeler olmaktadır.

İnsanlığın tek bir kaynaktan yayıldığı tezi ele alındığında günümüzdeki kadar farklı kültür biçimleri nasıl oluşup ayrıştı sorusu geliyor akla.

Kültürü oluşumu itibarıyla ele aldığımızda öncelikle coğrafik yapı, iklim, doğal afetler yeryüzü şekilleri, bitki örtüsü ve doğal yaşam etkili olabilmektedir. Bunların yanında savaşlar, göçler, ticaret de kültürel etkileşim ve biçimlenişinde etkili olan insan faktörleridir.

Kültürün oluşumu insanlığın toplu halde yaşamaya başlaması kadar eskidir. Bu toplu yaşayışta yaşamın sürdürülmesi çabası kimi yaratımlara neden olur. Bu yaratımlar eğer tarım aletleri biçiminde olursa tarım toplumu, eğer av- avcı gereçleri biçiminde gerçekleşirse avcı toplumu yani avcı kültürü şekillenir.

Tarım kimin kültürüdür denildiğinde, nerede tarım yapılıyorsa, tarım onların kültürüdür denilemez. Tarım ilk nerede çıkmışsa onların kültürüdür. Dolayısıyla tarım kültürü onu ilk yapanların, araç gereçlerini üretenlerin kimliğidir.

Tarımın bütün dünyada yapıyor olması kültürel etkilenme ile söz konusu olabilir. Aksi şekilde bütün toplumların farklı zamanlarda birbirinden etkilenmeden tarımı bulup geliştirmeleri gerçeğe daha uzak bir çıkarımdır.

Kültürel değişim içerisinde ağırlıkta kalıcı olan değerler vardır. Bazı toplumsal yaratımlar da dönemsel ihtiyaçları karşılamak için ortaya çıkmışlardır. Yaratılmasına sebep olan ihtiyaçlar giderildikten sonra ya dönüşüm geçirir ya da yok olur. Kalıcı olanlar toplumsal gerçeklikle çok sıkı bağlantı içinde olmayı ifade ederler ki; ya zamana göre dönüşüm geçirir ya da çok az değişerek varlığını sürdürür. Örneğin ahlaki değerler, yaşamsal bilgi ve birikimler toplu yaşama alanları olarak köyler ve kasabalar, toplumsal kabul gören gelenekler, dil, düşünce vb. olgular değişime direnen olgulardır.

Bir de toplumun temel özelliği olan sürekli değişim ve dönüşüme paralel olarak değişen şeyler vardır. Bir yerleşim biçimi olarak köy ve şehir belki değişmez, bir arada yaşam olgusu değişmez; ama köy büyüyüp küçülebilir, evlerin mimarisi değişebilir, evleri yaparken insanların kullandığı malzemeler değişebilir. Bu değişim kendisiyle farklı bir biçim yaratabilir. Bu değişim o yapıyı dayanıklı ya da zayıf kılabilir. Bunlar da kültürel yaratımlardır. Kültürel değişim, dönüşüm olarak da ele alınabilirler. Kültür için dönüşüm kendisinin temel var olma nedenidir. Bir bütün olarak evren ve insan her gün değişirken insanın ve yaratımı olan kültürün bu değişime direnmesi söz konusu olamaz. Bu değişimin temel dinamikleri vardır ve bu dinamikler aynı zamanda o toplumun hem varlık hem de sürekliliğinin temel şartıdır.

Gençlik toplumun en temel değişim dönüşüm dinamiği, enerjisi ve yeteneğidir. Bu yönü onun kategorik olmamış sorgulama yeteneği ve doğasıyla ilgilidir. Bilindiği üzere gençlik öncesi çocuklar yaşama hazırlanırken sorular sorar, anlamaya, tanımaya kimi zaman da yeniden bir tanımlama süreçlerini yaşar. Hemen her konuda ve korkusuzca sorduğu sorulara mantıklı cevaplar bulana kadar bu arayışını sürdürür, bu yönlü gerçekliğini gençliğine de yansıtır. Kültür kadar, yaşamı zorlaştıran geri leten unsurlar da gençliğin temel gündemleri arasına girer.

Bütün bunlarla beraber tarihte kültürel değişim ve etkilenmeler dışında zora dayalı olarak da bir kültürden koparma, farklı bir kültürü empoze etme durumu yoğunca yaşandı. İlk klanlardan bugünkü okul sistemine kadar geçirdiği evrelerle son halini alan, kültürden koparma, toplumsallığına yabancılaştırma, kültürel soykırım politikaları daha çok inceltilmiş, daha da korkunç sonuçlar doğurmuştur. Şimdilerde çocukken başlatılan bu uygulamalar hâkim ulusun kendi kültüründeki çocuklarına da yansıtılırken kendisinden olmayan etnik unsurları kendine benzetirken acımasızlaşır, insani değerlerden uzaklaşır. Doğallığından uzaklaştırılarak eğitim sisteminin çarklarında şekillenen yeni nesiller, toplumdan kopmakta, toplumsal değerlere yabancılaşmaktadır.

Çocuklar bu yabancılaşmaya sorgulayıcı süreçlerden geçerek gençliğe adım atarken belirlenen müfredat ve eğitim programı onlarda belli düzeyde kendi kültürüne yabancılaşmayla başlar. Hele ki eğitim ve öğretim genç bireyin kendi anadilinde değilse bu kendi kültürüne yabancılaşmayı ya da tamamıyla kopmayı beraberinde getiriyor. İzole olduğu toplumsal yaşamdan ve kültürden koparılırken hâkim kültüre ve oluşturulmuş hâkim egemen ulus kültürüne göre yeniden şekillendirilir. Bu şekillenme temel kültüründen yabancılaştığı oranda tamamlanır. Bu en basit tabiriyle asimilasyondur, kültürel soykırımdır. Peki devlet veya devletler bunu neden yapar? İnsanlar neden kendi kültürüne ve toplumsal gerçekliğine yabancılaştırılır. Asimilasyon, soykırım hatta kölelik ilk nerede, nasıl başladı? Bu ve benzeri sorular çoğaltılabilir.

Tarihte ilk toplumsallaşma ailenin biraz daha geniş bir formu olan klanla başlamış, klanlar kabileyi oluşturmuş. Yine bu klan-kabileler arasında çıkan çelişki ve çatışmalar güçlü olan lehine sonuçlanırken yenilen tarafın bütün maddi kaynaklarına el konulur, yaşlı, genç erkek, kadın ve çocukları öldürülürdü. Kimi araştırmacı ve tarihçilere göre, bu süreçler sınırlı imkanlara zor olan erişimi kendi lehlerine döndürmek için bir yoldu. İçinde sömürü, gasp, köleleştirme olmadığı için yaşamsal bir refleks olarak değerlendirildi. Tarımın gelişimini takip eden artık ürün ile birlikte özellikle artan iş yükü için diğer klan/kabile bireylerinin köleleştirilmesi durumu söz konusu oluyor. Bu köleleştirme onları kendi kültürü ve toplumsal gerçekliğine yabancılaştığı yani hâkim kültürün egemen kılındığı koşullarda söz konusu olduğu görülünce tarih boyunca egemen sınıf ve devletler bu yöntemi esas alarak köleliği derinleştirmiş, asimilasyon ve soykırım politikalarıyla farklı kültür ve toplumsal yapıları aynılaştırmış ve yok etmiştir. Sınıflı toplumlar ve devletler bu köleleştirmeyi toplumsal bir tabakalaşmayabüründürmüş, köleliği yaşam boyu süren bir kadere indirgemıştır. Köleler karın tokluğuna ve bir ömür boyu itiraz etmeden din, dil, kültür haklarından mahrum bırakılır, bunların talebi karşılığında çeşitli cezalar ile karşılaşırdı.

İlk çağ devletlerinden alınan kölelik kurumu derebeylik döneminde kısmen yumuşatılmış mevcut köleler kısmi bir takım düzenlemeler ile belli haklar kazandırılmış derebeyi için çalıştırılarak daha fazla verim olma temelinde yine karın tokluğuna ve yine ömür boyu çalışmak zorunda bırakılırdı. Bu durum imparatorluklar ve sonrasındaki ulus devletlerin oluşum aşamalarına kadar farklı biçimlerde süregelmiştir. Bu süreçler egemen devletlerde asimilasyon ve soykırım politikalarında belli bir düzeyde uzmanlaştırmayı getirirken ne yazık ki birçok kültürü ve toplumsal kesimi ya kırma uğratmış ya da asimilasyon politikaları ile kendi sisteminin ucuz iş gücü veya kölesi yapmıştır.

Bu durum en fazla toplumsal değişimin ve dönüşümün en büyük dinamiği olan kadın ve gençliğin toplumsal rollerine müdahalelerle olagelmıştır. Tarihsel süreçte

bu durum belli aşamalardan geçerek kadını salt çocuk yapma makinesine indirgeyip eve hapsederken, gençliği ise eleştirel düşünme, sorgulama süreçlerinden bütünü alıkoyarak gerçekleşmiştir.

Günümüz gerçekliğini ele aldığımızda kadının konumu çok değişmemekle birlikte gençlerin durumu ise kendisi için toplumdaki izole edilmiş eğitim kurumlarında adeta başını derslerden kaldıramaz bir duruma indirgenmiştir. Bunun en temel nedeni gençliğin sorgulayıcı ve değişim dinamiğiyle ilgili olduğu kadar, oluşan bu sınıflı toplumsal yapıya ucuz iş gücü yetiştirme, farklı kültür ve toplumsal tabakaları soykırıma uğratmak, mümkün olmadığı durumlarda ise asimilasyon politikaları ile yok etmektir. Böylelikle ulus-devlet için gerekli tek tip toplumu inşa etmek ve farklılıkları kendi içinde eriterek yok etmek suretiyle hedefine ulaşmak, bunun yanında gençliğin özgür karakteri ve sorgulayıcı eleştirel gerçekliği eğitim ve öğretim süreçleriyle dumura uğratmaktadır.

Daha da somutlaştırsak, bunu Mezopotamya gerçekliği üzerinden ele aldığımızda yaşamın örüldüğü ve biçimlendirildiği bu coğrafyanın en kadim halklarından bugün kaç yaşayabilmekte, kültürel olarak varlığını sürdürebilmektedir? Kürtler bu halklar içinde, tarihsel süreçte kültürel kimlikli taleplerinden dolayı birçok kez soykırıma uğramış, soykırımın eksik bıraktığı noktada ise asimilasyon politikaları devreye sokulmuş, Kürt kimliği ve kültürel yapısı ortadan kaldırılmak istenmiştir. Buna karşı bir direniş kuşkusuz gelişmiştir ve belli ölçüde de sonuç alıcı da olmuştur. Ancak tahribat çok derinleşmiş birçok konuda geri dönülmez sonuçlar yaşanmıştır.

Bu durum nasıl tersine çevrilebilir, buna dönük neler yapılabilir, yapılanlar nelerdir? Öncelikle yaratılmaya çalışılan bu mevcut tablonun bir kültürel kırım politikası olduğu anlaşılmalı, bu temelde yaklaşım gösterilmeli. Gençler; kültürün temel süreklileştirici lokomotifleri olarak değerlendirilmiştir. Aynı zamanda toplumun bugünü, yarını ve geleceği olduğuna vurgu yapılmıştır. Gençler bu anlamda yaratılan algıya dönük olarak bütünü için olmasa bile kendi kültürünü merak etme ve ortaya çıkarma temelinde ciddi bir çabanın sahibi olmaktadır.

Tarihsel kimliğini araştıran, yok sayılan kültürünü gün yüzüne çıkaran, farklı sanat dallarıyla en rafine bir biçimde yeniden işleyen ve eserler ortaya çıkaran en başta gençliğin çabaları söz konusudur. Kültürel anlamda gerek halayları, kamları, stranları, dengbêjleri gerekse de mutfağı, halılarına işledikleri desenleri, mimarisini yansıttığı evden tutalım da neolitiğe uzanan hakikatini ortaya çıkarmak yine gençliğin önemli katkıları ve sahiplenmesi neticesinde ortaya çıkmıştır. Gençliğin bu kültürel, tarihsel ve toplumsal mücadelesi, kendi varlığının reddedildiği, dilinin yasaklandığı, kültürünü yaşamasının alanları olabildiğince daraltılıp kriminalize edildiği bir ortam içerisinde düşünüldüğünde, açlık, sürgün, hapis, işkence ve ölüm pahasına

göze alma durumu söz konusu olmuştur. Dilini araştırıp öğrenerek kimlik bilincine tarihsel gerçekliğini, kadim kültürünü, coğrafik konumlanmasını, kültürel kodlarını ve bunların derinliğini de katarak varlığını elde etmiştir gençlik.

Dernekler yoluyla STK alanlarında, sportif aktivitelerle turnuvalarda, gençlik örgütlenmeleri ve meclislerle siyasi partilerde, çeşitli aktivitelerle sanat alanında, roman, şiir, yazınsal çalışmalarla dil edebiyat alanlarında bir bütün olarak kültürel yaşamın her alanında yer alan gençliğin etkisi ve öncülüğü görülebilir.

Kültürel yozlaşma, kendi kültürüne yabancılaşma, başka kültürlerin etkisi altına girip kültürel değerlerinden kopmak da en az kültürel soykırım kadar tehlikeli bir husustur. Özellikle kapitalist çağın bütün kültürleri ve toplumsal değerleri bireycilik ve tüketim çılgınlığı potasında eriterek, toplumu ve toplumsallığı ortadan kaldırma gayreti esas olarak insanı ortadan kaldırma gayretinin kendisidir. İnsanın toplumsallığı ile ele alınıp tanımlandığı düşünüldüğünde, toplumsallığından koparılmış insanın, insan olma vasfını kaybetmesi çok olasıdır. Bugünün en acımasız, kültürsüz, ahlaksız sistemlerinde şekillenen insanlar düşünüldüğünde toplumları tüketim kitlerine dönüştüren kapitalist devletlerin ve yöneticilerin akla gelmesi bu gerçeklikle bağlantılıdır. Bütün kültür çevrelerinde yarattığı bu yabancılaşma, kapitalizmin acımasızlığı kadar kapitalizm karşısında kültürel yozlaşma yaşayan halkların tutumu ile de ilgilidir. Şüphesiz bu yozlaşma salt kapitalizm etkisiyle gelişmez, farklı kültürlerle özenme, onlardan etkilenme ve kendine model alma biçiminde de gelişebilir. Her iki durumda da kendine ve kültürüne yabancılaşma, ondan kopma, farklı bir kültüre mensup olma temelinde bu kopuş tamamlanır.

Gençliğin ilgisini çekmeyen hiçbir olgunun var olma, kendini geleceğe taşıma şansı olamaz. Bu anlamda gençlik kültürel yaşamın temel dinamik gücü olduğu kadar, bir toplumun özelde de kültürünün yaşama direncidir. Kültürün, gençlikteki yansıması kadar topluma yansıması söz konusu olabilir ve böylelikle kendini geleceğe taşıma şansını yakalar, aksi halde gençliği kültüründen koparılmış bir toplumun kimliksel değerlerinden bahsedilemeyeceği gibi varlıksal zeminleri de ciddi anlamda tehlikeye girer.

Kültürün kimlikle bağı ele alındığında kültürünü korumak varlığını yani kendini korumaktır. Tarih bu gerçekliği yeteri kadar bilince çıkarmamış halkların dolayısıyla kültürlerin mezarlığıdır.

Tarihe mal olmuş, bütün baskılara direnmiş bir kültürün kökleri toplumları sarmış, yaşamsal hakikati olmuşsa bunda o kültürde temsiliyetini bulan kadim halkı göz ardı etmemek gerekir.

Hakiki Aşk ve Sevgi, Özgür Duygularda Yaşanır

Lêgerin Artem

Sömürgeci, egemen zihniyet tarihinde insanlık, hiç günümüzdeki kadar katliamdan, kırimdan geçmemiştir. Uygarlık ve devletin ilk kuruluş aşamalarından bu yana toplum, sömürgeci, köleci zihniyetin etkisiyle birçok yönüyle savaşlar ve ölümler yaşadı. Fakat hiçbir kapitalist modernite kadar sömürmedi, öldürmedi. Hiçbir dönemde kapitalist modernitede olduğu kadar özgür kadın tarihinden intikam alınmamıştır. Toplum hakikati bu kadar talan ve tarumar edilmemiştir. Doğrular, köleciliği yaşarken; kötülük ve yalancılık, kraldan daha çok kralcılığı oynarken hakikat hiç bu kadar saptırılmamıştır. Kapitalizm, tarihte başa gelmiş en talihsiz durum olmuştur.

Toplum nezdinde kıymetli ve değerli olan maddi, manevi her şey, kapitalist modernite tarafından sömürüldüğü gibi içi boşaltılarak anlamsız da kılındı. Tarihte nasıl ki iktidar ve egemen zihniyet, ilk önce kadına intikam alırcasına saldırmışsa, kapitalist modernitede bu durum daha acımasızca olmuştur. Kadın, erkek egemen zihniyet tarafından tanrıçalıktan fahişeliğe düşürülürken, orta çağda kadınlar, cadı denilerek canlı canlı yakılmaya mahkûm edilmiştir. Ancak orta çağda kadınlara yapılanlar bile kapitalist modernitede yapılanları aşmamıştır. Kapitalist modernitede kadın, fiziki olarak ölüme mahkûm edilmemiştir ancak her gün, her dakika ölümden beter bir yaşama mahkûm edilmiştir. Tıpkı Hint efsanesindeki Sybill'ın hikâyesinde olduğu gibi güzelliğiyle cam fanusta yavaş yavaş ölüme mahkûm kılınmıştır. Cam fanus içinde ölü bir beden haline getirilmiştir. Kadın için artık ölüm, kurtuluş olmuştur. Bedeni, duyguları, varlığı her yönüyle hiçleştirilmiş, metalaştırılmıştır. Sömürülen sadece bedeni değil, duygu, irade ve onu var kılan bütün değerleridir. Kapitalist modernitede, kadına dair artık ne bir imge ne de bir gölge kalmıştır.

Kapitalist modernite, kadında en çok aşk ve duygu sömürgeciliğini geliştirmiştir. Özel savaş yöntemleriyle, en inceltilmiş uygulamalarla toplumun doğruları, hakikati ortadan kaldırmıştır. Bunu yaparken kadını sadece cinsel bir obje olarak göstermiştir. Genç kadınlar, belki eski çağlardaki gibi pazarlarda satılmamıştır, fakat ona ait bütün değerler, özgürlük adı altında satışa sunulmuştur. Sahte özgürlük hayalleri onların hayalleriymiş gibi gösterilip suni hayaller inşa edilmiştir. Kapitalist modernite, duyguların yönlendirildiği, hakların tutsak edildiği bir sistem iken bunun farkındalığı bile olmamıştır veya engellenmeye çalışılmıştır.

Kapitalizm, aşk ve duygu adı altında anı anına topluma cinselliği pompalarken bunu en çok kadın üzerinden yapmaktadır. Erkeği her dakika, her saniye kadın üzerinden cinselliği düşünür hale getirmektedir. Erkek, kadını sadece cinselliğini tatmin edeceği bir meta olarak görmektedir. Güdülere dayalı bir toplumsal yaşam oluşturulmak istenmektedir. Toplum kırımı, kadın şahsında böyle yaşanmaktadır. Kapitalist modernite, bir taraftan topluma cinselliği dayatırken diğer taraftan kadını, cinselliğin aracı olarak sunmaktadır. Özellikle modernitenin en fazla kullandığı araçlardan biri olan bilim ve teknik üzerinden bu yönlendirmeler ve dayatmalar yapılmaktadır. Kapitalist modernite; sanal medya, TV gibi dijital ortamlarda, film, dizi ve reklamlarda kadının salt cinselliğini ön plana çıkararak toplumda bu algıları oluşturmaktadır. Kadın üzerine kurulu özel savaş böyle hazırlanmaktadır.

Özel savaş ile kadın, bir kez daha kırımla karşı karşıya bırakılmakta ve her yönüyle kuşatma altına alınmak istenmektedir. Yanılgılı bir yaşamın, vatani olmayan toplumların ve cinselliğin kraliçesi olmaktadır. Ataerkil zihniyetin ürünü tanrıların tanrıçadan yani kadından intikamı, böyle acımasızca alınmaktadır. Genç kadınlar, kendi kültüründen, gerçekliğinden, hakikatinden böyle koparılmaktadır, özgür yaşam gerçekliğinden böyle saptırılmaktadır. Bu durumun en acı tarafı, dört tarafı özel savaş ve psikolojik saldırı altında olan kadının bunun farkında bile olmamasıdır. Sahte özgürlük vaatleriyle kadın kendini özgür hissetmekte, öyle yaşadığını düşünmektedir. Bütün karar ve iradenin sahibi olduğunu sanmaktadır. Dolayısıyla içselleştirilmiş kölelikle farkındalık ortadan kaldırılmaktadır. Nitekim bunu sürekli zor ve şiddete dayalı olarak yapmamaktadır. Sistemin kadını ilk düşürüşünde, kırılmasında olduğu gibi her şey açık ve aleni yaşanmamaktadır. Oldukça örtülü algılar yaratılarak, özü ve hakikati çarpıtılarak topluma empoze edilmektedir. Yakılan, katledilen, pazarlarda satılan kadında şiddet ve baskı daha açık görünürken yumuşak ve kirli politikalarla, sahte yaşam tarzıyla kadın, daha derin köleliğe sürüklenmektedir. Karşısında onu yok etmeye çalışan fiziki görünümde bir ölüm olmasa da karanlığa gömülü bir yaşam vardır.

Özel savaş etkisindeki duygular, hak ve irade tutsaklığı altındadır. Sömürgeci ve hegemonik güçlerin dünya genelinde, özellikle son yıllarda cinselliği bu kadar gündeme getirmesi, sömürüyü imkân dâhiline sokması, toplumu böylesi sorunlarla karşı

karşıya getirerek çıkmaza koymuştur. Bütün toplumlar baskı altına alınmış durumdadır. Kadını her yönüyle kullanma tarzı ortadadır. Sömürgeci, egemen güçler; doğal güdüler, cinselliği kullanarak kadını sömürmektedir. Reklam, porno, seks aracı olarak kullanılan kadın, ideolojik saldırı altındadır. Sistem tarafından metalaştırılan kadın, sermaye aracı olarak kullanılmaktadır. Bütün topluma cinsellik dayatılması, toplumda duygu anlamında, ruh bağlamında hiçbir şey bırakmamıştır. Diğer alanlarda olduğu gibi cinsellik ve duygu alanları da sistemin tekeline alınmış durumdadır. Tekelleştirilmiş duygu ve aşk, sadece erkek egemen zihniyetin hizmetine koyulmaya çalışılmaktadır. Bu saldırılarla kadın hem ideolojik olarak hem fiziki olarak bir çıkmaza konulmak istenmiştir.

Fiziki saldırılar bir yönüyle görünür olduğunda, saldırılar karşısında direnme ya da kabul etmeme durumları mutlaka yaşanmıştır. Ancak şimdi sinsi bir sistem ile karşı karşıyayız. Toplumun en temel hücrelerine saldırı söz konusudur. Belirttiğimiz hususlar öyle masumane, sıradan durumlar değildir. İnsanlığın kaderini belirleyecek hususlardır. İdeolojik saldırılar karşısında direniş ve bağımsızlık sağlanmaz ise toplum, kanserli hücrelerle karşı karşıya kalacaktır. Buna karşın duyarsız bir yaşam sürdürmek, insanlık tarihini ve toplum tarihini ortadan kaldıracaktır. Bu hususları komplo teorileri olarak belirtmiyoruz. Gerçekliği görmek, bu doğrultuda mücadele yürütmek önemlidir. Bu saldırıların toplumu nasıl bir gerçeklikle yüz yüze getirdiğine dikkat etmek önemlidir. Ekosistemimiz yok olmayla kaşı karşıya, her gün yüzlerce belki binlerce kadın taciz, tecavüz yaşamaktadır. Dünya genelinde yaşanan savaşlarda milyonlarca masum insan, özellikle de çocuklar ölmektedir. Kimyasal silah kullanımının artık bir suç bile sayılmadığını, meşrulaştırıldığını görmekteyiz. Uyuşturucu, fuhuş bataklığında her gün binlerce genç, yaşamını yitirmektedir. Bu saldırıların bizleri götüreceği vehamet gözler önündedir.

Tarihten günümüze kadar kadına yapılan bu ideolojik saldırılar bir anda olmadı elbette. Her şey oldukça anı anına hesaplı, sistematik şiddetle yaşandı. Mitolojik, dinsel, felsefik anlamda geliştirilen saldırılarla kadın iğdiş edilmiş, kadının hakiki doğasına dair hiçbir iz bırakılmamıştır. Kadına dair toplumsal hafıza ortadan kaldırılmıştır. Özel savaşın özellikle kapitalist modernitede önemli bir yere sahip olmasının temel nedeni budur. İradesiz kılarak yönlendirmektedir. Zor ve şiddet kullanmadığını göstererek gönüllü ve istekle yapıldığını kanıksatmaktadır. Kölelik olgusu kadına her daim şiddet ve fiziki zor kullanılarak kabul ettirilmemiştir. Özel savaş yöntemleriyle öyle yaşanması gerektiğinin gönüllülüğü yaratılmıştır. İşte bundan dolayı kapitalist modernite bu kadar tehlike arz etmektedir. Oluşturduğu zihniyet algısıyla gönüllü köleler oluşturmuştur. Egemen zihniyetin yarattığı algılar üzerinden çarpık, yönlendirilmiş tarih; özel savaş tarzıyla olguya dönüştürmüştür. Topluma ait olmayan bu düşünceler, algı operasyonlarıyla olguya dönüştürülmüştür. Sistem tarafından oluşturulan olgular, toplum gerçekliği olarak kabul

ettirilmiştir. Kadın, kapitalist modernitede kendini özgür sanmakta, yanılı bir yaşamın tarafı olmaktadır. Beş bin yıllık egemenlik tarihinde, kadın her yönüyle sömürülmüştür ama hiçbir dönemde bu süreçte olduğu kadar sömürülmemiştir. Sistem, insanların düşünsel yapısına, duygu yapısına yapılan bu operasyonlarla sömürgeciliği en derinlemesine işlemektedir ve toplum değerlerimizi parçalayarak bireyciliği, maddiyatı dayatmaktadır.

Peki bu durum, toplum yapımızda nasıl vuku bulmaktadır? Sosyal yapısı gereği toplumda önemli bir yapıya sahip kadınlar ve gençlik üzerinden değerlendirdiğimizde, ki en çok saldırının kadın ve gençlik üzerinden geliştirildiğini biliyoruz, bu saldırıların en çok her iki sosyal yapıyı kapsayan genç kadınlara yöneldiğini görüyoruz. Devletlerin genç kadınları ajanlaştırma, fuhuşa sürüklenme gibi yollarla kirlı siyasi amaçlarında kullanmak istemesi, seks sektöründe, iş piyasasında sermaye olarak kullanmak istemesi bu saldırıların bir boyutudur. Faşist devletler, bu durumu daha derinlikli ve ahlaksızca yürütmektedir. Kapitalist modernite içinde kimliği eritilmiş genç kadınlara bakıldığında psikolojik sorunlarla travma yaşadığı, daha sonra intiharın eşiğine geldiği görülmektedir. Amaçsız, iradesiz bırakılan genç kadınların ölümü tercih etmeleri, iradi bir tercih değildir. Bilakis sistem, ölümün eşiğine getirerek başka amaç bırakmamakta, hiçleştirerek ölümden başka yol bırakmamaktadır. Dikkat edelim, tarihte hep erkekler kadınları katlediyordu, şimdi ise devletler ve erkek egemen ideoloji, kendi zihniyetlerini o kadar inceltilmiş özel ve psikolojik savaşı yürütmektedir ki kadına ölümü dayatırken sanki kadının kendi iradesi varmış görüntüsü yaratmaktadır.

Kültürü, dili, toprağı, ahlaki ve politik değerleri elinden alınmış toplumun maddi, manevi tüm değerleri asimilasyon, soykırım altındadır. Kapitalist modernite, toplumun bütün varlığını ortadan kaldırmak isterken Kürdistan gerçekliğinde bu durum daha acımasız yaşanmaktadır. Kürt halkının bütün değerleri bir taraftan soykırım ile karşı karşıya iken diğer taraftan bu değerler özel savaş ile inceltilmiş politikalar uygulanarak özünden çıkarılmaktadır. Kadını ve gençliği hedef haline getiren sistem, saldırılarını en fazla özel ve psikolojik savaş üzerinden yapmaktadır. Kandırdığı gençleri, sömürdüğü kadınları kendi vatanına, kendi halkına yabancılaştırmaktadır. Bunun en çarpıcı örneğı Dersim katliamıdır. Katliam sonrası genç kadınlar, bir yandan militarist güçlerle evlendirilirken diğer yandan kendi özüne, topraklarına, kültürüne yabancılaştırılmışlardır. Nasıl ki sistem, özel savaş yöntemleriyle her yönü ile kadının cinselliğini kullanarak özünden çıkarmışsa, Kürdistan'da yaşanan her asimilasyon ve soykırımın ardında da bu zihniyet saklıdır. Dersim katliamında binlerce kadın ve çocuk, tecavüzden geçirilerek zorla evlendirildi. Bu suçu işleyenler, duygu ve aşk sömürgeciliğinin geliştirildiğı bütün alanlarda kurtarıcı rolüne büründürüldü. Özel savaşla öyle bir algı yaratıldı ki şimdi bile bu militarist erkekler, bazıları tarafından kurtarıcı olarak görülmekte ve anılmaktadırlar.

Bir taraftan tecavüz ettiler, diğer taraftan da ailelerini katliamdan geçirerek ortada kalan kadınlara el koydular. El koymak suretiyle sahiplendikleri bu kadınları ömür boyu köle haline getirmek için evlendiler. Kürt halkına, kadınlara, çocuklara yapılan bu zulüm hiçbir zaman unutulmadı.

Kirli oyunlar, Kürt halkı için hiçbir zaman bitmedi, bitmeyecek gibi de görünmektedir. Bugün gençlik ve genç kadınlara yapılanlar da Dersim’de kadınlara yapılanlardan farklı değildir. Sistematik olarak parçalanan Kürt halkının gençliği, özel ve psikolojik savaş yöntemleri olan fuhuş, uyuşturucu ve ajanlaştırma ile toplumundan koparılmaya çalışılmaktadır. Genç kadınlar, sömürgeci zihniyet tarafından sevgi ve aşk adı altında kandırılmakta, en derin köleliğe mahkûm edilmektedir. Cinsel güdülerinin esiri haline getirilerek her an saldırı altında olan genç kadınlara sunulan yaşam; aşk adı altında hakikatinden koparılma, kendi kültürünün, coğrafyasının yabancı olmasıdır. Militarist erkekler, aşk ve sevgi adı altında Kürt kadınlara tecavüz ederken bu durumu uydurma, yoz, tükenmiş ilişki kılıfıyla yapmakta ve meşrulaştırmaya çalışmaktadır. “Devlettir ister tecavüz eder ister yaşatır. Tanrı da odur, kanun da adalet de odur. Karşı koyamazsın devletin hükmüne, ne ise odur.” Topluma bu düşünce kabul ettirilmektedir. En kaba cinsel saldırıyla toplum değerleriyle böyle oynanmaktadır. Sömürgeci ruhun canavarlaşması, ruhun sapıklaşması en ince, en derin sömürgeciliğini böyle yaratmaktadır.

Son dönemlerde özellikle Kürdistanlı kadınların katledilmeleri, kaybedilmeleri hiç de tesadüf değildir. Gülistan Doku’nun kaybedilmesiyle,

Genç kadınlar, sömürgeci zihniyet tarafından sevgi ve aşk adı altında kandırılmakta, en derin köleliğe mahkûm edilmektedir. Cinsel güdülerinin esiri haline getirilerek her an saldırı altında olan genç kadınlara sunulan yaşam; aşk adı altında hakikatinden koparılma, kendi kültürünün, coğrafyasının yabancı olmasıdır.

İpek Er, Pınar Gültekin katliamlarıyla hem kadınlara hem Kürt halkına mesaj verilmektedir. Bu kadınları kaybedenlerin, katledenlerin militarist erkek olmaları tesadüf değildir. Oldukça bilinçli bir şekilde kadınlar önce sevgili olarak gösterilmekte daha sonrasında intihar etti denilerek olayın üstü kapatılmaktadır. Hatta bu kişiler, yargılanma yerine ödüllendirilmektedir. Siirt valisi devletin gerçek yüzünü yıllar önce şu sözlerle ortaya koymuştu. “Taş atacaklarına fuhuş yapsınlar.” Bu söylem, devletçi zihniyeti bütün geçekliği ile ortaya koymaktadır. Kadın katliamlarının özünde bu düşünce yatmaktadır. Kürt kadınlara, her şekliyle yaklaşmak mubah sayılmıştır. Sistemin, Kürdistan’da bu ahlaksız zihniyeti militarist güçleriyle, öğretmeniyle, imamıyla nasıl yaşattığına tanık olmaktayız. Genç Kürt kadınlar, aşk

ve sevgi kılıfıyla iradesiz bırakılmakta, kimliğinden koparılmaktadır. Kürt halkının iradesini, yurtseverliğini, direnişini genç kadınlar üzerinden özel savaş uygulamalarıyla sönmölemek istemektedirler. Halkını, toprağını sönmömüş bir sistem gerçekliği ulu ortayken sistemin militarist erkekleri ile aşk yaşadığını söylemek, kendini kandırmaktan başka bir şey değildir. Böyle bir durumda aşk ve seveda olmaz. Bu durumun ne hakikat ile ne de gerçeklikle alakası vardır. Tamamen uydurulmuş, yabancılaştırılmış duygularla böyle bir durum yaşanabilir.

Abdullah Öcalan, “Cinsellikte özgür paylaşım en aza indirgenmiştir veya yoktur. Tek taraflı ilişki dayattınız mı veya ilişkiyi siyasal, ruhsal ve ideolojik ölçülerden kopuk ele aldınız mı egemen ideolojinin tutsağı olur ve sonuçta cins olarak kaybedersiniz.” demektedir. Tarihten günümüze kadar cinsellik normal bir durum iken günümüzde nasıl bu kadar felaketlere neden olmaktadır? Toplumun en değerli özü olan aşk ve sevgi, nasıl sönmörgeci, egemen güçlerin özel savaş oyunu haline gelmektedir?

Cinsellik etrafında örölen ağların, tarihten günümüze kadar nasıl kullanıldığını ve mülkiyet haline getirildiğini biliyoruz. Güdölere dayalı cinsellik, tehlikeli olduğu kadar sapma durumudur. Salt güdöler üzerinden gelişen duygular, hakikatten sapmanın ötesinde bir gerçekliği yaşamamaktadır. Aynı zamanda zayıf ve zaafly bir karakteri yarattığı için de her yönüyle kullanıma açık hale gelmektedir. Önce tecavüz ederek iradesiz bırakma daha sonra istem ve amaçları doğrultusunda kullanma durumu söz konusu olmaktadır. Egemen zihniyet tarafından Kürt kadınlar, bu uygulamalarla mülk olarak görölmekte, militarist erkeklerin kâh ‘karısı’ kâh kurbanı olmaktadır. Dikkat edersek gündemden de takip ettiğimiz gibi sistem, bu durumu oldukça masum ve meşru göstermektedir. Öyle anlaşıyor ki sistem tarafından bu uygulamalar oldukça sistematik olarak yürütölmekte, temel projeleri olarak görölmektedir. Bu durumun hiç de o kadar masum ve tesadüflere dayandıracağımız bir durum olmadığını görmeliyiz.

Derin ve geniş projelerle hazırlanmış özel savaş yöntemleri olan asimilasyon ve kültörel soykırım ile bir halkı tamamen ortadan kaldırmak istemektedirler. Bir toplum soykırım cenderesinden geçirölmek isteniyorsa onun dinamik ve esasly taşları ortadan kaldırölmalıdır. Bir toplum teslim alınmak isteniyorsa öncelikle değerli olan her şeyi elinden alınmalıdır. Bunun için asimilasyon ve soykırım politikaları uygulanır. Özel savaş yöntemleriyle kadınlar toprağına, diline, kültörlüne yabancılaştırılır, onu var kılan bütün değerler elinden alınır. Genç kadınlar ölkesine, halkına karşı cinsellik üzerinden yabancılaştırılırken sistem tarafından fahişelik dayatması ile karşı karşıya kalır. Genç kadınlara “sevgili, nişanlı, eş” adı altında ölüml gösterilmektedir. Daha sonrasında intihar etti denilerek bu durum “kendi tercihi” olarak sunulmaktadır. Genç kadınların bu kadar çok hedef olarak seçölmeleri, yukarıda da

değindiğimiz gibi genç kadınların aslında toplumun dinamik ve esaslı taş olmasındandır. Genç kadınlar üzerinden sonraki neslin garantisini oluşturma hesapları yapılmaktadır. Yapılan bu hesaplara en çok genç kadınlar uymaktadır. O nedenle sistemin en fazla saldırısına genç kadınlar maruz kalmaktadır. Bir toplum, bu haliyle tüketilmekte, ortadan kaldırılmış olmaktadır.

Kapitalist modernitenin aşk tanımlaması tamamen bu çerçevededir. Bu tanımlama tecavüz ve tacizdir, fahişeleştirilmiş kadına cinsellik üzerinden egemen olma durumudur. Sürekli cinselliğin, güdüselliğin pompalandığı toplumda düşünemeyen, aptallaşmış bir nesil yaratılmaktadır. Güdülere dayalı cinsellik, masum gibi görünse de özünde kapitalist modernitenin en çok kullandığı, kendi hizmeti açısından değerlendirdiği araç olmaktadır. Toplumu en fazla hiçleştiren, fahişeleştiren de güdü eksenli yaşam olmaktadır. Güdüler üzerinden her şeye cinselliğin dayatılması, toplumsal cinsiyetçi zihniyeti daha fazla derinleştirmektedir. Faşist sömürgeci devletler kendi çıkarları için bu durumu daha fazla kullanmışlardır. Hakikat ve gerçekliği ters yüz eden sistem, her şeyi özünden nasıl boşalttıysa bunu da öyle yapmıştır.

Genç kadınların bu kadar basit ve yapay duygulara kanmamaları önemlidir. Toplumsal gerçekliğinden, yurtseverliğinden, dilinden, kültüründen uzak her aşk ve sevginin tehlikeden başka bir şey getirmeyeceği hususu önemlidir. Hele ki faşist egemen zihniyetin oluşturduğu aşk tanımı üzerinden kurulu bir aşk ve sevgi ilişkisi, kendi halkının yabancısını yaratmaktan öte bir şey ifade etmemektedir. Bu, öylesine ele alınacak bir durum değildir. Çok ince hesaplarla oluşturulmuş uzun bir tarihin kirli projesidir. Genç kadınların belirttiği gibi “ölesiye sevilecek” bir sevgi, kendi iradeleriyle oluşan bir aşk yoktur ortada. Sömürülen duygular ve hiçleştirilen irade söz konusudur. Ortada hiçbir hakikat yoktur. Tamamen bir aldatmaca, yanılgı vardır. Kadının doğasına aykırı bir yaşam dayatması yaşanmaktadır. Kadının yaşam ilke ve ideolojisinde böylesi bir aşk gerçekliği yoktur. Toplumun asıl kurucu gücü olan kadına ideolojik bir saldırdır. Toplum değerlerini var kılan kadın iken sistemin kadın şahsında gerçekleştirdiği saldırılarla toplum teslim alınmak istenmektedir. Kadının varlığına bir saldırı söz konusudur. Duygularına kadar teslim alınmış kadın, aynı zamanda esaret altında yaşayan toplum demektir. Abdullah Öcalan, “Dikkat edilirse erkek, cinsellik olayını tam bir egemenlik olayı olarak ele alır. Girdiği her cinsel ilişkiyi sanki şampiyon olmuş gibi değerlendirir. Bu durum, çok ciddi ahlaki sapıklıktır.” demektedir. İktidar, erkeği cinsellikle kadın üzerinde egemen kılarak toplum üzerinde egemen olmak istemektedir. Kadını bir mülk olarak sahiplendikçe topluma egemenliğini dayatmaktadır. Bu ideolojik saldırıyı iyi tanımlamak, derinlikli görmek gerekir. Sömürülen artık sadece altın, mücevher, toprak, insan gücü, emek değildir. İnsanlığın oluşumunda hakikat olan duygular sömürülmektedir. Sömürülen insan ve toplum, tabiri caizse sistem tarafından hayvani kılınmak istenmektedir. Ahlaki-politik varlığı, toplumsallığı elinden alınmış toplumdandır.

söz edebilir miyiz? Bu, sadece kadın açısından değil, erkek açısından da geçerlidir. Kadının cinsel obje olarak kullanılması, erkeği özgür kılmamaktadır. Aksine erkeğe de güdülerini üzerinden hakim olunmaktadır. Dolayısıyla topluma her iki olgu üzerinden hâkimiyet sağlanmış olmaktadır. Böyle bir durumda egemen zihniyet tarafından yönlendirilmeye açık bir toplum ve kendi güdülerinin esiri olmuş bir nesil yaratılmış olmaktadır. Artık ortada sadece parçalanmış bir toplum, bireysel ve maddiyata dayalı bir yaşam kalmaktadır.

Kültürel köklerinden ve yurtseverlik duygularından uzak aşk, hakikatinden uzaktır. Hakiki aşk, kendi kültürü ve ulusal bilinciyle yaşandığı sürece anlam bulacaktır. Kadının da duygu felsefesini yurtseverlik temelli oluşturması önemlidir. Kültürel kırım, toplumsal soykırım altındaki bir halkın direnişi ve özgürleşme tutkusu içinde yer almak, sahte aşklardan korunmanın zeminidir. Çünkü bireysel duygulardan önce toplumsal gerçekliklerimiz vardır. Duyguları ülke gerçeği ve kültürden uzak ele alamayız. Tek taraflı, bireyselliğe ve güdüselliğe bağlı gelişen duygular, çarpıtılmış gerçeklikten başka bir şey değildir. Hakikat, varlığı ve iradeyi ortaya çıkaran duygunun gerçekliğidir, kadının doğasını koruması ve yaşamasıdır. Toprakları istila altında olan, kırımdan geçirilmiş bir halk gerçeğinin olduğu yerde, köleleştirilmiş duyguların olduğu yerde gelişen bireysel aşk, aşkın hakikatinden uzaktır. Aşk, özgür duygu ve iradede yaşanır. Aşk, ahlaki-politik toplum ölçüleriyle yaşanır. Aşk, tutkuyla oluşturulan kutsal duygulardan oluşur. Kutsallığın tarumar edildiği, istila edildiği ülkede aşk değil, sahte duygular yaşanır. Hakiki aşk ve sevgi, özgür kadın gerçekliğinde, yani direnişte olan ve örgütlenen kadın gerçekliğinde yaşanır. Kapitalist modernite kadından özgürlüğü, iradeyi çaldığında, kadını doğasına yabancı kıldığında en çok direniş duygularını öldürdü. Kölecî yaşamı empoze ederken varlığından uzaklaştırırken bunu en çok duyguları üzerinden yaptı.

Kadının her dönem erkek zihniyetine isyanı, direnişi olmuştur. Hala da olmaktadır. Fakat yetersizdir. Aşkın kutsallığını geri kazanmak için efendileri, tecavüzcüleri açığa çıkarmalı, teşhir etmeli, hesap sormalıyız. İçselleştirilmiş köleliği teşhir ederek özgürlüğün duygusuna girebilmek, özel savaş politikalarını boşa çıkartacak güçtedir.

Genç Kadınlara Yönelik Sistematik Şiddet ve Çözüm Arayışları

Amed Jineolojî Atölyesi

Bu metin farklı çalışmalardan ve atölyelerden kadınların bir araya gelerek örgütlü olsun ya da olmasın genç kadınlara yönelen genel politikaları, sistematik şiddetin arka planını ve bunlarla mücadele yöntemlerini konuştukları atölye tartışmalarımızdan derlenmiştir.

Rojda: Merhaba arkadaşlar, öncelikle hepiniz hoş geldiniz. Bu atölyede, genç kadınlara dönük özel savaş politikaları nasıl işliyor, bu politikalar toplumsal anlamda neye tekabül ediyor gibi başlıkları konuşmak istiyoruz. Özel savaş aslında hepimizin aşına olduğu bir kavram. Kültürel kırım, duyguların sömürülmesi, gençlerin kendi kültüründen, kendi toplumundan uzaklaştırılması gibi birçok politikayı kapsıyor.

Suzan: Özellikle genç Kürt kadınlar üzerindeki özel savaş politikalarına çok tanık olduk. Yıllardır uygulanan politikalar. Bu özel savaş politikaları ile genç kadınlara yönelmenin altında yatan temel sebepler nelerdir, nasıl açıklayabiliriz? Belki buradan tartışmaya başlayabiliriz.

Ruken: Biz, Rosa olarak bu alanda çalışma yürütüyoruz ve sık sık başvuru alıyoruz veya farklı kentlerde yaşanmış olaylara bir şekilde müdahil oluyoruz. Burada doğup burada büyüyen kadınlar olarak 90'lardan, hatta belki öncesinden beri yürütülen özel savaşa da birebir tanıklık etmiş kadınlarız aslında hepimiz. Dönemsel olarak kadınlara dönük bu özel savaş politikalarının yöntemleri değişebiliyor fakat amaç her zaman aynıdır. İktidar güçlerinin Kürtlere ve bütün azınlıklara dönük özel bir politikası, asimilasyon politikası var. Bunu her seferinde yok sayarak, işkence

ederek ya da daha derinden daha psikolojik olarak uyguladığını biliyoruz. Eğitim üzerinden, kültür üzerinden politikaları var. Yaş gruplarına dönük de ayrı ayrı uygulamaları var. Çocuklara dönük asimilasyon politikaları var. Köy okullarında okul öncesi kurumların açılması gibi.

Fakat gençlere yönelik özel stratejiyi ayrıca konuşmak lazım. Bu kesim, dünyanın farklı coğrafyalarında da egemenlerin özel olarak yöneldiği bir yaş grubudur. Kürdistan'da özellikle sınır bölgelerinde 90'lardan beri uygulanan ve hâlâ devam eden tacizler, tecavüzler var. Kent merkezlerine, iç taraflara doğru geldiğimizde ise örneğin Diyarbakır'da, gündelik yaşamın içine sızan bir politikaya tanıklık ediyoruz. Bugün yaşanan durum ise özel savaşın en doruğa varmış halidir. Gençleri apolitize etmek gibi bir derdi var sistemin. Bu yaş grubu, çok ani, önemli kararların verildiği ve kendilik duygusunun çok güçlü geliştiği bir süreç. Cesaret var. Bu sürece sistemin müdahalesi ile tam tersi sonuçlar ortaya çıkabiliyor. Bu yaş grubunun yarattığı enerji; değişim, dönüşüm noktasında çok önemli sonuçlar doğurma potansiyeli de taşıyor. Bir saygınlık da doğurmuş, toplumsal gelişmelere neden olmuş. Tam bu noktada gençleri apolitize etmek gibi, travmatize etmek gibi bir dertleri var. Kendi kararlarını veremeyen, bir şeylere maruz kalan, dışarıdan yönlendirilmeye açık bir gençlik yaratmaya çalışıyorlar. Erken yaşta evlilikler de diğer taraftan aynı amaca hizmet ediyor.

Deniz: Gençlik, sistemlerin en fazla korktuğu, ürktüğü kesimlerin başında geliyor. Bunun birçok sebebi var tabii. Gençliğin akışkan enerjisinin olması değişim, dönüşüme en yatkın kişiler olması ya da verili sistemi kabul etmeyen noktalarda durmasından kaynaklı sürekli var olanı aşan ve değiştiren, dönüştüren, toplumsal kılan yönü tarihten günümüze kadar süregeliyor. Genç kadın dediğimiz de aslında ikili bir kimlik taşıyor. Genç olmak, dinamik olmak, sürekli isyanda olmak, sorgulayarak reddeden bir noktada olmak, muhalif olmak aynı zamanda kadın olmak, tarihsel-toplumsal, sosyolojik bir varlık olmak anlamına geliyor. Kadın bilincini, varlık bilincini taşıyan bir kimliği var. Bütün bunların, sistemin genç kadın kimliğinden çekindiği yönler olduğunu düşünüyorum. Genç kadınların toplumla bütünleşen taraflarını geriletme bu sebeple de genç kadınları anlamsız ve maneviyatsız kılarak toplumu kırıma uğratma gibi bir amaç var. Genç kadınların sevgi ve aşk gibi duygularına sirayet ederek, etkileyerek sevgi ve aşk adı altında genç kadınların düşürülmesi ve toplumsallığından koparılması, uzaklaştırılması gibi durumlar yaşanıyor. Bir taraftan sistemin her türlü asimilasyon ve yok edici politikalarına karşı duran genç kadın kimliği var. Diğer taraftan toplum karşıtlığına dönüştürülen, toplumsallığına ve hakikatine yabancılaştırılarak benliğinden uzaklaştırılan genç kadın kimliği oluşturuluyor. Tam bu noktada bu atölyede böyle bir tartışma yapmak anlamlı. Bu durumu nasıl değiştireceğiz, bu politikalara karşı kadın bilincini, kadın örgütlülüğünü nasıl sağlayacağız, karşı politika olarak neleri geliştireceği soruları önem kazanıyor.

Xezal: Ben, gençlik çalışmalarında yer alıyorum aynı zamanda genç kadın arkadaşlarla birlikte özgün çalışmalara da dahil oluyoruz. Bizler genç kadınlar olarak hem genç kimliğini hem de kadın kimliğini taşıyoruz. Bu iki kimlik, sistemin en çok hedef aldığı, kendisi için tehlike gördüğü bir noktadır. Her iki kimliği taşıyan genç kadın, sistemin en büyük hedefi oluyor. Şunu görebiliyoruz; devrimleri gerçekleştirenler, devrimlere öncülük edenler bu enerjiyi genç yaşta açığa çıkaranlardır. Genç yaşlardaki heyecan, dinamizm, ret-kabul ölçüleri apayrıdır. Bu bilinç döneminde bir pratik örgütlenme, bir enerji açığa çıkarma, yeni bir alternatif üretme daha yoğun olduğu için hedef alınıyoruz. Hedef haline gelmeyi Türkiye ve Kürdistan için ayrı ayrı ele almak gerekiyor. Aslında Kürt Özgürlük Hareketi ile birlikte genç Kürt kadınlar, Kürt gençler, Kürt kadınlar her zaman hedefte oldu. Sistemlerin gençliği hedef almasının en büyük sebebi bence kendi iktidarlarını devam ettirebilmek içindir. İktidar sahipleri, itaat eden, buyruk eden bir nesil yaratmak ister. Bunun için de bütün koşullarını kullanıyor. Eğitim sistemini kullanıyor, ekonomiyi, kullanıyor, birçok alanı kullanıyor. Bütün alanları çözümlmek gerekiyor. Ailenin çocuk yetiştirme şekli, toplumsal baskı... Bunları bütünlüklü ele almak gerekiyor.

Suzan: Genç Kürt kadınlara dönük bu özel savaşın özellikle “duygular” üzerinden düşürme politikasını nasıl okumalıyız. “Aşk, sevgi gibi duyguların” özellikle hedef alınmasını, bu duyguların özellikle kullanılmasını nasıl okumalıyız.?

Ronahi: Gençlik ve kadını toplumsal açıdan değerlendirdiğimizde en fazla baskıya, en fazla sömürüye maruz kalan kesimler olduğunu görüyoruz. Aynı zamanda iktidarın, egemenlerin en fazla kendini hissettirdiği kesimlerdir de. Dolayısıyla anlam arayışında tıkanma durumu da gelişebiliyor bazen. Genç kadınları düşündüğümüzde gerçekten toplumsal baskıdan ve sömürüden kaynaklı bir türlü o aradığı sevgiyi ve değeri toplum içinde bulamama durumu var. Yapmacık olsun veya gerçek olsun fark etmiyor, o sevgiyi ve değeri kendisine gösteren ilk kişiye bağlanma boyutu da gelişebiliyor. Sistem dediğimiz şey aslında toplumu iyi çözümlen ve topluma göre politikalar geliştiren bir şeydir. Zaten özel savaş politikaları dediğimiz de budur. Biraz daha topluma, bireylere zaaf-ları üzerinden yönelmedir. Sistem bunu gerçekten iyi gözlemliyor ve genç kadınlara da bunun üzerinden saldırıyor. Genç kadınların eksikliğini hissettiği aşk ve sevgi noktalarını tamamlamak istiyor. Bunun üzerinden düşürmeye çalışma gibi bir politika ile geliyor. Son zamanlarda artan örnekler de var. İpek Er, Gülistan Doku, Pınar Gültekin ve daha nice. Bu durum aslında bizim şu noktada bir gelişme göstermemizi dayatıyor: Aşk nedir? Sevgi nedir? Kendimizi tanımak? Bunları daha çok açığa çıkarmalıyız. Bizi değersiz hissettirenler üzerinden mi kendimize bir değer biçeceğiz yoksa kendimizi tanıyarak kendi kültürümüzü bilerek mi değer kendimize katacağız. Aşk, sevgi ve kadının

kendini tanıması, kendine değer vermesi gibi noktalarda geliştikçe, birilerinin eksikliklerimizi kullanmalarına engel olmuş olacağız.

Zeliha: Gençlik olarak yürüttüğümüz çalışmalarda karşılaştığımız en büyük sorunlardan biri de özel savaş politikalarıdır. Uyuşturucu, fuhuş, duygular üzerinden kandırma ve benzeri şeyler. Temas ettiğimiz gençlerde de birçok kere gördük. Uyuşturucuya, fuhuşa sistem bilerek ön ayak oluyor. Hiçbir önlem almıyor, tam tersine bunu yaygınlaştırıyor hatta alan açıyor. Bu bataklıkta yer alanlar çevremizdeki insanlardır. Dolayısıyla öncelikli olarak bunun bilince çıkması ve buna karşı bir refleks geliştirilmesi önemlidir. Bir de genç kadınlar üzerinden özellikle yürütülen bir politika daha var, duygu sömürsü var. Biliyoruz ki genç kadının iktidar odaklarına karşı bir mücadelesi var ve iktidarlar bu mücadelenin değiştirme gücünden korktukları için baskıyı arttırıyorlar. Sistem bilinçli bir nesil istemiyor, örgütlü bir gençlik istemiyor. Çünkü bilinçli, örgütlü gençlik sistemin karşısında onunla mücadele eder, ona baş kaldırr. Bunun önünü almak istiyor. Özellikle Kürdistan'da genç kadınlar üzerinden ince hesaplar yapılıyor. Eli, yüzü düzgün, uzun boylu genç üniformalıların buralara gönderilmesi gerçekten de insanı çok fazla düşündürüyor. Basına yansıyan birçok olay ve yine bizim de birebir tanık olduğumuz durumlar var. Bunların bir amaç için bilinçli bir şekilde yapıldığını biliyoruz. Ama bu bilme hali sadece bizimle sınırlı kalıyor. Ailelerin ve toplumun bu noktada çok zayıf kaldığını düşünüyorum. Özellikle genç kadınlara, ailelere ulaşmakta, kadın bakış açısını, farkındalığı yükseltmekde eksikliğe düşüyoruz. Çünkü yetememe, yetişememe sorunu var. Oysaki sistemin kendini yayma hızı çok daha fazladır. Bazı kavramların içi çok hızlı boşaltıldı. Özgürlük, sevgi, aşk gibi kavramlar özellikle... Örneğin artık Kürdistan'da birçok genç kadın, rahat giyinmeyi, istediği yere gitmeyi ya da bir erkek arkadaşının olmasını özgürlük olarak tanımlıyor. Gençlerin çoğu okul ya da arkadaş ortamlarında bunu öğreniyor. Sistem onu sürekli bu bataklığa itiyor. Duygularını tanıma boyutu da çok zayıf kaldığı için anlık yaklaşıp eksikliklere düşebiliyor. Bu noktada Kürt Kadın Hareketinin daha öncü bir rol oynaması gerekiyor. Gençliğin de bu özel savaş politikalarını boşa düşürmeye dönük daha büyük çaba göstermesi gerekiyor.

Xecê: Neden gençlik? Çünkü gençlik, toplumun değişim, dönüşüm gücüdür. Özgürlük peşinde koşan ilk kesim, genç kadınlar oluyor. Ama bizim özgürlük anlayışımız ile çarpıtılarak ortaya konulan özgürlük anlayışı arasındaki farkı görmek gerekiyor. Kadın özgürlük mücadelesi var. Yıllardır süregelen, kendini yenileyen, kendini güçlendiren, kendini bir üst mertebeye taşıyan bir kadın özgürlük mücadelesi var. Bu mücadelenin sürekli akışını sağlayacak olanlar da genç kadınlardır diyebiliriz. Çünkü mirası devralacaklar, onlardır. Sistem sert politikalar ile geldiğinde bu politikalara karşı tavır nettir, toplumsal refleks gelişiyor. Değil ona sevgi duymak, âşık olmak; tam tersine öfke ve nefret oluşuyor. Fakat

özel savaş dediğimiz şey çok farklıdır, toplum olarak dikkat etmek gerekiyor. Gençlik dönemindeki duygulardan bahsediyoruz. Heyecan var. Bu duygular üzerinden dönen özel savaş stratejisini uyuşturucu ve fuhuş politikaları ile aynı değerlendiremeyiz. Bu daha yumuşak, daha duygulara hitap eden, daha sinsi, kişiyi gönüllülük çerçevesinde bir kabule zorluyor. Belli bir süre sonra kişi tükenmişlik halini yaşadıkten sonra kendi halinin farkına varıyor. Ancak o zaman uyana-biliyor. Öncesi bir uyanmama halidir, bir rıza hali vardır.

Sistemler tarafından özellikle kadınlara yönelmenin temelinde şu var; arkadaşlar da bilir savaş ve çatışma dönemlerinde ilk yönelim kadınlara oluyor. En çok darbe yiyen, en çok ezilen kadınlar oluyor. Kürdistan’da da bu böyledir. Ama Kürdistan’ın yarattığı fark şudur ki bir kadın özgürlük mücadelesi açığa çıkmış. Kürt kadınların sesi, rengi, mücadele biçimi daha özgündür. Bu mücadeleyi bitirebilmek için sistem, artık çarpık bir anlayışla sinsi politikalara ihtiyaç duyuyor. Bunu da o bahsettiğimiz aşk ve duygu üzerinden yaratıyor.

Duygu: Psikolojik savaş 10 veya 15 yıldır en çok kullanılan yöntemdir. Genç yaşlarda duyguların gelişimi, kendi kültürünü bilme, kendi diliyle konuşma, kendini bilme gibi özellikler fazla oluyor. Bazı kavramların içi boşaltılınca birilerinin bunları değiştirip dönüştürerek kendine göre bir şekil vermesi kolay oluyor. Buradan ne açığa çıkıyor; bırakılan boşluklar. Kadın özgürlük mücadelesi var ama bunu bizler nasıl anlamlandırıyoruz toplum olarak. Aslında eksik kalan kısım budur genel olarak. Bırakılan her boşluk doldurulur. İktidardan bahsediyoruz, bizi ezenlerden bahsediyoruz, gerçekten bunu net bir şekilde ifade etmek gerekiyor. Bugün özel savaşı uygulayan zaten bunlardır. Şunu da değerlendirelim, bugün evde biri bize şiddet uyguladığı zaman biz onu sevebiliyor muyuz, hayır. Anında bir tepki gösteriyoruz. Ama şiddet o kadar çok meşrulaştırılmış ki çoğu davranışın şiddet içerdiğinin bile farkında değiliz. Örneğin medya aracılığıyla şiddet yaygınlaşıyor, meşru oluyor ve kullanılan argümanlar daha çok gençlere hitap ettiği için onları etkileme boyutu daha da fazla oluyor. Bunu iyi görmek gerekiyor bence. Psikolojik boyutu çok iyi uygulayan bir sistemle karşı karşıyayız. Yaşamın içini boşaltan, duyguları çarpıtan bir sistem ile karşı karşıyayız. Bizler boşluk bıraktığımız için dolduran birileri var.

Rengin: Takip edebildiğimiz dava dosyalarında da görüyoruz. Gençlere ve kadınlara yapılan siyasi operasyonlar, gözaltında tacizler, tutuklamalar hiç bitmiyor. Siyasi iktidar, aslında bütün araçlarını bu iki grup üzerinde kullanıyor. Sadece Kürt hareketine değil; ötekileştirilmiş bütün herkese karşı, Ermenilere karşı, farklı kültürlerden olanlara karşı devletin bir politikası var. Genç kadınlar için duygularla oynayan bir politikası var. Hukuken mi, “cinsel sömürü” ile mi yoksa başka bir şeyle mi, nasıl ifade etmek gerekiyor, zorlanıyorum. Öyle bir şey ki hukuk burada çok yetersiz kalıyor, çünkü burada bir “gönüllülük”, bir “rıza” var deniliyor. Aslında devletin inşa ettiği bir rıza. İpek Er’in ailesinin avukatlarından biriyim ve

oradaki deneyimlerimi biraz aktarmak istiyorum. Ben olaya dahil olduğumda İpek, yoğun bakımdaydı, hiçbir şekilde görüşme şansım olmadı, kısa süre sonra da hayatını kaybetti zaten. Biz, ailenin yanına ilk gittiğimizde ailenin erkeklerinin bizi anneyle yalnız bırakmama veya annenin bizimle konuşmasına izin vermeme gibi bir tavırları vardı. Sonrasında annenin aslında dik durması, ısrarcı olması süreci değiştirdi. Annenin ısrarı, erkeklerin izin vermeme gücünden çok daha yüksekti. Fakat şunu da görüyoruz: anne babanın olaya yaklaşımı, namus oluyor. “Kızımızın namusu kirlendiği için kızımız canına kıydı.” deniliyor. Üniformalı şiddet gibi bir yerden yaklaşılmıyor maalesef. Hatta bizim de sözümüzü sakınmamıza neden oluyor bu durum. Duruşmalarda bunun bir özel savaş politikası olduğuna dair söylemlerden kaçınmamıza neden oluyor bu durum. Biz de açıkçası aileyi daha fazla incitmek istemiyoruz.

Bu özel savaş politikaları Batman’da eskiden beri karşılaştığımız bir uygulama. Bir dönem intiharlarla anılan bir şehir oldu Batman. Bu intiharların arka planını açığa çıkarmak çok önemli. Sistemin her türlü baskısına maruz kalmamızdan kaynaklı sokaklarda maalesef ki bir çalışma yapmamamız bu intiharları araştırmamızın da önüne geçti. Geçmemesi gerekiyor. Şimdi de kalkıp bazı yazarların ağzından dinliyoruz bu durumu ne yazık ki. Örneğin Işıl Özgentürk bir yazı yazabiliyor. Bu yazıya katılan bir sürü kişi de var buralarda. Evet o yazı dilinin faşist olduğu, üstenci olduğu kanaatini taşıyorlar ama onlar da “Kürt kadınlar, ailelerinden kaçmak için eğitilmiş, üniformalı erkeklere ilgi duyuyor.” diyebiliyorlar. Ama bu kadar basit değil mesele.

Ben kabullenemiyorum bazen. Üniformalılar tarafından köyden zorla çıkartılmış biri olarak egemen erkek nefreti ile yetiştirildik biz aslında. Kalkıp onlara sevgi, aşk beslemek çok zoruma gidiyor. Ama sadece nefret ile yetiştirilmekle olur mu? Olmaz tabi. Özgürlük kavramını, aşk kavramını tartışmak gerekiyor. Özgürlüğü erkek arkadaşının olması, bir mekânda rahatça oturuyor olmak, kısa etek giyiyor olmak ile tanımlayamayız. Aile içinde aşkın, sevginin, cinselliğin hiçbir şekilde konuşulmadığı oluyor kimi zaman. Bütün bunların etkisi var. Ama yine de tam olarak çözemiyorum gerçekten bunu. Sadece sistemin ne kadar iyi çalıştığını görüyorum, iktidar bu konuda gerçekten çok iyi çalışıyor.

Bu özel savaş politikaları Batman’da eskiden beri karşılaştığımız bir uygulama. Bir dönem intiharlarla anılan bir şehir oldu Batman. Bu intiharların arka planını açığa çıkarmak çok önemli. Sistemin her türlü baskısına maruz kalmamızdan kaynaklı sokaklarda maalesef ki bir çalışma yapmamamız bu intiharları araştırmamızın da önüne geçti. Geçmemesi gerekiyor.

Son olarak küçük bir şey ekleyeyim. Ben batıda yıllarca yaşadım ve o yıllarda üniformalı diyebileceğimiz tek bir kişi bile sosyal medyadan beni takip etmedi. Son iki yıldır tekrar Batman’a döndüm ve döndüğümünden beri her hafta sosyal medyadan bu kişilerden bir arkadaşlık isteği, takip isteği geliyor. Profiline açık açık mesleğini de yazıyorlar. Kürt kadınlar yedi-yirmidört izleniyoruz resmen, nasıl çalışıyorlar tahmin etmek bile zor. Gerçekten her yönüyle çalışıyorlar ve bu iş için özel çalışıyorlar. Kadınları bir kısaç çemberine almak istiyorlar.

Selma: Aslında gençlik sürecini bireyin şekillenme süreci olarak ele almak gerekiyor, o yaşlar, arayışların en fazla olduğu, duygu ve düşüncelerin değişime en fazla açık olduğu dönemdir. Hepimiz o yaşlardan geçtiğimiz için o durumu rahatlıkla ifade edebiliyoruz. Merak duygusu da o dönemde çok oluyor. Bu tarz atölyelerde tartışmamız gereken bir diğer konu; karşımızdaki sistemin bilinçli bir şekilde neyi devreye koyduğunu görmek ve bizim alternatifimiz ne olacak diye sormak. Biz nasıl bir politika ile bunu boşa çıkaracağız? Arkadaşlar da dile getirdi. Evlerimizin içine, ailelerimizin içine, bireylerin içine kadar sinen bir politika var. Alternatifi hayata nasıl geçireceğiz, tartışmak gerekiyor.

Rojda: Aslında özel savaş meselesi çok soyutmuş gibi dursa da elimizde çok fazla somut bilgi var. Kadına yönelik şiddet dediğimiz meselede şiddet failleri hak ettikleri cezayı almasa da taciz, tecavüz, şiddet, cana kast suçları için devletin kendi yasalarında bile ciddi yaptırımlar öngörölmüş. Öyle ya da böyle şiddet uygulayan kişi eğer üniformasız ise bir şekilde tutuklanıyor, belki üç yıl yatıyor, belki beş yıl yatıyor. Şiddetle mücadele kurumları şöyle bir veri sunuyor. “90’lardan beri Musa Çitil’den bu yana, üniformalı kimliği ile şiddet uyguladığı için bir tane bile üniformalının ceza aldığını görmedik.” diyor. Yani üniformalı isen şiddet uyguladığında, taciz-tecavüz uyguladığında, öldürdüğünde hiçbir sıkıntı yok. Sadece İpek Er değil, geçtiğimiz günlerde 16 yaşındaki Emine Karakaş, Diyarbakır’da öldürüldü, fail korucuydu. Uzun süre kendisine dokunulmadı sonra ifadesini alıp bıraktılar. Esasında şöyle bir mekanizma iktidar tarafından çok net bir şekilde işletiliyor. Üniformalı iseniz istediğinizi yapın hiçbir şekilde ceza almayacaksınız. Yine zırhlı araçların altında kalan onca çocuk var. Sistemin kendisi, kendini koruma altına almış durumda yargı vb. eliyle.

Bizim temelde şunu görmemiz gerekiyor: Cinsiyetçilik ile militarizmi, birbirine çok yan yana ilerleyen iki kavram olarak ele alıyoruz. Bir militaristin bir kadına yaklaşırken temel motivasyonu fetihtir, onu fethetmektir. Aşk, sevgi, duygusal bir bağlılık falan değil. Asla karşındakini kendisi ile eşit görmüyor. Militarist bir insanın Kürt bir kadına yaklaşımı ya köle muamelesi yapmaktır ya da yarı öbür gün aynı evde yaşamaya başlasa bile ikinci sınıf gibi yaklaşmaktır. Kadının bütün varlığının sömürülmesi üzerine kurulu bir ilişki biçimi geliştiriliyor. Bu tarz ilişkilerdeki militarist taraf kadının neyi yapıp yapamayacağını belirlerken

“Kürtçe konuşmayacaksın.” da diyor yani genel feodal erkek davranışlarının yanında kültürünü de doğrudan yasaklayan, kültürünü doğrudan kriminalize eden bir ilişki ağı kuruluyor. Kürt kadını ilişki kurarken yarın öbür gün onun başına bir şey getirse bile, şiddet uygulasa bile, taciz-tecavüz etse bile hiçbir şekilde ceza almaya-çağını biliyor. Böyle bir erkeğin şiddetten yargılandığı, şiddetten ceza aldığı bir örnek yok. Konuştuğumuz insanlara şunu çok net bir şekilde söylemek gerekiyor; burada bir aşk olamaz, burada bir sevgi olamaz. Çünkü o erkek militarist algıyı taşıdığı sürece seni kendisi ile hiçbir zaman eşit görmeyecek. Mesela İpek Er’in mektubunda şöyle bir şey vardı; militarist erkek, “Sahipsizsin, istediğimi yaparım” diyor. Sarsıcı bir şeydi. “Daha önce de yaptım, bir şey olmadı” diye itiraf ediyor. Normalde bir erkek bunları yaptığı zaman bunun açığa çıkmasından korkar, toplumsal dışlanmadan korkar, ailesinden korkar, ceza almaktan korkar. Ama bizim karşı karşıya kaldığımız şey o kadar çok sistemi arkasına almış ki herhangi bir korkusu, çekincesi olmuyor failin. İpek Er olayındaki sahipsizlik meselesi, sadece duygusal bir çıkarım veya İpek’in rastgele yazdığı bir şey değil. Aslında iktidar zihniyetinin bir kelimedede dile gelmiş halidir bir anlamda.

Suzan: Buradan tekrar sorulara bağlayacak olursak; o zaman böylesi bir noktadan bunu anlatabilmek, bunu örgütleyebilmek çok önemli diye düşünüyorum. Bizim de buna dair bir bakış açımızın olması gerekiyor ve olmalı da. Eğer diyorsak ki bütün bunlar Kürt kadınların bir fetih nesnesi haline getirilmesi, bir sömürge nesnesi haline getirilmesi üzerinden yapılıyorsa ve bu yapılırken de aşk, sevgi, evlilik, mutluluk gibi kavramlar kullanıyorsa o zaman bizim bu kavramların hakikatine ulaşmamız gerekiyor. Aşkın, sevginin, duygusallığın hakikati nedir? Burayı açığa çıkarmak gerekiyor, aşk böyle bir şey değil, sevgi böyle bir şey değil, özgür eş yaşam böyle bir şey değil demek gerekiyor, belki biraz da bunu tartışabiliriz.

Rojda: Veya bu meseleyi sadece militarizmle, sadece sistemle mi açıklayacağız? Bu işin ekonomik, basın, eğitim boyutu var, aile boyutu var. Bunları nasıl ele almak gerekir?

Zeliha: Birçok gerçekliğimiz var. Tabii ki yine ilk olarak sömürge kişiliği ortaya çıkıyor. Sömürge politikalarının sonucu ortaya çıkan bir dışlanmışlık psikolojisi var. Ciddi anlamda parçalanmış kişiliğin oluşturduğu algıdan kaynaklı kendisini göremeyen hem bir aile hem bir toplum gerçekliği var. Burada yetişen gençlerin sadece aileden aldığı eğitimle büyümesi de bunlara yol açabiliyor. Tecavüz sadece kadın bedenine yönelmiyor. Diline, kültürüne, değerlerine bir tecavüz var. Özel savaş nasıl işliyor? Biat kültürü ile birlikte işliyor. Bu, ailenin yetiştirirken taşıdığı algıyla da ilgili. Yine dinin baskısı çok fazla. Sonuçta konuşamıyorsun. Kendini çözümleyemiyorsun. Böyle bir zemin yok. Bu hali ile özel savaş argümanlarının sana ciddi anlamda sirayet etmesi söz konusu. Kürt Özgürlük Hareketinin yarattığı bir zemin var. Buradan doğru özel savaşı tartışabiliyoruz. Özel savaş sadece fiziki değil; ruha,

bireye, bilince sirayet ediyor. Maneviyata hükmetmesi ile oluyor. İnsanı tepkisiz bırakan bir durum var. Biz genç kadınların çıkışları ilk nasıl oldu? Tepkilerle oldu. Kadın özgürlük mücadelesi evet devasa büyüdü ve bir alan oluşturdu. Fakat benlik oluşturma konusunda bir gerçeklik var mı? Son süreçte gördüğümüz kadarı ile genç kadınların arayışı olmasına rağmen bu denli sistemin içerisinde yaşanabiliyorsa, sistemin beğeni ölçülerine göre gidilebiliyorsa bu bizlerden kaynaklıdır. Eğitimin çok az olduğu bir süreçten geçiyoruz.

Niye gençliğe yöneliyor? Bir kişilik oluşturma sürecinde çünkü, gençlik sürecinde tepkisini öldürmek istiyor. İradesini öldürmek istiyor. Çünkü irade oluşunca bütün toplumu örgütleyebilecek. Devletin, yaratmak istediği algı şu idi; maneviyatın yok olduğu, bir olaya karşı tepkinin gelişmediği, bir insan ölümünün bile çok sıradanlaştığı bir süreç yaratmak. Bu bizlere de sirayet eden bir durum oldu. Bir insan ölümünün bile normalleşmesi ve karşı bir direnişin olmaması. Mesela Boğaziçi direnişi vardı ve iktidar geri adım atmak zorunda kaldı. Direnişi toplumdan bağımsızlaştıramayız zaten toplumdan kopuk bir zeminde gerçekleştiğinde çok büyüyemiyor.

Sevgi, aşk meselesine gelince insan şunu sormak istiyor, nasıl örgütleyeceğiz peki? İlk olarak yurtseverlik duygusunu geliştirmek gerekiyor. Neyi sevmem gerekiyor? Benim ilk önce kendimi sevmem gerekiyor. Genç bir kadında kendini sevmenin anlamına dair farkındalık oluşması gerekiyor. Kendi bulunduğumuz toplumsal zemini, toprağımızı sevmemiz gerekiyor. Salt kadın-erkek arasındaki sevgi ya da salt iyi, güzel kelimeler söylemek, bahsettiğim sevgi anlayışı açısından yetersizdir. Ezber birkaç hoş kelime ile olduğu zaman, militarist birilerini sevmeye durumu gerçekleştirebiliyor. Hepimizin eskiden beri iktidarın militarist güçlerine yönelik bir tepkisi vardı ama bazen ona özenen bir duruma da tanıklık edebiliyoruz. Sonuçta “yakışıklıdır, parası da var, beni korur algısı var” hali ile olabilir diyor, cazip geliyor. Çünkü aile sahiplenmiyor, belli bir yaşa gelince zaten başka bir erkeğe teslim ediyor. O olacağına kendi tercihim olsun deniliyor. Bu tepkisizlik durumunu yurtseverlikle güçlendirmek gerekiyor. Farkındalığı had safhada örgütlemek gerekiyor. Karşının ne olduğuna dair farkındalığı yitirdiğin zaman sen, sen olmaktan çıkıyorsun. Kapitalizm şu an seni sen olmaktan çıkarıyor zaten. Sorgulama diyor, umurunda olmasın diyor. Kabul ve ret ölçülerinin oturduğu bir gençlik kesimi var. Bir şeyleri kurtarmak isteyen bir kesim var. Kurtarmak istiyorsan köklerinin olduğu yere âşık olman gerekiyor. Sadece kadına ya da bir erkeğe değil. Yani kendini sevmek ve bu sevgiyi yurtseverlikle bütünleştirmek gerekiyor. Maneviyattan yoksun bir kişi başkasını da sevmez. Bir çocuğun katledilmesine de üzülemez. Buna tepki göstermek gerekiyor. Buna karşı bu tepkiyi örgütlemek için kitleselliği oluşturmak gerekiyor. Ailelerimizle ilgilenmemiz gerekiyor. Sadece kendi ailelerimizle değil, kapı kapı dolaşıp diğer ailelere bunu anlatmak gerekiyor. Bunlar sokaklarda, evlerde olabilecek durumlardır, kendimizi bilinçlendirmek ve korumak gerekiyor.

Duygu: Özel savaşı uygulayanlar, vaatlerde bulunuyor, sana güzel bir iş, bir yer ve-rebilirim diyor ve ekonomik anlamda sıkıntı yaşıyorsan, tamam diyorsun. Ama diğer taraftan şunu da görüyoruz kadının özgürlük mücadelesi hala devam ediyor. Her-kes buna katılacak diye bir şey yok ama arayışın burada olması gerekiyor diye dü-şünüyorum. Zorunluluk buradadır yani. Ben neyi seviyorum, neye âşık olmam gerekiyor gibi soruların yanıtlarını aramalıyız. Genç kadının bir arayışı var ama aynı zamanda savrulan bir pozisyonudur. Bizim bu arayışa argümanlarımızla destek sun-mamız gerekiyor. Efkarlanmadan bir direniş kültürünü anlatabilmek önemlidir, özel-likle köylerdeki genç kadınlarla bunu konuşmak, onlarla buluşmak önemlidir. Daha saf, daha özlü bir başkaldırıları var onların, sadece yönünü bilmiyor bazen. Çünkü gençlik köküne bağlıdır, o kök üzerinden büyür ve o kökü ortadan kaldırmak isti-yorlar. Genç kadınların duygularını toplumsal yaşama akıtmak ve toplumsal öz-gürlüğü geliştirmek gerekiyor.

Öz savunma meselesini burada ortaya koymak gerekiyor. Afganistan’da mesela bir direniş, bir başkaldırı var. İnsana moral veriyor ve bunu Kürt özgürlük mücadelesi ile bütünleştiriyor. Bizim bu anlamda gücümüz var. Sadece örgütlü gücü bu zemine çekmek gerekiyor. Mağdur dili değil de ciddi anlamda “sen busun, sana karşı bun-lar yapıyor ve senin dur demen gerekiyor.” demeliyiz.

Ruken: Nasıl tanımladığımız çözüm yoluna giderken neler yapacağımızı da belir-liyor esasında. Bizler şiddeti tanımlarken uygulayan tarafından değil maruz kalan ta-rafından ele alıyoruz. Eğer öyle yapmazsak ne yaşandığını bilmezsek, kendi haklarımızı savunmak durumunda kalmıyoruz. “Biz mağdur olmayacağız.” refleksi, şunu geliştirdi: sürekli sistemi tarif ediyoruz, sistem şunu yapıyor, bunu yapıyor. Ama bize ne oldu? Acıdı mı? Ben karşıdaki insana acıdı mı diyemiyorsam, ne oldu sana demenin bin bir halini bulamıyorsam işte orada toplumdan kopuyoruz. Biz an-latabiliyoruz, kendimizi ifade edebiliyoruz, evet çok doğru. Bu yüzden buradayız. Burada olamayanlar için konuşuyoruz şu anda. Biz de bir şeylere maruz kalıyoruz ama bunu anlatmakta güçlük çekiyoruz. Biz yöntemler konusunda gerçekten ciddi sıkıntılar yaşıyoruz. Çünkü yöntemlerin en aza indirildiği, bir şekilde elimizden alındığı, bir süreci yaşıyoruz. Kayımlar meselesi çok önemli, çok etkiledi bizi. Ekonomik olarak özellikle kadınların neredeyse hepsinin işsiz bırakılması, yoksul-laştırılması var. Sosyolojik olarak defalarca bu topluma şok yaşatılması dahi, anında karar verilmesinin önünde engel oluyor. Bireysel olarak nasıl etkiliyor kısmına biraz güncel örnekler vermek istiyorum. Mesela 16, 17 yaşlarında bir genç kadın kaçırı-lıyor. Öncesinde sürekli telefon üzerinden “sen ne kadar güzelsin, ben seni çok sev-dim” denilip defalarca taciz ediliyor. Genç kız instagram hesabını kapatıyor, bu defa başka hesaptan aranıyor. Bir insana, bir kadına “sen çok güzelsin” demek güzel bir şey. Fakat bu durum, şiddete dönüşüyor. “Sen çok güzelsin, benim olmalısın.” yüzde 80’inde bu oluyor. Çünkü niye? Evde genç kadına çok güzelsin denilmemiş,

Bu sürecin her evresinde neler yaşanıyor dediğimiz anda, onunla aynı şeyleri hissedip empati kurduğumuz anda o evrelerde nereden destek vereceğimizi biliriz. Fakat hiç sormadan her şeyi biliyoruz dersek bu çok tepeden bir yaklaşım olur. Biz insanları bilinçlendirmeye gideriz. Bu da nefret edilen bir şey. Bizden kaçarlardı. Kim bizim adımızı düşünen bir insan istesin?

Ruken: Aileye karşı bazen mahcubiyet, bazen de korku var. Özellikle babadan, abiden. Bununla birlikte korkunç bir iletişim-sizlik ve sevgisizlik hali söz konusu. Ama mesela ne diyorlar bu durumlarda “dava yapalım” diyebiliyorlar. Yani “30 bin - 40 bin lira ver, olayın üstü kapansın.” meselesi. Çocuk yaşta evli- k dediğimiz şey başlıyor. Üç-beş yıl sonra çıkıp

Rosa'ya geliyorlar maalesef ki şiddet görmüş oluyorlar. Bu defa yine aynı anne baba diyor ki “boşanmasın çocukları var” ya da “çocukları bıraksın gelsin”. Aile her aşamada çok kilit yani. Çocuğu cinsel istismara uğrayan bazı aileler çocuğumu istiyorum diyor. Ama namusumuz gitti diyen aile de var. Dayılar, amcalar devreye giriyor hemen, ikna komisyonu gibi. Dolayısıyla mevzu çocuklara, genç kadınlara gelince aynı zihniyet devam ediyor. Son dönemde zaten muhafazakarlaştırma çok ciddi boyutlara ulaştı. Aileler çok daha fazla kapalı olabiliyor. Muhafazakarlıkla en doğal, en sıradan şeyler bile çok abartılı görünüyor. Bir etek giydi diye mahalleye bir daha gidemeyeceğini düşünen kadınlar var. Bir kafede görüldü diye bir daha eve gidemeyeceğini düşünen gençler var.

Suzan: Sorunun adını koyuyoruz, tespitimizi yapıyoruz. Ama ne yapacağız? Özel savaşa dair, sömürgeciliğe dair, ekonomisiz bırakılan toplumun arayışlarına dair, özgür duygulara dair kadın örgütleri olarak gençlik örgütleri olarak, nereden ve nasıl bir sorumluluk geliştirebiliriz? Etiği-estetigi, aşkı nasıl geliştirebiliriz? Kadın dayanışmasını nasıl güçlendireceğiz? Biraz da buradan devam edelim.

Ronahi: Sevgiyi tanımlarken “kendini sevmek” diyoruz, bunu tanımlamadığımız zaman, bunun kendisi tehlikeli bir yere götürecek bir nokta oluyor. Çünkü kendini sevmeden önce “ben kimim, ben neyim” bunlara cevap olmamız gerekiyor. Yani bireysel anlamda bir kendim miyim, sadece birey miyim? İktidarın veya sistemin bana dayattığı birey, beni oluşturmak istediği birey olarak mı kendimi seveceğim yoksa kendi tarihimi, kendi toplumumu ve bunların bilinci ile mi kendimi seveceğim. Öncelikli olarak bir kimlik bilincinin açığa çıkması gerekiyor bence sevgiden önce. Kadın kimdir, Kürt kimdir tarihsel olarak? Bu sorgulamalar ile birlikte sevgiyi geliştirebiliriz. Kendimi seviyorum çünkü aslında Kürt olmayı seviyorum, aslında coğrafyayı seviyorum, yaşadığım yeri seviyorum. Bunların gelişmesi gerekiyor bence. Bir diğer nokta, kendimize en fazla yetmeye başladığımız zamanda, bu noktada bir adımın geliştiği bir zamanda sistemin saldırısı ve aslında genç kadına saldırısı, özellikle aşk, sevgi adı altında saldırısı çok daha güçlü bir şekilde geliyor. Çünkü sistem, en çok kendi kendine yetebilen kadınlardan korkuyor. Kendi kendine bir yaşam inşa edebilen kadınlardan korkuyor. Duygulardan saldırıyor ilk olarak ama bütün yaşamına hücum etmeye başlıyor. Genç kadınların veya halkın aslında medyasına, eğitimine, ekonomisine sirayet edip istediği noktaya çekmeye çalışıyor. Bu yüzden bizim somut anlamda yapmamız gereken şey bence bir şeyler inşa etmeye çalışmak, aslında kendi kendimize yetmeye çalışmak. Bu, basın alanında kendimizi geliştirmek olabilir, sağlık alanında, kültür-sanat alanında birçok alanda bunu yapmalıyız. Bugün Kürdistan'da yaşayan kadınların kendini tanıyabileceği, kendini var edebileceği ortamlar yaratmak, bu tartışmaları orada yürütmek bir çözüm olacaktır diye düşünüyorum.

Selma: Ruken'i dinlerken, insan sanki uzun bir süre mücadele vermiş de birileri gelip o mücadelenin tamamını yerle bir ediyor gibi bir hisse kapılıyor. Çünkü uzun bir süredir kadın mücadelesi veren arkadaşlar olarak, alanı ne kadar boşalttığımızın farkına varıyoruz. Bizden de kaynaklanan bir kabulleniş de var. Evet doğrudur tespit yapma konusunda bizim hiçbir sıkıntımız yok. Ama alternatifimiz ne olacak. Bütün kurum ve kuruluşlarımızda mesela teşhirci dili kullanmak gerekiyor. Bu kadar büyük bir saldırı varsa gerçekten bir tutum sergilemek gerekiyor. Özel savaş politikası sadece sistemin eliyle olmuyor. Bizim elimizle de oluyor bazen. Bire bir iktidar tarafından değil ama aynı zihniyetle yapılan şeyler de var. Çekici olmak konusunda bizim bir iddiamız olmalı kadınlar olarak. Nereden nereye geldik diye soruyor insan. Sadece bu atölyede değil bir bütünen kadın çalışmalarında bunu tartışmak gerekiyor. Toplumsal yaşam tamamen ortadan kaldırılmış, bireysel yaşam dayatılıyor. Açıkçası insan bazı şeyleri duyunca hem vicdan azabı çekiyor hem öfkesi büyüyor. Belki de bu sürece bu öfkeyi büyüterek yaklaşmak gerekiyor.

Duygu: 2012'yi, 2013'ü, 2014'ü hatırlayalım. Mahalle çalışmalarını hatırlayalım, biraz geçmişe gidelim. Aslında yöntem oradadır. Mağdur edebiyatına girişmemek gerekiyor çünkü müthiş bir güç var, biz bunu deneyimledik. Bence bugün aslında yapılması gereken, o geçmişten gelen gücü kullanarak belki de farklı yöntemlerle çözüm bulmak çünkü zaman değişiyor, gençlerin zihni değişiyor. Toplum olarak bizim oturtmaya çalıştığımız tek bir sistem var, o da doğru yaşamı tutturma. Biz bugün yerele dağıldığımız oranda, mahallelere sokaklara, caddelere daldığımız oranda bunu sağlayabiliriz. Dokunabilmek gerekiyor, o dili yakalayabilmek gerekiyor. Belki de özel savaşın en iyi yaptığı şey bu, genç kadınların yaşamına, ihtiyaçlarına göre kendini ayarlıyor. Sistemi tanımlarken yumuşak bir dil kullanmamak gerekiyor. İktidar, iktidardır. Yoksa bu dil, bir yerde mücadele etmenin önüne bir engel oluyor. Mücadele olduğu oranda toplumsal refleks artıyor, toplumsallık artıyor, toplumsal örgütlülük artıyor. Bu bağlamda sadece kurumlarımız güçlensin, basın güçlensin, gençlik güçlensin, sağlık alanı güçlensin, kültür güçlensin değil. Bireysel olarak da güçlenelim, gelişelim.

Rengin: Ben özellikle jineoloji okumaları yaptıktan sonra geriye dönüp eski okumalarımı tekrar yapmak istemiştim. Önüme "yoldaşına âşık olmak" kavramı çıktı. Aşk, bunun üzerinden tanımlanıyor ve bu yoldaşına âşık olmaktan kasıt iki kişinin sadece duygusal birliktelik yaşaması gibi bir yerden değil. Yani aslında bizim aşkı ilk inşa edeceğimiz yerlerden birisi de yoldaşlık ilişkileridir. Yeni yaşamın inşa edilmesinden bahsediyor, yeni insanın inşa edilmesi, yeni dünyanın inşa edilmesinden bahsediyor. Bence aşkı, kendi duygusal ilişkilerimiz üzerinden değerlendirecek olursak ya da ailelerimizde tanıklık ettiğimiz aşk üzerinden tanımlayacak olursak çok sıkıntılı olur ve bugün çok fazla örneği olan, çok kullanılan toksik ilişkiler örneği olur. Anne babalarımızın ilişkileri, tamamen babamızın annemizi aşağıladığı ve küçük

gördüğü bir ilişki tarzıdır. Annelerimiz de çok sessiz. Gücü yok çünkü, var ama kullanamıyor. Şöyle bir örnek vermek istiyorum. Ben, Diyarbakır'da karakola gece yarısı sığınmış bir eşcinsel erkeğin avukatı olarak gitmiştim. Bana “biz aile ile barıştıracamız, siz karışmayın.” dediler. Bir şekilde karakola gittim, ailesi ile görüşmek istemiyordu. Annesiyle görüşmesini kendisi kabul etti, ben de yanlarında kaldım. Anne dedi ki çocuğa “ben senin çocukluğundan beri bu durumunun farkındaydım, ben seni korumaya çalıştım hep. Sen anlatmasan da ben biliyordum.” Aslında bu örnek üzerinden şunu söylemek istiyorum; bizim annelerimiz, bir şey anlattığımızda, bir şey yaşadığımızda çok kolay anlayan, bize destek olan taraftır. Özellikle anne ile ilişkimiz çok önemli ve belirleyici olur. Annelere alan açıldığı zaman nasıl öncülük ettiklerini Barış annelerinden, Cumartesi annelerinden biliyoruz. O yüzden yine bu noktada kadınlara iş düşüyor.

Zeliha: Şimdi aşk, sevgi, hakikat belki soyut kavramlar gibi geliyor olabilir. Çünkü aşka ulaşılmaz gözüyle bakıyoruz, hakikate ulaşılmaz gözüyle bakıyoruz. Sürekli olan bir şeydir aşk, sevgi de sürekli bir şeydir. O yüzden işte aşk şudur ya da budur tanımını koymak çok yerinde bir şey olmaz çünkü sürekli akış halindedir. Eğer bir tanım bir şeye kavuşabiliyorsa örneğin, güzel nedir diye sorduğumuzda güzeli keşfedebiliyorsak bu bir aşktır, bu bir sevgidir. Birbirini hisseden, anlayan, anlamakla uğraşan bir genç kadın ya da kadın gerçekliği, aşkı, sevgiyi bulacaktır en azından. Soyuttan çıkıp gerçeği yaşayarak deneyimleyeceğiz. Gerçekten de “Hakikat aşktır, aşk özgür yaşamdır.” ve buradaki hakikat, sürekliliği çağrıştırdığı için genç kadınların dinamizmi ile bütünleşiyor.

Xezal: Toplumsal baskının oluşturduğu, aile baskılarının oluşturduğu bir zemin var. Bu zemin özel savaş politikalarının en iyi işlediği yerdir. Bu zeminden kurtarabilmek için sadece anlatmak yeterli olmuyor. Bilinçlenmek gerekiyor. Oturup tartışmak, bugün belirttiğimiz bu kavramlar üzerinden bir tartışma zemini oluşturmak gerekiyor. Onları çağırıp gel tartışalım meselesi değil bu tabi ki. Onun bulunduğu yerde ama onu hissederek, onu anlayarak ve onun gerçekten ihtiyacına cevap olabilecek bir zemin yaratarak buluşmak gerekiyor. Bir işte çalışıyorsa iş yerine gideriz, evde ise evine gideriz. Önce dinlemek gerekiyor. Bir şeyleri vadetmek değil ama birlikte bir şeyleri inşa etmek lazım. Her genç kadına, dayanışma ihtiyacı duyan her bir kadın arkadaşına güzel bir yaşamın mümkün olduğunu ama birlikte mücadele vererek güzelleşebileceğini anlatmaya çalışıyoruz. Birbirimizi anlamak ve güçlendirmek zorundayız. Gerçekten de mücadele ederken bir adım attığı için güzelleştigine inanıyor kadınlar ve orada bir şeyler değişmeye başlıyor. Birlikte mücadele etmenin kıymeti bizim açımızdan da böyledir diye düşünüyorum.

“Toprakananın Özgürleştirilmesi”: Kolombiya Cauca Bölgesinde “Yerli Halk Muhafızlarının” Mücadeleleri Üzerine Bir Söyleşi

Dilan Bozgan¹

“Bizim mücadelemiz, tüm canlıların sığabildiği bir gezegen içindir.”

Bu söyleşi, Kolombiya’da Nisan 2021’de başlayan “ulusal grev” esnasında yapıldı. Hegemonik bilgi kaynaklarınca, doğrultusu olmayan bir toplumsal patlamaymış- çasına yansıtılan bu halk kalkışmasının arka planını anlamak istedik. Bu çaba, biz- leri binlerce yıllık bir mücadelenin ırmaklarına kadar götürdü. Cauca eyaletinde Ant Dağları boyunca yaşayan Nasa halkından Derly Constanza Cuetia Dagua bizlere, katliamlar karşısında hayatı nasıl, üstelik de tüm insanlık adına yeniden ördükle- rinden bahsetti. Sembolleri olan *baston*larla ve örgütlenme biçimleri olan komünal *mingalar*la, mafyatik bir devlet sisteminin saldırgan yapıları karşısında, nasıl umutla dikildiklerini anlattı. Kendisinden, 1970’lerden bugüne uzanan, Yerli Halk Muha- fızlarının, uzun soluklu mücadele maceralarını dinledik. Topraklarını ve kimlik- lerini geri kazanma sürecinde, hayatı ve topraklarını savunma anlayışlarının, nasıl da “Toprakananın Özgürleştirilmesi” biçiminde ifade edilmeye başlandığına tanık olduk. Barışın, anlaşmalarla değil, Toprakana ile kurulan bütüncül ve dengeli bir ilişki ile başarılabilceğini ve bu dengede kadın emeğinin vazgeçilmez ye- rini öğrendik. Örgütlenme ile örgü arasındaki ilişkiyi bir kez daha hatırladık.

¹ Doktora Öğrencisi. San Martín Ulusal Üniversitesi (UNSAM) Sosyal Bilimler Disiplinlerarası Yük- sek Araştırmalar Okulu (IDAES) Sosyal Antropoloji Bölümü, Arjantin.

Derly Constanza Cuetia Dagua'nın sözleri, Petra Ventana'nın renkleriyle buluştu ve birbirine karıştı. Sizlere, Abya Yala'nın Kolombiya denilen ülkesinde yaşayan Nasa halkından kadınların selamını getirdik...

Dilan Bozgan (DB): Bize kendinizi tanıtır mısınız?

Derly Constanza Cuetia Dagua (DCCD): Ben Nasa halkındayım. Büyük bir topluluk olan Nasa halkının büyük çoğunluğu, Kolombiya'nın Cauca eyaletinde yaşıyor. Ben Jambaló Yerli Halk Rezerv Alanındayım². ACIN³ (Kuzey Cauca Yerli Halkları Sorumluları Derneği) bünyesinde, İletişim Örgüsü'nde yer aldım. Antioquia Üniversitesi, Toprakana Pedagojisi Lisans Programı'nda⁴ da yer aldım. Şimdi ise, Pueblos en Camino⁵ (Yürüyüşteki Halklar) inisiyatifinin bir parçasıyım. Bence Toprakanamızı metalaştırmaya çalışan bu saldırgan modele cevap vermek için okul olmak, işin tüm bileşenlerini ve alanlarını kesen bir boyut. Bu, büyük bir mesele ve buna tek başımıza karşı koyamayız. Bugünlerde, halkların hayat planları ve Toprakana risk altında. Ölüm planları kendini dayatıyor. Bu nedenle, formasyondan başlayarak hayat pratiklerimizde, bilgilerin diyaloguyla devam etmek son derece önemli. Onurlu bir sözle yürümek için siyasal, örgütsel ve kültürel alanlarda hissederek, anlayarak ve yaparak devam etmeliyiz.

DB: Şu anda Nasa halkının gündeminde neler var?

DCCD: CRIC⁶ (Cauca Bölgesel Yerli Konseyi) mensubu olan halkın çoğunluğu, şu anda, en önemli anayollardan biri olan *Panamericana*'yı kapatıyor.

² “Yerli halk rezerv alanları (resguardos indígenas) özel bir karaktere sahip yasal ve sosyopolitik kurumlardır. Bunlar bir veya daha fazla sayıda yerli halk tarafından oluşurlar. Rezerv alanındaki Yerli Halklar, ortak (kolektif) mülkiyet tapularıyla, özel mülkiyet haklarından yararlanırlar. Toprakların sahipleri olarak bu bölgelerin yönetimi üstlenirler. Bölge içindeki hayatın özerk biçimde örgütlenmesini; özerk kurumlar/örgütler, yerli halk yasaları ve kendi normatif sistemleri aracılığıyla sağlarlar” (ayrıntılı bilgi için bkz., <https://www.acnur.org/fileadmin/Documentos/BDL/2008/6512.pdf> Son Erişim: 16 Ekim 2021). “Kolombiya’da 2020 yılı itibarıyla 770 yerli halk rezerv alanı vardır. 28.9 milyon hektarlık alanın, yani ulusal toprakların %25.3’ü yerli halk rezerv alanıdır.” (bkz., <https://www.agronegocios.co/aprenda/los-resguardos-indigenas-cuentan-con-mas-de-la-cuarta-parte-de-la-tierra-de-colombia-3049017> Son Erişim: 16 Ekim 2021) (ç.n.)

³ “Asociación de Cabildos Indígenas del Norte del Cauca - ACIN”, <https://nasaacin.org/> (Son Erişim: 16 Ekim 2021)

⁴ “Universidad de Antioquia, Licenciado (a) en Pedagogía de la Madre Tierra” <https://www.udea.edu.co/wps/portal/udea/web/inicio/unidades-academicas/educacion/oferta-pregrado/licenciatura-pedagogia-madre-tierra> (Son Erişim: 16 Ekim 2021)

⁵ “Pueblos en Camino. Todos los derechos reservados”, <https://pueblosencamino.org/> (Son Erişim: 16 Ekim 2021)

⁶ “C.R.I.C Consejo Regional Indígena del Cauca. Todos los derechos reservados”, <https://www.cric-colombia.org/portal/>. (Son Erişim: 16 Ekim 2021)

Bildiğiniz gibi, bu otoyol neredeyse tüm Latin Amerika'yı birbirine bağlıyor. Yerli Halk Hareketi olarak bizler, yakın zamanda, bir *minga* (imece) sürecinden geçtik. *Minga*, komünal, yani müşterek çalışmadır, (imecedir). Kısa süre önce, içe dönük bir *minga* yaptık. Ne yazık ki, yakın zamanda bir yerli halk öncüsü ve Caldone bölge valisi⁷ olan kadın yoldaşımız Sandra Liliana Peña Chocue, 20 Nisan 2021'de öldürüldü. Halkın talebi doğrultusunda “bölgesel kontrol” yapıyordu. Yani, yasa-dışı biçimde, narko-trafikçilerce ekilen koka yapraklarını köklerinden söküyordu. 22 Nisan'da, onun ve verdiği mücadelenin anısına, yasadışı madde ekimlerini topraktan temizlemek için, Caldone'dan tüm halklara bir *minga* çağrısı yapıldı. O gün, yasadışı ekimlerin yapıldığı *finca*ları (büyük çiftlik) koruyan kişilerle, yani silahlı kişilerle karşı karşıya geldik. Tahmin edebileceğiniz gibi, Guardia Indígena'dan⁸ (Yerli Halk Muhafızları) yaralananlar oldu. Oysa, bizim silahımız yok. Guardia Indígena olarak bir sembolümüz var: *baston*; yani, tahtadan bir sopa. Guardia Indígena, direniş ve barışı temsil ediyor. *Baston* da bunun sembolü, çünkü biz silahlı gruplarla ve onların mücadele biçimleriyle aynı fikirde değiliz, çünkü şiddete karşıyız. Bizler; toprağımızı, Toprakanayı ve birbirimizi savunuyoruz. Guardia Indígena içerisinde çocuklar, kadınlar, yaşlılar da var.

22 Nisan'da yapılan bu *minga*nın hemen ardından, 28 Nisan'da ülke çapında yapılan greve katıldık. Kuzey Cauca'da, silahlı gruplardan oluşan narko-trafik büyük bir problem. Özellikle, Barış Anlaşmalarından sonra bunların sayıları gittikçe arttı. FARC'tan ayrılanlar, yeni gruplar oluşturular. Çok üzücü, ama birçok genç, özellikle pandemi süreciyle birlikte, bu silahlı gruplara katılıyorlar. Bunun yanı sıra, Barış Anlaşmalarının akabinde, bizlere karşı başlatılan suikastler hâlâ devam ediyor. En başında tam anlamıyla alarına geçmiştik, oldukça büyük bir korku hakimdi. Ama ne yazık ki, sanki “bir ölüm daha”, sanki sadece bir istatistikten ibaretmişçesine, insanlar zamanla buna da alışmaya başladı. Bu da oldukça endişe verici bir durum. 2019'da Tacueyó yerli bölge valisi ve genç bir kadın olan Cristina Bautista suikaste uğradı ve öldürüldü. O da “bölge kontrolleri” yapıyordu ve pratikte oldukça etkin, gerçek bir *Guardia* (Muhafız) idi. Onunla birlikte, Guardia Indígena'dan 5 kişi daha öldürüldü.

⁷ Yerli Halk Konseyinin, halkı temsilen bölgeyi korumak üzere atadığı vali (ç.n.)

⁸ Guardia Indígena (Yerli Halk Muhafızları), CRIC bünyesindeki özerk yönetimin “Hayatın ve İnsan Haklarının Savunması”nın üç temel ayağından biridir (ç.n.). Ayrıntılı bilgi için bkz., <https://www.cric-colombia.org/portal/proyecto-politico/defensa-vida-ddhh-cric/guardia-indigena/>. (Son Erişim: 16 Ekim 2021)

DB: Guardía Indígena (Yerli Halk Muhafızları) nedir?

DCCD: Guardía Indígena (Yerli Halk Muhafızları) binlerce yıllık bir süreçtir. “Keşif”ten (“Amerika’nın Keşfi”) bu yana, sömürgecilik ve ardından ulus-devletleşme süreçleri boyunca gelişen bir süreçtir. Guardía Indígena -o zamanlar adına öyle denmese de- yerli halkların direnişilerinde de yerli halk hareketleri içinde de hep vardı. Eski kuşaklar (atalarımız, analarımız); koruyan, kollayan, bakan, gözeten bir stratejiye her zaman sahiplerdi. 1970’li yıllarda, “toprağın geri kazanılması” (*recuperación*) sürecini başlattılar. O zamanlar, bu süreci yürüten kişilere karşı çok yoğun bir baskı ve şiddet ortamı vardı. Geceleri, toprakların nasıl geri kazanılacağına yönelik gizli toplantılar yapıyorlardı. Bir kısmı tartışmaları yürütürken, diğerleri de gözcülük yapıyordu ve korumayı sağlıyordu; yani Muhafız rolünü üstleniyorlardı.

Guardía Indígena, bu ismi alarak ilk kez, 2000’de ortaya çıktı. O yıllarda, burada, yani Cauca’da yoğun biçimde, devlet güçleriyle iş birliği halinde olan paramiliter gruplar yerleştiler. O dönemde, Kolombiya’da birçok katliam oldu. Köylüler, yerli ve siyahi halklar göçe zorlandı. Kentlere doğru bir zorunlu göç yaşandı. Paramiliter gruplar boşaltılan toprakları sahiplenip buraları monokültür ekim alanlarına çevirdiler. Yani, tek tip ürün ekimi yapıp toprakları sömürmeye başladılar. Bizlerin, o topraklarda bulunması ise önlerinde bir engeldi. Bizler; kapitalist, neoliberal modelin, yani “ekstraktivist politikaların”⁹ önünde bir engeldik. O yıllarda, FARC gerillaları, paramiliter gruplar ve devletin silahlı güçleri arasında geçen çatışmalar nedeniyle, bir şiddet ortamı vardı. Bu şiddet, toplumumuzu yozlaştırıyordu. Tüm bunlar karşısında, Guardía Indígena, silahlı gruplara karşı olduğunu gösteren bir sembolle, yani bir bastonla ortaya çıktı. Baston, sözle karşılık vermeyi temsil ediyor. Yani, bizler bir diyalog süreciyiz. Ama aynı zamanda, bu baston gerektiğinde tüm bedenimizle ve varlığımızla karşı duracağımızı da gösteriyor.

⁹ Ekstraktivist politikalar ya da ekstraktivizm ifadeleri, “özünü çıkarma (*extracción*)” kelimesinden türetilmiştir. Latin Amerika’da (dünyanın birçok az gelişmiş veya gelişmekte olan bölgesinde olduğu gibi) iktisadi kalkınma politikalarının dayandığı temel modeldir. Ekonomi-politik anlamda, “doğal kaynakların, enerjinin, hammaddelerin ve işgücünün küresel tüketimi karşılamak üzere”, devlet eliyle veya çokuluslu şirketlerce, metalaştırılması ve sömürülmesidir. “Şimdilerde ‘ekstraktivizmler’; petrolün sömürülmesi, ulusötesi büyük çaplı şirketlerin tarım endüstrisi modeli, anonim şirketlerce yürütülen hayvancılık endüstrisi ve büyük çaplı hidroelektrik santral projeleri gibi iktisadi faaliyetleri de kapsamaktadır (Horacio Machado, 2014). Bu sektörlerin karakteristik özellikleri ise; faaliyet gösterdikleri bölgelerde/topraklarda, endüstriyel dönüşümü gerçekleştirmemeleri ve bölgede yaşayanlar için oldukça düşük oranda iş olanağı sağlamalarıdır.” (ç.n.) <https://www.upb.edu.co/es/central-blogs/sostenibilidad/que-es-extractivismo> (Son Erişim: 16 Ekim 2021)

Yaklaşık 20 yıldır Guardía Indígena'ya birçok kişi katılmaya devam ediyor. Gençler, kadınlar ve erkekler, çocuklar, yaşlılar... Katılanlara, halk meclisinde bir hırka ve bir baston veriliyor. Bu sembollere saygı göstermeleri telkin ediliyor. Bu kişilerden, silahlı bir grubun neden olduğu veya hayatın ve toprakların korunması ile ilgili acil bir durum olduğunda ve Guardía Indígena bir çağrı yaptığında, orada olmaları bekleniyor. Mesela, maden işletmeleri karşısında toprakların korunması gerekebilir. Hayatın korunması ise şöyle; mesela FARC ve devletin silahlı güçleri arasında yaşanan çatışmalar sırasında arada kalan birçok sivil etkilenirse veya yaralanmalar olursa, Guardía Indígena araya girer ve burada savaş istemiyoruz der. Yani, Guardía Indígena, bu topraklarda, bu bölgede yaşananlar karşısında, sağlam bir biçimde durur. Guardía Indígena, bizlerin örgütlenme biçimidir. Ama tabi Guardía Indígena artık sadece Cauca'da varlık göstermiyor. Bu örgütlenme biçimini diğer bölgelerdeki köylüler de Afro halklar da sahipleniyorlar ve gittikçe daha da yayılıyor.

DB: “Kolombiya’da barış” denildiğinde, FARC ile hükümet arasında imzalanan Barış Anlaşması anlaşılıyor. Ancak, anlattıklarınızdan yerelden farklı bir biçimde kurulan bir barış ve diyalog süreci olduğunu anlıyoruz. Guardía Indígena barış hakkında ne düşünüyor?

DCCD: Barış Anlaşmaları kapsamında, halkın gerçekten ne istediğini dinlemiyorlar. Toplumun, halkların gerçekten istediği barış nedir, nasıldır? İmzalanan barışa detaylı olarak bakarsanız, toprakların nasıl da yağma malıymışçasına paylaşıldığını görürsünüz. Kendi aralarında, finansal kaynakları ve doğal

Havana’da Barış
Anlaşmaları yürütülür-
ken, bizleri burada, kendi
topraklarımızda katlediyorlardı.
Peki bizleri katletmeye, büyük
şirketlere topraklarımızı peşkeş
çekip nehirlerimizi zehirlemeye,
nehirlerimiz üzerinde barajlar
kurmaya, topraklarımızı sö-
mürmeye devam ediyor-
larsa hangi barıştan
bahsediliyor?

kaynakları, projeleri; sadece, kapitalist neoliberal sisteme, çok-uluslu şirketlere ve monokültür tarım modellerine hizmet edecek biçimde bölüşüyorlar. Tüm bunlardan halk gerçek anlamda nasıl faydalanacak diye düşünmüyorlar. Zaten Barış Anlaşmasında da açıkça belirtildiği üzere; bu kapsamda, ekonomik modele kesinlikle karışılmayacak deniyor. Yani; topraklarımız çok-uluslu şirketlere peşkeş çekiliyor. Dolayısıyla, bizler de diyoruz ki, eğer ekonomik modele dokunulmayacaksa, o zaman hangi barıştan bahsediyoruz? Havana’da Barış Anlaşmaları yürütülürken, bizleri burada, kendi topraklarımızda katlediyorlardı. Peki bizleri katletmeye, büyük şirketlere topraklarımızı peşkeş çekip nehirlerimizi zehirlemeye, nehirlerimiz üzerinde barajlar kurmaya, topraklarımızı sömürmeye devam ediyorlarsa hangi barıştan bahsediliyor?

Serbest ticaret anlaşmalarının Latin Amerika/Abya Yala’da imzalanmasıyla, yukarıda anlattığım tüm bu süreçlere kapı aralandı. Guardía Indígena, bunlara geçit vermemek için bölge kontrolü yapıyor. Mesela, maden şirketlerinin makinalarıyla girip nehirlerimize zarar vermesine karşı mücadele ediyoruz. Makinaları kendi topraklarımızdan çıkarmak için tüm toplulukla bir arada mücadele ediyoruz. Bunun için de komünal *minga* (imece) yapıyoruz. Ahali çağrıda bulunuyor ve Guardía Indígena da bu çağrılara katılıyor.

DB: *Minga* ne demek? Sanırım bizde de bir karşılığı var; imece usûlü. Ama sizler yerli halklar olarak “komünal minga” derken ne kastediyorsunuz?

DCCD: Komünal *minga*, Abya Yala’da Ant dağı (Andino) halklarına özgü bir pratiktir; halk içi, ortaklaşa (kolektif) çalışmadır. Mesela, sizin ekininiz var, hepimiz sana yardım ederiz, mısırı ekmene, sonra temizlemene yardım ederiz. Daha sonra, benim mısır ekmem ve sonra da temizlemem gerektiğinde de sizler bana gelip yardım edersiniz. Mısırı ekmem için, toprağı temizlemem için yardım edersiniz. Bu, topluluk içi bir paylaşım biçimi. *Minga* olduğu zaman, herkese yetecek biçimde mısır unundan lapa ve yanında et hazırlanır. Çalışan kişilere bu ikram edilir. Ayrıca çalışan kişilerin kendi evlerine götürebilmeleri için yeteri kadar yemek hazırlanır. Kısacası *minga*, kolektif (ortaklaşa) bir biçimde, ortak (komünal) iyilik için ortak bir anlayışla emek vermektir. Aynı zamanda *minga* insanlara neşe verir. *Minga*’da insanlar konuşur, paylaşır, fikir alışverişi yapar ve öğrenirler.

Şimdilerde ise, *minga* siyasi bir boyut kazandı: “*Minga*’ya gidiyoruz” dediğimizde, “Panamericána’da yol keseceğiz, nehri kirleten makineleri oradan çıkaracağız ya da topraklarımızı etkileyen silahlı grupları çıkaracağız” demek istiyoruz. Bu eylemleri yapıyoruz, çünkü her biri Topraknamamızla bir arada sahip olduğumuz denge ve ahengi bozuyorlar. O halde yeni *minga* çağrıları, artık sadece ailelere yönelik değil, köylere, halklara yönelik yapılıyor. Üstelik sadece yerli halklara değil diğer kesimlere, diğer köylülere ve Afro (siyahi) halklara da çağrı yapılıyor. Bu yeni *minga*larda da birlikte düşünüyoruz, paylaşıyoruz, örgütleniyoruz. Belirlenen yerde toplanan tüm ahaliyle “nasıl organize olacağız, birbirimizi nasıl koruyacağız, tüm herkese yetecek yemeği nasıl sağlayacağız” üzerine birlikte kafa yoruyor ve o anda, orada örgütleniyoruz.

DB: Peki sizin yapageldiğiniz *minga*lar ile Kolombiya genelinde yapılan son “ulusal grev” arasında nasıl bir ilişki var?

DCCD: Az önce anlattıklarım, bizim yerelde, içe dönük *minga* sürecimizin nasıl işlediği idi. 28 Nisan 2021’de ulusal grev başladığında, bizler de birçok şehirde ve yerelerde sokağa çıktık. Bu sırada, Cali’de gençlere yönelik ciddi bir şiddet olduğunu gördük ve yetkililerimiz Cali’ye doğru gitmek için bir *minga* çağrısında bulundular. Böylece Cali şehrindeki Valle Üniversitesi’ne 5000 kişi vardık.

Bu kadar kalabalık olacağımızı tahmin etmiyorduk. Üniversitede yerleştik. Oradan, şehirdeki direniş noktalarına, Guardía Indígena olarak gittik. Polis şiddetini durdurmak için bayraklarımızla, bastonlarımızla ön cepheye geçtik. Bu katliamın bitmesi gerektiğini, tıpkı içe dönük *mingalarımızda* olduğu gibi burada da söyledik.

Cali'ye gidişimizle birlikte, şehirde yaşayan halkların gerçekliğine dair de fikir edindik. Onlara eşlik etmek için gittik, onlarla konuştuk, paylaştık. Onlar da bizlerin, “komünal *minga*” olarak nasıl örgütlendiğimize, nasıl hareket ettiğimize dair daha çok fikir edindiler. Dolayısıyla, kendi direnişlerini ve ulusal grevi *minga* olarak ad-dettiler. Tabi *minga* dediklerinde, Guardía Indígena'yı kastediyorlar. Ayrıca kendilerini varolan hiçbir siyasi partinin veya kurumun temsil etmediğini vurguladılar. Bizlere, Guardía Indígena'ya ve *minga*'ya, inandıklarını söylediler. Bizler de bu söylenenler karşısında sorumluluk hissediyoruz. Bu hayali gerçekleştirmek için neler yapmamız, nasıl devam etmemiz gerektiğini sorguluyoruz. Bir yandan, kendi bölümümüzde sahip olduğumuz sorumluluklar var; ama bir taraftan da, varolan modelin hepimizi nasıl etkilediğini de görmek zorundayız.

Pandemiyle birlikte, yoksulluk arttı. Haneden sorumlu kadınların sayısı arttı ve artık çocuklarını nasıl besleyeceklerini bilmiyorlar. O gençler, üniversiteye bile girebilecek durumda değiller; artıklardan geçiniyorlar, ya da işportacılıkla gündelik geçim sağlıyorlar. Bunlar gerçekten de acı verici gerçekler. Bize diyorlar ki; “Mahallede her gün birilerini katlediyorlar.” Bunlar bilinmiyor; “bir ölü daha sadece” diye görülüyor. Bizlerin, devlet nezdinde hiçbir önemi yok. Kimsenin de umrunda değil. Direniş noktalarında, gençler bize şunları söylediler: “Artık özgür hissediyoruz, kaybedecek bir şeyimiz yok, çünkü bir şeyimiz yok. Buradayız, çünkü bir çözüm yok.” Devletin de çözümü yok. Şiddet bu nedenle bu kadar büyüdü. Mesele sadece projeler veya göstermelik akımlar değil. Bu nedenle direniş noktalarında “artık *minga*'ya bakıyoruz” diyorlar. Gençlerin bahsettiği siyasi bir *minga*. “Devlet nasıl işliyor? Ataerkil, ırkçı sistem nasıl işliyor? Bunlar, toplumumuzu nasıl etkiliyor? Bizleri nasıl yoksullaştırdılar?” bunları sorguluyorlar. Ayrıca yozlaşmanın ne kadar büyük olduğunun, bizlere karşı otoriterleşmenin ve hükümlarlığın nasıl güçlü olduğunun farkındalar. Bu anlamda bizlerin ve kendi deneyimlerinin benzer olduğunu söylüyorlar.

Direniş noktasında, benzerliklerimizin yanı sıra, omuz omuza olduğumuzu da hissettik. Birbirimizi aile gibi hissettik, birbirimizi dinleyip, göz göze geldik. Onların başına gelenler, bizlerin de canını yakıyor, bizlere olanlar da onların. İşte bu anlamda, *minganın* omuz veren bir tarafı var. Bu birliktelik, öncekilerden farklı olarak, varolanın ötesine bakmanın önünü açıyor. Bizler, önceleri ne yazık ki *mingayı* farklı biçimde yapıyorduk. Hükümetten projeler istiyorduk, yerli halklar olarak haklarımızı talep ediyorduk. Artık görüyoruz ki, bizler sadece yerli halklar olarak değil, diğerleri ile birlikte hareket etmeliyiz. Hep birlikte yeni patikalar açmalıyız, özerk

ve komünal süreçlerin önünü açmalıyız. Bu da artık daha büyük bir zorluğu işaret ediyor. Ama şundan dolayı çok mutluyum, bizler, yerli halklar ve yerli halk hareketleri olarak, artık (etnik) kökene vurgu yapan tarzımızı değiştiriyoruz. Cali’de kendi aramızda bu değerlendirmeleri yaptık. Kendimizi artık daha geniş ve diğerleri ile birlikte düşünmemiz gerekiyor.

DB: Yerli kadınların yapısal anlamda durumları nedir ve Guardía Indígena içerisinde nasıl bir yerleri var?

DCCD: Devletin kolluk kuvvetlerinin kadınlara yönelik şiddeti ve baskısı hep mevcut ve çok yoğun. İç maçizm de kadınları sessizleştiren diğer bir etmen. Yerli kadınların yaşadığı yerlerde, militarizasyon ve askeri yapılar ve ayrıca maden araştırmaları, petrol çıkarılması gibi ekstraktivist politikalar nedeniyle insanlar yerinden ediliyor. Ekstraktivist politikalar nedeniyle topraklar kirletiliyor ve bu politikaları yürüten çokuluslu büyük şirketler, topraklarımızda bir takım yeni yapılar bırakıyor. Bütün bunlar, insanların şehirlere doğru göçe zorlanmasına neden oluyor. Yerli kadınların hayatlarını da bu anlamda çok kötü etkiledi, etkilemeye de devam ediyor. Çoğu zaman kadınlar çocukları ile bir başına kalıyorlar. Bazen eşleri öldürülmüş oluyor. Tek başlarına şehirlere göçüp hayatlarını kazanmaya ve çok zor koşullarda yaşamaya çalışıyorlar. Tüm bunların toprak sorunuyla yakından ilgisi var.

Toprak, yerli halklar ve özellikle kadınlar için çok önemli. Buralarda genelde denir ki: “Kadınlar en önce kalkan ve en son yatanlardır.” Ailelerine bakıyorlar, ekin ekiyorlar, herkesin karnını doyuruyorlar, çocuklara ve eşlerine bakıyorlar; yani kadınların emeği çok önemli. Kadınlar çok zor koşullarda, toplumun temelini oluşturuyorlar. Neredeyse bütün yük kadınların omuzlarında. Yani kadın kendi toprağında olamadığında, bütün toplumda bir zayıflık hissediliyor ve bu herkesi etkiliyor. Kadınların Toprakanayla olan ilişkileri çok yakın. Toprakana da kadın. Bizler nasıl çocukları doğuruyorsak, Toprakana da bizleri doğuruyor. Toprakana ve kadınlar arasında çok önemli, ruhani (spiritüel) bir bağ var. Bu nedenle, kadınlar ruhani anlamda oldukça kuvvetliler.

Kadınların, bitkilerle anlaşmak gibi bir yetenekleri var. Geleneksel, şifalı ilaçların nasıl hazırlanacağını biliyorlar. Kadın, toprağa bakmayı ve denge kurmayı bilen cins olarak ruhani anlamda oldukça güçlü. Dolayısıyla kadın etkilendiğinde, bu büyük denge de etkilenmiş oluyor. Yani kadını etkilemek, dengeyi bozmak, düzeni dağıtmak demek. Askeri ve militarize aparat kadınlara tecavüz ettiğinde, şiddet uyguladığında, öldürdüğünde, sömürdüğünde, bizleri oldukça derinden etkiliyor. Kadınlara bunları yapmak demek, Toprakanaya da aynısını yapmak demek. Kadınlara yönelik bu ölüm politikaları, sadece bu bölgedeki kadınları değil, tüm kadınlığı etkiliyor. Buralardaki en büyük problematik bu. Bizlere düşen görev ise örgütlenmek.

Kürdistan örneğinde kadınların nasıl örgütlendiklerini görüyoruz. Dışarıdan bakan, sadece bir silahlı mücadele görür belki ama içeriden bakıldığında, Kürt kadınlarının başka türlü bir biçimde örgütlendikleri görülüyor. Onların bu örneklerinden güç alıyoruz. Kürdistan’da kadınlar, savaşın ortasında, ölümün ortasında, böylesine güçlü bir örgütlülük yaratıyorlar. Burada yerli kadınlar da benzer bir gerçeklikle karşı karşıya. Koşullarımız daha elverişli olduğu halde örgütlülüğü büyütüyoruz. Bizlerin de Kürt kadınları gibi, kendi mekanlarımızı ve alanlarımızı yaratmamız gerekiyor. Cauca’da, kadınlara yönelik programlar var. Ama kadın haklarından, kadınların yaşadıkları sorunlardan bahsettiğimiz zaman sanki komik bir şeyden bahsediyormuşuz gibi bakıyorlar.

Yerli kadınlar olarak bizler hep -tarihsel olarak da- erkeklerle el ele mücadele yürüttük. “Toprağın yeniden kazanılması” süreçlerinde, kadınlar ve erkekler bir arada mücadele ettiler. Ama hep erkeklerin mücadelesi daha görünür oldu. Kadınlar sadece eşlik ediyorlarmış gibi görüldü. Bir kadının ön saflarda yer alması, yetkili olması, ailesinin ihtiyaçlarına cevap verememesi anlamına geliyordu. “Denge bozuluyor” diye bakılıyordu. Oysa aynısı erkek için geçerli değil. Erkek lider konuma geçtiğinde aynı biçimde ödün vermesi gerekmiyor. Çünkü biliyor ki, geride bıraktığı ailesine, kadın bakacak. Dolayısıyla kadınla erkeğin lider pozisyonlarda yer alabilmesinin koşulları bir değil. İşte bu nedenlerle son zamanlarda, özellikle kadın liderlerimiz katlediliyor. Yani, kadın kırımını yapıyor. Çünkü kadın liderler için yeteri kadar destek mekanizmaları yok. Mesela yakın zamanda öldürülen kadın lider Cristina Bautista’ya böylesi bir destek mekanizması sağlanmamıştı. Bir erkeğe olduğu gibi, ona tam olarak arka çıkılmadı. Onun eylemleri, düşüncesi, sözü tam anlamıyla desteklenmedi. Yalnız bırakıldı ve bu nedenle, böylesine bir katliamla karşı karşıya kaldı.

Bunları görünce, ne kadar çok iç çelişkilerimiz olduğunu da görüyoruz. Kürt kadınlarının eleştiri ve öz-eleştiri süreçleri ile ilgili söylediklerini düşünüyorum da eğer bizler de bunu yapmayı öğrenseydik toplumumuzu daha çok güçlendirebilirdik. Daha önceleri halk meclislerimiz vardı ve tüm bunlar oralarda konuşuluyordu. Halk meclisleri, hataların kabul edildiği, görüldüğü alanlardı. Ayrıca toplumsal olarak yapıp ettiklerimizi de bu meclislerde değerlendirirdik. Ancak bu süreçler git-tikçe zayıfladı. Kürt kadınlarının bahsettiği, “ev ev gezmek” diye tarif ettikleri, halka ulaşarak örgütlenme biçimi, buralarda da önceki kuşaklar tarafından benimseniyordu. Tam da bu eski örgütlenme biçimi sayesinde bugün, bu yerli hareketi var ve artık hayatı örgütlemekten bahsedebiliyoruz. Ama tabi zaman içerisinde kişisel çıkarlar, liderlik hevesi, kendi içimizde otoriterleşme gibi şeyler de ön plana çıkmaya başladı. Bu, bir iç gerilim yarattı. Eleştiri yapmak bile kötü görülmeye başlandı. Oysa bizler sadece öylesine eleştiri yapmak için değil, bu durumun toplumu ve örgütlenme süreçlerini etkilediğini dile getirmek için bu eleştirileri dile getiriyoruz.

DB: “Toprağı geri kazanma” dediğinizde ne kastediyorsunuz, açabilir misiniz?

DCCD: Bu, 1970’lerde eski kuşakların başlattığı bir süreçti. Büyük toprak sahipleri neredeyse bütün toprakların neredeyse yegane sahipleriydi. Birçok ailenin toprağı yoktu, ekip biçecek yerleri yoktu ve ailelerini nasıl geçindireceklerini bilmiyorlardı. Büyük toprak sahiplerinin büyük zulmüne karşı halk örgütlenmeye başladı. Önceden de anlattığım gibi geceleri nehrin yanı başında gizli gizli toplanılar yapıyorlardı. Bir kısmı da güvenlik için etraflarında bekliyorlardı. Ayrıca bu süreçte farklı yerli halklar bir araya gelip örgütlenmeye başladı. Mesela, sadece Nasa halkı olarak değil, Misak halkı ile birlikte örgütlenme başladı. Ayrıca sadece yerli halklar olarak değil, diğer sektörlerle de bir araya gelindi, köylülerle, öğrencilerle, akademisyenlerle. Tarım reformu üzerine de biraz biraz konuşmaya başladılar. Böylece bizler de toprağı sadece bir mal olarak değil, Toprakana olarak görmeye başladık. Toprağına olan bakış açımız değişti. Tüm bu zulümden sadece bizim değil, Toprakana’nın da etkilendiğini anlamaya başladık.

“Toprağı geri kazanmak” dediğimizde, her şeyi geri kazanmayı anlıyoruz. Yani beslenmeyi ve yemeği geri kazanmayı, doğal ilaçları geri kazanmayı, kendi eğitimi-mizi geri kazanmayı, *mingay*ı geri kazanmayı, değiş-tokuş etmeyi değişim biçimi olarak geri kazanmayı, anadilimizi (Nasa Yuwe’yi) geri kazanmayı anlıyoruz. Toprağı geri kazandığımızda, bu sefer de insana olan ihtiyacınız ortaya çıkıyor. Yani artık soru şuna dönüşüyor; “bu topraklar için nasıl insanlar istiyoruz?” Bu soruyu sormaya başladığımızda, kendi

kültürel kimliğimiz üzerine konuşmaya başladık. Geleneksel, hegemonik devlet eğitimi, bizlere Toprakananın çocukları olduğumuzu unutturdu. Bizlere ayla ve güneşle birlikte olan doğal döngülerimizi unutturdu. Bizlere tohum ekme zamanlarını unutturdu. Bizlere anadilimizi unutturdu. Bizlere yerli halk olmaktan dolayı utanç duyurdu. Hegemonik eğitim ve sağlık anlayışı, tüm bunları kaybetmemize neden oldu.

Toprağı geri kazandığımız zaman, toprağı nasıl istediğimizi ve bunun için nasıl örgütlenmek istediğimizi düşünmeye başlıyoruz. “Nasıl yeniden Toprakananın çocukları olacağız?” Bu süreç ölüm planları karşısında, yani yerinden etme ve unutturma karşısında, bizleri hayat planları yapmaya doğru götürüyor.

“Toprağı geri kazanmak” dediğimizde, her şeyi geri kazanmayı anlıyoruz. Yani beslenmeyi ve yemeği geri kazanmayı, doğal ilaçları geri kazanmayı, kendi eğitimi-mizi geri kazanmayı, *mingay*ı geri kazanmayı, değiş-tokuş etmeyi değişim biçimi olarak geri kazanmayı, anadilimizi (Nasa Yuwe’yi) geri kazanmayı anlıyoruz.

Bu süreçler Kuzey Cauca bölgesinde oldukça gelişti ve bizleri toplum olarak güçlendirdi. Şimdi artık sorun sadece toprak sahibi değil, problem çok daha büyük. Artık serbest ticaret anlaşmaları ve askeri planlarla, toprağı ele geçirip insanları yerinden ediyorlar. Bu nedenle sorunlar gittikçe büyüyor. Bu yeni iktisadi modeli anlamamız gerekiyor. Artık düşman büyük toprak sahipleri değil, düşman artık daha büyük. Dolayısıyla mücadele de artık dışarı doğru büyümeli ve farklı bir biçim almalı. Siyasal anlamda kolektif/ortak gündemler üzerine düşünmemiz gerekiyor. Yani sadece yerli halklar olarak değil, herkesin katılım sağlayabildiğı gündemler düşünmemiz gerekiyor. Tüm bunlar, 2007- 2008’li yıllarda anlaşılmaya başladı.

DB: Sanırım daha sonraları bu, “Toprakananın Özgürleşmesi” biçiminde ifade edildi değil mi?

DCCD: 2005 yılında, bahsettiğim bu siyasal ve pratik birikim, halklarımız tarafından “Toprakananın Özgürleşmesi” biçiminde ele alındı. Bu bölgede, farklı alanlarda yaşayan yerli halklar var. Mesela ben şu anda dağlık bölgedeyim. Ovalık alanlara baktığımızda, hep şeker kamışı ekilmiş olduğunu görürsünüz. Yani geçimlik ekim neredeyse hiç kalmadı. Oysa ovalar çok ama çok verimli, toprağı çok iyi, ürün hemen yetişiyor. Önceleri meyve, sebze, hayvanlar, kuşlar her şey vardı. Hepsi monokültür ekime kurban gitti. Dolayısıyla bunun karşısında yerli halklar artık “toprağın geri kazanılmasından” değil, “Toprakananın Özgürleşmesi”nden bahsediyorlar. Tabi “Toprakanaayla birlikte bizler nasıl özgürleşebiliriz?” diye düşünmeye, “Toprakanaayla birlikte, kendimizi nasıl yeniden kazanacağız?” diye sormaya başladık.

Toprakanayı özgürleştirmek için kendimizi özgürleştirmemiz gerekiyor. Peki kendimizi neyden özgürleştirmemiz gerekiyor? Böylece, yukarıda bahsettiğimiz tüm sorunların adını koymaya başladık. Problemlere derinlemesine bakmak ve bizleri neyin etkilediğini görmek gerektiğini anladık. Sömürgecilik, hâlâ uygulanmaya devam ediyor ve bizler de onu yeniden üretiyoruz. Kendi toplumumuzda ve topraklarımızda bile, sömürgeci geleneksel kalıplar hâlâ var. İşte tüm bunları sorgulamaya başladık ve şu sonuca vardık: “Toprakananın Özgürleştirilmesi”, sadece gidip basitçe bir parça toprağı geri kazanmak değil. Binlerce yıllık direnişlerden bahsediyoruz. Kendi mücadelelerimizin, binlerce yıllık mücadelelerin ve güçlü süreçlerin bir parçası olduğunu ve bu süreci devam ettirmemiz gerektiğini anladık. Şöyle diyoruz; “Eskiler, şu an içinde bulunduğumuz evi bize bıraktılar ve bizler arkamızdan gelenlere nasıl bir ev bırakacağız?” Sadece yerli halklar olarak bizlerin ardı sıra gelenleri değil, tüm insanlık adına ardımız sıra gelenlerini kastediyoruz. Bizler bu topraklarda geçici olduğumuzu biliyoruz. Hep burada olacak değiliz. Ama soru şu: “Nasıl devam edeceğiz?”

2005’te “Toprakananın Özgürleşmesi” yaklaşımı ile birlikte bu bölgede yaşayan halklar, toprakları monokültürden geri kazanmak için şeker kamışının ekili olduğu

topraklara girmeye başladılar. (O dönemde, yerel halka dönük birçok katliamlar yaşandı.) Şimdilerde, 2015'ten bu yana, "Toprakananın Özgürleşmesi" yaklaşımına dönüştü. Artık sadece şeker kamışı sökerek monokültür ile baş etmenin ötesine geçtik. Söküm yaptığımız yerlerde, mısır ekiyoruz mesela. Ama her hasat döneminde, kolluk kuvvetleri girip bütün ürünü -mısırı, fasülyeyi- yerle bir ediyorlar. Bu müdahaleler sırasında, "Toprakananın Özgürleşmesi" sürecinde genç yoldaşlarımızı da kaybettiğimiz oluyor. Ayrıca Cauca'da -başka bölgelerde de- marijuana ve koka yaprağı ekimleri için buralara gelen silahlı gruplar var. Bunların eliyle birçok suikast gerçekleştiriliyor ve failler cezasız kalıyorlar.

Eskiden mücadeleyi büyükler yürütüyordu, şimdilerde artık gençler yürütüyor. Birçok genç Guardía Indígena'ya katılıyorlar. Bu sistemin karşısında daha tutarlılar. Eski kuşakların, bazen anlamaya daha meyilli olduklarını görüyoruz, devletle, projelerle. Oysa devlet kurumları eliyle yürütülen projelerle, bizleri devşirmeye çalıştıklarını görüyoruz. Bizleri satın almaya çalışıyorlar. Gençler artık bu konuda daha tutarlı ve bilinçliler. "Artık, bu anlaşmacı (uzlaşmacı) tutumları bırakalım!" diyorlar. Bu politikalar karşısında daha radikal ve sağlamlar. Bu nedenle kendi aramızda bazen böyle karşı karşıya gelmeler de yaşanabiliyor. Ama bu daha sağlıklı, izlenmesi gereken yol ancak bu şekilde beliriyor. Halk bazen belirlenen yolu, kolektif yolu benimsemiyor, bırakıyor. Ama genel olarak Yerli Halk Hareketi halk arasında oldukça kuvvetli. Yerli halk liderlerimizin, öncülük edebilmesinin nedeni, arkalarında duran halk. Mesela Caldono bölgesinden Sandra Liliana'nın suikaste kurban gitmesinin ardından halk, "bölge kontrolü" yaparak Sandra yoldaşın arkasında halkın gücünün olduğunu gösterdi.

DB: Peki tüm bu şiddetin yarattığı kötümserlik karşısında, Kolombiya Ulusal Grevi örneğinde de gördüğümüz gibi bir de umut var. Bir değişim ve dönüşümden geçiliyor. Bu yeni dönemde yürütülen siyasal tartışmaları ve önümüzdeki mücadele süreçlerini nasıl görüyorsunuz? Kolombiya'da umudun geleceği nasıl?

DCCD: Bence bakış açımız ve mentalitemiz artık eskisiyle aynı değil. Gençlerden bahsederken de kastettiğim buydu. Ulusal Grev 28 Nisan 2021'de başladı ama bundan önce de ülkemizde olan biten tüm bu şiddet sarmalına bir karşı çıkış ve olanları kabullenmeme söz konusuydu. Bunun nedeni katliamlara, yerinden edilmelere, kolluk kuvvetlerine karşı olmaktı. Artık bu ölüm makinesini, mekanini daha iyi anlamaya başladık. Bu artık bizim için daha açık, daha görünür oldu. Kadınlara, gençlere karşı saldırıları kemiklerimize kadar hissettik, yaşadık. Mesela, Popoyán'da olanlar bize bunu bir kez daha gösterdi. Önceleri bunları söylüyor ve tekrar ediyorduk ama o kadar da canımız acımıyordu. Artık bu acıları kendi acımız gibi hissetmeye başladık. Artık "Orada bir yerlerde onlar var, biz buradayız" diye düşünmüyoruz. Artık "Hepimiz varız ve biriz" diye düşünüyoruz. Abya Yala'nın

bir parçası olan bu topraklarda, Kolombiya diye adlandırılan bu yerde; artık yaşadığımız, hissettiğimiz bu saldırıları daha açık seçik görüyoruz. Artık sadece burayı da değil, mesela Şili’de, Bolivya’da, Venezuela’da olanları da görüyoruz. Hepimizin bir olduğunu düşünmek, bizi başka gerçekliklerle daha fazla bağlantıya geçiriyor.

Cali’ye gittiğimizde olanları anlattım, orada o gençleri dinlemek, neler yaşadıklarını anlamak ve onları tanımak, yani tanışmamız, ortak biçimde hepimize yaşatılan şiddeti anlamamızı sağladı. Ayrıca gerçek düşmanın kim olduğunu da daha iyi kavramımızı sağladı. Ben Cali’ye gittiğimizde Valle del Cauca eyaletini ziyaret ettiğimizde yollarda, anayollarda birçok barikatlar gördüm. Bunu görmek beni çok sevindirdi çünkü önceden sanki sadece Yerli Halk Hareketi bu tarz eylemler yapıyordu. Ama şimdi görüyoruz ki, bunu artık şehirlerde de yapıyorlar. Benzer eylem biçimlerini görünce insan daha güçlü hissediyor. Kimin gerçek düşman olduğunu insan o zaman anlıyor. Bizi birbirimizden nasıl da ayırmışlar ve yalnızlaştırmışlar, bunu anlıyor insan. Bizleri ayıran gerçekliklerimiz yerine, artık gerçekliklerimizi birbirine bağlıyoruz. Artık birbirimizi dinliyoruz.

Artık, kadınların en ön saflarda yer aldığını görmek bizleri mutlu ediyor. Direniş bölgelerinde, gençlerle birlikte kadınların da yürüyüşlerde en ön saflarda olduğunu görüyoruz. İnsan hakları için ve tıbbi müdahale için kurulan noktalarda, basında, vb. hep kadınları görüyoruz. Annelerin, çocuklarıyla birlikte, kolektif mutfaklarda

Artık, kadınların en ön saflarda yer aldığını görmek bizleri mutlu ediyor. Direniş bölgelerinde, gençlerle birlikte kadınların da yürüyüşlerde en ön saflarda olduğunu görüyoruz. İnsan hakları için ve tıbbi müdahale için kurulan noktalarda, basında, vb. hep kadınları görüyoruz. Annelerin, çocuklarıyla birlikte, kolektif mutfaklarda durduklarını görüyoruz.

durduklarını görüyoruz. Liderleri direniş noktalarına kadınların götürdüğünü, onlara eşlik ettiklerini görüyoruz. Bu direniş noktalarına halkın katılımı için çağrıda bulunan kadınların olduğunu görüyoruz. Tüm bu eylemliliği ve örgütlülüğü görmek beni güçlendirdi. Nasıl örgütlendiklerini görmek beni etkiledi, komünal yemek kazanları, komünal yemekhaneleri, yararlılara müdahale etmek için kurulan komünal tıbbi müdahale merkezleri vardı. Tüm bu alanlarda kadınların çok yoğun ve ciddi bir katılımı vardı. Kadınlar, kadına karşı şiddete ve tecavüze karşı oldukça güçlü biçimde duruyorlardı. Bu grupların içindeki birçok okur yazar kadın da şiddete maruz kalanların şikâyetinde bulunabilmesi için yardımcı oluyorlardı.

Demem o ki; böylesi örgütlenme biçimleri bizleri farklı türlü bir özerkliğe, başka bir yola, başka türlü bir hayale doğru götürebilir. Bu yeni örgütlenme

biçimleri bizlere şunu gösteriyor: devletin bizlere, eğitim yoluyla, üniversiteler aracılığıyla ve kurumlarıyla dayattığı yollar artık işlemiyor. Baktığımızda kadınlara yönelik suikastlerin çoğu -neredeyse %90'-ı- cezasız kalıyor, araştırılmıyor, orada kalıyor öyle. Yani artık böyle gitmiyor, devlet yükümlülüklerini yerine getirmiyor. Diyorlar ki, “asker ve polis halkı koruyor”, bu bir yalan. Yani bunun artık anlaşıldığını düşünüyorum: devlet bizleri korumuyor, tam tersine bizleri öldürüyor. Aynı-şını, eğitim kurumları için de söyleyebiliriz; bizleri eğitmiyorlar, bizlere hükmediyorlar. Mentalitemizi değiştirmeye çalışıyorlar, bizi gittikçe Toprakandan koparmaya ve ondan uzaklaştırmaya çalışıyorlar. Bunu, ırmaklarımızı kirlettiklerinde de yapıyorlar. Biz buna karşı çıkıyoruz. Bu nedenle, “Suyu kirletmeleri, hepimizi, tüm insanlığı öldürmek anlamına gelir” diyoruz.

Dolayısıyla “Ulusal Grev” sırasında kurduğumuz bağlar bize şunu gösterdi: yeni yol gençlerin gösterdiği yönde ve ısrarcı bir biçimde savunduğu şekilde olacak. Yani kendi aramızda geliştirdiğimiz diyalogla, karşılıklı konuşmayla açığa çıkacak yeni yol. Artık çözüm, “Bize bir proje versinler, bize para versinler” diyerek olmayacak. Burada denildiği gibi, “her şeyi değiştirmek”le mümkün olacak. Bütün bu olanlar bizlerin artık farklı bir ülke, sahiplerin olmadığı, efendisiz bir ülke hayal ettiğimizi gösteriyor. Bu topraklar, sadece bir avuç zenginin, bir avuç iş adamının, şu an iktidarı ele geçirmiş olan mafya devletinin değil. Bu topraklar hepimizin. Hep birlikte, ortak biçimde yaşamayı öğrenmemiz gerekiyor. Mesela buralarda, dağlık bölgelerde ırmakları sadece kendimiz için korumuyoruz. Aynı zamanda ovalık bölgede şeker kamışı ektiren şirketlerin, monokültür üretim gerçekleştirmek için suları sahıplenmesine karşı da koruyoruz. Yani ırmakları tüm insanlık için koruyoruz.

Yeni bir dünyayı örmeyi öğrenmemiz gerekiyor. Meclislerimizle bunu yapmaya çalışmamız gerekiyor, bence halk meclisleri çok önemli. Meclis biçiminde örgütlenmeler; birbirimizi dinleyerek ve birbirimizden öğrenerek neler olduğunu anlamamızı sağlıyor ve nasıl devam etmemiz gerektiği yönünde yol gösterici oluyor. Hayata başka türlü bakmamızı ve önümüzdeki engelleri hep birlikte aşmamızı sağlıyor. İş sahibi olmayı, işin kölesi olmamızı, ev ve araba sahibi olmamızı, lüks içinde yaşamamızı dayatan biçimde bakmayı bırakarak, bu bakış açısının dışına çıkmamızı sağlayabilir. Hayat başka türlü de olabilir.

Bu söylediklerim, sizlerin Kürt halkı olarak hayallerinizle paralellik gösteriyor. Bizler de Kürt kadınları, Zapatista kadınları, Chéran kadınları gibi, topraklarını savunan kadınların deneyimlerinden öğreniyoruz. Peru’da Máxima Acuña yoldaş var mesela, maden şirketlerine karşı duruyor, gölü ve suyu koruyor. Mapuche halkı var, burada Guardia Indígena var. Yani demek istiyorum ki; yeni dünyayı örmekte olan birçok örgütlenme biçimi ve bu örgütlülüklerin ortaya çıkardığı müthiş bir bilgi birikimi ve birçok düşünce var. Gençlere bakıyorsun, müthiş bir yaratıcılıkları var. Tüm bu farklı faklı tarzlarla bir arada, bambaşka bir dünyayı örebiliriz.

Örgü; tam da bu demek: farklı farklı renkleri, motifleri, tarzları bir araya getirmek demek. Dolayısıyla soru şu: komüniter, her birimizin içinde olabileceği bir örgüyü nasıl öreceğiz? Sanırım bu “Ulusal Grev”, bize bununla ilgili birçok şey öğretti. Artık işlemeyen şeyi ortadan kaldırmamız ve -Kürdistan halkının dediği gibi- işlemeyen zihniyetimizi değiştirmemiz gerekiyor.

Bizlerin yani yerli halkların birçok çelişkileri var ama aynı zamanda gücümüzü muhafaza etmeyi de istiyoruz. Bu nedenle dediğim gibi, içe doğru minga, kendi topraklarımız için yaptığımız *minga* çok önemli. Tabi ki, önümüzde çok büyük zorlukların olduğunu biliyoruz. Bizlere üniversitelerde ve okullarda öğrettikleri gibi değil, başka bir biçimde nasıl öğrenebiliriz, bunun peşinde olmamız gerekiyor. Topraklarıyla birlikte öğrenmemiz, kendimizi daha fazla onun çocuğu gibi hissetmeyi öğrenmemiz gerekiyor. Ben şehirde bu süreçlerin önünü açan gençlerde çok büyük bir güç, büyük bir yaratıcılık gördüm. Saldırı çok büyüktü ama onlar kendi *minga*larını ayakta tuttular, tam anlamıyla bir dayanışma örneği gösterdiler. Hayatta kalma istekleri ve hayatı yeniden yaratma istekleri inanılmazdı. O kadar ölümün karşısında, yine de hayat çok güzel ve onu nasıl olursa olsun savunmalıyız. Hayatımızı, Toprakın hayatını, tüm insanlık için savunmalıyız. Hayatı korumaya devam etmemiz gerekiyor. Dolayısıyla mücadele sizlerin hepsi de dahil hep birlikte, aynı yolda olan herkesle birlikte olmalı. Ama bu çok zorlu bir mücadele. Tüm olanlar çok zor. Ama güneş parlamaya devam ettiği sürece, bizim de mücadele etmeye devam etmemiz gerekiyor. Bunu birçok kadından, gençten öğreniyoruz. Hayat boşu boşuna geçmemeli. Hayatı savunduğu için katledilen onca kişi, bize bunu işaret ediyor. Ne olursa olsun, devam etmemiz gerekiyor. Onların bize gösterdiği yol bu. Onlar ölürken nasıl hayat verdilerse, biz de hayatın hakkını o biçimde vermeliyiz.

Sana beni dinlediğin için ve bizim sözümüzün sizin topraklarınıza ulaşabilmesine katkı için çok teşekkür ediyorum. Pa’j Pa’j.¹⁰

¹⁰ Nasa Yuwe dilinde selamlamadır. (ç.n.)

“CİNSELLİK: KUTSALLIKTAN İKTİDAR İDEOLOJİSİNE”

ÇAĞRI METNİ

Cinselliğin toplumlar için, kadınlar için neyi ifade ettiği önemli bir soru olagelmıştır. Bu sorunun cevabını aramaya başlarken uzun bir yolun yolcusu olduğumuzun farkındayız. Ahlaki, vicdani ve yaşamla bağı güçlü olan anasoylu toplumun cinsel politikalarından, yaşamla ve yaşamsal tüm değerlerle bağı koparılmış kapitalist-ataerki toplum yapısının cinsel politikalarına dayanan uzun bir yolculuk...

Cinselliğin kutsandığı, bereket ve üretimle ifade edildiği dönemlerden, cinselliğin erkek iktidarını yaratan bir alan haline getirildiği, kadın cinselliğinin günah olarak değerlendirildiği, karalandığı, lanetlendiği dönemlere geldik. Öyleyse bugün yeneden soralım: cinsellikte iktidarın, zorun ve mülkiyet ilişkilerinin belirleyici olmadığı yaşamlar mümkün mü?

Asıl meselemiz cinsellik gibi doğal bir döngünün neden ve nasıl iktidara bu kadar alet edildiğini çözümleyebilmektir. Cinselliği salt bedene indirgeyen, bedeni ve ruhu birbirinden koparan ataerki sistem, dayattığı cinsellikle neyi hedeflemektedir?

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin, iktidarın, hiyerarşinin yeniden üretildiği bir alan olarak cinsellik üzerinden toplumsal kültür inşa edilmiş, inanç ve ritüeller geliştirilmiştir. Yasalarla, felsefi ve bilimsel doktrinlerle meşrulaştırılmış, topluma dayatılan kurallar haline dönüştürülmüştür. Ataerki sistemin cinsel politikası, erkek için hep tatmin edilmesi gereken sınırsız cinsellik anlayışını dayatırken kadın bedenini de sınırsız bir tatmin etme aracına dönüştürmüştür. Kadının yaşamla buluşan cinsel enerjisi, tek taraflı evlilik kurumuyla, eve kapatılarak baskılanmaya çalışılır. Çağdaş kapitalist sistemle kadın bedeni bir bütün sömürülerek; erkeğin arzularını tatmin eden, soyunu sürdüren ve ulus devletlerin demografya politikalarının uygulama alanı haline almıştır. Yine, cinsellik toplumsal bağ ve anlamlarından soyutlanarak, bireysel bir tercih olarak arzuların nasıl tatmin edileceği sorusuna sıkıştırılmıştır. Hem kadın hem erkek verili cinsellik anlayışıyla istismar edilmekte bu durum giderek tecavüz kültürüne dönüşmektedir. Öyleyse kadın ve erkek arasında bozulan ilişkileri, bu ilişkileri yönetmeye çalışan ideolojik aygıtları, kadın ve erkeğe biçilen rolleri ve tüm bunların toplumsal yaşama etkilerini yeniden ele almak gerekiyor.

İktidarlar cinselliğe ilişkin norm ve dayatmalarıyla ‘toplumsal ahlakın’ çözülmesini, bu zeminde bireyler ve toplum üzerindeki denetimini kolaylaştırmayı hedeflerken toplumların kendi değerleriyle oluşturdukları yapılar, iktidarın saldırıları karşısındaki en etkili örgütlülükler olarak varlıklarını sürdürmeye devam etmektedir. Bu sebeple iktidarların cinsel politikaları kadar üzerinde durmamız gereken bir diğer konu bu karşı-alternatif yaklaşımlardır.

Cinselliğin kutsandığı, doğal yaşanan bu döngüde kadının belirleyici olduğu, cinsel enerjinin toplumsal yaşamla buluştuğu dönemler bizler için neyi ifade ediyor? Bu sorunun peşine düşmenin cinsellik alanında savunmasız bırakılmaya karşı alternatifleri tartışmamıza vesile olabileceğini düşünüyoruz. Bir yandan konuşulması, tartışılması ayıplanan, mahrem kılınan, katı kurallarla baskılanan diğer yandan kışkırtılan, pornografikleştirilen cinselliği, kadın özgürlükçü bir bakış açısıyla ele almak, tartışmak kendi cinsel politikamızı geliştirmek için ciddi bir adım olabilir.

Kendi bedenimizi ve cinselliğimizi tanımaya, cinselliği salt bireysel arayışlara sıkıştırmadan cinsel politikaların tarihsel analizini yapmaya ve toplumsal özgürlüğün cinsel politikasını ele almaya çalışacağımız bu sayımıza sizler de yazmak isterseniz yazılarınızı **10 Aralık 2021** tarihine kadar jineojidergisi@gmail.com adresine gönderebilirsiniz.

Ulaşabileceğiniz Noktalar

Adana: Kitapsan

Adıyaman: AKM Kitapevi

Amed: Lilav Kitapevi

Kafka Kitapevi

Don Kişot Kitap Sahaf

Pirtuka Kurdi

Ankara: İmge Kitapevi

Turhan Kitapevi

Aydın: Red Kitabevi

Aydın Nazilli: Ada Kitapevi

Dersim: Baran Kitapevi

Minerva Kitapkafe

Etnik Kitapevi

İstanbul:

Beşiktaş Mephisto Kitapevi

Beyoğlu Mephisto Kitapevi

Beyoğlu Pandora Kitapevi

Boğaziçi Üniversitesi Pandora Kitapevi

Emek Kitap Dağıtım

Kadıköy Aram Sahaf

Kadıköy İmge Kitapevi

Kadıköy Mephisto Kitapevi

Kırmızı Kedi Kitapevi

Medya Kitapevi

Nişantaşı Pandora Kitapevi

Robinson Crouse 389 Kitapevi

Scala Kitapevi

Semerkant Kitapevi

İzmir: Alsancak Kitapsan

Alsancak Yakın Kitapevi

Alsancak Z KitapKafe

Alsancak Kabuk Kitapevi

Karşıyaka Pan Kitapevi

Karşıyaka Kül Kitapevi

Karşıyaka Adres Kitapevi

Kitapsan (Alsancak-Konak)

Mersin: Kitapsan

Sokak Kitap ve Kahve Evi

Konya: Kitapsan

Mardin Kızıltepe: Ekin Kitapevi

Leylan Kitapkafe

Van: Leylim Sahaf

KKTC: Işık Kitapevi

Jineoloji Dergisi Abonelik Formu

Ad Soyad:
Adres:
Eposta:
Telefon:
Teslim Adresi:
Abone Olunacak Dergi:
<u>Abonelik Koşulları</u> Yıllık abonelik bedeli: 60 TL Türkiye Ziraat Bankası Diclekent Şubesi Jingeh Basın Yayın LTD. ŞTİ. IBAN: TR6600 0100 2000 74457524 5002